

Make a trip to Hungary!

Visitez la Hongrie! + Kommen Sie nach Ungarn!

Jöjjön Magyarországra!

74.045

SIMON FISCHER

CO LIMITED

BUDAPEST, V, BÉCSI UCCA 10

& CIE SOCIÉTÉ ANONYME

10, BÉCSI U., BUDAPEST (Ve)

SECTIONS OF OUR WARE HOUSE :

SECTIONS DE NOTRE GRAND MAGASIN :

Section for silks :

Silks plain and designed for clothes, crêpe de chine, crêpe maroquin, crêpe satin liberty, innerlinings, morning garbs, silk for blankets, cravattes, articles of half-silk and imitated silk.

Section for velvety :

Velvet - chiffon, peluche for clothes, for silk-collars and silk-hats, designed velvet for morning dresses, cord-velvet etc.

Section for woollen materials :

Woollen materials for Ladies and Gentleman clothes, charmelin, kasha, montagnac finest novetés.

Section for ribbons, laces and laceworks :

Large assortment in ribbons and laceworks of most modern fashion.

Section for bodilinen and knitted merchandise :

Zephir for shirts and chemises, pouptin, Oxford, satin for blankets plain and designed, grenadin for clothes, Delaine, linen and battist.

Section for Household furnitures :

Material of wool and silk for covering furniture, ripse, damast, peluche, Cretons and chimzes.

Section for carpets and stores :

Persian carpets in all dimensions, Carpets from Home made hungarian carpets (Torontál), bedside carpets, carpets for sofas, stores in pieces and pro meter.

Section for ends of materials :

Always great market in ends most cheaply calculated.

Section de soie :

Soie de lisse et façonnée pour des vêtements, crêpe de Chine, crêpe maroquin, crêpe-satin liberty, doublures, linges, négligées, soie pour des couvertures, cravattes, articles de demi-soie et de soie artificielle.

Section de velour :

Chiffon de velour, pluche pour vêtements, pour des colliers de soie et des chapeaux, velour, façonné pour négligées, cordvelour, etc.

Section d'étoffes de laine :

Étoffes de laine pour des vêtements pour Gentlemen et Ladies, Raglans anglais, étoffes pour pardessus d'hiver et costumes, colienne, ripse, pouplin, matériels de gabardin, etc.

Section de rubans, dentelles et passementerie :

Toujours grand assortiment en rubans, dentelles et passementeries les plus modernes.

Section de linge et d'articles tricotés :

Zephir pour des chemises, pouplin, Oxford, satin pour doublures lisse et façonné, éponge, grenadin pour vêtements, delaine, linon et battiste pour linges.

Section de meubles :

Matériel de laine et de soie pour garnir les meubles, ripse, damast, peluches, cretons et toils façonnés.

Section de tapis et stores :

Tapis persiques dans toutes dimensions, Tapis de Torontál, Descendes de lit, couvertures de chaise longues, nappes, chemin de tapis (Cocus), Rideaux, stores par pièce et par mètre.

Section de coupons d'étoffe :

Constamment grand marché dans des coupons d'étoffe, calculés au plus bon marché.

MAKE A TRIP TO HUNGARY!
KOMMEN SIE
NACH UNGARN!
VISITEZ LA HONGRIE!

JÓJJÖN
MAGYARORSZÁGRA!

DIRECTEUR EN CHEF:
A. de Drasche-Lázár

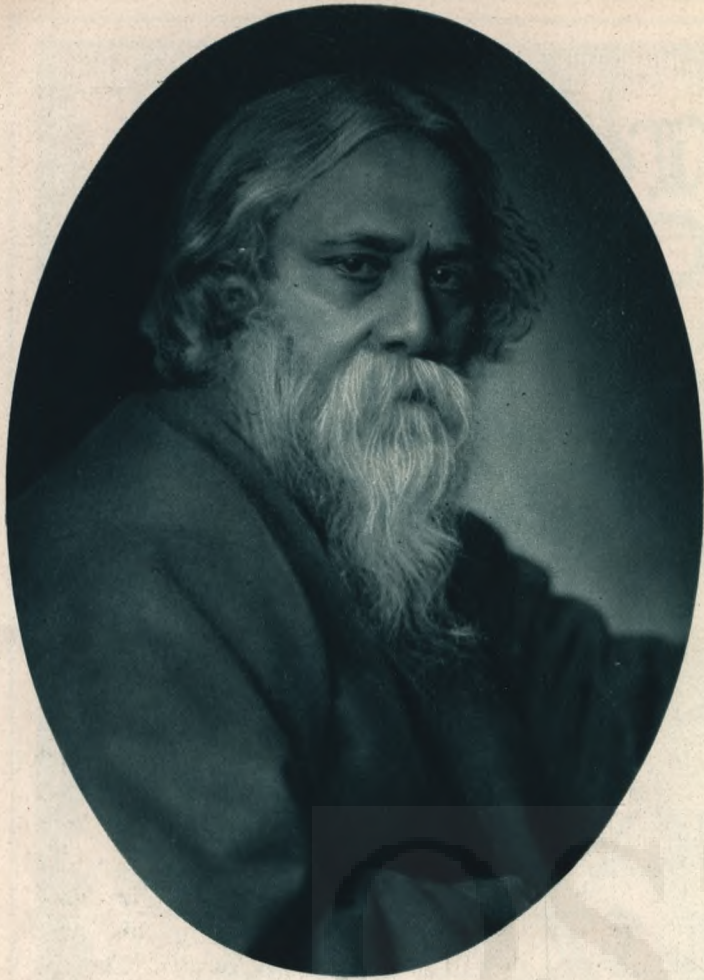
REDACTEUR:
C. Tábori

JK
316
74045
M. N. MUZEUM KÖNYVTÁRA
I. Nyomt. Növedéknapló
192 *f* év. *580*

EDITEUR:
Tolnai Nyomdai Műintézet és Kiadóvállalat R.T. Budapest
1927

Hungary, thou hast offered him welcome
Who came from a faraway home
And restful shelter when he was weary and weak.
Since thou hast accepted the stranger as thine own
The separation of distance will never separate
him from thee in truth.

Rabindranath Tagore

J'estime le panorama de
Budapest l'un des plus
beaux que l'on puisse
voir en Europe. Peu
de villes ont le droit de
se vanter d'être à la
fois fluviales et monta-
gneuses, modernes et
historiques. Budapest
est tout cela. Et je ne
sais pas de capitale
qui soit plus capitale
que la capitale du
Royaume de Hongrie.

Jean Seignère

Make a trip to Hungary!

Preface.

This is not a *Baedeker*, this is not an ordinary guide book, but simply a bright little „*cicerone*“. A pamphlet packed from cover to cover with interesting and useful information, but at the same time a rapid reflector as characteristic as possible, which throws a light on Hungarian sights in order to instruct the foreign visitor quickly and easily. Like the radio it selects here and there some beautiful or interesting piece: hear the clear voice of Budapest, gaze upon her ever varying colours and you will desire to make her more intimate acquaintance.

Pictures of a peculiar people.

It was on the occasion of a *Royal Academy Exhibition* that the Prince of Wales stood spellbound before a painting the subject of which was indeed extraordinary: far behind a cantering rider the contours of a queer looking city were vaguely visible. The very vibration of the air seemed to have been transferred to the canvas in a striking manner as if the palatial edifices were floating in the empyrean.

„What is this quaintly attired horseman?“ asked the Prince „and where is that lovely city which surely can

exist nowhere but in the imagination?“

„That is a Magyar of the Puszta“ was the reply, „and his undergarment is of white linen, over which in cool weather, cloth trousers are drawn. It was the Hungarians who introduced into Europe the fashion of wearing pants. And the city is only a freak of the sunbeams refracted obliquely in the atmosphere — in short it is the *Fata Morgana* or mirage.“

To the right a dusky counterpart of the Puszta-scene was visible: a City by night.

„That also is as if it were a Dream City of unattainable remoteness“ said the Prince. „What a magnificent glitter of light around the miraculous palace and what wondrous fairy tales are conjured up in the great expanse of water! It must be a creation of a painter with a vivid imagination.“

„I beg Your Royal Highness pardon, that is no imaginary scene, it is the Danube Embankment at Budapest.“

„Then I should like very much to see Budapest, so superbly situated. And who is the artist?“

„*Charles Brocky*, painter to the English Court, and *James Bogdány*, whose life was so mysterious. (And

both were very highly appreciated as was also the third Hungarian painter in London, *Philip de László*.

The Prince of Wales, subsequently *King Edward VII*, was brought to Hungary later on by his friend. *Count Stephen Károlyi*. The good natured prince often came twice in a single year to Budapest and he emphasised that he felt nowhere else better in the world. He was delighted with the view of Buda, charmed by that incarnation of the Hungarian popular play, *Madame Blaha* (the most gifted Hungarian singer of popular songs) and many a happy hour was spent in the society of the Hungarian nobility.

„Last not least“ — he wrote with his own hand. — „One can enjoy food nowhere so well as in Budapest.“

And he ordered the picture of „Budapest by night“ to be placed into his own apartment at Buckingham Palace.

The Hindu Poet.

Many years after the time when the English Prince had enjoyed himself travelling in Hungary in the company of the unfortunate Austro-Hungarian Prince Rudolf, a

tall, white bearded old man arrived in Budapest.

In the corner saloon of the Hotel St. Gellért, where one glance embraces the whole magnificent panorama of the city: the row of palaces, the verdure of the adjacent mountains, the mirror of the mighty river, the slight old man, *Rabindranath Tagore*, said with a bland smile:

„It was a mere chance that brought me here: I was advised not to come, but I have been driven here by an ardent desire. In Berlin I saw a wonderful carpet, which had been bought in New York by an Indian Rajah. The design was exquisite; it was worked out in a wonderful manner and represented the Hungarian legend of *Hunor and Magor*. I heard that it was the work of a Hungarian artist. I had a double interest in this country. Hun kings reigned for a thousand years over India and I was curious to see the Hungarian that have succeeded them, living here for the past thousand years. Moreover I am ill and the excellent Viennese Professor Wenkebach told me that Balatonfüred the Mecca of all those who are suffering from heart-disease, will certainly cure me in the mild and charming Hungarian autumn.“

Tagore here quickly recovered, his cure was efficacious so that he was able to write a whole volume of poems, partly as a token of gratitude, on the largest lake of Europe, the Balaton.

„Frankly speaking, I was surprised“ wrote Tagore when he was leaving. Yes that is the right expression. This country is astonishing. Abroad it is unknown, people can scarcely imagine how beautiful and interesting it is.“

All over the world . . .

Before you see the country, try to study its soul. The Hungarian people have been tried in the furnace of many centuries of suffering. It bled against the Turks and Tartars in the defence of the West.

Pest, destroyed three times, has on each occasion risen from its ashes like the Phoenix, rapidly developing, after the truly American fashion, into a metropolis of one million inhabitants. It is also fresh, original, gay and vigorous. Its population is persevering, its trade is exceedingly smart, its art is rich, while its literature is conquering the world.

From three points of view Budapest is distinguished: It is the greatest milling city, in proportion the greatest exporter of talents and the most valuable watering place in Europe.

Many foreigners come here chiefly because they are curious to see the peculiar little country, which is producing so many gifted sons, that in distant New York eleven theatres played on a single day the plays of various Hungarian authors while 400 picture palaces are showing Hungarian film-pieces. The Association for Tourist Propaganda, which is observing the export of talent, has during one week received twenty-three different reports:

— In *London* they are playing for the 200-th time the music of the Hungarian Albert *Szirmay*. (The Girl on the Film.)

— In *New York* the tenth play (The Swan) of Francis *Molnár* has been performed with great success.

— In *Stockholm* the Hungarian University Professor *Zsigmondy* receives this year the Nobel-prize for Physics.

— In *Leipsic*, the centre of the publishing trade, the hundredth book of the most fertile and most popular Hungarian novelist, Maurice *Jókai* has been re-published, after various serial editions of *Jókai's* novels made in 32 states of the world.

— In *Paris*, on the occasion of the artistic Olympiad, the plans for a stadion of Alfred *Hajós* gained the first prize; the winner is the same *Hajós*, who two decades ago, at the first Olympiad at Athens, became the World Champion of Swimming.

— In *Belgrade*, at the competition

for a plan of reconstruction of the city, the Hungarian Mathias *Jakab* and his associates took the first prize.

— In *Geneva*, the League of Nations is arranging a competition for a design of its palace: the Parliament of the World, and among 377 architects under the first „dead“ competitors is included the Hungarian Joseph *Vágó*.

— In *Buenos Ayres* the operette of the Hungarian Emeric *Kálmán* has been played for the 2000-th time.

— At *Oxford* Univerity has been celebrated the jubilee of the Hungarian Dr. Aurel *Stein*, who had explored the ruins of ancient Asiatic towns, brought to the British Museum invaluable antique treasures, and wrote scientific works of high distinction .

— In *Prague* the object of pride of the University, the Hungarian Professor of Medecine *Biedl*, makes new discoveries of vital importance in Endocrinologics, the science of the interior selecting glands, the most important part of to-days therapeutics.

— The *Hague* is the fiftieth city, where the Hungarian string-quartette Lehner has secured a triumph.

— In *Manchester* a review states that the 160-th edition of the famous novel „The scarlet Pimpernel“ by the Hungarian Baroness Emma *Orczy*, has been published.

— In *Hollywood*, according to the last film-statistics Vilma *Bánky* of Budapest has arrived at the zenith of film-stars.

— In *Venice*, where the owner of the most beautiful palace is „the greatest violinist of to-day“, the Hungarian Francis *Vecsey* gives concerts.

— In *Mossoul* large petroleum-sources have been discovered with the aid of the pendulum of a Hungarian inventor, Baron Roland *Eötvös*, Professor of Physics, which apparatus reveals with matchless precision, where objects are to be found even in the bowels of the earth.

— In the *Vienna* Operahouse the greatest living musician, Strauss,

View from the Mount Gellért on the Danube. — Aussicht vom Gellérthegey auf die Donau. — Vue du Mont Gérard vers le Danube. — Kíllátás a Gellérthegyről a Dunára. (Borsódi felv.)

Staircase of the Palatial Garden, with the statue of Prince Eugene of Savoy. — Gartentreppe der königl. Burg. Im Vordergrund die Statue des Prinzen Eugen von Savoyen. — L'escalier du jardin du Palais Royal. Au devant le monument du Prince Eugène de Savoie. — A királyi palota kerti lépcsőzete. Előtte Savoyai Jenő herceg szobra († 1736). (Erdélyi felv.)

accompanies personally the phenomenal airs of Piroska *Anday* of Budapest.

— In *Leyden* the venerable Count Albert *Apponyi* has delivered a lecture on the interior and exterior policy of Hungary, which moved to tears a part of the audience by its tragic details.

— In *Madrid* the Hungarian Philip de *László*, „the painter of Pontiffs and Kings“ is portraying the Queen Ena Victoria.

— In *Barcelona* 6:1 was the victory of one of the best football teams of Europe, which is managed by the Hungarian trainer *Plattkó*, and in every part of Europe Hungarian football players and trainers are in evidence.

— In *Detroit* an invention of the Hungarian Engineer *Galambos*, the new record-automobile-model is ready, which goes also in snow, on ice and on water.

— In *Berlin* for the 5000-th time an operette of *Lehár* is performed in the only theatre which still prospers. *Lehár* is also a Hungarian citizen.

In his works at *Menlo Park*, Edison relates that Hungarians have always been his especially fitted collaborators. Amongst these, Theodore *Puskás*, the subsequent Director of the Paris Telephone-Central, played a most important part in the invention of the telephone.

— In *Australia*, where the construction of the most difficult railway line was begun by Charles *Gubányi*, the new line of 1500 kilometres has been built according to the invention of Joseph *Borsody*, who is likewise a Hungarian engineer.

— In *Paris* the manager of the auto-factory Citroen says that the Hungarians are among his best workmen, they are diligent, clear of intellect and about 60.000 are employed in Paris.

In Washington the memory of the greatest European hero of liberty, Louis Kossuth, has been celebrated,

who had excited such an enthusiasm after 1849 also in America.

In Rome the Ministry of War is publishing a laudatory book with the title „The Hungarian Legion in Italy“ (La legione Ungherese in Italia 1859—1867) in which homage is paid to the bravery of the Hungarians.

All the Hungarians have been driven of the world; nameless workers in many mines, factories, laboratories, all sons of an unfortunate, but active and self-confident nation.

Come and judge for yourself on the spot.

Before the war there could scarcely be found a people who travelled more than the Hungarians. They sent abroad their wheat, their fiery wine, and spent their money in most countries.

As a modest revanche they request only that the nations of Europe become acquainted a little with their small but beautiful fatherland. Their sole desire is that people might learn the truth about them on the very spot, and see how many rare natural artistic and especially rich balneological treasures are in that country, the capital of which, „the Queen of the Danube“ is the greatest bathing metropolis of the world.

Let come to Hungary the foreigner who is eager to see beautiful things and he will see, that this nation which lived for many centuries in war, struggle and self-sacrifice, has nevertheless always developed its culture and has striven for a thousand years to be worthy of the European standard, and here and there it joins with epoch-making new values the community of the civilized nations of the West.

To the tourist it shows not only wonderful landscapes, but also varied sights, interesting objects which seem to be unique and are partly indeed not to be found elsewhere, together with many exotic productions.

Various Sights in and around Budapest.

The most imposing part of the Hungarian metropolis is the fortress, which is full of historical memories, architectural curiosities and gives from each side a famous and beautiful view of the magnificent mountains of Buda; on the other side, across the broad Danube, of the modern streets of Budapest.

Its centre is the Royal Palace, the gardens of which without the buildings have an area of 59.000 m². There is to be found the good old tree, which assures, according to the legend, constant love, so that also foreigners go there in pilgrimage. They endeavour to procure its leaves at any price, from which a magic potion may be distilled. The desire for it was increased by the fact, that the Royal-Palace-Gardens were generally closed and one could rarely obtain admittance, where this particular tree was grown.

— This naive superstition is still rife. A botanist explains it thus: the old pachas planted many curious trees and shrubs, they produced many herbs used for medicinal purposes and Buda is still to-day the procreating soil of many popular medicinal herbs.

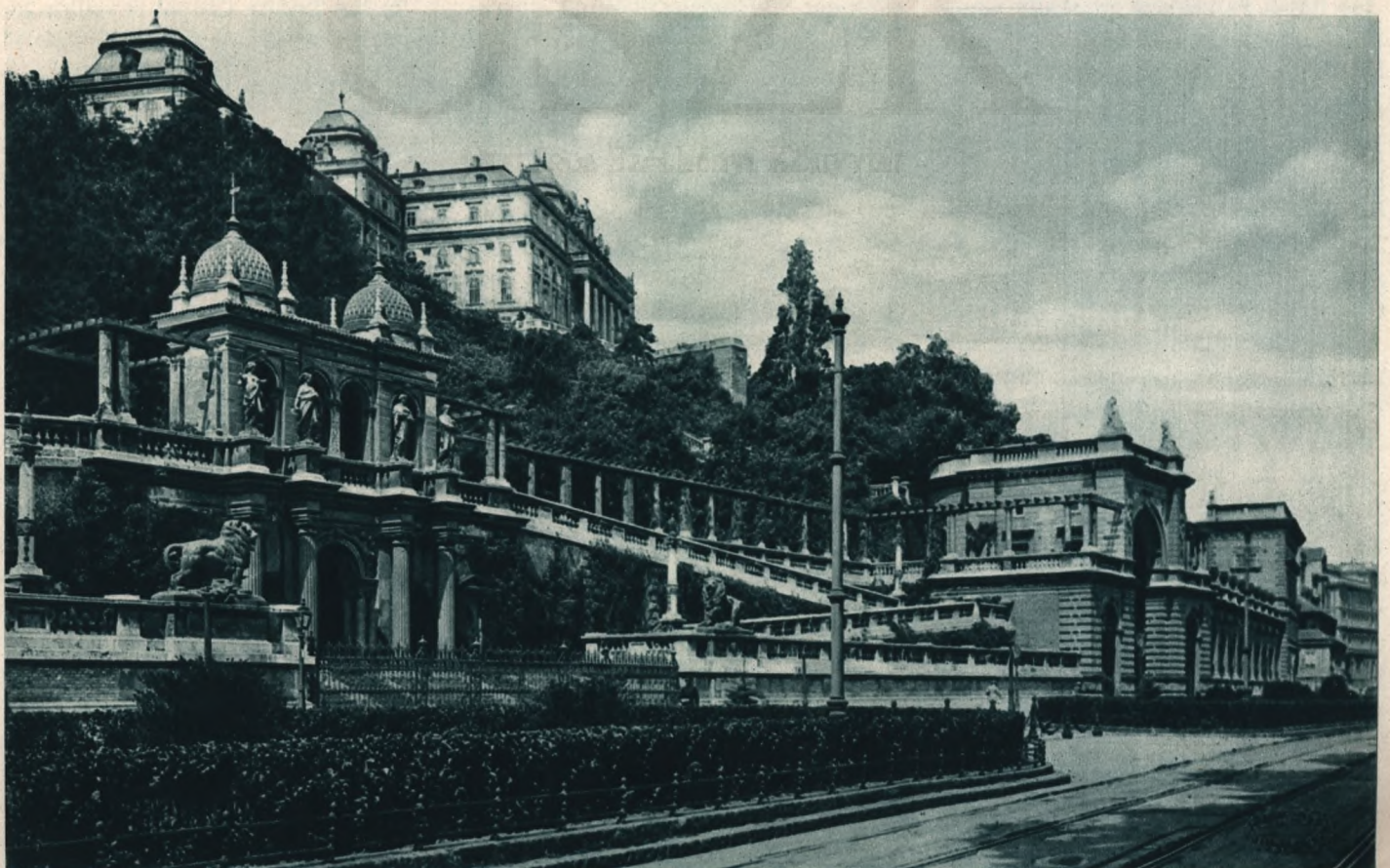
Sentimental hearts still clandestinely say their vows here to-day, whenever anything goes wrong with their love affairs, they smuggle an extract of the „leaves of the fortress“ in the drink of the beloved.

The Royal Palace has, for the past fifty years stood in its present magnificent form, seven storeys in height, with a cupola towering 62 metres, and having 300 large apartments and 600 smaller rooms. In its original form the Queen Maria Theresia had built it from 1749 to 1771; but already under Robert Charles there stood a Royal Palace (1310—1342) and the great king Mathias had it rebuilt by the most famous Italian Architects. Here stood the Corvin Library with many thousands of

Main staircase of the Royal Palace. — Hauptstiegenhaus der königlichen Burg. — Escalier principal du Palais Royal. — A királyi palota lépcsőháza.

Part of the St. Stephen's Hall in the Royal Palace. — Teil des St. Stephansaaales der königlichen Burg. — Partie de la Salle de St. Etienne au Palais Royal. — Részlet a királyi palota Szent István terméből.

Bazar of the Royal Palace with ateliers of painters and sculptors. — Königlicher Burgbazar mit Ateliers von Malern und Bildhauern. — Bazar du Palais Royal avec ateliers de peintres et sculpteurs. — Királyi várbazar, festők és szobrászok műtermeivel.

magnificent volumes, with wonderfully illustrated codices.

In the western wing of the new palace there are many relics, which arouse memories of a bloody tragedy: the memorial museum of the Queen Elisabeth. The unfortunate always wandering Queen was murdered by the anarchist Luigi Lucheni in Territet, on Lake Lemán, the 10th September 1898.

In an inaccessible locality, an armoured room, are guarded the Hungarian insignia of coronation, amongst them the Holy Crown sent by the Pope Sylvester in 1001 to the King Stephen. In a separate glass shrine is visible the Holy Right Hand, the right hand of the first king of Hungary, guarded for the past thousand years, which is carried in solemn procession every year on St. Stephen's day, the 20th August, to the Coronation Church and back to the Palace. In the Chapel of St. Stephen there are altar-pieces of rare beauty.

The wonderful state apartments of the Royal Palace are generally accessible to visitors.

Beside the Royal Residence is the Palace of the Prime Ministry (built in 1806) which was once the property of one of the most intrepid riders of the world, Count Maurice Sándor. He accomplished a long series of feats of horsemanship. He drove his four horse carriage even up the steep stairs to the fortress. Besides this he was a famous swimmer and hunter, who contended even with the bears of the icy steppes. In the vicinity of his house important historical events of the Hungarian nation took place.

In the neighbouring Várszínház (Theatre of the Fortress) Beethoven appeared for the first time in Budapest, of whose visit the „Magyar Kurir“ writes on the 13th May 1800 as follows:

„In the theatre of Buda a concert was given on the 7th May, on which a famous musician named Beethoven attracted everybody's attention by his masterly play on the piano forte.“

Beethoven was attached to that place by more than one beautiful memory — also by his constant love for the Countess Theresa of Brunswick. Moreover he was author of „King Stephen“ and „The ruins of Athens“ which he wrote for the inauguration of the theatre in Pest.

A more pleasant memory is bound up with the Hadik-house. Here lived the General of Cavalry Andrew Hadik, who attacked suddenly on the name-day of Maria Theresia, the 15th October 1757 the City of Berlin with 3000 intrepid hussars.

— I spare the City — proclaimed he. — I carry off only six Prussian banners and... two dozens of lady's gloves, for my Queen.

The gloves were beautiful, they were moreover decorated with the City arms, but one could not wear them, — relates the chronicle, — for the cunning Berliners had put only gloves for the left hand in the fine box... Yet an old letter denies the version of the left hands, saying that it is impossible that the wise and cautious Prussians, could have thought of such a risky joke.

It is likewise a legend, which has been noted about the proprietor of the Grassalkovich Palace. It was related that Count Antony Grassalkovich strewed table salt on the whole highway from Pest as far as his castle at Gödöllő when Maria Theresia visited him, merely in order to give the Queen the illusion of winter and snow when she travelled for two hours on her golden sledge, decorated with tinkling bells.

The Count was a courtier par excellence, but the summer snow is only a fable just as the other one, which says that he was in love with the Queen, for Grassalkovich was then an old gentleman.

The most beautiful church of Budapest.

One of the most charming edifices of Europe is the Coronation Church of Buda with its encircling the Fisher Bastion, showing in enchanting harmony the whole development

of our medieval architecture. The building of the Church was begun in 1015 and after the invasion of the Tartars in 1242 it was rebuilt, King Mathias having in 1470 ordered its restoration on a magnificent scale. It assumed its present form in 1873—96.

In its original form it retained the truncated Béla-tower. On the left of the entrance the memorial tablet of the court-painter of Lewis the Great (1370).

In the interior the mural painting of Charles Lotz is interesting, representing the ringing of the bells ordered by the Pope for the commemoration of the victory of Belgrade (21st July 1456). To-day few men know that bells are always ringing at noon in memory of this Hungarian victory.

In the Chapel is guarded the famous „Madonna“ of Lucas Cranach, the magnificent ivory carving representing the meeting of Mary and Elisabeth and some other remarkable objects.

In the Trinity Chapel is visible the beautiful mausoleum of King Béla II. (died in 1196) and his wife Duchess Anne de Chatillon. The four pictures of the wing-shaped altar and the St. Emeric Chapel are the work of Michael Zichy, who was for forty years the famous painter to the court of the Russian Czars and lived a very adventurous life.

Panorama.

A lovely landscape, a rich flora, an agreeable range of hills and woods greet our eyes wherever they are turned from the Promenade of the Bastion. Elegant, mostly new villas adorn the pleasant Rózsadomb (Rose-hill) and the much larger Svábhegy (Swabian mount) as well as the other parts of the picturesque surroundings. The most beautiful valley is Zugliget, with shady walks, one of which leads to the Tündérhegy (Fairies Hill) 385 m. with a marvellous view.

A charming promenade conducts across the Hűvösvölgy (Cool Valley)

Part of the Palatial Garden. — Teil des königlichen Schlossparks. — Partie du parc du Palais Royal. — Részlet a királyi várkertből.

Royal Palace. Marble-Hall. — Königliche Burg. Marmorsaal. — Palais Royal. Salle de marbre. — Királyi várpalota. Márványterem. (Borsódi felv.)

to the Vadaskert and to the Látó-hegy (Observer Hill) where one of the Maecenas of Budapest, who is also a friend of nature, Frederick Glück made an excellent sculptor to erect a gigantic lion.

The most beautiful circular panorama is visible from the top of the Jánoshegy (St. John's Hill 529 m.) where for the commemoration of the International Congress of Hotels in 1902 a tall Look-out tower has been erected in Roman Style.

The loveliest health resort of Buda is the Svábhegy, where also a cog-wheel railway is built. Its development is steady and just now it received as a new building the most modern palatial sanatorium of the country. Close by, in his beautiful cottage, lived the eccentric professor of Medicine, who brought here his sick child, to get the benefit of the mirgorating air, but in vain. How he must have missed the charming fair-haired little fellow after his death! He had him embalmed, put a collar of Brussels lace round his neck, attired him in a velvet coat and sky-blue trousers and had him sit at table, thus petting him for years. The corpse of the little boy of six years is visible now under glass in the Museum of the Institute for Medical Science.

A Mountain in the midst of a City

Close to the Danube nearly in the midst of the City is the verdure-clad Gellérthegy (Mount St. Gellért) with Dolomite rocks, crowned with the walls of the old Citadel. A new palace is to be erected here and from 1929 great exhibitions and congresses will be held here under the patronage of the Archduke Dr. Joseph Francis, whose greatgrandfather founded in 1808 the Committee for the embellishment of Pest and decided upon the actual plan of regulation of the City. The Citadel was built in 1851, formerly there was an astronomical observatory which had been destroyed

with bullets during the revolution of 1849. A narrow path leads to the interesting monument of St. Gellért which was erected for the commemoration of the Bishop Gellért of Csanád, who had been flung into the Danube by the Pagans (1046).

The pride of Budapest : the bridges.

Seven large bridges connect Buda with Pest, some of them when built were unique of their kind, while others are even so to-day, with their remarkably beautiful design and peerless in their strength.

The oldest is the slender Lánchíd (Suspension Bridge) which bears the name of the „Greatest Magyar“ Count Stephen Széchenyi, for in the thirties of the last century it was he who propagated the idea of building it and succeeded after a struggle of many years in forming a company which could accomplish the construction. It was built ten years before it was opened for traffic, when the Austrian Colonel Alnoch tried to blow it up on the 21st May 1849, but he was killed himself.

The bridge has a length of 375 metres and is suspended on four gigantic chains, which are drawn through piles of 48 metres high, embedded in the river. Its design was executed by the English engineer William Clark and its construction was directed by Adam Clark, as well as that of the tunnel (length 350 m.) which continues the communication from the Lánchíd through the (Várhegy (Mount of the Fortress).

Admirers of Budapest.

Sven Hedin, who has seen more than any other traveller of our days, said once when he stopped on the Lánchíd in the twilight:

— I never saw anything more striking than this panorama!

— I come every year — said his companion, — to sit down on the balcony of the Hotel Hungaria and gaze upon that marvellous scene.

That companion was also an interesting man, a famous scholar, he had lived five years in America, four in Paris, several decades in England, where he was not only esteemed but loved with enthusiasm, for he used to be an enchanting lecturer. Also the ladies of the most distinguished families of the British Empire thronged the University, when he delivered his historico-philosophical lectures. His person rendered fashionable also such a serious work as „The foundations of Modern Europe“ or his History of Civilisation in 10 volumes. He lived an ideal life, however sometimes he was taken by the queer desire, called nostalgia and he ran home, for that scholar, Dr. Emil Reich, was a Hungarian.

According to authoritative experts who saw the whole world and do not utter an opinion without reflection, Budapest is „one of the most beautiful cities of the world“ and the foreigner who arrives here, can see at the first glance that the comfort and high standard to be found here is equal to those of western countries.

On the Danube-Embankment stands the Vigadó and therein the Ticket-Office, from where the foreigner may begin 5—6 various auto-trips and get an agreeable sight of Pest.

Original Hungarian Curiosities.

At a grand Court Festival the toilette of the beautiful Queen of Italy was decorated with magnificent lace. It was said, and written with rapture, that it was the masterpiece of Brussels, whereas it was made by simple Hungarian peasant-girls at Mezótur. Moreover the beautiful Queen Elena has often visited Budapest when she was still a princess of Montenegro, and she learned well the Hungarian language...

An unknown, queerly shaped jewel shone on the neck of the Belgian princess, on the happiest day

Danube-front of the Royal Palace. — Donaufront der königl. Burg. — Façade du Danube du Palais Royal. — A királyi palota dunai homlokzata.

? — Die Elisabeth-Brücke, die grösste Kettensbrücke Europas mit einer einzigen Bogenspannung in der Länge von 290 m. — Le pont Elisabeth, le plus long pont suspendu à une arche dont la longueur est 290 m. — Az Erzsébet híd. Európa legnagyobb egynyílású Lánchídja, 290 m. hosszú nyílással fveli át a Dunát.

of her life. The „Matin“ wrote that it was „Oldfrench goldsmith's work“ and then it transpired that it was Hungarian medieval enamel filigree-work, such as never had been made nowhere else in the world. Beautiful pieces are to be seen in the National Museum of Budapest.

At the jubilee of the Pope a wonderful kiss-table attracted attention, and was reproduced by the „Studio“ as an Austrian work. It became known, that it had been seized from one of the „rebellions“ Hungarian magnates, the Count Nádasdy, and its counterpart — made by the master Balázs Besztercei in 1506 — stands also to-day in the Museum of Budapest.

At the Spanish Court a magnificent caroussel was arranged, old carved carriages came, they were said to be an Italian invention. Nobody knows abroad, that the word „kocsi“ (the English coach etc.) is of pure Hungarian origine, its name being derived from the Hungarian village of „Kocs“. The coach was already well known in Hungary when America was discovered in 1492. A celebrated traveller: Herberstein, writes in 1518, that they went from Buda to Vienna in a light Hungarian carriage: „Wir fuhren auf Kotschi wegen die man also nennt nach einen Dorff bey zehn Meilen dishalb Ofen (Buda).“

At the wedding-feast of the King of England a fish of rare flavour was best enjoyed; its name is „fogas“, and it can be caught nowhere except in the lake Balaton. It is still to-day a distinguished dish at every fashionable restaurant.

The German painter Albrecht Dürer, the perfect artist of copper-plate-engraving, the King of German painting and graphic arts is honoured everywhere in the world. It is not known that the Hungarian word „Ajtós“ corresponds to the German Dürer (Türer) and the family of Dürer originated from our village of „Ajtós“.

When speaking of the great events where Russia, China and England are interested, a fundamental work

is very often quoted now, which book prophesied already in 1886 with a strikingly keen observation. (Der Zukunftskampf um Indien. La lutte future pour la possession de l'Inde.) They do not know that the first thorough revealer of the imperialistic tendencies of Russia was the Hungarian Vámbéry. That thin little man prepared himself seven years for his Asiatic travel and slipped in disguise as a lame dervish through mortal dangers in Asia. He became member of Academies and the friend of the King of England and when he was once sleeping in a bed with the King, he sighed:

— You have get on, you wretched, gray little pigmy! But go just back to yours.

Who will know miracles of human will and thirst for knowledge, must read the description of „His life and adventures“.

In the picture-palaces Tom Mix and others are producing thrilling exploits on wild horses with lassoes and who knows, that the pányva (snare, lasso) of the Hungarian csikós horsebreeder) was it, that came to the American prairies under the name of lasso amongst the gauchos and cowboys?

The most valuable objects, scientific treasures of the Smithsonian Institute (U. S. A.) have been collected by the Hungarian Etnograph John Xantus de Csiktoplócza in Kansas, Mexico and Asia, but his memory has been long forgotten as that of so many hundreds of Hungarians.

Interesting monuments.

About hundred monuments are on the public squares of Budapest, but we will mention only a few of them, which used to have an especial interest for foreigners.

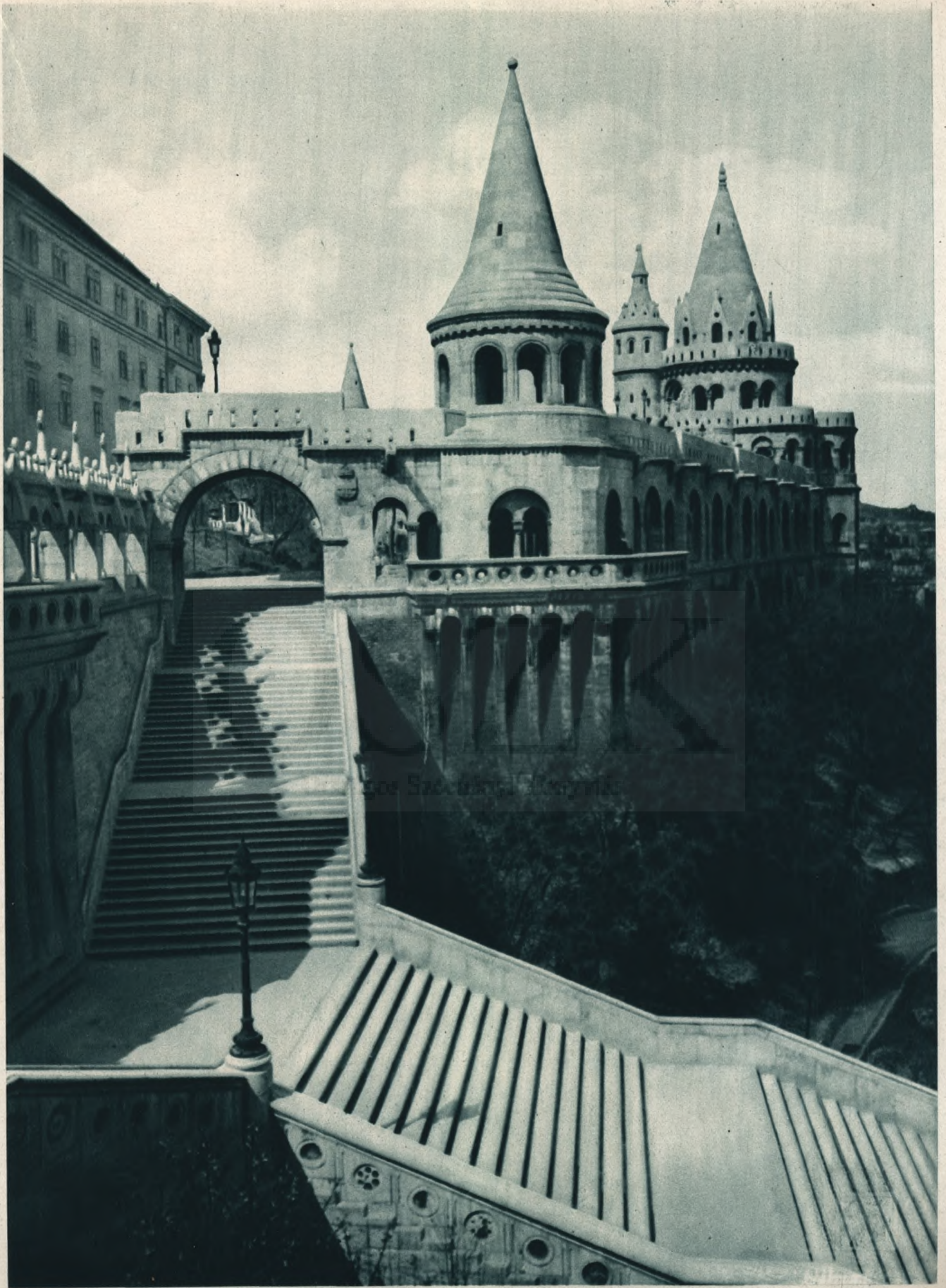
One of the most beautiful monuments of Budapest is that which represents above the beautiful symbol of a mother anxious for her child a man with a broad forehead, bearded, in Hungarian attire, on the Erzsébet-square. It is Ignatius Semmelweis, the „saviour of mothers“, and none

has produced more beneficent methods in the field of science. Conservative physicians persecuted him, when he had discovered in Vienna that the puerperal fever is caused by infection and determined precisely the means of defence against it. He returned to Pest and wrote epoch-making works as professor of gynecology. Since then quite a library of books has been written about him, just recently the work of William Sinclair: „Semmelweis, his life and his doctrine“ (Manchester).

Most visitors will hear with amazement that George Washington has a monument in Budapest. How came it here, on the banks of the Városliget lake?

A very long series of bloody historical events and romantic stories connect us with America. The great struggle for life of the United States also attracted the Hungarians. Michael Kovács was the colonel of the bravest legion, who was fatally wounded in the battle of Charles-town, in May 1779 — with so many other Hungarians, — but saved the situation. Thus was it with other heroes in the war for the emancipation of the slaves. When the movement for liberty blazed up in Europe in 1848, little Hungary was able to resist for the longest time against tyranny and America considered its struggle as such, that the whole future of the fight of the autocracy and civil progress depended on the result of the Hungarian war for liberty. For that reason the Governor Louis Kossuth was received in New-York with such enthusiasm and a natural consequence of these connections of more than hundred years was that the Hungarians of America erected a statue of Washington in Budapest and another of Kossuth in Cleveland, recently also one in New-York.

On the Danube-Embankment stands the monument of Petőfi, that poet, whose works have been translated into 32 languages and who exercised such an influence on many poets of the world. One used to say

The Fisher-Bastion in Buda. — Die Fischerbastel in Buda. — La bastion des Pêcheurs à Buda. — A budai Halászbástya.

that he was a comet in the Hungarian sky who disappeared young and mysteriously during the war for liberty. They never found him, it is only supposed that he perished in the battle of Segesvár, on the 31st July 1849. Many legends have arisen since that time, the people expected his return for many years afterwards, but he was never seen again.

Many foreigners only then take notice of the Hungarian citizenship of Francis Liszt, when his monument is shown in the Academy of Music. The first grand master of programme-music, the founder of the most excellent piano forte technique, the author of 18 Hungarian Rhapsodies and 1230 other musical works, the father-in-law and master of Richard Wagner, adorned the Musical Academy of Pest as its President.

Budapest the City of Baths.

A queer incident took place in Budapest, when the members of the distinguished English „Eighty Club“ were here. Mr. G. Chamberlain said:

„Before all we shall visit my crutches.“

The others looked on him a little bewildered, not understanding him, but he continued with the well known English humour:

„Grand is the British Museum, the Louvre of Paris is also worth something, but the greatest impression was made on me by the St.-Lucas Museum of Buda.“

Even the Hungarians present did not know what he meant, but it was soon explained.

Indeed there is in the Bath of Buda (St. Lucas Bath) a Museum of crutches. Those who have been healed here of their serious gouty or rheumatic complaints, leave their crutches behind them with eloquent labels attached, as did also Mr. Chamberlain.

Especially in the northern countries, in Sweden, Finland, Norway, Denmark and England rheumatism is spreading more and more. The latest statistics state frightful details.

In England alone more than 360.000 members of sick funds are suffering annually from rheumatic diseases, representing 3,000.000 weeks of lost work and a financial burden of 2¼ million pounds a year.

Yet Budapest is an excellent place of cure for such diseases.

The mineral waters of Budapest are divided in three groups according to the composition of the sources.

The sources below the Józsefhegy (Mount Joseph) are calco-sulphurous waters. These mostly supply the St. Lucas-Bath, the Császár- and Király-Bath, even the sources of the Margaret-Isle are in connection with them. This locality is very abundant in curative springs.

Certain of them were used by the Romans; later on Mustapha Pacha, in 1568, made a fish-pond and since then the 11 sulphur springs and the warm mud are used beneficially by all sufferers, who patronise them. On the hill behind the baths is the last resting-place of the holy dervish Gül-Baba, an octangular mausoleum, frequented by oriental pilgrims for many centuries. The devout Muslims have placed there many tablets, together with poems, carpets, handkerchiefs, and many pious prayers have been offered up on this sacred spot. It is not generally known that one night foreign thieves plundered the grave, carried away the whole coffin. Once we lifted up the plank of the grave and saw that below there was only yellow sand. But the sacred charm of the place was not diminished, which is due also to the fact, that besides the peace of soul, many thousand sick men regained their physical and mental health in the baths.

The Isle of St. Margaret, where once dwelt the pious Princess Margareth, with her companions possessed the finest flora in Europa. The old archduke Joseph, its proprietor, endeavoured to get all beautiful flowers and plants which were accessible in Europe. His wonderful rose-garden bloomed in the greatest splendour. It was here

that he liked best to walk, when he was not in his other paradise, at Alcsuth, where he learned — the Gipsies' language, for he made it also his life-task to domiciliate and civilise that restless Asiatic tribe. On the Margaret Isle he erected a beautiful bathing house in Renaissance style, where rheumatism and other diseases are healed.

Here is the famous warm waterfall, which flows into the basin at the Danube-Embankment and covers the rocks with a brilliant layer of flint. On the Isle there are also swimming-baths of warm water and a new sanatorium.

Moreover there are in Budapest many strand-baths, especially on both embankments of the Danube, as far as the large island of Szentendre. The second group of sources discharge their waters at the foot of the Gellérthegegy and supply the St. Gellért-Bath, Rudas-Bath, and the Rác-Bath. Here is the most modern bath and hotel of Budapest, the St. Gellért, which has been erected on the site of the ancient Virgins'-Bath, otherwise the „Sárospárdó“—This thoroughly modern bathingplace was achieved in 1918. Its radio-active mud-spring is used in cases of diseases of the joints and muscles and delivers every day 2,500.000 liters of warm water.

Beside the Rudas-Bath built in 1556 stands the small but important house of the Hungaria-source. The water of that source contains brom and lithium and is drunk chiefly for diseases of the bladder and the kidneys.

At the south of the Gellért-sources is the third group, quite different from the others, that of the purgative water of Lágymányos, Dobogódomb and Órmező. Nowhere in the world is to be found a bath like the Erzsébet Salt-Bath, where the mineral water is not only drunk, but also used for bathing especially against women's diseases. Everywhere in the world is known the purgative water Hunyadi János, with 70 wells, 200 buildings on an area of 120 hectares. In the Városliget stands the beauti-

View from the fisher Bastion to the Lánchíd. With the statue of the Hungarian Chief Álmos (1000 years ago). — Aussicht von der Fischerbastei gegen die Kettenbrücke. Mit der Statue des ungarischen Heerführers Álmos (vor 1000 Jahren). — Vue de la Bastion des Pêcheurs vers la Lánchíd. Avec le monument du Chef Hongrois Álmos (il ya 1000 ans). — Kíllátás a Halászbástyáról a Lánchíd felé. Álmos ezer év előtti magyar vezér szobrával. (Borsódi felv.)

Well of the King Mathias in the court of the Castle in Buda. — König Mathias-Brunner im Budaer Burghofe. — Fontaine du Roi Mathias dans la cour du Palais de Buda. — Mátyás király kútja a budai várudvarban. (Borsódi felv.)

The Fisher-Bastion in Buda. — Die Fischerbastei in Buda. — La bastion des Pêcheurs à Buda. — A budai Halászbástya.

ful palace of the Széchenyi-bath. Out of an Artesian well of 997 meter depth issues the water 74 degrees (Celsius) which is used also against diseases of the stomach and intestine, besides various rheumatic maladies.

New constructions, wave- and strand baths, bath for swimming matches complete the picture of the bathing town.

The three groups of sources of Budapest supply daily 450.000 hectoliters of excellent medicinal waters, which gives ground for hope that considerable development will mark the progress of these invaluable national assets, which deserve not only the interest of foreign tourists, but also that of foreign capital.

Budapest and Hungary are full of treasures not yet exploited. Its tenacious people, who have held their own here for a thousand years believe steadfastly in their future. Today also we realise the full force of Dante's lines in the XIX Canto of the Paradiso:

„Hungary will be happy
If she leads not her country astray.“

Foreign writers of travels state that Hungarian hospitality is matchless and surpasses all the ordinary tourist services, for this country shows not only its nature treasures, but exposes also the soul of its people, and its greatest desire is that foreigners may learn its true features and treat it accordingly.

Art in the State Museum.

The first of our great museums is the National Hungarian Museum. We cannot describe within so narrow bounds its old Hungarian library, its collection of Incunabula (1100 volumes) its Manuscript-collection (22.000 vol) its Archive (25.000 letters) its Library (600.000 vol.) its rare collection of coins, its rich archeological material, the ethnographic collection, the rich museum of minerals, but we recommend with sincere firmness the inspection of everyone.

However we should like to mention at least a collection which is — as

experience shows — the most interesting for foreigners: the richest permanent exhibition of our art. Therefore we requested the most competent authority to give a short description of the Museum of Fine Arts. Alexius Petrovich first director of the museum gave the following details:

„The Museum of Fine Arts includes as well the ancient and modern, as the national and foreign art, i. e. it is a universal home of Fine Arts. Its material has been supplied first by two older collections, which were amalgamated in the new institution. One of these was the famous old Esterházy collection of pictures, bought in 1871 by the Hungarian State from the princely family Esterházy and which represents also to-day the bulk of the ancient gallery and of the graphic cabinet of the Museum. The other amalgamated collection was the pictorial-sculptural gallery of the Hungarian National Museum, which on the other hand was the basis of the modern gallery of the Museum of Fine Arts. To these collections were added those ancient pictures and graphic works, which had been bought by the director of the new museum Charles Pulszky by order of the Government for the new Museum of Fine Arts.

Our museum had already at its inauguration so rich collections that they were not matched by those of several greater countries. Since then it developed permanently, partly with subventions of the State, partly with the aid of Hungarian patrons of art. Even quite new collections arose since then, as are for instance the collection of antique sculptures, or the artistic collection of East-Asia, which is in a separate building on the Andrassy street.

One can say frankly that the Museum takes rank immediately after the first museums of art of the world. If we consider the manifoldness and instructive organization of the collections, the museum has an especially good rank amongst the public collections of Europe.

As to the contents of the collections, the pearls of our ancient gallery are known everywhere, where friends of art are to be found. Raffaello, Correggio, Luini, Giorgione, Piombo, Gentile Bellini, Tiepolo and other great Italian masters are represented in our gallery with excellent works.

Well-known and valued ornaments of the collections are the works of the Spanish masters Greco, Ribera and Goya, the paintings of the Flemish masters David Gerard, Memling, Petrus Christus, Van Dyck, Jordaens, the Dutch masters Rembrandt, Vermeer van Delft, Pieter de Hoch, Aelbert Cuyp, Frans Hals, the German masters Dürer, Altdorfer, Cranach, Hans Baldung, and the English portraitists Reynolds, Hoppner, and Reaburn.

We find also amongst the works of ancient French masters such rare treasures, as the beautiful landscape of Claude Lorrain.

A very interesting part of our ancient gallery is the series of the works of painter of the XVII-th century John Kupetzki, of Hungarian origine, whereas Adam Mányoki, likewise a painter of the XVII-th century is well represented by the portrait of Prince Rákóczi Ferenc II.

The collection of ancient sculptures is less imposing, but still important and manifold and includes all epochs. The richest is the collection of the Italian Renaissance-sculpture, also with excellent little bronzes. Amongst the latter objects is a very interesting little equestrian statue, which is supposed to have been made after a model of Lionardo da Vinci. The endeavour of the last years has been to complete our collection of sculptures, which is so rich in works of Italian Renaissance, with prominent pieces of the art of other peoples and ages.

In the modern Department of the museum naturally the Hungarian part is the richest. Our modern gallery is so rich and developed, that it has scarcely a match in little countries. Our eminent painters of the

The old Palace of the Prime Ministry. — Das alte Palais des Ministerialpräsidiums. — L'ancien Palais du Président des Ministres. — A régi miniszterelnökségi palota. (Borsódi felv.)

The Palace of the Ministry of finance, before it the statue of Trinity. — Das Palais des Finanzministeriums, vor demselben das Monument der hl. Dreifaltigkeit. — Le Palais du Ministère des finances, au devant le monument de la Trinité. — A pénzügyminisztérium palotája, előtte a Szentháromság-szobor. (Borsódi felv.)

XIX-th century are represented with their best works, partly with whole saloons. We must mention the important series of the works of Victor Madarász, Bertalan Székely, Charles Lotz, Paul Szinnyey-Merse, Géza Mészöly, Julius Benczur amongst the new ones the works of Louis Deák-Ebner, Eugene Gyárfás, Alexander Bihari, Simon Hollósy, Charles Ferenczy, Stephen Csók, Joseph Rippl-Rónai, Adolph Fényes etc.

The collection of modern foreign painters is more fragmentary, nevertheless it shows some excellent works. Such artists are represented here, as the German Menzel, Leibl, Böcklin, Lenbach, Uhde, Liebermann, — the Austrians Waldmüller, Pettenkofen, Makart, the English Constable, the Dutch Jacob Maris, Willeem Maris and Israels, the Swedish Zorn, the Italian Favretto and Segantini the Spanish Zuloaga.

Especially valuable is the collection of modern French painters, a selected collection, where we find the works of Delacroix, Corot, Diaz, Dupré, Jacque, Troyon, Daubigny, Boudin, E. Manet, Claude Monet, Pissaro, Cézanne, Gauguin, Toulouse-Lautrec.

Within these narrow bounds we can only mention names, but perhaps also these names will give an idea of the richness of our museum and make the reader desirous to see it. We add only that the munificence of princes contributed nearly nothing to the collections. What we have, is due only to the nation itself. There are greater and richer museums in the world, but there is scarcely such one, which may be called a national creation in such a degree as ours.

The viticulture of Hungary.

On the soil of Hungary the vine-growing is nearly 2000 years old. In Pannonia during the reign of the Romans there were already beautiful vines on the hills around the Balaton, in Baranya and in Syrmia.

History noted amongst the merits of the Emperor Probus also the propagation of vine-growing, but already

100 years before him Dio Cassius had described the viticulture of Pannonia, and although he does not write eulogics on the wines here produced, we must consider the fact, that being a Greek, he must have been accustomed to heavier, sweeter and softer wines and thus his opinion could not be objective.

At all events it is sure that the viticulture of Pannonia developed very much during the Roman empire, however we may suppose that the initiators of wine-growing had been not the Romans, but before them the Celts, the agricultural abilities of which tribe stood in many respects above that of the Romans; at the other hand they certainly did not remain behind the neighbouring Dacia, where vines were to be found already before the Christian aera, for we know that the king of Dacia Burvista, deemed it good, in the time of the Emperor Augustus, to order the destruction of the vines in his country, hoping to render thus milder the morality of his wild people.

The climate of Hungary is very favourable for viticulture — if the southern vine-growing countries reach by her still more favourable climate a higher degree of sugar and a greater contents of alcohol in their produce — the Hungarian wines are standing above them as to the more favourable proportion of their ingredients and more agreeable harmony.

We may find it thus natural that the population of Hungary had in every age cultivated their vines with predilection, and propagated this culture, so much that in the XIth century there was no region of the country where — if the soil was apt for it — viticulture would have been unknown. In this respect there is no difference between the mountains and the sandy plains; about the vines near Kecskemét, around „Körtvény Lake“ and the „Fruit Wood“ there are notes from the age after the conquest of the country, and the fact that amongst the sandy wine of

the Hungarian Alföld (Prairie) there were also prominent produces, is proved by a note, relating that the King Lewis the Great would never miss from his table the wine of „Szabadszállás“.

The foreign visitors coming from time to time to Hungary mentioned always with praise the eminence of the Hungarian wines, but the wines of the Danubian region, those of Buda, Neszmély, Tolna, Baranya and Syrmia, came owing to the advantages of water-transport very early into the traffic with western countries, conquering markets and recognition for themselves and generally for the Hungarian wines. The produce of the Hungarian vineregions which were farer from the ways of communication could begin only later their conquering campaigns. The wine of Tokaj appeared for the first time at the Concilium of Trident (1562) when the Cardinal Bishop of Pécs, George Draskovics, having presented to the Pope his produce of Tállya the Holy Father said: „Vere summum pontificem talia vina decent!“ William Hamm is referring in his work: „Das Weinbuen“ on the legend, which relates of a cellar sunk beneath a cloister. In this cellar the cellar-master was allowed to accost the excellent wines of Sopron, Ruszt, Tokaj and others only in full gala with a silver chandelier, what proves the special appreciation of these wines.

Also the German poet Theodor Körner is singing on the Hungarian wine:

*„Denn des Südens ganze Pracht
Und ein schön'res Feuer
Und der Liebe süße Macht
Lodert im Tokajer.
Golden schäumt er im Pokal
Hell wie Himmelskerzen,
Wie der Liebe Götterstrahl
Glüht im Menschenherzen.“*

The territory of Rump Hungary, planted with vines is, according to the statistics of 1925 about 384.600 cat. yokes (1 cat. yoke 5754 m²).

This territory planted with vines

Coronation Church. — Die Krönungskirche. — Le temple de la Coronation. — A koronázó templom. (Borsódi felv.)

does not show a considerable increase — considering that according to the statistics of 1911—15 and in proportion to the actual dimensions of the country, a territory of 375.032 cat. yokes would correspond to the situation of those years — but, whereas the vine-growing territory of the country was in 1911—15 only 1.1% of the whole cultivated territory, the actual vine-growing territory is more than 2.4% of the cultivated land, and thus the situation and importance of the viticulture altered in a considerable way, as compared with the past.

Besides the increase of proportion of the vine-growing territory, the importance of our viticulture is still increased by the fact that the greatest part of these territories is exceedingly apt for vine-growing and thus on these lands also in future the production of grapes and wine will remain the principal source of income of the farmers.

Amongst the wine-producing countries of Europe, as to the territory of viticulture and to the wine production — after France, Italy and Spain, — Rump-Hungary stands on the fourth place. The wine-production of Portugal is greater, but the cultivated territory is much smaller.

The annual wine-production of Rump-Hungary may be stated in normal years with 4 million hectolitres. (In 1925: 3,589.00 hl.) This production shows a great variety as to the various wine-regions, to the sorts produced, the year, the method of cultivation etc., and the quality of the different wines is apt to meet different exigencies. We can choose amongst lighter table wines, fierier special wines, half-sweet and sweet dessert wines, and first rate „Aszú“ wines. Generally speaking, the production of white wine is prevailing. According to the statistics of 1923—25 of the wine-production of the country

- 68% are white,
- 22.9% „siller“
- 9% red
- 0.1% Aszú wines of the Hegyalja.

On 213.465 cat. yokes i. e. 55.5% of the actual wine territory vines are planted on immense sandy soils and on 171.135 cat. yokes, i. e. 44.5% they are planted on bound soils, the prevailing part of which are inoculated vines; the territories treated with carbonic sulphid make only 5% of the whole territory and especially these are always diminishing.

As stated, the greater part of the production belongs to the sandy wines and if the first rate wines, special sorts and „aszú“ wines are produced in the mountain vine yards with bound soil, yet generally the quality of the sandy wines does not remain behind that of the mountain wines, even the produce of sandy wines planted with due care and with a good choice of the sorts, often surpass the mountain wines as to the bulkiness and fire, even it reaches the standard of the half-sweet and sweet dessert wines.

The decree of execution of the Act IX:1924 divides the Hungarian territory of viticulture in 17 wine regions. The various regions are according to their dimension and the quality of their produce of different importance and we give a short description of them as follows:

1. The wine region of Sopron includes the comitats Sopron, Moson and Vas, from the latter the mount Ság is separated, belonging to the wine region of Somló. Its territory planted with vines is 5523 cat. yokes, where about 55—60.000 hl. of wine are produced, partly savoury and agreeable white and red table-wines, partly more distinguished special wines. Especial popular wines are the darker red ones, fined of the sorts called „blue frank“ and the immediately compressed clear red so called „Gleichgepresster“ wines. First rate special wines are the furrmint and the Sopron white wines out of muscadel.

2. The Neszmély wine region comprises the comitats Esztergom, Komárom and Győr, furthermore one part of the comitats Fehér and Veszprém. Its wine territory is 23.825 cat.

yokes and its annual production about 200.000 hl. They are agreeable sourish, mostly green-white table wines, one or other of which reminds one of the Rhine-wines. We find also excellent muscadel-wines, especially with some greater producers.

3. In the comitat Pest in its part on the right embankment of the Danube, in the surroundings of the metropolis is the wine region Buda-Sashegy, where formerly red wines called „Buda-Sashegy“ were produced, fined out of „Kadarka“, but today also here rather white wines are produced. The territory where wines are cultivated is 5240 cat. yokes, with an annual wine production of about 50—55.000 hl.

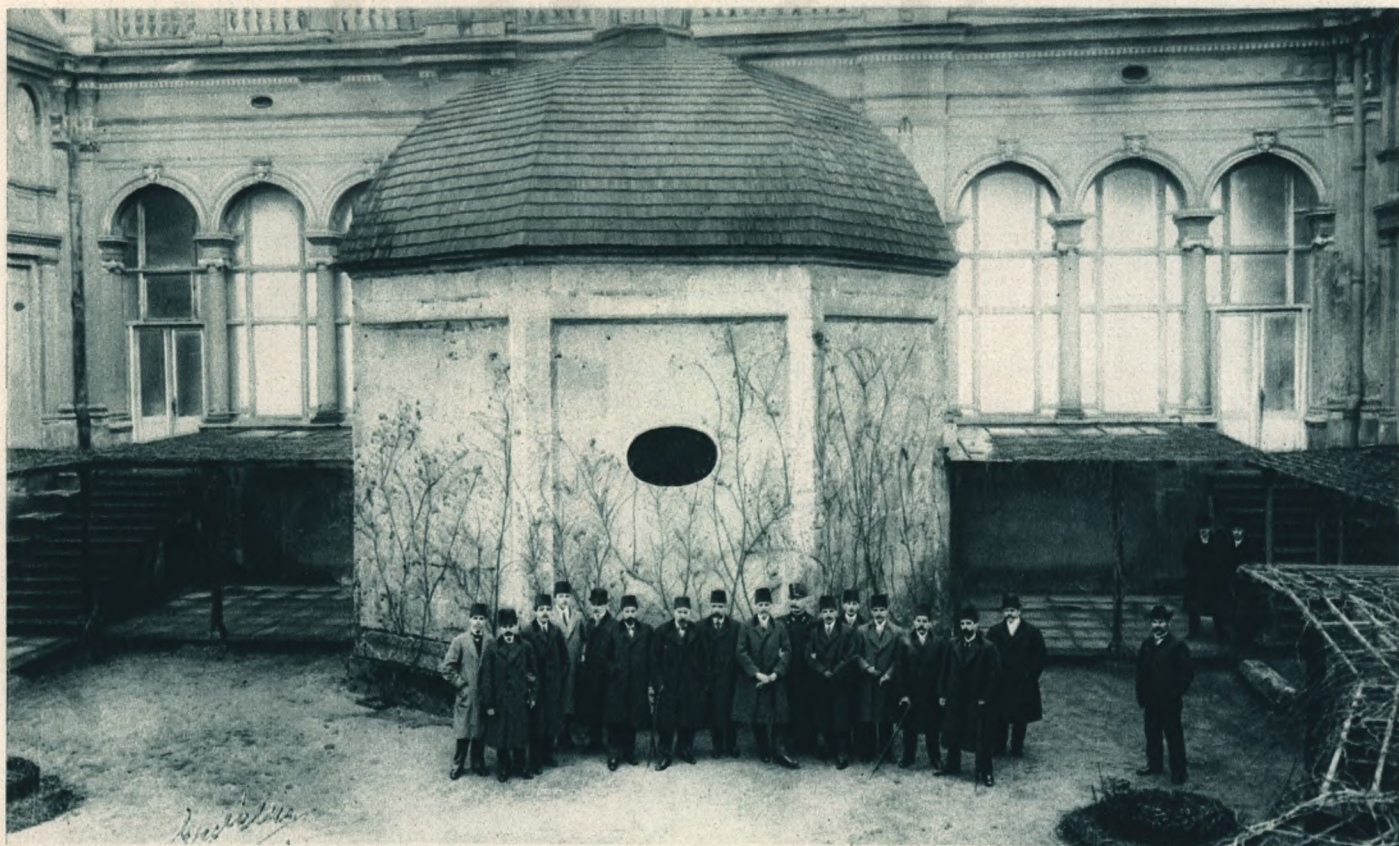
4. The wine region Mór includes the village Mór in the Comitat Fehér and the neighbouring communities with a wine territory of 3658 cat. yokes and a wine production of about 60—70.000 hl. a year. The special sort of this region is the „Ezerjó“ (Thousandgood) which agreeable, fiery, sweet, greenish-white wine is liked very much in Austria, as well for pure drinking as also for mixing.

5. The wine-region of Somló is the smallest one of the country; its wine territory is only 1038 cat. yokes with a production of about 13—14.000 hl. a year. Its territories are on the bazalt summit of two extinct volcanos, the Somló in the Comitat Veszprém and the Ság in the Comitat Vas and if the wine produced here is not much, it belongs yet to the best ones of Transdanubia. It is a characteristic wine, which excels by its greenish-white colour, its agreeable and fine smell, reminding one of strawberries, and its aroma and especially when it is old, its fiery, agreeable sourish and yet harmonic flavour is nearly matchless.

6. The wine region Badacsony is on the sides of the mountains which cover the north-western embankment of the Balaton, and on its territory of 12.879 cat. yokes in normal years about 120—130.000 hl. white wine is growing. Its most important and most distinguished part is the mount

Statue of St. Stephen, first king of Hungary (997—1038). — Statue Stephans des Heiligen, des ersten Königs von Ungarn (997—1038). — Monument de St. Etienne, le premier roi de Hongrie (997—1038). — Szent István, az első magyar király szobra (997—1038). (Borsódi felv.)

Old Curiosity of Pest. Grave and mosque of Gül Baba, the „Father of Roses“ a Turkish Saint on the Hill of Roses. — Alte Pester Sehenswürdigkeit: Grabmal und Moschee Gül Baba's „des Vaters der Rosen“, eines türkischen Heiligen am Rosenhügel. — Vieille Curiosité de Pest. Tombe et mosquée de Gül Baba „le Père des Roses“ d'un saint turc au Tertre des Roses. — Régl pesti kurlózum: Gül Baba a „Rózsák atyja“ török szent sirja és türbéje (mecset) a Rózsadombon. (Erdélyi felv.)

Badacsony, a basalt trunk dome on the embankment of the Balaton, the fiery and bulky wines of which are known since a long time and liked also in distant countries. Its matchless specialities are the „Joint-wines“ fined out of the sorts „Blue stalked“ and „Auvergnat gris“, which in better years excel not only with their high contents of alcohol, but yet remaining sweet, develop to mere desert wines. Worthy companions of the Badacsony are the Szentgyörgy-hegy, Csobáncz, Haláp, Gulács and Szigliget, they are likewise extinct volcanos and there are produced equally fiery joint-wines and special wines, so it is also with vines of Révfülöp, Balatonfüred and Csopak.

7. The wine-region of the surroundings of Balaton includes the vines of the comitats Somogy, Veszprém and Zala, round the Balaton, if they don't belong to the wine region of Badacsony, its territory is 16.171 cat. yokes, with a normal production of about 160—180.000 hl. — Good white and lighter table wines, with greater producers and in the better years also special wines, which-though they do not equal the Badacsony ones as to fieriness, yet are prominent by the attractive harmony of their flavour.

8. The wine region Somogy-Zala includes the wine-growing places of the Comitats Somogy and Zala which are more distant from the Balaton; on its territory of 26.978 cat. yokes about 250—260.000 hl. are produced, chiefly white table wines, less red wines, but with some bigger producers we find in better years also heavier wines.

9. The wine-region Szegszárd includes the comitat Tolna, where on 26.679 cat. yokes about 240—260.000 hl. wine are produced. The greater part of the wines here produced is red, and they are fined out of the well-known Kadarka-grapes. The kadarka wines are red table wines of agreeable fragrant savour, not too dry, and are very popular produces of this region. Also well flavoured white table wines are produced here,

but the good reputation of the region is due to the red wines.

10. The wine-region Villány—Pécs includes the vine-territories of Ba with 21.562 cat. yokes, and a production of about 240—260.000 hl. a year. In the vine-yard of Villány—Siklós and Nagyharsány the production of red wine is prevailing. The red wines of Villány belong to our first rate red wines, any are produced for $\frac{2}{3}$ part out of the Kadarka-sort, $\frac{1}{3}$ of the Oporto. The two sorts give, when mixed, a characteristic, coloured and pretty fragrant red wine. The white wines of the region are partly good table-wines, partly with separate vintage of the different sorts — first rate special wines, which remind sometimes of the Chablis wines. Amongst the heavier special wines the furmint, White Burgundian, Zirfland are known as first-rate wines, even as dessert wines.

11. The wine region Pest—Nógrád on the left side of the Danube includes the vine-yards of the comitats Pest and Nógrád, to the North from Budapest, with 22.981 cat. yokes, where about 250—280.000 hl., chiefly white, for a little part red table wine are produced. Its places of production which are worth to be mentioned are Csömör, Vác, Gödöllő, Penc, Szirák, Romhány.

12. The wine region Gyöngyös—Visonta includes the Gyöngyös, Pétervár and Hatvan districts of the Comitat Heves with a territory of 19.788 cat. yokes and about 320.000 hl. annual production. The production of white wine is prevailing, but the red wine of the surroundings of Visonta has got a good reputation since a long time. Its siller wines are also liked and well-known.

13. To the wine-region of Eger belongs the district of Eger in the Comitat Heves, and some neighbouring villages of the Comitat Borsod, with a wine-growing territory of 6953 cat. yokes and a production of about 70—80.000 hl. The good reputation of the region of Eger is due to the red wine of Eger prepared

of Kadarka grapes, which is one of the best red wines of Hungary. Besides its fine, aromatic flavour, its pretty fragrantness its fire and substantiality, it is characterized by the vivid granate-red colour. The Bikavér (Blood of Bull) of Eger is a generally known type, it is a heavier fuller, darker and in spite of its pretty fragrantness yet smooth wine. In favourable years the Kadarka gives a very distinguished red desert-wine.

14. The wine-region Miskolc—Abauj includes of the wine-yards of the Comitats Borsod, Gömör, Kishont and Abauj, which don't belong to other regions. Its territory in 8295 cat. yokes, with a production of about 60—80.000 hl. chiefly white wine and some red one. The wines are good-flavoured table wines and partly heavier ones, which represent here and there a transition to the Tokaj wines. A good reputation have the white wines of Görömböly, Tiboldaróc, Csemőke and Emőd.

15. To the wine region of Tokaj belong 27 places of the Comitat Zemplén and one of the comitat Abaujtorna, which are all enumerated in the Hungarian Wine-Act. The wine region forms according to the act a closed territory where wines produced in other regions may be brought only with special licence and only for local consumption, but wines imported are not allowed to be exported from here. The territory planted with wine of Tokajhegyalja is 8842 cat. yokes and its annual production about 100—110.000 hl. — Its principal grape-sorts is the furmint, beside with the „limeleaf-grapes“ and the yellow muscadel represent only a few percents. In the very favourable climate of the Tokajhegyalja the grapes are not only ripening, but they become flabby and the substantial dessert wine prepared out of these grapes is the „Tokaj Aszú“, the king of wines, and the wine of kings, renowned all over the world. The juice of the aszú-grapes gathered at the vintage, dripping out of them under the

Old statue of St. George, (Work of George and Martin Kolozsvári) on the Hunyadi János Street. — Alte ungarische St. Georgs-Statue, Ein Werk von Georg u. Martin Kolozsvári) auf der Hunyadi János Strasse. — Vieille statue de St. George, (Oeuvre de Georges et Martin Kolozsvári) dans la rue Hunyadi János. — Régi magyar Szent György-szobor, (Kolozsvári György és Márton műve) a Hunyadi János úton. (Erdélyi felv.)

The monument of Professor Semmelweis „The Saviour of Mothers (He discovered that puerperal fever is caused by infection.) — Das Semmelweiss-Denkmal im Elisabeth Park „Der Retter der Mütter“ (Entdecker der Kindbettfieber-Infektion.) — Le monument Semmelweiss dans le parc Elisabeth „Le Sauveur des Mères“ (Découvreur de l'infection comme cause de la fièvre puerpérale). — Semmelweiss Ignác dr. „Az anyák megmentője“ (Erdélyi felv.)

Sunset on the Mount Gellért. — Sonnenuntergang auf dem Blocksberg. — Crépuscule au Mont Gérard. — Napnyugta a Gellérthegy fölött. (Erdélyi felv.)

pressure of their own weight, a liquid thick like honey, is called „Essence of Tokaj“ which never ferments owing to its high contents of sugar and becomes after a development of many years a special wine of matchless flavour, smell and aroma, but as its quantity is little, it may be considered as a rarity. The Tokaj Aszú is prepared of the flabby „aszú-grapes“, adding the juice of a smaller part of normal grapes and is called according to the proportion of the „Aszú-grappes“ added to the mixture: aszú of 1, 2, 3 etc. puttony, viz. to a cask of 136 liters 1 till 5 „Puttony“-s (25 kilos each) of aszú-grapes are added. The Tokaj Aszú is a first-rate dessert wine, which excels — though moderated in contents of alcohol — with its great proportion of sugar, its substantiality the marvellous harmony of its ingredients and its characterical smell and flavour. To its development years are necessary and it often reaches its perfection only in 6—8 years; the longer it is guarded, the better it becomes. Only 1—3% of the production of the Tokaj-Hegyalja is „Aszú“ and in some years it is impossible at all to prepare this sort. If the Aszú-grapes are not gathered separately, but these grapes are prepared together with the other ones, the produced wine is called „Szamorodni“. The „Szamorodni“ is according to the respective year fiery, substantial and savoury, and if its contents of sugar is so great, that the wine does not ferment wholly, it becomes a sweet dessert-wine, which reaches likewise the culminating point of its fineness only after a longer while. The wine which is prepared of the grapes which are not flabby (Aszú) gets in circulation

under the name of „Hegyaljai“ or „furmint“ and is according to the respective year a heavier, fiery and substantial wine, or a finer table-wine. The prominent wine-producing places of Tokajhegyalja are: Tokaj, Tarcál, Tállya, Mód, Tolcsva, Zsádány, Olaszliszka, Sárospatak, Sátoraljaújhely.

16. The wine-region of the Alföld (Hungarian Prairie) is the region with the largest territory: it includes the comitats Pest, Jásznagykunszolonok, Csongrád, Csanád, Heves, Békés, Arad, Bácsbodrog and amongst these are the immune vines of the sandy land between Danube and Tisza. 141.526 cat. yokes are here planted with vines, with an annual production of about 1,500.000 hl. wine. The wine produced here is not only considerable as to the quantity, but varying as to the quality, from the commerce-wines apt for mixture until the heavier dessert wines we find various qualities. They are mostly white wines, but here and there we find also red and siller wines, the latter ones being popular, lighter table-wines.

The sandy wines are not light or thin ones, even in favourable years they surpass as to fire and substantiality the mountain-wines. Notable wine growing places in the Alföld are: Kecskemét, Szeged, Cegléd, Jászberény, Vadkert, Halas, Bácsalmás, Heves, Csány etc.

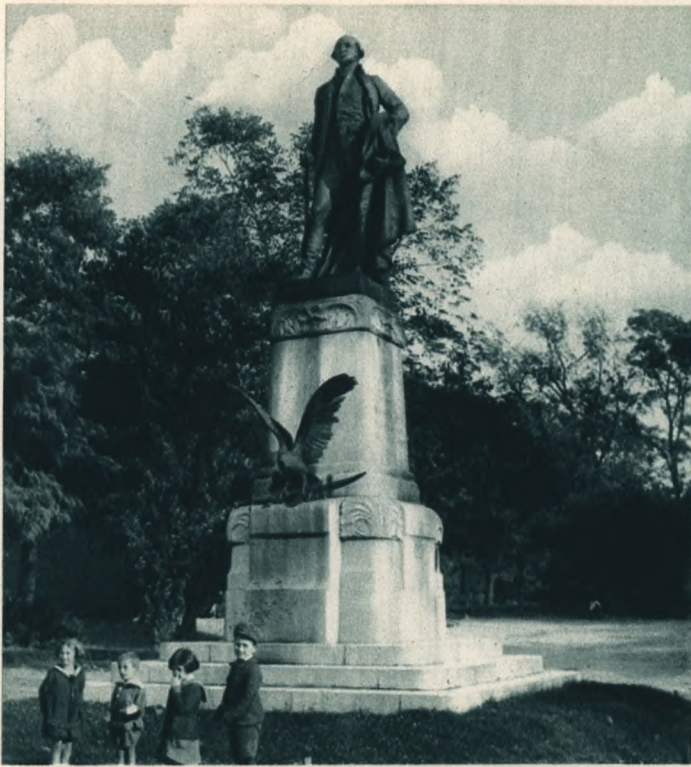
17. The wine-region „Nyírség“ includes the territory of the comitats Szabolcs, Bihar, Hajdu, Szatmár and Bereg with 27.661 cat. yokes and an annual production of about 200—250.000 hl. — Also this region has mostly an immune sandy soil and produces chiefly table-wines, but

besides that heavier wines, such ones apt for mixing and also better special wines. Notable productive places are Debrecen, Ujfehértó, Nyiregyháza, Kisvárdá etc.

Besides the propagation of the knowledge regarding the good treatment of wine, also the promotion of the sale of Hungarian wines are the task of the Roy. Hungarian School of Cellar-Masters of the State, furthermore the State-Cellars in Budafok, and the public cellars of Badacsony, Miskolc and Sátoraljaújhely. In the wine-supply of the state Cellars of Budafok as far as possible wines of every region are represented and the notable and the better special wines are sold in bottles.

The public cellars of the State gather chiefly the wines of their region. The public cellars achieving the treatment of the wines, care for their sale or promote it.

For the propaganda of Hungarian wines, for the strengthening of their good reputation and for the promotion of their sale the Hungarian Ministry for Agriculture has established „Winehouses“ also in foreign countries where characteristical Hungarian wines, treated in State cellars are sold in their original quality, partly open, partly in bottles or in large quantities. Such „Winehouses“ have been established till now in Vienna: Ungarisches Weinhaus, I., Spiegelgasse 10, in Copenhagen: Ungarsk Vinhus, Valkendorfsgrade 16 and in Zurich: Restaurant Hungaria, Baslergasse 11. Besides these similar winehouses will be opened in Germany, Poland etc. Moreover the State cellars are represented in Germany by the firm: Daniud Fils & Comp. in Mainz.

Statue of Washington in the City Park. — Washington Denkmal im Stadtwäldehen. — Monument de Washington au Bois de Ville. — Washington szobra a Városligetben. (Erdélyi felv.)

Statue of the Count Julius Andrássy. — Monument des Grafen Julius Andrássy. — Monument du Comte Jules Andrássy. — Gróf Andrássy Gyula szobra.

Apponyi Square with the statue of the legislator Werbőczy and the Grand Priest Pázmány. — Der Apponyi Platz mit den Statuen des Gesetzgebers Werbőczy und des Kirchenfürsten Pázmány. — Place Apponyi avec les statues du législateur Werbőczy et du grand prêtre Pázmány. — Apponyi tér, Werbőczy törvényhozó és Pázmány főpap szobraival.

Kommen Sie nach Ungarn!

Vorrede.

Dieses Werk ist weder ein *Baudecker*, noch das schablonmäßige *guide-book*, sondern nur ein bunter, kleiner Cicerone. Ein Bündel Episoden und eine gedrängte Datenreihe. Ein charakteristischer, behender Scheinwerfer, welcher die einzelnen ungarischen Werte eben nur umblitzt, um den Fremden zu orientieren. Man wählt hier und dort — gleich dem Radio — ein schönes und interessantes Detail aus dem Ganzen: Bitte die frische Stimme Budapests anzuhören, die neuen und neueren Farbenbilder zu betrachten — um dann Lust zu bekommen, alles auch aus nächster Nähe anzuschauen.

Bilder von einem eigentümlichen Volke.

Das war im königlich englischen Künstlerhaus, in der Ausstellung der „Royal Academy of Arts“. Der Thronfolger Großbritanniens stand auffallend lange vor einem Gemälde, dessen Thema in der Tat ein seltenes war: in der Ferne, hinter einem galoppierenden Reiter die verschwommenen Konturen einer seltsamen Stadt. Das Vibrieren des Farbenwechsels der Luft war ergreifend veranschaulicht und es hatte den Anschein, als schwebten die Häuser und

türmigen Schlösser oben in der Höhe.

— Wer ist dieser seltsam gekleidete Reiter? — frug der Prinz. — Und wo liegt diese unwahrscheinliche, herrliche Stadt?

— Ein Ungar aus der Puszta — erwiderte sein Begleiter — und sein Anzug ist aus weißer Leinwand, über welche bei kühlem Wetter eine Stoffhose gezogen wird. Leinwandwäsche wurde eben von den *Magyaren nach Europa gebracht*. Jene Stadt aber ist nur das Spiel der hohlkrumm gebrochenen Sonnenstrahlen in der durchhitzten Atmosphäre — kurzum: Luftspiegelung, Fata Morgana.

Rechts dümmerte ein Seitenstück dieses Bildes aus der Puszta: Eine Stadt bei Nacht.

— Auch dies scheint eine Traumstadt in unbekannter Ferne zu sein — sagte der Prinz. — Welch prächtiger Lichtglanz rings um dem Wunderpalast und wie viele Märchensilhouette sich darunter in dem großen Wasser widerspiegeln. Die Schöpfung eines mit einer glänzenden Phantasie begabten Malers.

— Majestät entschuldigen, das ist aber keine Phantasie. Das ist die Umgebung des Budapester Donauufers.

— Dann möchte ich aber dieses

so erstaunlich schön liegende Budapest sehr gerne sehen. Wer ist der Künstler?

— Karl Brocky, der ebenso Maler des englischen Hofes war, wie der rätselhafte *Jakob Bogdány*. (Beide waren ebenso hochgeschätzt, wie der dritte ungarische Künstler in London: *Philip László*.)

Der englische Thronfolger, der spätere König *Edward VII.*, wurde von seinem Begleiter, den Grafen *Stefan Károlyi*, denn auch in der Tat sehr bald darauf mit Ungarn bekannt gemacht. Der lebenslustige Thronfolger kam in manchem Jahre sogar zweimal nach Budapest, wobei er stets betonte, daß er sich nirgends in der Welt wohler fühle. Er war von dem Panorama Budas entzückt, desgleichen von der Inkarnation des ungarischen Volksschauspiels, der Frau *Blaha* (die liebevolle ungarische Volksliedersängerin) und er amüsierte sich auch vorzüglich in der Gesellschaft der ungarischen Magnaten.

— Last not least — schrieb er eigenhändig — nirgends kann man schmackhafter speisen als in Budapest.

Das in nächtlicher Beleuchtung strahlende Gemälde von Budapest aber ließ er in den Buckinghampalast, in sein eigenes Apartement bringen.

National Museum. — National Museum. — Musée National. — Nemzeti Múzeum. (Erdélyi felv.)

Musée des Beaux Arts. — Museum der Schönen Künste. — Museum of fine Arts. — A Szépművészeti Múzeum. (Borsódi felv.)

Der indische Dichter.

Viele Jahre darauf, daß der englische Thronfolger mit dem so tragisch gestorbenen Österreich-ungarischen Kronprinzen *Rudolf* in Ungarn seinen Passionen nachgegangen war, traf in Budapest ein hochgewachsener alter Herr mit schneeweißem Barte ein.

Im Eckzimmer des Sankt-Gellért-Hotels, wo das ergreifende Stadtbild: die Reihe der Paläste, das Grün der nahe liegenden Berge, die Oberfläche des sich dahinwälzenden großen Stromes mit einem Blick umfaßt werden kann, sagte der schlanke Greis *Rabindranath Tagore* mit sanftem Lächeln:

— Mich brachte der Zufall hieher, man hat mich sogar abreden wollen davon, es trieb mich aber die exotische Sehnsucht. In Berlin sah ich einen wunderbaren Teppich, den ein indischer Radscha in New York gekauft. Er stellte in seinem meisterhaft gezeichneten und prächtig gewobenen Bilde die Sage von Hunor und Magor dar. Dann elfuhr ich, daß es das Werk einer ungarischen Gewerbekünstlerin ist. Dieses Land interessierte mich sogar doppelt. Hunnische Könige haben tausend Jahre lang in Indien geherrscht und mich interessiert dieses magyarische Nachfolgevolk, welches gleichfalls seit tausend Jahren hier lebt. Und dann bin ich krank und der ausgezeichnete Wiener Professor Wenkebach sagte, daß is im Mekka der Herzkranken, in Balatonfüred und im gelinden, lieblichen ungarischen Herbste sicher genesen werde.

Tagore genas hier sehr rasch und er hielt auch eine segensreiche Kur, sodaß er, zum großen Teile aus Dankbarkeit, über den größten See Europas, über den Balaton ein ganzes Gedichtbuch schreiben konnte.

— Ich war, offengestanden, überrascht — schrieb er während seines Abschiedes. — Jawohl, dies ist der richtige Ausdruck: dieses Land ist *überraschend*. Draußen kennt man es nicht und man kann es sich gar nicht vorstellen, wie schön und wertvoll es ist.

Hinaus in die ganze Welt . . .

Erkenne seine Seele vor seinem Lande. Dieses Volk wurde im Schmelzofen der Leiden gekräftigt. Im Schutze des Westens blutete es wider Tataren-Türken. Pest wurde dreimal verwüstet, doch entwickelte es sich „gleich dem aus seiner Asche erstandenen Phönix“ mit amerikanischer Geschwindigkeit zur Millionenstadt, zur Metropole. Diese Stadt kann frisch, originell, lustig und auch laut sein. Ihre Bevölkerung ist zähe, ihr Handel außergewöhnlich geschickt und findig, ihre Kunst ist reich, ihre Literatur welterobernd.

In drei Dingen ist Budapest hervorragend: Es ist die größte Mühlenstadt Europas, dessen verhältnismäßig größter Talentexporteur und dessen reichste Bäderanlage.

Viele Fremde kommen hauptsächlich deshalb hieher, da sie neugierig sind auf jenes eigentümliche kleine Land, aus welchem solche Talente stammen, daß man im entfernten New York an einem einzigen Tage in elf Theatern die Stücke verschiedener ungarischer Schriftsteller spielt und in vierhundert Lichtbildtheatern die Filme ungarischer Autoren vorführt. Der Fremdenverkehrsverband, der den Talentexport in Evidenz hält, erhielt während einer Woche dreiundzwanzig verschiedene Berichte:

— In *London* wird die Partitur des Ungarn *Albert Szirmai* zum 200-stem Male gespielt. (The girl on the Film.)

— In *New York* gelangte das zehnte Stück des Ungarn *Franz Molnár* mit außerordentlichem Erfolg zur Aufführung. (The Swan.)

— In *Stockholm* erhält der aus Ungarn stammende Universitätsprofessor *Zsigmondy* den Nobelpreis für Physik.

— In *Leipzig*, in dieser Zentrale des Buchhandels, gelangt das hundertste Buch des fruchtbarsten und beliebtesten ungarischen Romandichters *Maurus Jókai* zur erneuten Ausgabe, nachdem man aus den *Jókai-Romanen* in 82 Staaten der Welt be-

reits kleinere-größere Serienausgaben veranstaltete.

— In *Paris* wurden bei dem olympischen Künstlerwettbewerb die Stadionpläne *Alfred Hajós'* mit dem ersten Preis gekrönt. Der Sieger ist derselbe *Hajós*, der vor zwei Jahrzehnten bei den ersten Athener olympischen Spielen Weltchampion im Schwimmen wurde.

— In *Belgrad* haben bei dem Wettbewerb für Stadtregelungsprojekte der Ungar *Mathias Jakab* und dessen Genossen den ersten Preis erhalten.

— In *Genf* hat der Völkerbund für die Pläne zu dem Palast des Weltparlaments eine Konkurrenz ausgeschrieben und von 377 beteiligten Architekten hat der Budapester *Josef Vágó* den ersten Preis davongetragen.

— In *Buenos-Ayres* wird die Operette des Ungarn *Emerich Kálmán* zum zweitausendstem Male aufgeführt.

— Die *Oxford* Universität feiert das Jubiläum des Ungarn *Dr. Aurel Stein*, der in den unter Ruinen begrabenen asiatischen Städten Forschungen anstellte, dem Britischen Museum unschätzbare antike Schätze zuführte und große wissenschaftliche Werke verfaßte.

— In *Prag* hat die Zierde der Universität, der aus Ungarn stammende Professor *Biedl* auf dem Gebiete der Endokrinologie, die den Leitfaden der heutigen Heilkunde bildet, neue Entdeckungen von entscheidender Wichtigkeit gemacht.

— *Haag* ist die fünfzigste Stadt, in welcher das ungarische *Lehner-Quartett* Triumphe feiert.

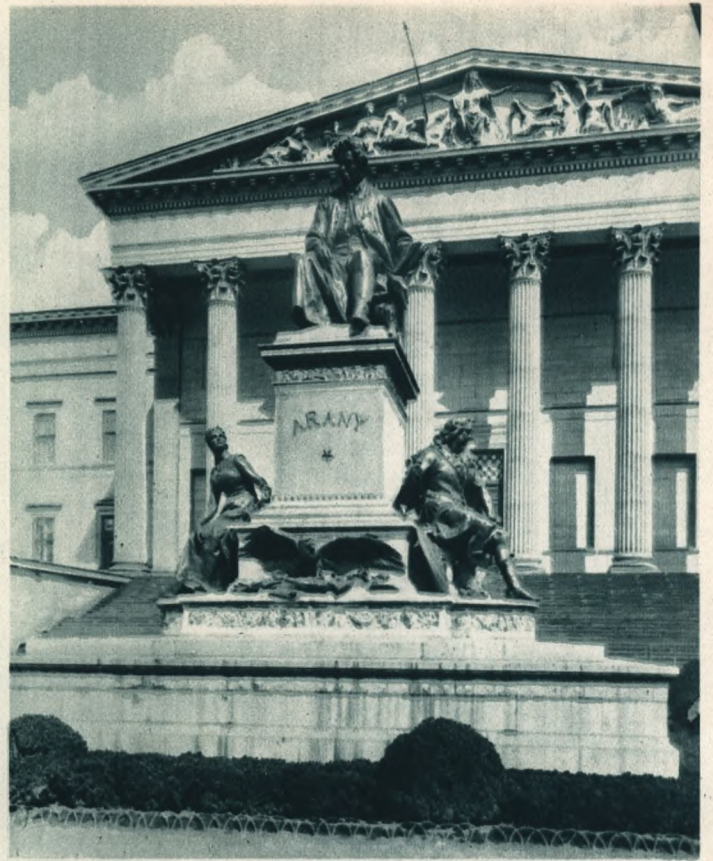
— In *Manchester* teilt eine Revue mit, daß der berühmte Roman „The scarlet Pimpernel“ von der ungarischen Baronin *Emma Orczy* in hundertsechzigster Auflage erschienen ist.

— In *Hollywood* gelangte laut der neuesten Statistik die Budapester *Vilma Bánky* an die Spitze der Kinostars.

— In *Venedig* konzertiert der Eigentümer des schönsten Palastes

Monument of the Millenium. (Begun in 1896 for the commemoration of the 1000 years existence of Hungary. In the spaces statues of Kings and tablets in rilievo representing historical scenes). — Das Milleniums-Denkmal. (Wurde zur Erinnerung an den tausendjährigen Bestand Ungarns 1896 begonnen. In den Nischen Königstatuen und Reliefs von historischen Szenen). — Monument millénaire. (Commencé en 1896 pour la commémoration de l'existence millénaire de la Hongrie. Dans les niches statues de rois et reliefs de scènes historiques). — A millenáris emlékmű. (Magyarország ezeréves fennállásának emlékére — 1896 — kezdték építeni. Királyszobrokkal és történelmi jelenetekkel díszítve). (Borsódi felv.)

Statue of the poet John Arany. In the background the National Museum. — Statue des Dichters Johann Arany ; im Hintergrunde das Nationalmuseum. — Statue du poète Jean Arany. Au fond le musée national. — Arany János szobra, háttérben a Nemzeti Múzeummal. (Erdélyi felv.)

Ware-House Corvin. — Corvin Kaufhaus. — Corvin Áruház.

und „der größte lebende Violinvirtuose der Welt“, der Ungar Franz *Vecsey*.

— In *Mossul* wurden mit Hilfe des Wagependels des ungarischen Physikers Baron Roland *Eötvös* große Petroleumquellen entdeckt. Dieses Instrument ist dermaßen empfindlich, daß es die Placierungen im Schoße der Erde mit beispielloser Pünktlichkeit anzeigt.

— In der *Wiener* Oper begleitet der größte lebende Musiker Richard *Strauß* persönlich die phänomenalen Arien der Budapester Piroska *Anday*.

— In *Leyden* hält der greise Graf Albert *Apponyi* über die Innen-Außenpolitik Ungarns solche Vorträge, durch deren Daten ein Teil der Zuhörer zu Thränen gerührt wird.

— In *Madrid* porträtiert der Ungar Philip *László*, „der Maler der Päpste und Könige“ die Königin *Ena*.

— In *Barcelona* siegte 6:1 eine der besten Fußballtruppen Europas, die von ihrem ungarischen Trainer (*Plattkó*) zum Siege geführt wurde, wie ja auch ansonsten in allen Teilen Europas ungarische Fußballspieler und Trainer wirken.

— In *Detroit* wurde das neue Rekord-Automodell fertiggestellt, eine Erfindung des ungarischen Ingenieurs *Galambos*. Dieses Auto kann im Schnee, auf dem Eis und im Wasser benützt werden.

— In *Berlin* gelangt zum fünftausendstem Male eine *Lehár*-Operette zur Aufführung. Auch *Lehár* ist ungarischer Staatsbürger.

— In *Mendoc Park* erklärte *Edison*, daß die Ungarn sich als seine besonders geeigneten Mitarbeiter erwiesen haben. Unter diesen spielte *Theodor Puskás*, der spätere Direktor der Pariser Telephonzentrale die größte Rolle bei der Erfindung des Telefons.

— In *Australien*, wo seinerzeit Karl *Gubányi* den schwierigsten Eisenbahnbau in Angriff genommen hatte, wurde die neue 1500 Kilometer lange Bahnstrecke gleichfalls mit Hilfe einer Erfindung des ungarischen

Ingenieurs Josef *Borsody* gebaut.

— In *Paris* teilte der Direktor der *Citroen*-Automobilfabrik mit, daß die Ungarn zu seinen besten Arbeitern gehören, da diese Raße fleißig, hellgeistig ist. Es arbeiten dort draußen nahezu 60.000 Ungarn.

— In *Washington* wird das Andenken des „größten Freiheitshelden Europas“, des nach dem Jahre 1849 in ganz Amerika bewunderten Ludwig *Kossuth* gefeiert.

— In *Rom* gibt das Kriegsministerium ein verherrlichendes Werk heraus unter dem Titel: „Die ungarischen Legionen in Italien.“ (La legione Ungherese in Italia 1859—1867), in welchem den Magyaren, die durch ihre Heldenhaftigkeit die Nation retteten, gehuldigt wird.

Alle wurden von der großen Krise hinausgetrieben, wie ja auch noch andere viele Tausende in alle Welt zerstreut wurden. Alle namenlose Talente in der Tiefe der vielen-vielen Gruben, Fabriken und Laboratorien. *Die Söhne einer unglücklichen, aber tatkräftigen, selbstvertrauenden Nation.*

Bitte sich an Ort und Stelle zu überzeugen.

Schon vor dem Kriege gab es kaum ein Volk in der Welt, welches mehr gereist wäre, als die Ungarn. Sie sandten ihren stählernen, kleberreichen Weizen, ihren feurigen Wein und trugen ihr Geld in andere Länder hinaus.

Als bescheidene Revanche bitten sie nur darum, daß die Völker Europas auch mit ihrem engen, aber so schönen Vaterlande bekannt werden sollen. Dieses Volk will nicht mehr, als daß man die *Wahrheit* über dieses Land an Ort und Stelle erfahre und es sehe, wie viel seltene Natur-, Kunst- und speziell balneologische Schätze dieses Land darbietet, dessen Hauptstadt, „die Königin der Donau“, die größte Bädernetropole der Welt ist.

Möge doch der das Gute suchende Fremde nach Ungarn kommen und sich davon überzeugen, daß diese

Nation, die so viele Jahrzehnte hindurch in kriegerischer Aufregung und Selbstaufopferung lebte, ihre Kultur dennoch ständig weiter entfaltete und sich seit tausend Jahren, bemüht, dem europäischen Niveau würdig zu sein, ja daß sich dieses Volk hie und da auch durch die Einschaltung bahnbrechender Werte in den Ring der gebildeten westlichen Völker einfügt.

Dem Turisten aber bietet dieses Land nicht nur herrliche Landschaften, sondern auch abwechselnde Sehenswürdigkeiten von den, teilweise *nirgend anderswo vorhandenen, sogar exotischen und ganz eigenartig würzigen Seltenheiten.*

Malerische Seltenheiten Budapests.

Den imposantesten Teil Budapests bildet die Festung, welche voll ist mit historischen Denkmälern, architektonischen Intimitäten und die an allen Stellen berühmte und wunderbare Aussichten bietet im Halbkreise auf die herrlichen Ofner Berge, auf der andere Seite aber auf die die breite Donau überragenden modernen Straßen Budapests.

Hauptstelle der Festung ist das königliche Schloß, dessen Park ohne die Gebäude einen Flächenraum von 89.000 Quadratmeter einnimmt. Hier befindet sich jener gute alte Baum, der laut der Legende ewige Liebe sichert, sodaß auch schon Ausländer hieher pilgerten. Sie wollten um jeden Preis von jenen Blättern haben, deren Saft als „Zaubertrank“ gegolten. Die Sehnsucht danach wurde nur gesteigert dadurch, daß der königliche Schloßgarten gewöhnlich gesperrt war, sodaß man nur selten dahin gelangen konnte, wo eben dieser Baum grünte.

Im geheimen besteht auch heute noch dieser naive Glaube. Ein Botaniker erklärt die Sache damit, daß die türkischen Paschas hier dereinst in der Tat so manche seltsame Bäume und Sträucher pflanzten, auch Heilkräuter zogen und kultivierten, und so ist Buda auch heute noch der

Agricultural Museum. Contains many agricultural specialities. The building on the Széchenyi-Isle in the City Park is partly a reproduction of the ancient Castle of Vajda Hunyad. — **Das Landwirtschaftliche Museum.** Mit vielen ungarischen Agrar-Specialitäten. Das Hauptgebäude auf der Széchenyi-Insel des Stadtwäldchens ist eine Reproduktion der alten Burg Vajdahunyad. — **Musée d'Agriculture.** Beaucoup de spécialités agraires hongroises. L'édifice principal sur l'isle Széchenyi an Bois de Ville est une reproduction de l'ancien château de Vajda-Hunyad. — **A mezőgazdasági muzeum.** Sok magyar agrárspecialitással. Főépülete az ősi Vajdahunyad várának mintájára épült a városligeti Széchenyi szigeten. (Borsódi felv.)

The Chapel of Ják in the CityPark. — **Die Kapelle von Ják im Stadtwäldchen.** — **La Chapelle de Ják dans le Bois de Ville.** — **A jáki kápolna a Városligetben.**

Boden für so mancherlei beliebte Heilpflanzen.

Gefühlvolle Verliebte schmuggeln auch jetzt noch unbemerkt in den Trank ihrer Angebeteten ein wenig von dem aus den „Festungsblättern“ gekochten Saft — wenn ihrem Liebesglücke irgend eine Gefahr droht.

Das königliche Schloß selber besteht in seiner jetzigen prächtigen Form seit einem halben Jahrhundert, hat sieben Stockwerke mit einer Kuppel von 62 Meter, 300 Sälen und 600 verschiedenen Räumlichkeiten. In seiner ersten Form wurde es unter *Maria Theresia* zwischen den Jahren 1749—1771 gebaut, doch schon unter dem König *Karl Robert* (1810—1842) stand hier ein Königsschloß und der große König *Mathias Corvinus* ließ es durch die hervorragendsten italienischen Künstler neuerbauen. Hier befand sich auch die viele tausende Prachtbände umfassende Corvin-Bibliothek mit ihren so wunderschön illustrierten Kodexen.

Im westlichen Flügel des neuen Schloßes befinden sich viele solche Reliquien, welche auf eine blutige Tragödie Bezug haben: hier ist das Königin *Elisabeth-Gedächtnismuseum* untergebracht. Die arme, unglückliche und umherirrende Königin wurde von dem Anarchisten *Luigi Lucheni* am 10. September 1898 in Territet am Genfer See erstochen.

In einem unnahbaren Raume, einem Panzersaal werden die ungarischen Krönungsinsignien, darunter die viele Abenteuer erlebte heilige Krone gehütet, welche Papst *Silvester* im Jahre 1001 dem König *Stefan* sandte. In einem besonderen Glashaub ruht die *Heilige Rechte*, die tausend Jahre hindurch aufbewahrte rechte Hand des ersten Königs von Ungarn, welche alljährlich am 20. August, am *Stefanstage* in feierlicher Prozession von hier in die Krönungskirche und wieder zurück getragen wird. In der Sankt Stefanskapelle befinden sich Altarbilder von seltener Schönheit.

Die prachtvollen Prunksäle der kö-

niglichen Burg können in der Regel besichtigt werden.

Beethoven fiel bei uns zum ersten Male in dem benachbarten Festungstheater auf, als „Magyar Kurir“ am 13. Mai 1800 unter anderem berichtete:

„Im Ofner Theater wurde am 7. Mai ein Konzert veranstaltet, in welchem ein berühmter Musiker, Namens *Beethoven*, durch sein meisterhaftes Spiel auf den Forte Piano die Aufmerksamkeit aller Anwesenden auf sich lenkte.“

Beethoven ist übrigens durch viele schöne Erinnerungen hieher geknüpft — durch seine unvergängliche Liebe zur Gräfin *Therese Brunswick*, — außerdem aber auch dadurch, daß er den „König *Stefan*“ komponierte, sowie auch die „Ruinen Athens“ zur Eröffnung des Pester Theaters.

Auf dem benachbarten Paradeplatz ließ König *Siegmund* (im Juli 1395) den Empörer *Stefan Hédervári Kont* und dessen 82 edlen Genossen köpfen, aber auch viele andere Märtyrer des ungarischen Selbstbewußtsein haben hier in der Festung ihr Leben gelassen.

In den umherliegenden kleinen Gassen stehen viele schöne alte Häuser, von welchen einzelne kleine Paläste in der *Országház-* und *Úri ucca* (Herrengasse) den Charakter mittelalterlicher Baukunst noch am besten bewahrt haben.

An das *Hadik-Haus* knüpft sich eine heitere Erinnerung. Hier wohnte der Reitergeneral *Andreas Hadik*, der am Namenstage der Königin *Maria Theresia*, am 15. Oktober 1757 an der Spitze von 8000 entschlossenen Husaren ganz unerwartet in Berlin einfiel, wo er nachher verkünden ließ:

— Die Stadt werde ich schonen und ich nehme nur sechs preußische Fahnen und zwei Dutzend Damenhandschuhe mit, für meine Königin.

Die Handschuhe waren schön und mit dem städtischen Wappen geziert, dennoch waren sie — laut der Chronik — unbrauchbar, da die schlaun-

Berliner in die schöne Schachtel lauter solche für die — linke Hand getan haben... Nun widerlegt aber ein alter, vergilbter Brief diese Behauptung, in welchem es heißt, daß die Berliner „an einen solchen gewagten Scherz nicht einmal denken konnten“.

Eine ähnliche Legende knüpft sich an den Herrn des *Grassalkovics-Palastes*. Demnach ließ Graf *Anton Grassalkovics* damals, als *Maria Theresia* ihn besuchte, die Landstraße von Pest bis zum *Gödöllöer Schloß* mit gemahlenem weißen Salz bestreuen nur darum, damit er in der Königin die Illusion des winterlichen Schnees erwecke, wenn diese sich im klingenden, goldigen Schlitten zwei Stunden lang auf der Fahrt befindet.

Dieser Graf war wohl ein großer Kavalier, doch der „*Sommerschnee*“ ist eben auch nur ein Märchen gleich jenem, als hätten ihm zarte Liebesbände an die Königin geknüpft. War er doch damals schon ein ziemlich alter Herr...

Die schönste Kirche Budapests.

Eine der reizendsten Partien Europas ist die Krönungs-Domkirche in der Budaer Festung mit ihrer Umgebung, deren Rahmen die Fischerbastei bildet, welche uns die gesamte Entwicklung unserer mittelalterlichen Baukunst in ergreifender Harmonie zeigt. Mit dem Bau dieser Kirche wurde im Jahre 1015 begonnen und sie wurde nach der Tatarenverwüstung im Jahre 1242 neu erbaut. König *Mathias* ließ sie im Jahre 1470 prächtig umgestalten. Ihre heutige Form erhielt sie in den Jahren 1873—96.

In seiner *Originalgestalt* verblieb bis zum ersten Stock der unvollendete *Béla-Turm*. Links vom Tor wurde 1370 das Grabdenkmal des Hofmalers *Ludwigs des Großen* eingemauert.

Im Innern ist besonders interessant das Wandgemälde von *Karl Lotz*, auf welchem jene historische Szene dargestellt ist, als der Papst am 21. Juli 1456 zur Erinnerung an

The Royal Hungarian Opera House. — Das Königlich Ungarische Opernhaus. — L'Opéra Royale Hongroise. — A magyar királyi Operaház.

Sanatorium on the Svábhegy. — Kuranstalt am Schwabenberg. — Sanatoire au Svábhegy. — Svábhegyi gyógyotthon.

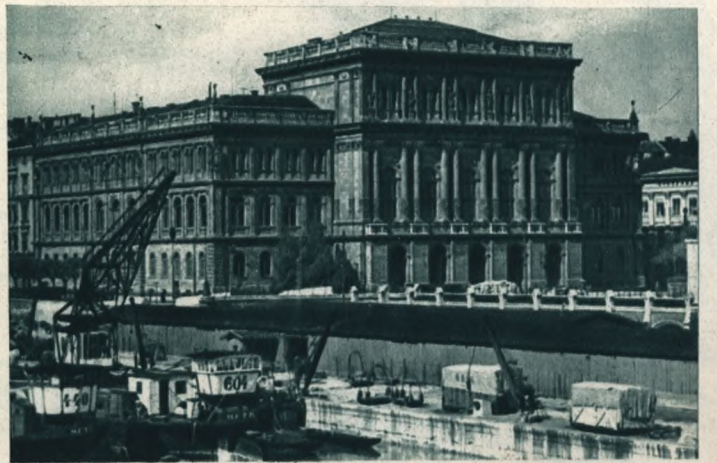
The Redoute, where the Tourist's Office of the City of Budapest and the Ticket Office of the State Railways are to be found. — Die Redoute, wo sich das Hauptstädtische Fremdenverkehrsamt und das Fahrkartenbureau der Staatsbahnen befindet. — La Redoute ou se trouvent le Bureau Touristique de la Ville de Budapest et le Bureau de Billets des Chemins de fer d'Etat. — A Vigadó (Redoute), amelyben a Székes Főváros Idegenforgalmi Hivatala és a Máv. Menetjegyirodája is van.

Galeté Theatre. — Lustspieltheater. — Théâtre de la Galeté. — Vigaszínház.
There are in Budapest twelve similar theatres. — Elf solche Theater gibt es in Budapest. — Il y a douze théâtres pareils à Budapest. — Tizenegy ilyen színház van Budapestben.

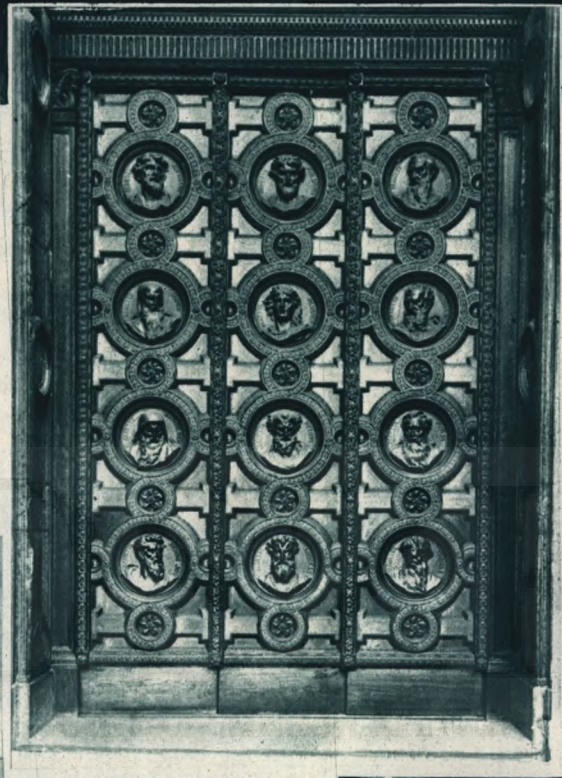
The Ritz Hotel and the other great Hotels, where the famous „Corso“ is to be found. — Das Donaupalasthotel und die Reihe der übrigen Hotels vor welchen sich das berühmte Pester „Korso“ befindet. — L'Hotel Ritz et les autres grands hotels ou est le célèbre „Corso“. — A Dunapalota-szálló és a többi hotelek sora, melyek előtt a híres pesti „korzó“ van.

The Academy of Science. — Die Akademie der Wissenschaften. — L'Académie des Sciences. — A tudományos Akadémia.

Façade of the St. Stephen's Church. — Hauptfront der St. Stephanskirche. — Façade de l'Eglise St.-Etienne. — A Szent István-templom homlokzata.

Principal Gate of the St. Stephen's Church. — Haupttor der St. Stephanskirche. — Porte principale de l'Eglise St.-Etienne. — A Szent István-templom főkapuja.

The St. Stephen's Church. — Die St. Stephanskirche. — L'Eglise St.-Etienne. — A Szent István-templom.

Statue of St. Elisabeth in the St. Stephen's Church. — St. Elisabeth-Statue in der St. Stephanskirche. — Statue de St. Elisabeth dans l'Eglise de St.-Etienne. — Szent Erzsébet szobra a Szent István-templomban.

den bei Nándorfehérvár über die Türken erfochtenen Sieg das Läuten der Glocken verordnete. Nur wenige wissen, daß die Glocken während der Mittagsstunde in der ganzen Welt zur Erinnerung an diesen ungarischen Sieg ertönen.

In der Kapelle wird das berühmte Madonnenbild von *Lukas Cranach*, das die Begegnung Marias mit Elisabeth darstellende Elfenbeinschnitzwerk und viele andere wertvolle Schätze behütet.

In der Kapelle der heiligen Dreifaltigkeit befindet sich das sehr schöne Grabdenkmal des Königs *Béla III.* (gest. 1196) und seiner Gemahlin der Prinzessin *Anna Chatillon*. Die vier Bilder des Flügelaltars in der *Sankt Emerich-Kapelle* sind die Werke *Michael Zichys*, der vierzig Jahre hindurch der abenteuerliche, großartige Hofmaler des russischen Zaren war.

Intime Museen.

Auf der *Fischerbastei* befinden sich Terrassen, Arkaden und Balkone mit den herrlichsten Aussichten.

Im Innern der Bastei befindet sich ein interessantes kleines Museum, welches die während des Baues in Schlupfwinkeln vorgefundenen Bomben, Arestantenketten, Inquisitionswerkzeuge und andere Altertümligkeiten birgt.

Nicht weit von hier, im Hause *Ostromgasse 3* ist noch ein kleines Museum unterbracht und zwar das *Enyedische*, welches nur von Kennaisseuren besucht wird. Dies ist die hervorragendste Privatgalerie Buda-

pests. Englische, holländische, französische und italienische Meister erlöhen ihre Bedeutung.

Auf diesem Platze wohnte dereinst der Schöpfer der „lebenden Maschinen“, Hofrat *Wolfgang Kempelen*, der im Jahre 1734 geboren wurde und vor 150 Jahren jenen Schachmatador konstruiert hat, „der“ die Phantasie so vieler Fachleute und Schriftsteller erregte. Vor kurzem (1927) beschäftigte sich *Henry Dupuy-Mazuel* in einem Schauspiel mit dem Geheimnis des Schachautomaten („*Joueur d'échecs*“, „Der Schachspieler“, Verlag *Albin Michel*. Paris.) Man behauptete, daß *Kempelen* in der Maschine einen Menschen, einen genialen Zwerg verbarg, doch wurde dies nie erwiesen. Auch wurde aufgezeichnet, wie wütend *Napoleon* über den Automat in türkischem Kostüm wurde, als dieser im Jahre 1809 auch ihn matt legte, sodaß er ihm dermaßen ohrfeigte, daß der Türke in Stücke zerbrach. Aber auch dies ist ein Märchen, funktionierte doch die Maschine noch in den vierziger Jahren, also drei Jahrzehnte nach dem Tode *Kempelens* und länger als 70 Jahre. Das Rätsel wurde aber auch nachher nicht gelöst und nur vermutet, daß in dem auf beweglichen Füßen stehenden, Schreibtisch-förmigen Schrank ein sehr-sehr kluges Kind oder ein Zwerg gesessen haben mag. Die dichterische Phantasie *Edgar A. Poes* und *E. T. A. Hoffmanns* wurde auch von dem Maschinetürken *Kempelens* aufgepeitscht.

Kempelen war nicht nur der Edison des XVIII. Jahrhunderts, son-

dern auch dessen vielseitiger Wohltäter. Als z. B. beim Wiener Hofe ein junges, blindes Mädchen ein Konzert gab, bedauerte *Kempelen* es dermaßen, daß er für die Unglückliche mit schwerem Kopfzerbrechen eine vorzügliche *Schreibmaschine* konstruierte zum trostbringenden Geschenk.

Panorama.

Heitere Landschaft, reiche Vegetation, liebliche Hügelabhänge und reiche Waldungen erfreuen das Auge, wohin man es auch richtet von der *Promenade der Fischerbastei*. Auf dem *Rosenhügel* (195 M. hoch) bieten elegante, zum Teil neue Villen ein buntes Bild, desgleichen auf dem schon ausgedehnteren *Schwabenberge* (467 M. hoch), sowie auch auf den übrigen Stellen der außerordentlich wechselreichen Gebirgsgegend. Das schönste Tal aber ist die *Zugliget* mit ihren schattigen Spazierwegen, deren einer auf den besonders schönen *Tünderhegy* (Feenberg, 385 M. hoch) führt.

Ein poetischer Spazierweg führt auch über die *Hüvösvölgyer* Sommerkolonie in den *Vadaskert* (Wildgarten) und zu dem *Látóhegy* (Guggerhegy), auf welchem einer der Budapester Naturfreunde-Mäzenen Herr *Friedrich Glück* von einem ausgezeichneten Bildhauer einen interessanten Riesenlöwen in Steinhauen ließ.

Das anmutigste Kreispanorama eröffnet sich vom *Jánoshegy* (Johannesberg, 529 M. hoch), wo zur Erinnerung an den im Jahre 1902 statt-

ZWACK

Likörgyár Budapest, nem versenyez

ZWACK'S

Likőrlabrik Budapest, konkurriert nicht

ZWACK

fabrique de liqueurs Budapest, hors concours

gehabten internationalen Hotelierkongreß ein Aussichtsturm in schönem romanischen Stile erbaut wurde.

Die schönste Sommerkolonie Budapests ist der *Schwabenberg*, auf welchen eine Zahnradbahn hinaufführt. Er entwickelt sich ununterbrochen und vor kurzem wurde er mit einem allmodernsten Sanatoriumkastell reicher. Daneben lebte in einer sehr schönen Villa der Sonderling Professor der Heilkunde A., der sein krankes Söhnchen hierher brachte an die beste Luft, auf daß es genesen, doch vergebens. Er konnte von dem verblichenen blonden, seidenlockigen, wunderschönen Knaben nicht scheiden und so balsamierte er ihn ein, legte ihm einen Kragen aus Brüsseler Spitzen um den Hals, zog ihm ein mit Blumen geziertes Samthöschen an und setzte ihn an den Tisch, um ihn so Jahre hindurch zu Herzen. Der sechsjährige kleine Leib sitzt jetzt unter einem Glassturz im Museum des Institutes für Heilkunde.

Ein Berg in der Stadt.

Unmittelbar am Donauufer, geradezu in der Mitte der Stadt ragt der so schön gegliederte dolomitenfelsige *Gellérthege* (Blocksberg) empor, auf dessen Plateau die Festungsmauern der Zitadelle stehen. Unter Leitung des Erzherzogs Dr. *Josef Franz* werden hier vom Jahre 1929 an großzügigere Ausstellungen und Kongresse veranstaltet. Im Jahre 1808 begründete der Urgroßvater des Erzherzogs den Verschönerungsausschuss und legte so die Grundlagen zu der gesamten Regelung des heutigen Budapests nieder. Die Zitadelle wurde im Jahre 1851 erbaut, an deren Stelle früher ein Observatorium war, welches aber im Jahre 1849 während des Freiheitskrieges in Trümmer geschossen wurde.

Zum interessanten *Sankt Gellért-Denkmal* führt ein leichter kleiner Weg hinauf. Dieses Denkmal wurde zum Gedächtnisse an den im Jahre 1046 von den Heiden in die Donau

herabgestürzten Csanáder Bischof Gellért errichtet.

Auf der südlichen Seite des Berges befindet sich die *Sankt Ivan-Grotte*, in welcher im Herbst 1926 die *Lourd'sche Kapelle* mit ihrer interessanten altchristlichen Ornamentik und ihren kunstvollen Statuen fertiggestellt wurde. Laut einer alten Chronik wohnte hier in früheren Zeiten ein gelehrter Einsiedler, der von Bedrängten und Kranken aus weiter Ferne besucht wurde und wo der Einsiedler die Kranken in dem unter der Grotte befindlichen kleinen Schlammsee badete. Viele wurden geheilt und hier wurde später das *Sárosbad*, zuletzt dann das moderne *Sankt Gellért Heilbad* erbaut.

Der *Gellérthege* war berühmt geworden durch die Sage, daß auf ihm die Hexen hausen und sich von hier in die Häuser hinunter begeben, um „Verderben“ auszustreuen. Deshalb wurde der Stadtteil dieses Berges von blinden Fanatikern in Brand gesteckt, welcher dann total vernichtet ward. Viele Jahrzehnte blieb er dann ganz entvölkert, bis König Mathias sich dort ein schönes Jagdschloß erbauen ließ, während heute hier moderne Villen und besonders prächtige Gärten blühen an Stelle der einstigen Ruinen. Der südliche Abhang des *Gellértberges* hat besonders ein solches Klima, daß dort exotische Südpflanzen, Feigenbäume usw. herrlich gedeihen. Heute beginnt er sich zur kultiviertesten Erholungskolonie der Hauptstadt zu entfalten.

Der Stolz Budapests: die Brücken.

Buda und Pest werden durch sieben große Brücken mit einander verbunden. Eine oder die andere war ein Unikum oder sie ist es auch heute noch wegen ihrer originellen Konstruktion oder ihrer schönen Form.

Die älteste ist die schlanke *Kettenbrücke*, welche den Namen des „größten Ungars“, des Grafen Stefan Széchenyi führt, da die Idee ihrer Erbauung in den dreißiger Jahren

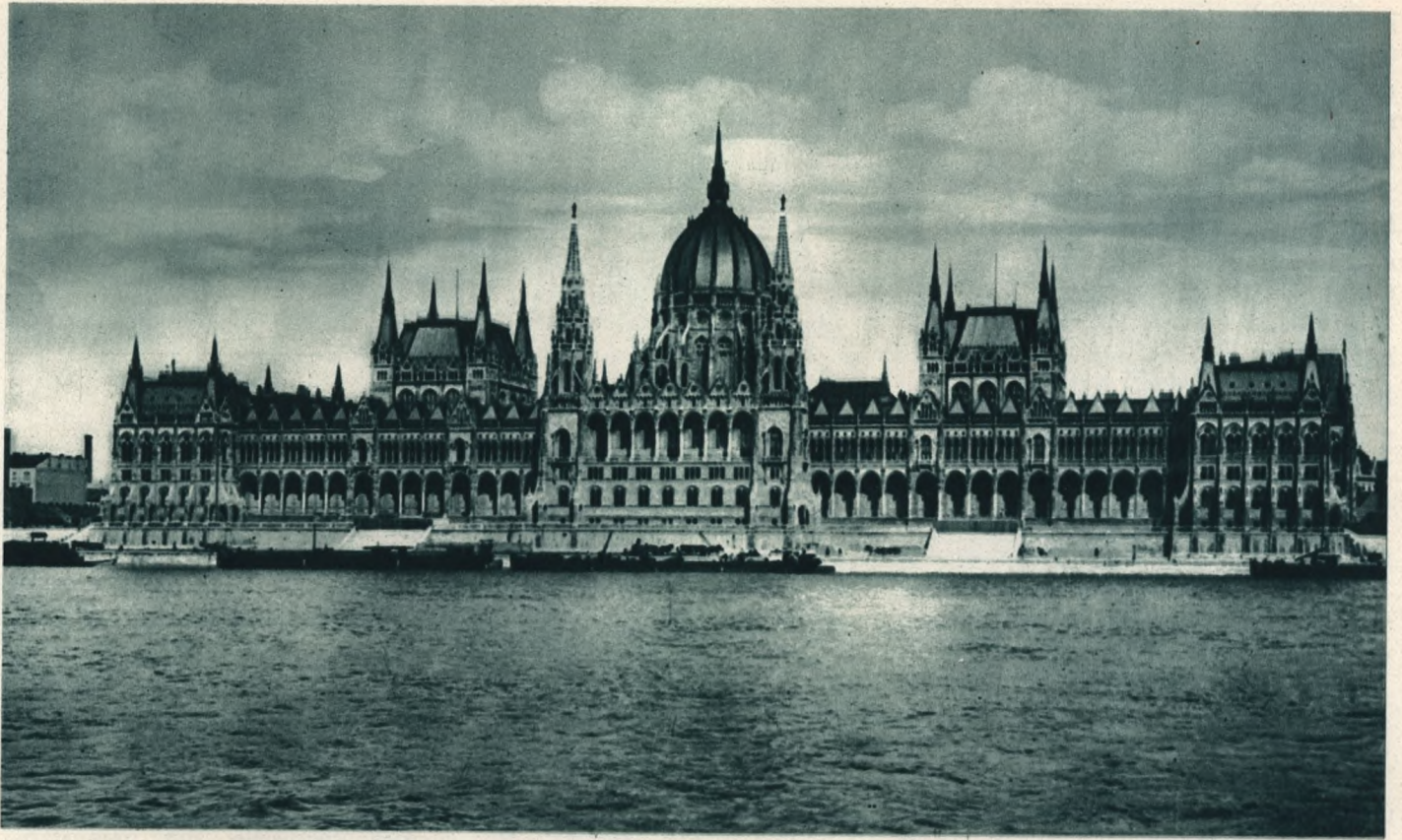
vergangenen Jahrhunderts von ihm aufgeworfen wurde und er vermochte nur nach einem Jahre lang während den Kampf jene Gesellschaft zusammen zu bringen, welche den Brückenbau sicherstellen konnte. Die Arbeit währte 10 Jahre und dennoch wurde die Brücke den öffentlichen Verkehr nicht übergeben, als der österreichische Oberst *Alnoch* sie am 21. Mai in die Luft sprengen wollte, wobei er aber selber zugrunde ging.

Die Brücke ist 375 Meter lang und hängt auf vier Riesenketten, welche durch 48 Meter hohe Wasserpfeiler gezogen wurden. Ihr Plan stammt von dem englischen Ingenieur Adam Clark, der auch den Bau leitete, wie auch den des 350 Meter langen Tunnels, welcher den Budaer Verkehr von der Kettenbrücke durch das Innere des *Festungsberges* fortsetzt.

Eine eigentümliche Gestalt hat auch die *Margarethenbrücke*, deren Achse in einem 150 gradigen Winkel gebrochen ist, damit sie „in beiden, die Margaretheninsel umspülenden Stromarmen vertikal sei auf die Wasserströmung“. Diese Brücke ist 607 Meter lang und wurde nach den Plänen des Franzosen Ernest Bouin von der „*Société de construction de Batignolles*“ in den Jahren 1872—75 gebaut. Im Jahre 1901 erhielt sie eine auf die Margaretheninsel führende Flügelbrücke.

Die *Franz Josefbrücke* zwischen dem Fővámter und dem Gellértberg ist eine auf zwei Säulen gebaute Brücke mit drei Öffnungen, welche 331 Meter lang ist und nach den Plänen Aurel Czekelius in den Jahren 1894—96 erbaut wurde. Die Eisenkonstruktion ist ungarische Arbeit.

Viele ausländische Fachleute kommen nach Budapest, um die *Elisabethbrücke* zu studieren, welche die größte europäische Kettenbrücke mit einer Öffnung ist. (Sie überspannt mit einer einzigen 290 Meter langen Öffnung die Donau.) Ihre Kettenbehälter sind an den Ufern an 62 M. hohe Pfeiler gefestigt. Die ganze Brücke ist 374 Meter lang und wurde gleichfalls nach absolut ungarischen

The Parliament. — Das Parlament. — Le Parlement. — Az Országháza. (Erdélyi felv.)

Staircase of the Parliament. — Stiegenhaus des Parlaments. — Escaller du Parlement. — Az Országház lépcsőháza.

Plänen unter der Leitung von Aurel *Czekelius* in den Jahren 1898—1903 zwischen den innenstädtischen Esküüt und dem Gellértberg über die Donau gezogen.

Die *Verbindungsbrücke* (394 Meter lang) wurde nach den Plänen Johann *Feketeházi* von der Pariser Firma *Cail und Comp.* in den Jahren 1873—76 erbaut und im Jahre 1912 durch eine neue Brücke auf vier Schienenpaare erweitert.

Die Verliebten Budapests.

Von den heute anerkannten reisenden Gelehrten hat wohl keiner mehr gesehen, als *Sven Hedin*, der, während der Abenddämmerung auf der Kettenbrücke stehend ausrief:

— Ein ergreifenderes Rundgemälde habe ich noch niemals genossen!

— Ich komme jedes Jahr hieher — versetzte sein Begleiter, — daß ich mich hinaussetze auf den Balkon des Hungaria-Hotels und dieses feenhafte Bild bewundere.

Nach welterfahrenen und wirklich angesehenen Kennern mit überlegtem Urteil ist Budapest „eine der schönsten Städte der Welt“ und wenn der Fremde hier ankommt, kann er auf den ersten Blick in jedem modernen Hotel feststellen, daß er hier westlichem Komfort und einem anständigem Niveau begegnet.

Am Pester Donauufer steht die *Redoute* (*Vigadó*) und in diesem Gebäude befindet sich das Fahrkartenbüro, von welchem der Fremde 5—6 Autofahrten unternehmen und von Budapest so ein angenehmes Bild erhalten kann.

Einige kleine Daten.

Am besten wird das Leben der ungarischen Hauptstadt vielleicht durch diese einige Daten charakterisiert: Vor hundert und einigen Jahren wirbelte der Wind auf einer Sandwüste rings um einen kleinen Erdfleck und da kam ein weitsehender und bis zu den Sohlen tüchtiger Mann: der Palatinus Josef, der herrliche Waldungen anlegen ließ. In

dieser Weise entstand das Stadtwäldchen auf einer Bodenfläche von 970.000 Quadratmeter, später dann der Volksgarten auf einer solchen von 1,180.000

Vor 50 Jahren standen hier 9300 Häuser, heute stehen 20.500. Damals wohnten hier 260.000, heute 928.000 Menschen. Damals hatten wir 3, heute haben wir 14 Museen. Theater gab es 2, heute haben wir 11 und 90 Kinos. Die Kranken wurden damals in 24, heute werden sie in 67 Hospitälern geheilt. Schulen gab es 100 mit 17.000, heute haben wir 380 mit 98.000 Schülern. Damals stand Budapest unter den größten europäischen Städten an der 16-en, heute steht es an der 9-en Stelle.

Geregelte Straßen, Palast- und Villenreihen, moderner Verkehr (die erste Untergrundbahn Europas wurde hier gebaut), brausendes, künstlerisches, gesellschaftliches und geschäftliches Leben verleihen dieser Stadt das Gepräge einer modernen Metropole.

Und inmitten dieser ständigen Entwicklung wurde in den Jahren 1855—1902 das *schönste Parlament der Welt* erbaut. Seine in Stein gehauene Fassade ist mit 90 Statuen geschmückt, in seinen Sälen und Wandelgängen prangen 162 Standbilder und Gemälde. Es befinden sich mehr als 100 Säle darinnen und hat eine Länge von 270 Meter. Die Umgebung des Parlamentgebäudes ist der eleganteste Teil der Hauptstadt.

Originelle ungarische Kuriositäten.

Auf einem glänzenden Hoffest war das Kleid der schönen italienischen Königin mit herrlichen Spitzen geschmückt. „Brüsseler Meisterstücke“, hieß es und schrieb man auch entzückt, obwohl es doch nur die Arbeit einfacher ungarischer Bauernmädchen in *Mezőtur* war. Die schöne Königin *Elena* war übrigens als junge montenegrinische Prinzessin häufig in Budapest und erlernte auch sehr gut die magyarische Sprache...

Am Halse der belgischen Prinzes-

sin glänzte am glücklichsten Feste ihres Lebens ein Schmuck von unbekannter, eigenartiger Form. „Altfranzösische Goldschmiedearbeit“ — berichtete „Le Matin“ und es stellte sich heraus, daß es sich um ein mittelalterliches ungarisches *Drahtemailstück* handelt, wie man sie nirgends anderswo in der Welt verfertigte. Im Budapester Nationalmuseum kann man von ihnen die herrlichsten Exemplare vorfinden...

Auf dem Jubiläumsfeste des Papstes erregt eine selten schöne „Kußtafel“ Aufsehen, welche vom englischen *Studio* als österreichische Arbeit reproduziert wurde. Es stellte sich heraus, daß sie von einem der rebellischen Magnaten, vom Grafen *Nádasdy* konfisziert wurde und daß ihr Paar — eine Arbeit des Meisters *Blasius Bésztercei* aus dem Jahre 1506 — sich auch heute im Besitze des Pester Museums befindet.

Der spanische Hof veranstaltet ein prächtiges Karussell und es fahren alte geschnitzte Wagen vor, die man eine italienische „Erfindung“ nennt. Niemand weiß nämlich dort draußen, daß das Wort „kocsi“ (Kutsche, englisch *coach* usw.) ein rein magyarisches Wort ist und von der ungarischen Ortschaft *Kocs* her stammt. Zur Zeit der Entdeckung Amerikas im Jahre 1492 kannte man diese Kutschen hier schon sehr gut, und ein berühmter Reisender, *Herberstein* schreibt im Jahre 1518, daß man von Ofen nach Wien in leichten ungarischen Wagen fuhr: „Wir fahren auf Kotschi wegen die man also nennt nach einen Dorff bey zehen Meilen dishalb Ofen (Buda).“

Am Hochzeitsfeste des englischen Königs schmeckte am vorzüglichsten ein beispiellos feiner, aromatischer Fisch: er heißt *fogas* (Stierl) und kann ausschließlich im Balaton (Plattensee) gefangen werden. Er ist auch heute die Prachtspeise eines jeden eleganten Gasthauses.

Der deutsche Maler und vollendete Kupferstecher, ja der König der deutschen Malerei bezw. der Graphik im XV—XVI. Jahrhundert: *Albrecht Dürer* wird in der ganzen

Palace of the Supreme Court of Justice, the Roy. Hung. „Curia“. — Palais des Obersten Gerichtshofs, der kgl. ung. Curie. — Palais du Suprême Tribunal, la „Curia“ Roy. Hongroise. — A legfelsőbb bíróság, a magyar királyi Kuria palotája.

The Hall of the Supreme Court of Justice. — Vorhalle der kgl. ung. Curie. — Vestibule du Suprême Tribunal. — A magyar királyi Kuria előcsarnoka.

Welt gefeiert. Man weiß nicht, daß das ungarische Wort *Ajtós* soviel bedeutet, wie das deutsche Dürer (Türer) und daß die Familie Dürer aus der ungarischen Gemeinde *Ajtós* stammt.

In der Unheil verheißenden Konvulsion Rußlands, Chinas und Englands wird zurzeit häufig ein grundlegendes Buch zitiert, welches schon im Jahre 1886 mit schauererregender Schärfe so manches prophezeite. (*Der Zukunftskampf um Indien*. — *La lutte future pour la possession de l'Inde*.) Man weiß nicht, dass der erste gründliche Enthüller der Großmachtsbestrebungen Rußlands der Ungar *Vámbery* war. Dieses hinkende, schwächliche Männchen brauchte 7 Jahre nur zur Ausrüstung für seine asiatische Reise und es schlug sich verkleidet, als hinkender Derwisch trotz Todesgefahren in Asien durch. *Vámbery* wurde Mitglied der Akademien und der Freund des englischen Königs, und als er einmal bei diesem als Gast übernachtete, seufzte er im Bette des Hofes auf:

— Du hast es weit gebracht, du Krüppel, du kleiner, grauer Kornwurm!... Gehe aber nur wieder zurück zu den *Deinen*...

Wer die Wunder des menschlichen Willens und Wissensdranges kennen lernen will, der lese die Beschreibung seines „Leben und seine Abenteuer“. (*His life and adventures*.)

Im Kino produzieren Tom Mix und Genossen atemberstickende Bravourszenen auf wilden Pferden mit dem Lasso, wer weiß es aber, daß dies das *pányva* (Wurfseil) des ungarischen *Csikós* (Roßbirten) ist, welches unter dem Namen Lasso in die *Prerien* getragen wurde unter die *Gauchos* und *Cowboys*.

Die größten aus Kansas, Mexiko und Asien stammenden Werte und naturhistorischen Schätze des Institut *Smithsonian* (U. S. A.) wurden von den Entnographen *Johann Xántus* von *Csiktapolca* gesammelt, aber selbst sein Andenken wurde vom Sand der Zeit begraben, gleich dem so vieler Hunderten von *Magyaren*.

Interessante Denkmäler.

Auf den öffentlichen Plätzen Budapests stehen ungefähr hundert Denkmäler, doch wollen wir von diesen nur einige erwähnen, welche den Fremden speziell zu interessieren pflegen.

Eines der schönsten Denkmäler Budapests ist jenes, welches über dem feinen Symbol der um ihr Kind besorgten Mutter einen breitstirnigen, bärtigen, magyarisch gekleideten Mann darstellt auf dem *Elisabethplatz*. *Ignaz Semmelweiß*, „der Retter der Mütter“. Niemand hat auf dem Gebiete der Wissenschaft wohlthätiger gewirkt, als er. Zurückgebliebene Aerzte verfolgten ihn, nachdem er in Wien entdeckt hatte, daß das Kindbettfieber durch Infektion verursacht wird und er setzte auch die Methode der Verhütung mit Sicherheit fest. Er kam nach Pest nachhause, wo er als Universitätsprofessor der Geburtshilfe auch epochale Werke verfaßte. Seitdem wurde über ihn eine ganze Bibliothek geschrieben, zuletzt veröffentlichte *William Sinclair*: *Semmelweiß: „His life and his doctrine“*. Manchester.

Am Donauufer steht das Denkmal *Alexander Petöfis*, also jenes Dichters, dessen Gedichte in 32 Sprachen übersetzt wurden und aus dessen Werken eine ganze Reihe von Poeten aller Welt so überaus reichlich schöpfen konnte. Man pflegt zu sagen, daß er am ungarischen Himmel ein Komet war, der im Freiheitskriege jung und geheimnisvoll verschwunden sei. Er wurde nie aufgefunden und man vermutet nur, daß er am 31. Juli 1849 in der *Segesvárer Schlacht* um sein Leben kam. Es entstanden Legenden über ihn, das Volk harrete seiner Rückkunft noch lange Jahre hindurch, doch konnte er in seiner irdischen Gestalt nie wieder aufgefunden werden.

Viele nehmen die ungarische Abstammung *Franz Liszts* nur dann zur Kenntnis, wenn man ihnen dessen Denkmal auf dem Palais der Musikakademie zeigt. Der erste Großmeister der Programmusik, der Be-

gründer der brilliantesten Klavier-technik, der Komponist von 18 ungarischen Rhapsodien und 1230 anderen Musikwerken, der Schwiegervater und Meister *Richard Wagners* verlieh der Pester Musikakademie als Präsident Glanz und Ruhm.

Budapest, die Bäderstadt.

Eine komische Szene spielte sich damals in Budapest ab, als die Mitglieder des vornehmen englischen *Eighth Club* hier waren und *Mr. G. Edward Chamberlain* aufrief:

— Vor allem besuchen wir meine -- *Krücke*.

Man blickte ihn verständnislos an, worauf er mit jenem gewissen englischen Humor weiterfuhr:

— Das Britische Museum ist riesig, der Pariser Louvre ist kein Pappentstiel, auf mich aber machte doch das Budaer *St. Lucas-Museum* den tiefsten Eindruck.

Selbst die anwesenden Ungarn begriffen nicht, was er meinte, doch wurde die Sache sehr bald geklärt.

Im Budaer Lukasbad befindet sich tatsächlich ein Museum. Dankbare Menschen, die hier von schweren Gicht- und Rheumaleiden geheilt wurden, lassen, gleich *Chamberlain*, ihre Krücken für das Museum zurück.

Besonders in den Nordstaaten, in *Schweden, Finnland, Norwegen, Dänemark* und *England* greift das Rheuma immer mehr um sich. Die letzte Statistik enthält erschreckende Daten. In England allein leiden jährlich mehr als 360.000 Mitglieder der Krankenkasse an Rheuma, welcher Umstand einen Verlust von 3 Millionen Arbeitswochen und 2¼ Millionen Pfund Sterling bedeutet.

Budapest ist aber eine ausgezeichnete Heilstätte für derlei Krankheiten.

Das Mineralwasser Budapests wird nach der Zusammensetzung der Quellen in drei Gruppen geteilt.

Die unter dem *Josefsberg* befindlichen Quellen sind aus Kalk und Schwefel zusammengesetzte Heißequellen. Diese speisen zum großen Teile das *St. Lucasbad*, sowie das

Freedom's Square. — Freiheitsplatz. — Place de la Liberté. — A Szabadság tér.

The Exchange on the Freedom's Square. — Die Börse auf dem Freiheitsplatz. — La Bourse sur la Place de la Liberté. — A tőzsdepalota a Szabadság téren.

Kaiser- und das *Königsbad*, ja, mit diesen ist auch das Quellengebiet der Sankt Margaretheninsel in Verbindung. Diese Wassergebiete sind unglaublich reich.

Ein Teil von ihnen wurde schon von den Römern benützt, später, im Jahre 1568 ließ der Pascha Mustafa einen Fischteich graben und seit dem werden 11 Schwefelquellen und der heiße Schlamm segensreich benützt.

Auf dem Berge hinter diesen Bädern befindet sich unter einer achteckigen *Türbe*, das Grab des frommen Derwisch *Gül Baba*, zu welchem man aus dem Osten seit Jahrhunderten pilgerte. Fromme Musulmanen haben hieher viele alte Verstafeln, Teppiche, Tücher gebracht und inbrünstige Gebete verrichtet.

Die Sankt Margaretheninsel, auf welcher dereinst auch die fromme Königstochter Margarethe wohnte, ist wohl eine der mit der wunderbarsten Flora gesegneten Inseln Europas. Der alte Erzherzog *Josef*, ihr einstiger Eigentümer war bestrebt, aus allen Teilen Europas die nur erhältlichen schönsten Blumen und Pflanzen hieher zu bringen. Sein wunderbar schöner großer Rosengarten blühte in herrlichster Pracht. Hier hielt er sich am liebsten auf, wenn er nicht in seinem anderen Paradiese, in Alcsuth war — wo er die Zigeunersprache studierte und sich mit der Kolonisierung und Disziplinierung dieses heißblütigen asiatischen Volkes beschäftigte. Auf der Magaretheninsel ließ er auch ein schönes Badehaus in Renaissancestil bauen, wo Skrofel, Rheuma und ähnliche Krankheiten geheilt werden.

Hier befindet sich auch der heiße Wasserfall, welcher sich in das Becken am Donauufer ergießt und die Felsen mit einer glitzernden Quarzschichte bedeckt. Auf dieser Insel befinden sich auch Heißwasser-Schwimmbassine und ein neues, modernes Sanatorium.

Strandbäder gibt es übrigens außerordentlich viele in Budapest, hauptsächlich an beiden Ufern der Donau ganz bis an die Szentendreer große Insel.

Die zweite große Quellengruppe ergießt ihr segensreiches Wasser am Fuße des Gellértberges und versorgt so das *Sankt Gellért-, Rudas- und Rác*(Reizen)-Bad. Hier befindet sich das modernste *Heilbad* und *Grandhotel* Budapests, das *Sankt Gellért*, welches an der Stelle des alten *Szűzek*(Jungfern)-Bades bzw. des *Sáros*(Schlamm)-Bades erbaut wurde. Der absolut moderne Badepalast wurde im Jahre 1918 vollendet. Diese Quelle radiotiven Schlamm-inhalts wird gegen Gelenks- und Muskelkrankheiten benützt und liefert täglich anderthalb Millionen Liter Heißwasser.

Neben dem in Jahre 1556 gegründeten Rudasbad befindet sich die kleine aber wichtige Anlage der Hungariaquelle. Ihr Brom- und Lithiumgehaltiges Wasser wird hauptsächlich gegen Blasen- und Nierenleiden getrunken.

Südlich von den Gellértquellen befindet sich die ganz anders geartete dritte Quellengruppe: die der *Lágymányoser* und *Dobogódomber* Bitterwasser. Nirgends in der Welt gibt es noch ein solches Bad, wie das *Elisabeth-Salzbad*, wo das Bitterwasser nicht nur getrunken wird, sondern auch zum Baden dient, besonders gegen Frauenkrankheiten. Das Hunyadi János-Bitterwasser ist weltberühmt. Es wird auf einer Bodenfläche von 120 Hektar aus 70 Brunnen gewonnen. Auf dieser Anlage befinden sich 200 Gebäude.

Draußen im Stadtwäldchen prunkt der schöne Palast des *Széchenyi-Bades*. Hier entspringt das nahezu 74 Celsiusgrad heiße Wasser einem 970 M. tiefen artesischen Brunnen, welches gegen Magen- und Darmleiden ebenso gebraucht wird, wie gegen die verschiedenen rheumatischen Krankheiten.

Dieses Bild unserer Bäderstadt wird noch durch die Neubauten von einem Wellen- und Strandbad, sowie eines Wettschwimmbades ergänzt.

Das Budapest dreifache Quellengebiet liefert täglich viereinhalbmal hunderttausend Hektoliter großarti-

ges Heilwasser, welches weite Etappen der ernsten Entwicklung hoffen läßt und in der Tat nicht nur das intensivere Interesse der ausländischen Touristen, sondern auch des soliden ausländischen Kapitals verdient.

Budapest und Ungarn sind der Boden der ungehobenen Schätze. Ihre zähe Bevölkerung aber, die ihren Platz seit 1000 Jahren behauptet, glaubt unverbrüchlich an ihre Zukunft. Auch heute ist es aktuell, was *Dante* im XIX. Gesang des *Paradiso* der *Divina Commedia* schreibt:

„Ungarn wird glücklich,
Sobald es nicht mehr zulüßt,
Daß man's so arg behandle.“

Die Kunst in den Staatsmuseen.

Unter unseren größeren Museen ist das *Ungarische Nationalmuseum* das erste. Seine alte ungarische Bibliothek, die *Incunabile*-Sammlung (1100 Bände), das Archiv (25.000 Stücke), die Bibliothek (600.000 Bände), die selten schöne Münzensammlung, das reiche Altertumsmaterial, die ethnographische Sammlung und das besonders reiche Mineral-Museum können wir in diesem so sehr beengten Rahmen unmöglich beschreiben, doch können wir deren Besuch der Reihe nach mit aufrichtigster Bestimmtheit empfehlen.

Demgegenüber wollen wir all das hervorheben, was den Fremden erfahrenermaßen hauptsächlich interessiert: die ständige und so reiche Galerie unserer Künste. Aus diesem Grunde haben wir den berufensten Sachverständigen Ungarns ersucht, unser Museum der Schönen Künste in gedrängter Form zu schildern. Herr Ober-Museumsdirektor *Alexius Petrovich* sagte uns folgendes:

— Das Museum der Schönen Künste umfaßt die alte und neue, die einheimische und ausländische Kunst in gleicher Weise, das heißt, daß es ein universales Heim der bildenden Künste ist. Sein Material wurde ursprünglich von zwei älteren Kunstsammlungen geliefert, welche

The National Bank. — Die Nationalbank. — La Banque Nationale. — A Nemzeti Bank. (Borsódi felv.)

Place of the International Exhibitions. — Schauplatz der Internationalen Messen. — Lieu des Expositions Internationales. — A minden év tavaszán megtartott Nemzetközi Vásárok színhelye. (Borsódi felv.)

in das neue Institut einschmolzen. Die eine war die alte, berühmte *Esterházy-Galerie*, die der ungarische Staat im Jahre 1871 von der fürstlich Esterházy'schen Familie käuflich erwarb und welche auch heute den Hauptteil der alten Bilder-Sammlung und des graphischen Kabinetts des Museums bildet. Die zweite eingeschmolzene Sammlung war die *Gemälde- und Skulpturen-sammlung des Ungarischen National-museums*, welche wieder den Grund zur *modernen Galerie* des Museums der Schönen Künste lieferte. Hiezu kamen noch jene alten Bilder, Skulpturen und graphischen Blätter, welche der ausersehene Direktor des neuen Museums Karl Pulszky im Auftrage des ungarischen Staates für das Museum der Schönen Künste käuflich erwarb.

Man kann mit Fug sagen, daß das Museum der Schönen Künste heute bereits sofort nach den *allergrössten Museen der Künste folgt*. Wenn wir aber die Vielseitigkeit und den instruktiven Ausbau in Betracht ziehen, *nimmt es einen besonders guten Platz ein* in der Reihe der europäischen öffentlichen Sammlungen.

Was die einzelnen Sammlungen anbelangt, sind die Perlen unserer *alten Gemäldesammlung* allenthalben bekannt, wo man den Künsten ein ernstes Interesse entgegenbringt. *Rafael, Corregio, Luini, Giorgione, Piombo, Gentile, Bellini, Tiepolo* und andere große italienische Künstler sind in unserer Galerie durch ausgezeichnete Werke vertreten.

Bekannt und geschätzte Prachtstücke unserer Sammlung sind die Werke der spanischen Meister *Grecco, Ribera, Murillo* und *Goya*, desgleichen die der flämmischen Meister *David Gerard, Memling, Petrus Christus, Van Dyck, Jordanes*, der Holländer *Rembrandt, Vermeer van Delft, Pieter de Hooch, Albert Cuypp, Franz Hals*, die deutschen Meister *Dürer, Altdorfer, Cranach, Hans Baldung, Grien* und der englischen Porträtmaler *Reynolds, Hoppner, Reaburn*.

Unter den Werken altfranzösischer Meister befindet sich auch ein so seltener Schatz, wie die prächtige Landschaft *Cloude Lorrains*.

Eine besondere Sehenswürdigkeit unserer alten Galerie bildet die Gemäldeserie des in Ungarn geborenen Malers des XVII. Jahrhunderts *Johann Kupetzky*, während der andere ungarische Maler des XVII. Jahrhundert *Adam Manyoky* durch das Porträt des Fürsten *Franz Rakóczi II.* glücklich vertreten ist.

Auch in der Sammlung der alten Zeichnungen haben die ausgezeichneten Stücke eine große Serie wie z. B. die des *Rafael, Fra Bartalomeo, Lionardo da Vinci, Tintoretto, Dürer, Holbein d. J., Rembrandt, Watteau* usw.

Unsere *alte Stichsammlung* kann sich schöner Serien der zwei größten Graphiker, *Dürers* und *Rembrandts* rühmen.

In der *modernen* Abteilung des Museums ist natürlich die *ungarische* Sammlung die vollkommenste. Unsere moderne Gemäldegalerie ist dermaßen reich und entwickelt, wie sie bei kleineren Nationen wohl ohne gleichen dasteht. Unsere berühmtesten Maler des XIX. Jahrhunderts sind mit ihren besten Schöpfungen, teilweise mit ganzen Sälen vertreten. Hervorheben müssen wir die wichtigen Serien der Werke von *Viktor Madarász, Bartholomeus Székely, Karl Lotz, Paul Szinnyei-Merse, Géza Mészöly, Julius Benczur*, von den Neueren die von *Ludwig Dedk-Ebner, Eugen Gyárfás, Alexander Bihari, Simon Hollósy, Karl Ferenczy, Stefan Csók, Josef Rippl-Rónai, Adolf Fényes* u. a. m.

Die *Sammlung moderner ausländischer Maler* ist weit fragmentarischer, dennoch können wir einzelne ausgezeichnete Werke aufweisen. Hier sind Künstler vertreten wie: *Menzel, Leibl, Böcklin, Lenbach, Uhde, Liebermann* von den Deutschen, *Waldmüller, Pettenkofen, Makart* von den Österreichern, der Engländer *Comtable*, die Holländer *Jacob Maris, Willem Maris* und *Is-*

raels, der Schwede *Zorn*, die Italiener *Favretto* und *Segantini* und der Spanier *Zuloaga*.

Besonders wertvoll ist die nicht große, aber wohl ausgewählte Sammlung der modernen Franzosen, in welcher wir den Werken von *Delacroix, Corot, Diaz, Dupré, Jaque, Troyon, Daubigny, Boudin, E. Manet, Claude Monet, Pissaro, Cézanne, Gauguin, Toulouse-Lautrec* begegnen.

Während der letzten 10—12 Jahre hat auch die *Sammlung moderner, ausländischer Zeichnungen* eine namhafte Bereicherung erfahren. Hier ragen die Zeichnungen der deutschen und österreichischen Künstler hervor, unter denen wir Werke von *Menzel, Leibl, Feuerbach, Marées, Thoma, Liebermann, R. Alt, Pettenkofen, Klimt* antreffen, während unter den graphischen Blättern hauptsächlich die Franzosen des XIX. Jahrhunderts reich vertreten sind.

Der ungarische Teil der *Sammlung moderner Skulpturen* wieder spiegelt getreu die Entwicklung und das Niveau unserer neueren Bildhauerkunst, während die ausländische Abteilung durch die Werke solch ausgezeichneten Künstler Gewicht erhält, wie der von *Rodin, Meunier, Hildebrand, Mestrovic* u. a.

In diesem engen Rahmen konnten wir nur Namen aufzählen, doch lassen vielleicht auch diese den Reichtum unseres Museums ahnen, sodaß sie die Lust zur Besichtigung erwecken. Nur noch soviel, daß fürstliche Gnade zur Bereicherung unserer Sammlungen sozusagen gar nichts beitrug. Was wir haben, kann die Nation alleine sich selber verdanken. Es gibt glänzendere, reichere Museen, doch gibt es kaum noch eines, welches man in solchem Masse eine nationale Schöpfung nennen könnte, als das unsere.

Die Weinproduktion Ungarns.

Auf dem Boden Ungarns wird der Weinbau seit nahezu zweitausend Jahren kultiviert. Schon in Pannonien unter der Herrschaft der Römer

„Széchenyi“ Bathing Establishment. Modern building in the City Park. Has an artesian source which is 980·48 metres deep and has a permanent temperature of 73·92°. — Das Széchenyi Bad. Moderner Bau im Stadtwaldehen; hat einen 980·48 m. tiefen artesischen Brunnen; die ständige Temperatur des Quellwassers beträgt 73·92°. — Le Bain Széchenyi. Edifice moderne au bois de Ville; a un puits artésien, profondeur 980·48 m.; température permanente de l'eau de source 73·92°. — A Széchenyi-fürdő. Modern építkezés a Városligetben; 980·48 m. mély artézi kútja van, forrásvizének állandó hőfoka 73·92°.

St. Gellért Cure and Bathing Establishment. With departments for thermal and mud baths, mechano-electric treatment etc. The most elegant bathing palace of Europe. — Das St. Gellért-Hellbad. Mit prachtvollen Thermal-, Schlamm-, elektrotherapeutischen und anderen zeitgemässen Abteilungen-Europas elegantestes Badepalais. — Le Bain St. Gellért. Avec départements thermaux, électrothérapeutiques et d'autres sections modernes. Le plus élégant palais de bain de l'Europe. — A Szent Gellért gyógyfürdő. Termál-, iszap-, villamos-, gégyógyászati, belégyz-, és más korszerű osztályokkal. Európa lelegegánsabb fürdőpalotája.

waren die Umgebungen des Balatons (Plattensees) sowie die Hügelabhänge der Baranya und Syrmiens mit blühenden Weingärten bekränzt.

Die Geschichte vermerkt unter den Verdiensten des Kaisers Probus auch die Verbreitung der Weinkultur, aber schon um mehr als ein Jahrhundert früher beschrieb auch Dio Cassius den Weinbau Pannoniens. Und obwohl dieser von den hier gefechtesten Weinen nicht gerade entzückt war, so muß doch auch darauf verwiesen werden, daß er als Grieche an schwerere, süßere und allenfalls weichere Weine gewöhnt war, sodaß seine Meinung nicht ganz unvoreingenommen sein konnte.

Soviel ist sicher, daß der Weinbau während der römischen Herrschaft in Pannonien einen starken Aufschwung nahm, doch kann angenommen werden, daß die Bahnbrecher und ersten Pflanzler der Weinkultur nicht die Römer waren, sondern vor ihnen die Kelten, deren landwirtschaftliche Kultur in mehrerer Hinsicht die der Römer überragte, andererseits konnten sie aber auch nicht hinter dem benachbarten Dacien zurückbleiben, wo es schon vor Beginn unserer Zeitrechnung Weingärten gab, da der dacische König Burvista während der Regierung des Kaisers Augustus es für gut erachtete, die Weinstöcke seines Landesgebietes aushacken zu lassen in der Hoffnung, die verwilderten Sitten seines Volkes hiedurch lindern zu können.

Das Klima Ungarns ist für den Weinbau sehr günstig und wenn die südlicher liegenden Weinbaustaaten dank ihres noch günstigeren Klimas bei ihrer Produktion auch einen höheren Zucker- und Alkoholgehalt erreichen, so überragen die ungarischen Weine mit dem günstigeren Verhältnisse ihrer Bestandteile und ihrer angenehmeren Harmonie doch jene.

Wir finden es also nur natürlich, wenn die Bewohner Ungarns den Weinbau zu jeder Zeit mit Liebe betrieben und kultivierten, ja sogar dermaßen verbreiteten, daß es schon

im XI. Jahrhundert keine solche Gegend im Lande gab, wo man sich — wenn der Boden ansonsten entsprechend war — nicht dem Weinbau gewidmet hätte. In dieser Hinsicht gibt es keinen Unterschied zwischen den gebirgigen und flachen Sandgebieten. Über die in der Gemarkung Kecskeméts beim „Körtvély (Birnen)-Teich“ und „Gyümölcsény (Obst)-Wald“ gelegenen Weingärten haben wir aus den Jahren knapp nach Vollendung der Landnahme Aufzeichnungen und daß es unter den Sandweinen der Tiefebene auch hervorragende Marken gab, geht aus der Aufzeichnung hervor, daß auf dem Tische Ludwigs des Großen der „Szabadszállás“ Wein nicht fehlen durfte.

Über die Güte der ungarischen Weine haben sich die im Laufe der Zeiten bei uns gewesenen ausländischen Besucher stets anerkennend ausgesprochen und die Produkte der Donauweingebiete, weiters die Neszmélyer, Budaer, Tolnauer, Baranyaer und Syrmier Weine gelangten dank der Vorteile des Wassertransportes schon in früheren Zeiten in den nach dem Westen gerichteten Verkehr, wo sie den Markt eroberten und dem ungarischen Wein auch im allgemeinen einen guten Ruf errangen. Der Tokajer Wein erregte zum ersten Male auf der Synode zu Trident (1562) Aufsehen, als der Pécsér Bischof Kardinal Georg Draskovics dem Papst seine Tállyaer Fechsung präsentierte, wobei der Heilige Vater aufrief: „Vere summum pontificem talia vina decent!“ Wilhelm Hamm beruft sich in seinem „Das Weinbuen“ betitelten Werke auf jene Sage, in welcher von einem unter einem Kloster versunkenen Keller die Rede ist. In diesem Keller durfte der Kellermeister sich den Soproner, Ruszter, Tokajer und anderen ungarischen Weinen nur in voller Gala und mit silbernem Leuchter nähern. — wodurch die besondere Wertschätzung der ungarischen Weine gekennzeichnet ist.

Aber auch der deutsche Dichter Theodor Körner besingt den ungarischen Wein folgendermaßen:

*„Denn des Südens ganze Pracht
Und ein schönes Feuer,
Und der Liebe süße Macht
Lodert im Tokajer.
Golden schäumt er im Pokal,
Hell wie Himmelskerzen,
Wie der Liebe Götterstrahl
Glüht im Menschen Herzen.“*

Das mit Wein angebaute Gebiet Rumpfungarns umfaßt laut der Statistik des Jahres 1925: 384.600 Katastraljoch (à 1600 Quadratklaffer). Dieses Weinbaugebiet zeigt laut den statistischen Daten der Jahre 1911—15 gegenüber dem damaligen Landesgebiet auf das jetzige Landesgebiet entfallende Weinbaugebiet von 375.082 K. j. keine wesentliche Steigung, doch während das gesammte Weinbaugebiet der Jahre 1911—15 nur 1.1% des gesammten Landesgebietes ausmachte, übersteigt das heutige Weinbaugebiet 2.4% des gesammten bewirtschafteten Gebietes, sodaß sich in der Lage und Bedeutung der Weinkultur eine wesentliche Aenderung einstellte.

Neben der Steigung des Verhältnisses unseres Weinbaugebietes wird die Bedeutung unserer Weinkultur dadurch gesteigert, daß sich ein großer Teil dieser Gebiete für den Weinbau vorzüglich eignet, für andere Kulturzweige aber kaum verwendbar ist, wodurch die Produzenten in diesen Gebieten auch in der Zukunft in der Traubenzucht und Weinproduktion ihre Erwerbsmöglichkeit erblicken müssen.

Unter den Weinbaustaaten Europas steht in Hinsicht des Weinbaugebietes und der Weinproduktion hinter Frankreich, Italien und Spanien: Rumpfungarn an vierter Stelle. Die jährliche Weinproduktion Portugals ist wohl größer, doch dessen Weinbaugebiet wesentlich geringer, als das ungarische.

Die Weinproduktion Rumpfungarns kann in normalen Jahren auf 4 Millionen Hl. geschätzt werden. (Im Jahre 1925: 3,589.600 Hl.) Diese Fechsung ergibt gemäß der einzelnen Weinbaugegenden, der dort gezogenen Sorten, des Jahrganges, der Wirtschaftsmethode usw. eine ziem-

The bath on the Margaret-Isle. Here a convent was built by the King Béla IV. in 1255, where his daughter Margaret was prioress. The heat of the water of the source is 63.5°. There is also a „plage“ bath with warm water on the beach. — Das Bad auf der Margareteninsel. Hier liess Béla IV. im Jahre 1255 ein Kloster erbauen, welchem seine Tochter Margarete vorstand. Die Temperatur des Wassers beträgt 63.5°. Hier gibt es auch ein grosses Strandbad mit warmen Wasser. — Le bain sur l'Isle de Marguerite. Le roi Béla IV. y fit ériger un cloître en 1255, ou sa jeune fille Marguerite fut supérieure. La température de la source est 63.5°. Il y a aussi un bain de plage avec de l'eau chaude. — A Margitszigeti fürdő. Itt IV. Béla már 1255-ben kolostort alapított leánya, Margit vezetésével. A fürdőt 63.5°-os víz táplálja. Nagy melegvízű strandfürdője is van.

The St. Luke-Bath. With eleven 11 Thermal springs (26—62°) with a mudbath of 38 metres, with a swimming bath, a large terrace on the Danube. — Das Lucasbad. Mit elf Heilquellen (26—62°) mit einem 38 m. langen Schlammbad, Schwimmschule, grosser Donauterrasse. — Le Bain St. Luc. Avec onze sources thermales (26—62°) avec un bain de boues de 38 mètres, bain de natation, grande terrasse sur le Danube. — A Szent Lukács-fürdő. Tizenegy gyógyforrással (26—62°), 38 m. hosszú iszapfürdővel, uszodával, nagy dunai terrasszal.

The Danube in the midth of the City, between the Royal Castle and the Belváros (City). — Die Donau in der Mitte der la Cité. — A Duna Budapest közepén a V

The lake of the City-Park, on the left the Skating Hall, on the right the Agricultural Museum. — Der Stadtwäldchen-Teic Patneurs, à droite le Musée d'Agriculture. — A Városliget tó, baloldalt

lt, zwischen dem Festungsberg und der Inneren Stadt. — Le Danube au milieu de la ville, entre le Château Royal et
gy és a Belváros között. (Borsódi felv.)

links die Schlittschuhlauf-Halle, rechts das Landwirtschafts-Museum. — Le lac du Bois de Ville, à gauche la Halle des
sresolyacsarnok, jobbfelől a Mezőgazdasági Múzeum. (Borsódi felv.)

lich große Variation, sodaß sich die Qualität der verschiedenen Weine zur Befriedigung der verschiedensten Ansprüche eignet. Man kann wählen unter leichteren Tischweinen, schweren, feurigen Rassenweinen, Bratenweinen, sowie halb und ganz süßen Dessert-, wie auch erstklassigen Ausbruchweinen. Im allgemeinen befindet sich die Produktion von weißen Weinen im Übergewicht. Laut den Daten der Jahre 1923—25 entfallen von der Weinproduktion

68% auf weiße,

22.9% „ Schiller,

9% „ rote und

0.1% „ Ausbruchweine der Tokajer Gebiete.

Vom heutigen Weinbaugebiet entfallen 213.465 K. j. das ist 55.5% auf immunen Sandboden und 171.135 K. j., also 44.5% auf gebundenen Boden. Der größte Teil des letzteren ist mit Pfropfreben angebaut. Die mit direkt bringenden Reben und mit Kohlen-sulfid behandelten Weingärten umfassen kaum noch 5% des Gesamtgebietes und nehmen besonders in letzter Zeit immer mehr ab.

Wie hieraus ersichtlich, entfällt die größere Hälfte der Produktion auf die Sandweine und wenn auch die erstklassigen Bratenweine, Rassen- und Ausbruchweine in den mit Pfropfreben bepflanzten Gebirgsweingärten mit gebundenem Boden gefechst werden, bleibt die Qualität der Sandweine im allgemeinen nicht hinter jener der Gebirgsweine zurück. Im Gegenteil übertreffen sogar die mit genügender Sorgfalt und bei richtiger Auswahl der Sorten gepflanzten Sandweinstöcke sehr oft jene der Gebirgsweingärten nicht nur in Hinsicht der Ausgiebigkeit, sondern auch der Feurigkeit der Weine, ja, oft erreichen sie sogar auch den Grad der halbsüßen und süßen Desertweine.

Die Vollzugsverordnung des G. A. IX./1924 gruppiert die Weinbaubetriebe Ungarns in 17 Weingegenden. Die einzelnen Weingegenden haben je nach der Größe ihrer Weinbaubetriebe und nach der Qualität ihrer Produkte eine verschiedene Bedeu-

tung, die wir im folgenden kurz schildern wollen.

1. Die Soproner Weingegend umfaßt die Gebiete der Komitate Sopron, Moson und Vas, von letzterem ausgenommen den Berg Ság, welcher der Somlauer Weingegend zugehört. Die Soproner Weingegend erstreckt sich über ein Gebiet von 5523 K. j., auf welchem ungefähr 55—66.000 Hl. Wein gefechst wird, teilweise weißer und roter Tischwein, teilweise edlere Rassenweine. Besonders beliebt sind die aus der Blaufränkischen Sorte gekelterten dunkelroten und die sogenannten „gleichgepreßten“ hellroten Weine. Die aus Furmint und Muskateller gepreßten Soproner Weißweine sind erstklassig und rassig.

2. Die Neszmélyer Weingegend erstreckt sich über die Komitate Esztergom, Komárom und Győr sowie über einen Teil der Komitate Fehér und Veszprém. Das Weingebiet umfaßt 23.825 K. j. und die Jahresproduktion beträgt ungef. 200.000 Hl. Dieser ist ein angenehmer säuerlicher, zumeist grünlichweißer Tischwein und erinnert ab und zu an irgend einen Rheinwein. Aber auch ausgezeichneter Muskateller findet sich hier, besonders bei den größeren Produzenten.

3. Entlang des rechten Donaufufers im Pester Komitat und in der Umgebung der ungarischen Hauptstadt erstreckt sich die Buda—Sashegyer Weingegend, wo früher aus Kadarka gekelterte Buda—Sashegyer Rotweine gefechst wurden. Heute werden aber auch hier zumeist weiße Weine produziert. Das mit Reben bepflanzte Gebiet beträgt 5240 K. j. mit einer Jahresproduktion von etwa 50—55.000 Hl.

4. Die Mórer Weingegend umfaßt das Komitat Fejér, die Gemeinde Mór und die Nachbargemeinden Mór's auf einen Weingebiete von 3658 K. j. mit einer Jahresfechschung van ungef. 60—70.000 Hl. Die Traubensorte dieser Gegend ist die sogenannte „Ezerjó“, deren angenehmer, feurig-süßlicher, grünweißer Wein sich so für den reinen Aus-

schank, wie auch für das Mischen mit anderen Weinen in Österreich einer besonderen Beliebtheit erfreut.

5. Die Somlauer Weingegend ist die kleinste des Landes, deren mit Reben bepflanztes Gebiet nur 1038 K. j. umfaßt mit einer Jahresproduktion von ungef. 13—14.000 Hl. Die Weingärten befinden sich auf den Abhängen der zwei erloschten Vulkane: Somló im Komitat Veszprém und: Ság im Komitate Vas. Und ist hier die Weinfeschung auch eine geringe, so zählen diese Weine doch zu den besten im Gebiete jenseits der Donau. Dieser Wein mit seiner grünlichweißen Farbe hat sein eigenes Gepräge. Er ist angenehm und fein mit seinem an die Erdbeere erinnernden Duft und Geschmack und ist im älteren Zustande feurig und säuerlich, dabei aber durch seinen harmonischen Geschmack geradezu ohnegleichen.

6. Die Badacsonyer Weingegend breitet sich auf den Abhängen der sich an der nordwestlichen Seite des Balatons (Plattensees) dahinziehenden Berge aus, wo auf einem Gebiete von 12.879 K. j. in normalen Jahrgängen ungef. 120—130.000 Hl. weißer Wein gefechst wird. Den bekanntesten und vornehmsten Teil hievon bildet der am Ufer des Balatons emporragende Basaltberg Badacsony mit seiner stumpfen Kegelform, dessen feurige und volle Weine seit langem bekannt und auch in fernen Landen beliebt sind. Seine geradezu alleinstehenden Spezialitäten bilden der sogenannte „kéknyelű“ (Blaustielige) und die aus den „Auvergnas gris“-Sorten gekelterten Bratenweine, welche sich in besseren Jahrgängen nicht nur durch ihren hohen Alkoholgehalt auszeichnen, sondern, da sie süß bleiben, zu wahrhaftigen Dessertweinen entwickeln. Dem Badacsony reihen sich als würdige Genossen die gleichenfalls erloschenen Vulkane Csobánc, Haláp, Gulács und Szigliget an, in deren Weingärten gleichfalls feurige Braten- und Rassenweine gefechst werden. Desgleichen auch auf den Bergen bei Révfülöp, Balatonfüred und Csopak.

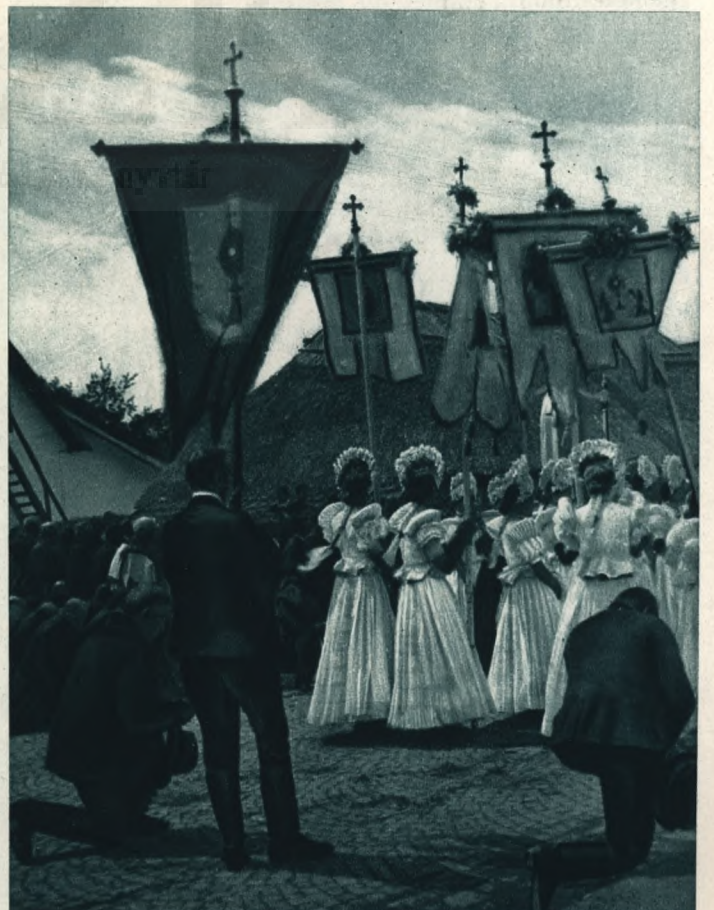
Newly married couple of Mezőkövesd. — Mezőkövesder Brautpaar. — Jeunes mariés de Mezőkövesd. — Mezőkövesdi mátkapár.

Popular attire of „Matyós“ (Hungarian tribe). — Volkstracht der „Matyós“. — Costumes du peuple des „Matyó“. — Matyó népviselet.

Young „palóc“ women. — Junge Palóc-Frauen. — Jeunes femmes „palóc“. — Fiatal palóccasszonyok.

Village-procession. — Dorf-Procession. — Procession villageoise. — Falusi körmenet.

7. Die Balatoner Weingegend umfaßt die in den Komitaten Somogy, Veszprém und Zala sich rings um den Balaton (Plattensee) erstreckenden, der Badacsonyer Weingegend aber nicht zugezählten Weingärten mit einem Gebiete von 16.171 K. j. und in normalen Jahrgängen mit einer Weinfachsung von ungef. 160—180.000 Hl. Hier gedeihen weiße, leichtere Tischweine, in den größeren Weingärten und in besseren Jahrgängen auch Rassenweine, die in Hinsicht der Feurigkeit wohl hinter den Badacsonyer Weinen bleiben, durch ihren vorzüglichen Gesamtgeschmack aber dennoch hervorragend sind.

8. Die Somogy-Zalaer Weingegend erstreckt sich über die vom Balaton entfernter liegenden Weinbaugemeinden der Komitate Somogy und Zala, wo auf einem Gebiete von 26.978 K. j. ungef. 250—260.000 Hl. hauptsächlich weißer Tischwein und in geringem Maße auch Rotwein gefeicht wird, doch finden wir bei einzelnen Großproduzenten in besseren Jahrgängen auch Rassenweine und solche schwererer Qualität.

9. Die Szegszárder Weingegend erstreckt sich auf das Komitat Tolna auf einem Gebiete von 26.679 K. j. mit einer ungef. Jahresfachsung von 240—260.000 Hl. Der große Teil des hier gefeichten Weines ist rot, der aus der allgemein verbreiteten Kadarka-Traubensorte gekeltert wird. Die Kadarkaweine sind angenehme, würzige und nicht allzu herbe rote Tischweine, die als längst bekannte und beliebte Produkte dieser Weingegend gelten. Aber auch schmackhafte weiße Tischweine gedeihen hier, doch verdankt diese Gegend ihr Renommee ihren Rotweinen.

10. Die Villány-Pécsér Weingegend umfaßt die Weinbaugebiete des Komitates Baranya mit einer Ausbreitung von 21.562 K. j., auf welchen jährlich ungef. 240—260.00 Hl. gefeicht werden. In den Weingärten bei Villány, Siklós und Nagyarsány hat die Produktion von Rotwein das Übergewicht. Die Villányer Rotweine gehören zu unseren erstklassigen dieser Sorte, welche zu $\frac{2}{3}$ aus Ka-

darka- und zu $\frac{1}{3}$ aus Oportotrauben gekeltert werden. Diese zwei Sorten ergeben einen einander ergänzenden typischen, farbigen und entsprechend herben Rotwein. Die Weißweine der Gegend sind teilweise geschmackvolle Tischweine, teilweise bei sortiertem Keltern der einzelnen Traubenarten erstklassige Rassenweine, welche manchmal an die Chablisweine erinnern. Von den schwereren Rassenweinen sind die Furmint-, Weißburgunder- und Zirflandler-Weine als erstklassige Braten- und Dessertweine bekannt.

11. Die Pest-Nógráder Weingegend umfaßt die sich am linken Donauufer von Budapest nördlich dahinziehenden Weingärten der Komitate Pest und Nógrád mit einem Gebiete von 27.981 K. j. bei einer ungef. jährlichen Fachsung von 250—280.000 Hl. Diese Weine sind hauptsächlich weiß, teilweise aber auch rote Tischweine. Von den Weinbaugemeinden dieser Gegend sind erwähnenswert Csömör, Vác, Gödöllő, Penc, Szirák und Romhány.

12. Die Gyöngyös-Visontaer Weingegend erstreckt sich über die Weinbaugebiete der Bezirke Gyöngyös, Pétervásár und Hatvan in dem Komitate Heves und umfaßt 19.788 K. j. mit einer jährlichen Fachsung von 320.000 Hl. Hier ist die Weißweinproduktion im Übergewicht, doch erfreut sich der Rotwein der Visontaer Gegend seit langem eines guten Renommees. Auch die Schillerweine dieser Gegend sind verbreitet und beliebt.

13. Zur Egerer Weingegend gehört der Egerer Bezirk des Komitates Heves und einige nahegelegene Gemeinden des Komitates Borsod, wo auf einem Weinbaugebiete von 6958 K. j. ungef. 70—80.000 Hl. Wein gefeicht wird. Diese Weingegend verdankt ihre Berühmtheit dem Egerer Rotwein, welcher aus Kadarkatrauben gekeltert wird und einer der besten Rotweine Ungarns ist. Diesen Wein charakterisiert feiner würziger Geschmack, Feuer und Reichhaltigkeit sowie lebhaft granatroter Farbe. Der Egerer Bikavér (Stierblut) ist

ein allgemein bekannter Typus. Er ist ein schwerer, gehaltvoller, mäßig herber und doch glatter Bratenwein. In günstigen Jahrgängen gibt die Kadarkatraube einen sehr edlen roten Dessertwein.

14. Die Miskolc-Abaujer Weingegend umfaßt die in andere Weingenden nicht gehörenden Weinbaubiete der Komitate Borsod, Gömör, Kishont und Abaujtorna mit 8295 K. j. und einer ungef. Fachsung von 60—80.000 Hl., hauptsächlich Weißwein und etwas Rotwein. Diese Weine sind schmackhafte Tischweine, teilweise aber auch schwerere Weine, die hie und da sogar einen Übergang bilden zu den Tokajer Weinen. Die Görömbölyér, Tiboldarócer, Csemöker und Emóder Weißweine erfreuen sich eines guten Rufes.

15. Der Tokajer Weingegend gehören im ungarischen Weingesetz den Namen nach aufgezählte 27 Gemeinden des Komitates Zemplén und eine Gemeinde des Komitates Abaujtorna an. Diese Weingegend bildet im Sinne des Gesetzes ein gesperrtes Gebiet, in welches aus anderen Gegenden stammende Weine nur mit Bewilligung und für den inneren Konsum eingeführt werden dürfen, doch ist es verboten, diese fremden eingeführten Weine auch wieder auszuführen. Das Weinbaugebiet der Tokajer Gebirgsgegend umfaßt 8842 K. j. mit einer jährlichen Fachsung von ungef. 100—110.000 Hl. Haupttraubensorte ist die Furmint, neben welcher die lindenblättrige und die gelbe Muskateller nur in einem geringen Prozentsatz verbreitet ist. Unter dem außerordentlich günstigen Klima der Tokajer Gebirgsgegend reifen die Trauben nicht nur sehr gut aus, sondern sie dorren auch auf dem Stocke und der aus diesen Trockenbeeren gekelterte fette Dessertwein ist der Tokajer Ausbruch, der König der Weine und der Wein der Könige, dessen Ruhm und Name in der ganzen Welt bekannt ist. Der unter dem Drucke des eigenen Gewichts hervorbrechende honigdichte Saft der

Young girl of Kapuvár, West-Hungary. — Junges Mädchen aus Kapuvár, Westungarn. — Jeune fille de Kapuvár, Hongrie occidentale. — Nyugatmagyarországi, kapuvári leány.

Young woman calvinist. — Junge Kalvinerin (Csököl, Somogyer Comítat). — Jeune femme calviniste. — Fiatal kálvinista asszony.

Couple in popular attire of Mezőkövesd. — Ehepaar in Mezőkövesder Volkstracht. — Couple en costume populaire de Mezőkövesd. — Mezőkövesdi népviseletű házaspár.

bei der Weinlese gesammelten Trockenbeeren ist die Tokajer Essenz, welche kraft ihres hohen Zuckergehalts niemals ausgärt und sich so während einer langen Reihe von Jahren entwickelnd, zu einem Spezialweine wird mit einem Geschmack und Aroma, die ohnegleichen sind. Da es hievon nun sehr wenig gibt, muß diese Essenz als eine Rarität betrachtet werden. Der Tokajer Wein wird aus dem Saft der Trockenbeeren mit dem Hinzutun von dem aus den nicht dürr gewordenen Beeren gekelterten Wein hergestellt und wird nach dem Quantum der zu je einem „Gönci“-faß (136 L.) Wein verwendeten Trockenbeeren (von 1 bis 5 Butten à 25 Kg.) Einbutten-, Zweibutten-Ausbruchwein usw. benannt. Der Tokajer-Ausbruch ist ein erstklassiger fetter Dessertwein, welcher sich bei mäßig hohem Alkoholgehalt durch seinen reichen Zuckergehalt, seine Vollheit, durch die wunderbare Harmonie seiner Bestandteile sowie durch seinen charakteristischen Duft und Geschmack auszeichnet. Dieser Wein braucht zu seiner Entwicklung mehrere Jahre und es ist nicht selten, daß er seine ganze Feinheit erst im Alter von 6—8 Jahren erreicht, wonach er aber immer noch feiner wird. Von der Gesamtfechung der Tokajer Weingegend können je nach den Jahrgängen nur ungef. 1—3% Ausbruchwein gewonnen werden und es gibt auch Jahrgänge, welche überhaupt keinen Ausbruch ergeben. Wenn die Trockenbeeren nicht abgesondert gesammelt, sondern mit den nicht dürr gewordenen Beeren vermengt und so gemeinsam ausgepreßt werden, dann wird dieser Wein Szamorodner genannt. Der Szamorodner ist je nach den Jahrgängen ein feuriger, voller und aromatischer Bratenwein und wenn sein Zuckergehalt so groß ist, daß er nicht ausgärt, wird er zum süßen Dessertwein, welcher den Höhepunkt seiner Feinheit und seines Adels auch erst nach längerer Zeit erreicht. Der aus den nicht dürr gewordenen Beeren gewonnene

Wein wird unter dem Titel „Hegyaljaer“ oder Furmint in den Verkehr gebracht und ist je nach den Jahrgängen ein schwererer, feuriger und voller Bratenwein oder auch ein feinerer Tischwein. Die berühmteren Weinbauzentren der Tokajer Gebirgsgegend sind: Tokaj, Tarcál, Tállya, Mád, Tolcsva, Zsadány, Oslaszka, Sárospatak und Sátoraljaujhely.

16. Die Alföld (Niederungarische) Weingegend ist die umfangreichste aller Weingegenden. Sie entfaltet auf die Gebiete der Komitate Pest, Jásznagykunszolnok, Csongrád, Csanád, Heves, Békés, Arad und Bácsbodrog und schließt die immensen Weingärten des Sandgebietes zwischen der Donau und der Theis ein. Hier stehen 141.526 K. j. unter Bewirtschaftung mit einer Weinfechung von 1.500.000 Hl. in normalen Jahren und es gibt hier nicht nur vielen Wein, sondern auch vielerlei Weine und zwar von den für die Mischung vorzüglichen Massenweinen bis zu den schwereren Braten- und Dessertweinen verschiedenster Qualität. Die Weine sind hier zumeist weiß, doch gibt es auch hie und da rote oder Schillerweine, welche letzteren als Tischweine sehr beliebt sind.

Diese Sandweine sind durchaus nicht leicht oder dünn, im Gegenteil überflügeln die besseren Sorten in günstigen Jahrgängen bezüglich des Feuers und der Vollheit selbst die Gebirgsweine. Die bekannteren Weinbauzentren des Alföld (Niederungarn) sind: Kecskemét, Szeged, Cegléd, Jászberény, Csány usw.

17. Die Nyírséger Weingegend umfaßt die Weinbaugebiete der Komitate Szabolcs, Bihar, Hajdu, Szatmár, Bereg mit 27.661 K. j. und einer ungef. Jahresfechung von 200—250.000 Hl. Wein. Auch dieses Weinbaugebiet besteht zum großen Teile aus immunem Sandboden und hier werden hauptsächlich weiße Tischweine, neben diesen aber auch schwerere, für die Mischung tau-

gende, sowie auch bessere Rassenweine produziert. Bekanntere Zentren dieser Gegend sind: Debrecen, Ujfehértó, Nyiregyháza, Kisvárd, Napkor usw.

Neben der Verbreitung und Entfaltung der richtigen Weinbehandlungskennntnisse dienen zur Förderung der Verwertung der ungarischen Weine die kön. ung. staatliche Kellermeister-Fachschule und die staatliche Kellerwirtschaft in Budafok, weiters die staatlichen Lagerkeller in Badacsony, Miskolc und Sátoraljaujhely. Im Weinbestand der Budafoker staatlichen Kellerwirtschaft befinden sich womöglich die Weine sämtlicher Weingegenden des Landes und die bekannteren Weine sowie die Rassenweine besserer Qualität gelangen als Flaschenweine in den Verkehr.

Die staatlichen Lagerkeller sammeln hauptsächlich die Weine ihrer eigenen Weingegend. Die von den Produzenten eingelagerten Weine werden hier bis zu deren Reife behandelt und deren Verwertung oder Vermittlung hiezu erfolgt gleichfalls von hieraus.

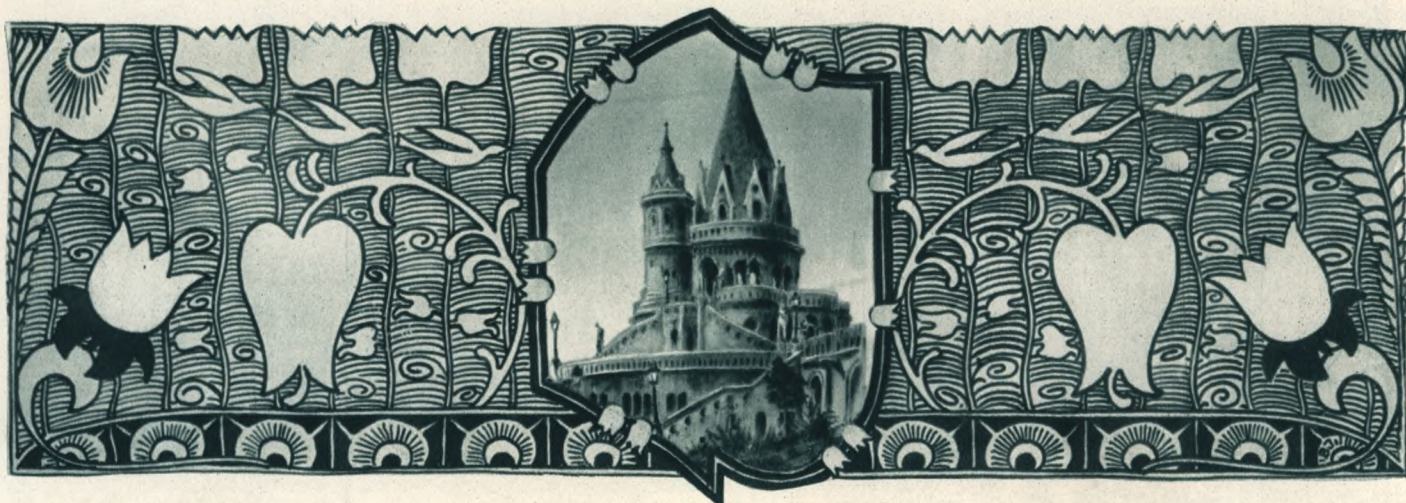
Zwecks Bekanntmachung der ungarischen Weine und Kräftigung ihres guten Rufes, beziehentlich Förderung der Weinverwertung, hat das ungarische Ackerbauministerium auch im Auslande „Weinhäuser“ eröffnet, wo die vom Staate behandelten und in das Ausland gesandten charakteristischen ungarischen Weine in ihrer Original-Qualität teilweise ausgeschenkt, teilweise in Flaschen abgezogen und eventuell auch en gros verkauft werden. Solche Weinhäuser wurden bisher eröffnet in: Wien (Ungarisches Weinhaus), I., Spiegelgasse 10, Kopenhagen (Ungarsk Vinhus), Valkensdorgade 16 und Zürich (Restaurant Hungaria), Beatengasse 11. Außer diesen werden auch in Deutschland, Polen usw. ähnliche Weinhäuser eröffnet. Die staatliche Kellerwirtschaft wird übrigens im Deutschen Reiche von der Firma Daniud Fils & Comp. in Mainz vertreten.

Balatonfüred

The Elisabeth-Sanatorium at Balatonfüred. — Das Balatonfüreder Elisabeth-sanatorium. — Le Sanatorium Elisabeth à Balatonfüred. — A balatonfüredi Erzsébet-sanatorium. (Erdélyi felv.)

Visitez la Hongrie!

Avis au lecteur.

Ceci n'est ni un Baedeker, ni un „guide-book“ conventionnel, mais tout bonnement un petit cicérone bigarré. Un recueil d'épisodes et une série de données bien caractéristiques, une sorte de réflecteur dont la lumière fait ressortir ce qu'il y a de caractéristique et d'original dans la vie hongroise, appelé à faciliter l'orientation de l'étranger. A l'instar du radio, il se propose de l'intéresser par le choix des sujets et il l'invite à écouter les vives rumeurs de Budapest et à jouir de ses aspects aux couleurs variées, espérant par là lui donner le goût d'en faire plus ample connaissance.

Quelques traits d'un peuple singulier

Ceci arriva au Salon des Beaux-Arts Anglais, au Royal Academy of Arts. Il fut remarqué que l'héritier du trône anglais, le Prince de Galles resta bien longtemps plongé dans la contemplation d'un tableau, dont le sujet était en effet d'une originalité bien rare : derrière un chevalier, lancé à fond de train, on voyait s'estomper les vagues contours d'une ville chimérique ; les maisons et les châteaux flanqués de tourelles semblaient se dresser à l'envers, dans le miroitement de l'air vibrant.

Qui est ce chevalier vêtu si bizarrement, et où peut être cette ville merveilleuse et irréelle, demanda le Prince.

C'est un Hongrois de la Puszta — lui dit son guide — sa mise est de fine toile blanche et par les temps froids il met encore des haut-de-chausses de drap. Ce sont précisément les Hongrois qui — de toutes les nations de l'Europe — furent les

premiers à porter le linge blanc. Et cette ville de féerie n'est rien autre qu'une mystification optique produite par le jeu singulier des rayons du soleil, appelée communément : le mirage.

Le pendant de ce tableau de la Puszta était une toile représentant une ville, effets de nuit.

— Cette ville me semble la cité endormie d'une contrée éloignée — observa de nouveau le Prince. Quel scintillement merveilleux autour du palais enchanté et que de silhouettes mystérieuses dans l'eau miroitant en bas. C'est l'oeuvre d'un peintre doué d'une imagination extraordinaire.

Que votre Altesse m'excuse — dit le guide — ce n'est point là l'oeuvre de l'imagination. C'est l'aspect des bords du Danube à Budapest.

Eh bien alors, j'aimerais bien voir cette ville si merveilleusement située, fit le Prince. Et comment s'appelle le peintre ?

Charles Brocky, qui lui aussi, fut le peintre de la cour anglaise, comme l'autre, Jacques Bogdány, l'artiste dont la vie fut si mouvementée.

Le Prince, monté plus tard au trône sous le nom d'Edouard VII. vint en effet en Hongrie, et le comte Étienne Károlyi lui fit les honneurs du pays. Le Prince à l'humeur enjouée se plaisait tellement chez nous, que dans la suite il revint plusieurs fois à Budapest en déclarant que dans le monde entier c'est l'endroit où il se sent le mieux. Il se délectait du panorama unique des montagnes de Bude, et il prenait largement sa part dans les distractions du high-life hongrois.

— Last not least — écrivait-il de ses propres mains, c'est à Budapest qu'on mange le mieux.

Et il fit transporter le tableau Budapest nocturne dans ses propres appartements, au Palais Buckingham.

Le poète hindou.

Bon nombre d'années plus tard, un vieillard, à la taille haute et à la barbe majestueuse vint à Budapest.

Dans sa chambre à l'Hôtel St Gérard, d'ou un coup d'oeil embrasse une merveilleuse vue d'ensemble : rangée de palais, collines verdoyantes et fleuve majestueux, le svelte vieillard — Rabindranath Tagore — dit avec un doux sourire :

— C'est le hasard qui m'amena ici ; on voulut même m'en dissuader. Mais l'amour de l'exotique me poussa vers ce pays. A Londres j'ai vu un tapis exquis, qu'un rajah hindou avait acheté à New-york. Le dessin en retracait des tableaux de l'épopée hongroise de Hunor et Magor. J'ai appris que c'était l'ouvrage d'une artiste — décoratrice hongroise. Ce pays commença à m'intriguer à double titre. Des rois huns régnèrent durant un millier d'années dans les Indes, et à ce titre- là le sort de leur peuple successeur m'inspirait de l'intérêt, et ce d'autant plus que ce peuple-ci a aussi son histoire millénaire. En outre — poursuivit le noble vieillard — je suis malade, et l'éminent professeur Wenkebach m'a assuré que la Mecque des malades du coeur, Balatonfüred, me porterait sûrement remède, sous le doux climat de l'automne hongrois.

Là, en effet, Tagore fit une cure merveilleuse, et pendant son séjour il eut encore le temps d'écrire une série de poésies, inspirées par la plupart par le plus grand lac de l'Europe, le Balaton.

Tihany.

Sailorship before the Royal Hungarian Yachting Club. — Segler vor dem kgl. ungar. Yachtclub. — Voilier devant le Club Royal Hongrois de Yachts. — Vitorlás a királyi magyar Yachtclub előtt.

Pour parler franchement — écrit Tagore dans ces lignes d'adieu — tout m'étonna dans ce pays. Oui, c'est l'expression qui porte. Ce pays est étonnant. A l'étranger on n'en, sait rien et on ne peut pas même se faire une idée de ses beautés et des qualités qu'il recèle.

Aux quatre vents du monde.

Avant de connaître la terre qu'il habite, apprenez à connaître l'âme du Hongrois. Ce peuple s'aguerrit au milieu des tourmentes séculaires. Il versa son sang dans la défense de l'Occident contre les hordes des Tartares et des Turcs. Pest renaît par trois fois de ses cendres, comme le phénix des contes, et s'érige en métropole en moins d'un demi-siècle. Cette une ville primesautière, originale et gaie, voire même tumultueuse à ses heures. Ses habitants savent travailler, son commerce et vif, les arts y fleurissent, et sa littérature fait la conquête du monde.

Mais c'est surtout par ses trois spécialités qu'il mérite d'être connu : c'est le plus grand centre minotier de l'Europe, c'est le pays — toutes proportions gardées — qui exporte le plus de talents, et c'est la plus grande ville d'eau du continent.

Nombre d'étrangers ne viennent chez nous que pour voir ce pays si riche producteur de talents, qu'à la seule ville de New-York on donne le même jour dans onze théâtres des pièces hongroises, et dans quatre cent cinés des films d'auteurs hongrois. La Centrale du Tourisme hongrois qui tient en évidence cette branche de l'export hongrois, vient de recevoir en une semaine, vingt-six communications bien significatives à ce sujet.

A Paris c'est le Hongrois Alfred Hajós qui remporte le premier prix avec ses plans du stade, au concours organisé par l'Olympiade artistique.

A Genève la Société des Nations met à concours les plans du Parélement du Monde, et c'est l'architecte de Budapest, Joseph Vágó, qui sur les dessins de 377 concurrents, est proclamé premier ex aequo.

A Belgrad, au concours de l'Edilité de la ville, c'est le Hongrois Mathias Jakab qui remporte le premier prix.

A New-York, la dixième pièce de François Molnár obtient un succès éclatant.

A Stockholm, c'est au savant d'origine hongroise, M. Zsigmondy qu'on décerne le prix Nobel de physique.

A l'Université d'Oxford on fête un autre savant hongrois, le docteur Aurèle Stein, qui enrichit le British-Museum de trésors d'une valeur inestimable, fruits de ses voyages d'exploration au coeur de l'Asie.

A Prague, une des sommités de la Faculté, le docteur Biedl, d'origine hongroise, vient de faire d'impor-

tantes découvertes sur le domaine de l'endocrinologie, science des sécrétions glandulaires internes.

La Haye est la cinquantième étape glorieuse du quartet hongrois Lehner.

Nous lisons dans une revue de Manchester, que la centsoixantième édition du célèbre roman „The scarlet Pimpernel” de l'écrivain hongroise Emma Orczy, vient de quitter la presse.

A Venise c'est le plus célèbre violoniste du monde, le Hongrois François Vecsey, qui donne des concerts ; il y possède d'ailleurs un des plus beaux palais.

A Mossul, on a foré de nouveaux puits de pétrole, grâce au procédé basé sur la théorie de la pendule géodésique, invention du célèbre physicien hongrois, le baron Laurent Eötvös.

A Madrid, le peintre hongrois Philippe László, „le peintre des rois et des papes” fait le portrait de la reine Ena Victoria.

A Barcelone, l'une des meilleures équipes de l'Europe, dont l'entraîneur est le Hongrois Plattko, remporte une victoire de six goals contre un. Les joueurs de foot-ball hongrois jouissent d'ailleurs d'un renom européen.

A Detroit, l'ingénieur hongrois Galambos vient de lancer un nouveau type d'auto, record-modèle, qui affronte également l'eau, la neige et la glace.

A Berlin, les opérettes du compositeur Lehár ont atteint la cinquième représentation — dans l'unique théâtre qui fait encore de bonnes affaires. Lehár est aussi sujet hongrois.

Edison raconte — dans sa retraite de Manloo-Park — que ses collaborateurs hongrois lui furent toujours d'un précieux secours. Entre autres Théodore Puskás, plus tard directeur des Téléphones de Paris, a joué le plus grand rôle dans l'invention du téléphone.

A Washington on célèbre la mémoire „du plus grand héros révolutionnaire de l'Europe” Louis Kossuth, à qui l'Amérique réserva un accueil chaleureux, après 1849.

A Rome, le Ministre de la Guerre fait publier un ouvrage élogieux sous le Titre : „Les Légions Hongroises en Italie. 1859—1867.” dans lequel il rend hommage à l'héroïsme des légionnaires hongrois.

A Paris, le directeur des Usines Citroën déclare que les Hongrois sont sur le nombre de ses meilleurs ouvriers. Leur nombre atteint les trente mille.

— Ce sont des gens intelligents et pleins de bonnes qualités — affirme le directeur.

C'est la grande crise qui les a chassés du pays, et c'est elle qui a dispersé par le monde entier, tant de milliers de Hongrois encore, talents anonymes au fond des mines, des usines et des laboratoires, enfants d'une nation malheureuse, mais féconde en énergies inépuisables.

Curiosités de Budapest.

Le site le plus imposant de la capitale hongroise, c'est le Château, riche en monuments historiques et en intimités architecturales, offrant une vue célèbre par sa beauté, embrassant en demi-cercle les belles montagnes de Bude, et de l'autre côté, au-delà du vaste Danube, réservant un coup d'oeil intéressant sur la ville moderne de Pest.

Le monument le plus important en est le Palais-Royal, dont le jardin à lui seul, occupe une superficie de 89,000 m².

Le palais, tel qu'il est, fut reconstruit il y a une cinquantaine d'années. Il s'élève à sept étages de hauteur, surmonté d'une coupole haute de 62 mètres. Il renferme 300 salles et 600 différentes pièces.

Un château royal se trouva au même emplacement sous le règne du roi Charles-Robert (1310—1342) de la Maison Anjou. Le grand roi Mathias le fit reconstruire avec le concours des meilleurs architectes italiens de l'époque. C'est ici que se trouva la célèbre bibliothèque Corvin, avec ses codex merveilleusement illustrés.

C'est dans une des pièces du Palais qu'on garde — sous une étroite surveillance — les insignes du sacre, dont la pièce la plus précieuse est la Sainte-Couronne Hongroise, à l'histoire si mouvementée. Elle fut envoyée au premier roi hongrois, Sainte-Etienne, en l'an 1001, par le pape Sylvestre II. Dans une chasse vitrée se trouve la main conservée, depuis un millénaire, du premier roi. Cette relique fait l'objet d'un culte spécial, au caractère national autant que religieux.

Les salles de gala du Palais sont ouvertes au public.

Dans la proximité immédiate du Palais Royal se trouve la résidence du chef du cabinet hongrois, érigée en 1806. Elle fut jadis la propriété du comte Maurice Sándor, le plus intrépide cavalier de son époque. Il célébra sa mémoire par une série d'exploits équestres. Pour n'en citer qu'un, il monta un beau jour dans son char attelé de quatre chevaux, au château — par l'escalier le plus raide qui y donne accès. Il était en outre nageur célèbre et chasseur téméraire, qui terrassa plus d'une fois l'ours même des montagnes. Nombre d'événements historiques eurent pour théâtre les abords immédiats de son palais, au goût sobre, orné de charmants bas-reliefs.

La plus belle église de Budapest.

L'église du Sacre et ses abords constituent une des curiosités les plus remarquables de toute l'Europe. L'Eglise se trouve encadrée par les

The ancient Castle of Visegrád and Nagymaros. — Die alte Visegráder Burg und Nagymaros. — Le vieux château de Visegrád et Nagymaros. — Az ősi visegrádi vár és Nagymaros. (Erdélyi felv.)

Tokaj, centre of the famous vine-region. — Tokaj, Centrum des weltberühmten Weingebietes. — Tokaj, centre du célèbre rayon viticole. — Tokaj, a világhíres szőlők központja. (Erdélyi felv.)

bastions dites des Pécheurs, qui représentent dans un ensemble harmonique le développement en raccourci de notre architecture médiévale. Sa fondation remonte à l'an 1015. Après l'incursion désastreuse des Tartares, elle fut reconstruite en 1242. Sous le règne du roi Mathias, elle fut magnifiquement restaurée. La dernière restauration à laquelle elle doit son aspect actuel, fut exécutée de 1873 à 1896.

La partie la plus ancienne, gardant sa forme originale, en est la tour Béla (portant le nom du roi Adalbert), restée inachevée et s'élevant au premier étage de l'église. A gauche de l'entrée se trouve emmuré l'épithaphe du peintre de la cour royale du roi Louis le Grand. (1370.)

Dans l'intérieur de l'église se trouve le fresque remarquable du grand peintre hongrois Charles Lotz, ayant pour sujet l'exécution du décret papal, ordonnant le brancle de la cloche dans toutes les églises, en mémoire de la victoire hongroise remportée sur les Turcs à Nándorfehérvár (Belgrad), le 21 juillet, 1456.

C'est dans la chapelle de l'église qu'on garde la célèbre Madonne de Lucas Cranach, la sculpture en ivoire représentant la rencontre de Marie et d'Elisabeth, et nombre d'autres curiosités.

Dans la chapelle de la Trinité se trouve le beau monument funéraire du roi Béla (Adalbert) III et de sa femme, la duchesse Anne de Chatillon. Les quatre tableaux de l'autel à contre-retables de la chapelle de Saint-Eméric sont l'oeuvre du comte Michel Zichy, l'éminent artiste hongrois, qui fut durant quarante ans le peintre favori de la cour impériale de Russie.

Bon nombre de curiosités dignes d'être vues se trouvent dispersées dans les différents petits musées de la capitale.

Entre autres dans le Musée *Hopp* on admire une merveilleuse collection des plus rares spécimens de l'art de l'Asie orientale. Là se trouvent entassées les plus rares oeuvres d'art dites Sacuma, des statues de Bouddha, de prodigieux jades, des statuette hindoues de Tchandra et d'autres objets d'art exotiques.

Dans une jolie villa se trouve installé le Musée Ráth, don de l'amatour Georges Ráth, président à la Cour de Cassation, qui légua à la nation sa collection d'art, comprenant les oeuvres d'une cinquantaine de grands maîtres, et en outre d'anciens meubles, des collections de vieilles dentelles et d'autres objets d'art. Entre autres on y garde un portrait de femme de Rubens, un portrait d'homme de Dürer (1526), la Boucherie de Rembrandt (1639) et une étude du Titien faite à son tableaux connu sous le nom de la Femme adultère.

Panoramas.

De la Promenade des Bastions on jouit d'un coup d'oeil ravissant sur les montagnes de Bude, couvertes de forêts ombragées et riches en sites charmants. On voit les douces collines des Roses (alt. 195 m.), peuplées d'élégantes villas, et plus loin, la longue crête onduleuse de la Montagne des Souabes (alt. 467 m.). La plus belle vallée en est le Zugliget (le Val du Bel-Abri), avec ses promenades ombragées qui mènent au beau point de vue du Tündérhegy (le Mont des Fées, alt. 385 m.).

A travers le Hűvösvölgy (Le Val-Ombreux) peuplé de jolis cottages, on arrive au Vadaskert (Clos-Giboyeux), au sommet duquel s'élève le Belvédère, orné d'un monumental lion, sculpté en pierre, don de M. Frédéric Glück, un des mécènes de la ville de Budapest.

Pour jouir du plus vaste coup d'oeil des environs, nous montons à la Bella-Vue du Mont St. Jean (alt. 529 m.), où fut érigé, en mémoire du Congrès international des Hôteliers de 1902, un belvédère monumental en pierres.

Le plus beau séjour d'été de la capitale est sans contredit le Mont des Souabes, relié à la ville par un chemin de fer à crémaillères. Ce site merveilleux se développe d'année en année, et on y a inauguré tout récemment le Sanatorium le plus moderne du pays.

Au dire de gens pondérés et ayant vu du monde, Budapest est l'une des plus belles villes de la terre, et au fait, l'étranger venant chez nous, peut constater dès son arrivée qu'il se trouve dans une ville au niveau européen, susceptible de satisfaire les goûts les plus difficiles.

Au bord du Danube s'élève la Redoute (Vigadó), ou se trouve le Bureau central des chemins de fer, et d'où part le service des autobus faisant le tour de la ville, permettant à l'étranger d'avoir de la manière la plus agréable, un coup d'oeil d'ensemble sur la ville entière.

Un rocher pittoresque en pleine ville.

Au bord du Danube, dans la ville même s'élève un bizarre rocher en dolomites, le Mont St. Gérard, couronné des contreforts d'une ancienne forteresse. Dès 1929 c'est là que seront installés les expositions et les congrès internationaux, patronnés par le prince royal, le docteur Joseph-François. C'est l'illustre aïeul du jeune prince, l'archiduc-palatin Joseph, qui avait fondé en 1808 le Comité d'embellissement de la ville de Pest et c'est à lui qu'on doit l'oeuvre de réorganisation de toute la ville. A la place de l'Observatoire, mis en ruines lors du bombardement de Bude en

1849, on éleva, en 1851, au sommet du mont, une forteresse, ou furent logés pendant quinze ans, des régiments autrichiens, en vue d'intimider „ces gens de Pest séditeux”.

Un joli sentier nous mène en face de l'intéressante statue de St. Gérard, érigée en mémoire du saint évêque, C'est de ce point-là que la dépouille du martyr, mis à mort par les Hongrois encore païens, fut jetée dans le Danube.

Sur le versant du Sud du mont, nous apercevons la grotte de St.-Etienne, où fut installée en 1926 la chapelle de Lourdes, ornée de motifs de l'art chrétien primitif et de statues artistiques. D'après une vieille chronique, un ermite savant s'y abrita jadis. De bien loin, affligés et malades vinrent le trouver pour lui demander soulagement et guérison. Le pieux ermite les plongeait dans la mare qui se trouvait au fond de la grotte, et il opérât ainsi force guérisons miraculeuses. C'est dans les environs que fut — dans la suite — bati le Sárosfürdő (Bains de limon), puis tout récemment les bains modernes de St. Gérard.

Le plus intéressant pont de Budapest est de construction française.

Les deux rives de la capitale sont reliées par sept ponts monumentaux. Plusieurs d'entre eux passent — de nos jours encore — pour de merveilles de l'art, par l'originalité de leur construction et la beauté de leurs dimensions harmonieuses.

Le plus ancien en est le svelte „Pont suspendu”, qui porte le nom du comte Etienne Széchenyi, surnommé „le plus grand Hongrois”. C'est lui qui dans les premières décades du siècle passé fut l'initiateur et le fondateur de la société qui exécuta la construction du pont, oeuvre qui dura dix ans. C'est à la veille de l'inauguration, le 21 mai 1949, que le colonel autrichien Alnach tenta de le faire sauter, mais sa tentative échoua et c'est lui qui y trouva la mort.

La longueur totale du pont est de 375 mètres; il se trouve suspendu sur deux piliers émergeant du lit du fleuve.

Le pont Marguerite offre un aspect intéressant par son originalité même. Son axe se trouve cassé sur un angle de 150° pour que les deux bras du fleuve formant l'île Marguerite, l'atteignent sur un angle droit. Le pont est de 607 mètres de longueur et fut construit par la Société de Constructions de Battignolles, d'après les plans de l'ingénieur français Erneste Bouin. En 1901 le pont fut relié à l'île par une arche latérale.

Le pont François-Joseph relie la place de la Douane à la place St. Gérard. C'est un pont de trois arches, reposant sur deux piliers. Il fut construit d'après les plans d'Aurélien

Esztergom, the old residence of the Prince-primats of Hungary. — Esztergom, die alte Residenz der ungarischen Fürstprimase. — Esztergom, la vieille résidence des princes-primats de Hongrie. — Esztergom, a magyar hercegprímások ősi székhelye. (Erdélyi felv.)

Eger, Cathedral. — Eger, Kathedrale. — Eger, Cathédrale. — Eger, Székesegyház. (Erdélyi felv.)

Czekélius, el sa charpente de fer est de construction hongroise. (1894—96.)

Nombre d'experts de l'étranger viennent étudier le pont Elisabeth, le plus grand pont à seule arche du continent. Son arche unique reliant les deux bords, est d'une longueur de 290 mètres, sa longueur totale atteint les 374 mètres. Il se trouve dans l'axe de l'Eskü út (Rue du Serment) et aboutit au Mont St. Gérard.

Le pont de raccord des lignes du chemin de fer fut construit par la société parisienne Cail et Comp., d'après les plans de Jean Feketeházy (de 1873 à 76). En 1912 il fut élargi et doté de deux paires de rails supplémentaires.

Le pont de la ligne ferroviare Budapest—Esztergom est le plus long d'entre les ponts de la capitale. Il relie les deux rives en traversant l'île du Peuple (Népsziget) d'Ujpest et sa longueur totale est de 670 mètres.

Quelques menues données en chiffres

Voici quelques chiffres qui en disent long sur le développement de la capitale hongroise. Il y a environ une centaine d'années Pest ne fut qu'une bourgade poussiéreuse, c'est alors que l'archiduc-palatin Joseph, homme aux grandes conceptions, fit planter d'arbres un grand terrain aux abords de la ville. Ce fut l'origine du Bois de Ville, qui s'étend actuellement sur une superficie de 970,000 m². On continua son oeuvre avec le Bois du Peuple (Népliget) qui occupe une étendue de 1.800,000 m².

La capitale comptait il y a cinquante ans 930 maisons, aujourd'hui il y en a 20,500. Le nombre des habitants était de 260,000, aujourd'hui 928,000. On jouait dans deux théâtres ; actuellement le nombre des théâtres est de 11, en outre il y a 90 cinés. Contre les 24 hôpitaux d'autrefois, il y en a 67. Le nombre des écoles municipales était de 100, aujourd'hui on en compte 380, à 98,000 élèves contre les 17,000 d'autrefois. Elle occupait la 16e place parmi les grandes villes de l'Europe, à l'heure qu'il est, la quatrième place lui est due.

Rues et avenues bien tracées, moyens de communication tout modernes (c'est ici que fut bâti le premier Métro de l'Europe) une vie commerciale, artistique et mondaine mouvementée et vive lui donnent tout le caractère d'une ville toute moderne.

Au cours de ce développement suivi fut édifié (de 1885 à 1902) le plus beau parlement du monde. Sa façade taillée en pierres est ornée de 90 statues, et 162 statues et tableaux décorent ses salles et corridors.

Il renferme plus de 100 salles et sa longueur totale est de 270 mètres. Le quartier le plus élégant de la capitale lui fournit un arrière plan digne de sa beauté.

Curiosités originales hongroises.

A une solennité brillante de la cour, la belle reine d'Italie parut dans une robe ornée de merveilleuses dentelles. — C'est une merveille de Bruxelles — chuchota-t-on, et les journaux en parlèrent en termes enthousiastes. Pourtant ce fut l'ouvrage de simples paysannes de la bourgade hongroise de Mezótúr. D'ailleurs la belle reine Elena, encore princesse du Monténégro, visita plusieurs fois notre capitale et y apprit bien notre langue.

Lors d'une fête splendide, la princesse royale de Belgique portait au cou un collier remarqué par tous les assistants. „Chef-d'oeuvre de l'orfèvrerie flamande”, relata le *Matin*, et ce n'est qu'à la suite qu'on apprit que c'était de l'émail cloisonné, oeuvre d'art spécialement hongroise. De superbes spécimens s'en retrouvent encore dans le Musée National de Budapest.

Dans les cinés c'est à l'haleine suspendue que nous admirons les prouesses au „lasso” des héros du wild-west, et qui sait si ce n'est le *pányva* (longue corde à noeud-coulant.) des *csikós* hongrois, qui sous le nom de lasso parvint jusqu'aux prairies américaines, dans les mains des cow-boys ?

Les plus rares trésors de l'Institut Smithsonian (U.S.A.), ont été recueillis, en Amérique et en Asie par le savant hongrois Jean Xántus, l'éminent ethnographe, dont le nom — comme ceux de tant d'autres Hongrois — est déjà oublié par la postérité ingrate.

Qu'on ne nous impute point la moindre velléité chauviniste. Ce ne sont que des soupirs étouffés qui s'échappant du sein d'une nation éprouvée et s'en vont vers les peuples aux destinées plus heureuses. Qu'ils viennent chez nous, qu'ils étudient la vie hongroise, qu'ils voient par leurs propres yeux l'oeuvre de civilisation produite par ce pays, et en premier lieu par sa capitale : les documents vivants de sa littérature, son art et ses sciences.

Statues intéressantes.

Plus de cent statues ornent les différentes places publiques de Budapest. Nous n'en mentionnerons que celles qui sont susceptibles d'éveiller l'intérêt de l'étranger.

A la place Elisabeth s'élève l'une, de nos plus belles statues. Sur le socle, de nos mère est assise, abritant sur son sein, son enfant chéri. Elle lève ses yeux, pleins de reconnaissance, vers une figure d'homme au front large, debout sur son piédestal. C'est le docteur Ignace *Semmelweiss* „le sauveur des mères”. C'est lui qui a découvert à Vienne que la fièvre puerpérale est une maladie infectieuse et

il a indiqué les moyens infaillibles de la combattre. Les basses intrigues de ses collègues viennois, marchant sur les vieilles traces, l'obligèrent de rentrer à Pest, sa ville natale.

Il continua son oeuvre bienfaisante à la clinique d'obstétrique de l'Université de Budapest et publia plusieurs ouvrages faisant époque dans l'histoire des sciences médicales. Maint ouvrage parut depuis sur sa vie et son oeuvre. Tout récemment celui de William Sinclair : „*Semmelweiss. His life and his doctrine.*” Manchester.

Force étrangers s'étonnent que Georges Washington ait une statue à Budapest. Comment cette statue fut-elle érigée, ici, aux bords de l'étang du Bois de Ville ?

Une longue série de sanglants événements historiques, mêlés d'épisodes romantiques nous rattachent à l'Amérique. La guerre d'indépendance des Etats Unis a vu plus d'un Hongrois combattre dans ses rangs. Au cours des mouvements révolutionnaires d'Europe, éclatés en 1848, c'est la petite Hongrie qui sut résister le plus longtemps à ses oppresseurs et l'Amérique se passionna pour les héros du mouvement libéral hongrois, qui soutinrent une lutte héroïque contre l'autocratie de leur époque. Et après la défaite glorieuse, le peuple américain fit un accueil enthousiaste à l'ex-gouverneur hongrois, Louis Kossuth. Après de telles prémices, il est bien compréhensible que les Hongrois de l'Amérique aient fait élever à Budapest une statue à Washington. Kossuth eut aussi la sienne à Cleveland, puis tout récemment à New-York.

Bien des gens ne se rendent compte de la nationalité hongroise de François *Liszt*, qu'en apercevant sa statue qui orne l'Académie de Musique de Budapest.

L'illustre compositrice, le virtuose du piano, l'auteur de dix-huit rhapsodies hongroises et de mil-deux-cent-trente compositions, le maître et le beau-père de Richard Wagner, donna un éclat européen à l'Académie de Musique de Pest, en sa qualité de directeur.

Le groupe commémoratif du *Millénaire hongrois* fut érigé à l'entrée du Bois de Ville, dans l'axe de la plus belle avenue de la capitale, l'avenue *Andrássy*. Au milieu du groupe, en haut d'une colonne haute de 36 mètres, on aperçoit déjà de loin la statue, à ailes déployées, de l'archange Gabriel. En bas de la colonne se trouve la statue équestre du prince *Árpád*, conquéreur du pays. L'arrière-plan est formé par une colonnade en hémicycle, abritant les statues des grands rois hongrois, et tout-autour, en-dessous, de bas-reliefs artistiques, nous racontent des épisodes de l'histoire des Hongrois. En haut on aperçoit les figures allégoriques de la Paix, de la Guerre, des Sciences, de la Gloire, du Travail et de la Prospérité.

Veszprém, Palace of the Bishop. — Veszprém, Bischöfliches Kastell. — Veszprém, château épiscopal. — Veszprém, püspöki vár. (Erdélyi felv.)

Debrecen, „the Rome of Calvinists“, the reformed Great Church. — Debrecen, „das Kalvinische Rom“, die reformierte Grosskirche. — Debrecen, „la Rome des Calvinistes“, la Grande Eglise réformée. — Debrecen, „a Kálvinista Róma“, a református nagytemplom. (Borsódi felv.)

Szeged, with the Town-Hall. — Szeged mit dem Rathause. — Szeged avec l'Hôtel de Ville. — Szeged a városházával.
(Erdélyi felv.)

Pécs, The Turkish mosque. — Pécs, Die türkische Moschee. — Pécs, La mosquée turque. — Pécs, a török mecset.

Budapest, ville d'eaux.

Lors du séjour à Budapest des membres de l'Eighth Club anglais, M. G. Edouard Chamberlain, dès son arrivée, déclara, à la grande surprise de tous : Pour commencer, je vais voir mes béquilles. Voyant l'ahurissement général, il continua avec une jovialité toute anglaise.

— Le British Museum est un amas d'incomparables richesses, Le Louvre vaut bien la peine d'être vu, mais le Musée qui m'impressionna le plus, c'est celui de St. Luc, à Bude.

La clef de l'énigme échappa même aux Hongrois. Mais tout s'éclaircit bientôt.

Il existe, de fait, un musée de béquilles au Bain de St. Luc. Les réchappés de la goutte et des rhumatismes, y déposent leurs béquilles, munies d'éloquentes devises, en témoignage de leur reconnaissance. M. Chamberlain, lui aussi, y avait laissé les siennes.

Les maladies rhumatismales sévissent de plus en plus, dans les pays du Nord surtout, en Suède, Norvège, Finlande, Danemark et au territoire des Royaumes Unis d'Angleterre. La statistique en dit long sur cette maladie. En Angleterre seule, plus de 360 mille malades des caisses ouvrières sont atteints du mal, ce qui correspond à une perte de 3 millions de semaines de travail, équivalant à une perte pécuniaire de 2 millions et un quart de Livres anglaises.

Budapest est par excellence un lieu tout indiqué pour la guérison de ces maux.

On divise en trois groupes — à base de leur composants — les eaux de Budapest.

Les eaux jaillissant d'au-dessous du Mont St. Joseph sont sulfuro-calcaires. Elles alimentent abondamment le bain St Luc, le bain de l'Empereur (Császárfürdő), le bain du Roi (Királyfürdő), voire même les bains de la ravissante île Ste Marguerite.

Cette île, ou jadis s'écoula — en compagnie de ses douces amies — la vie de la pieuse princesse Marguerite, devint dans la suite, l'île à la flore la plus merveilleuse de l'Europe. L'un des derniers propriétaires de l'île, le vieil archiduc Joseph, y fit planter toutes les fleurs exotiques qui fleurissent en Europe. Son jardin des roses était un prodige de l'horticulture. Il fit, en outre, élever sur l'île un joli établissement de bains, en style renaissance, fréquenté avec fruits, par les malades goutteux et arthritiques.

Tout au bord du Danube, on admire la cascade thermale, dont les eaux enduisent de silicates les rochers d'où elles jaillissent.

D'ailleurs on trouve encore sur l'île un Sanatorium à l'installation toute moderne et des piscines à eau chaude.

Les rives du Danube abondent en plages, qu'on rencontre surtout en amont du fleuve, jusqu'à la hauteur de l'île de St. André (szentendrei sziget).

Le deuxième groupe des eaux thermales sort d'en-dessous du mont St. Gérard (Szent Gellérthegy). Les sources bienfaisantes alimentent le bain St. Gérard, le bain Rudas et le bain des Serbes (Rácfürdő). C'est ici que se trouve le plus somptueux établissement de bains et le plus grandiose hôtel de la capitale, bâtis sur l'emplacement de l'ancien bain des Vierges, et du bain de limon (Sárosfürdő). L'établissement aménagé avec le dernier confort fut inauguré en 1918. Les bains au limon radioactif combattent efficacement les affections musculaires, arthritiques et bon nombre d'autres maladies encore. Les sources débitent journalièrement 3 millions et cinq cents litres d'eau chaude.

Dans la proximité immédiate du bain Rudas (bâti en 1556) se trouve la petite, mais importante source *Hungaria*. Ses eaux contenant du brome et du lithium sont indiquées contre la lithiase urinaire et biliaire.

Au sud du Mont St Gérard se trouve le troisième groupe de sources, toutes différentes de celles mentionnées ci-dessus. Ce sont les sources amères du Lágymányos, du Dobogódomb et d'Órmező. C'est ici que se trouvent les établissements des sources salées Elisabeth (Erzsébet Sósfürdő), où, contrairement à l'usage général de ces sortes d'eaux, fait par absorption, elles servent à bains complets, efficaces contre les maladies de la femme. L'eau purgative Hunyadi János est connue dans le monde entier. Elle jaillit de soixante-dix puits, disséminés sur une étendue de 120 hectares.

Sur la rive gauche, à Pest, nous trouvons plusieurs bains, au centre même de la ville. Entre autres, le bain Hungaria, connu dès 1826 par ses eaux ferrugineuses. Il se trouve relié à un hôtel des plus modernes. Dans le Bois de Ville s'élève le bain Széchényi, installé dans un beau palais. Ses eaux jaillissent d'un puits artésien, profond de 970 mètres. Son eau chaude de 74° selon Celsius, sert également à combattre les maladies des voies digestives et les affections rhumatismales.

Nombre d'étrangers, auteurs connus d'itinéraires très estimés, taxent d'incomparable l'hospitalité hongroise, dépassant de beaucoup les services coutumiers rendus par les différents organes de tourisme des pays respectifs. Car ce pays n'aspire pas seulement à faire montre de ses richesses naturelles, il vise plus haut en ouvrant son cœur à l'étranger, en l'invitant à y lire, pour qu'on le connaisse et qu'on le traite de conséquence.

L'art représenté dans les Musées l'Etat.

Le premier sur le rang est le Musée National Hongrois. La place nous manque pour énumérer toutes les richesses qu'il renferme. Nous nous bornons ici à mentionner sa collection d'incunables (1100 volume), et de manuscrits (22,000 volumes); ses archives (25,000 espèces); sa bibliothèque (600,000 volumes); sa rare collection numismatique, d'archéologie et d'ethnographie. La collection minéralogique lui a valu un renom universel, dû à sa richesse sans égal. Nous nous faisons un devoir d'engager nos hôtes d'y faire de sérieuses visites, ce dont — à coup sûr — il ne se repentiront point.

Nous nous permettons cependant d'insister, plus que de coutume, sur les valeurs que renferme notre Musée des Beaux-Arts en oeuvres d'art, susceptibles de captiver l'intérêt de l'étranger.

Et pour ce faire, nous remettons la parole au plus savant expert en la matière, au directeur-général du Musée, M. Alexis Petrovich.

„Toutes les écoles de toutes les époques de l'art se trouvent représentées dans notre Musée — nous dit l'éminent directeur. — Je n'ai que l'embarras du choix en voulant insister plus spécialement sur l'une ou sur l'autre.

Je mentionne donc, pour l'exemple, que les paysagistes français du XVIIIe siècle sont représentés par un beau paysage de *Claude Lorraine*.

Dans la collection des anciens dessins nous possédons une belle série de Rafael, Fra Bartolomeo, Lionard de Vinci, Tintoretto, Durer, Holbein le jeune, Rembrandt. Les Français figurent avec un charmant *Watteau*.

Dans la série des anciennes gravures nous avons plusieurs Durer et Rembrandt.

Il n'est que naturel que dans la section moderne, les Hongrois occupent la première place. Aucun petit pays ne peut se vanter d'une collection aussi riche que complète. Nous avons consacré à chacun de nos grands maîtres du XIXe siècle, des salles spéciales, remplies de leurs meilleures oeuvres.

La collection des peintres modernes de l'étranger, quoique moins fournie, n'en manque pas moins de belles oeuvres. Parmi les Allemands, nous voyons Menzel, Liebl, Böcklin, Lenbach, Uhde, Liebermann. L'Autriche est représentée par Waldmüller, Pettenkofen et Makart, L'Angleterre par Constable, Les Pays-Bas par Jacques Maris, Willem Maris et Israels, la Suède par Zorn, l'Italie par Favretto et Segantini et l'Espagne par Zuloaga.

La collection des écoles françaises modernes mérite une attention toute spéciale, pour la raison que tous les grands noms s'y rencontrent, tels que *Delacroix, Corol, Diaz, Dupré, Jacque, Troyon, Daubigny, Baudouin, E. Ma-*

nel, Claude Monet, Pissaro, Cézanne, Gauguin, Toulouse-Lautrec.

C'est ici que nous remarquons que l'école française de *Barbizonne* a eu de fervents adeptes parmi nos meilleurs peintres, sur le nombre de leurs oeuvres nous ne mentionnerons que les charmants paysages de *Ladislav Paál*.

La collection des dessins étrangers s'est vue heureusement augmenter au cours de la dernière dizaine d'années. La première place est aux Allemands, citons Menzel, Lieble, Feuerbach, Thoma, Liebermann, R. Alt, Pettenkofen, Klimt. Il y a cependant un *Marées* aussi.

Par contre l'art graphique est richement représenté par les Français du XIXe siècle.

La section de sculpture représente dans son ensemble le développement successif de la statuaire hongroise. Toutefois l'étranger s'y trouve représenté par de tels noms que *Rodin, Meunier, Maillol, Hildebrand, Mestrovic*, etc.

Nous espérons que rien que cette énumération bien sommaire de noms suffira pour éveiller l'intérêt de l'étranger, qui voudra bien se donner la peine d'aller voir les oeuvres des maîtres mentionnés et qui aura la bonne surprise d'en voir encore bien d'autres, toutes de valeur artistique.

Et pour finir, qu'il nous soit permis de remarquer encore, que la faveur des souverains n'a guère enrichi nos musées ; ce que nous avons, nous le devons à nous mêmes.

Certes, il y a, de par le monde, des musées d'arts plus riches, mais il n'y en a aucun qui soit d'un caractère si purement national que le nôtre.

La viticulture de la Hongrie.

L'histoire de la viticulture sur le sol hongrois remonte environ à deux mille ans. Déjà sous la domination romaine, en Pannonie, les coteaux des bords du lac Balaton, du comitat de Baranya et des territoires du Szerémség (en Croatie), étaient couverts de vignes florissantes.

L'histoire a noté, en mérite de l'empereur Probus, d'avoir donné de l'étendue à la culture des vignes. D'ailleurs un siècle avant lui, Dio Cassius a déjà décrit les vignes panoniennes. Il est vrai que les vins produits par ces régions ne se semblent pas avoir été à son goût, mais il faut remarquer, qu' étant d'origine grecque, il était accoutumé aux vins chargés, partant plus doux de son pays, par conséquent son jugement en la matière ne saurait être considéré exempt de tout parti-pris.

Le fait est que sous les Romains la viticulture en Pannonie a pris un développement considérable, cependant il est bien plausible que les pre-

miers viticulteurs en ce pays ne furent pas les Romains, mais leurs prédécesseurs indigènes, les Celtes, dont la culture agricole était — à bien des points — supérieure à celle des Romains. En outre ils devaient être stimulés — sur ce domaine-là — par le voisinage du pays des Daces, car l'histoire nous rapporte que le roi dacien Burvista — du temps de l'empereur Auguste — se vit forcé d'anéantir les vignes de son pays, espérant par ce moyen d'adoucir les moeurs sauvages de son peuple, adonné — paraît-il — à la boisson.

Le climat de la Hongrie favorise la viticulture. Ci toutefois les pays méridionaux — encore plus favorisés sous ce rapport — produisent de vins plus doux et plus vineux, les vins hongrois l'emportent sur ceux-ci, par l'équilibre harmonieux de leurs composants, ce qui leur assure un bouquet tout spécial.

Il est donc bien naturel que les Hongrois aient — de tous temps — favorisé la viticulture. Dès le XIe siècle la culture des vignes prit de telles proportions qu'à cette époque, dans toutes les contrées du pays — pour peu qu'elles s'y fussent prêtées — on s'était adonné à la viticulture, et ce aussi bien sur les régions montagneuses que sur la plaine.

Nous possédons des données écrites datant de l'époque d'après la conquête du pays, attestant que dans les environs de la ville de Kecskenét, les abords du „Lac Körtvély” et de la forêt „Gyömölcsény” étaient couverts de vignes. L'histoire rapporte que le roi hongrois Louis le Grand eut constamment soin à ce que le vin de „Szabadszállás” ne manquât jamais sur sa table, ce qui prouve la qualité des crus de la plaine hongroise.

Nos hôtes étrangers de tous les temps parlent avec éloges des vins hongrois et les vins des rives du Danube, des coteaux de Neszmély de Bude, de Tolna et de Baranya, bénéficiant du trafic fluvial, des une époque bien reculée déjà, se greffent sur la voie du commerce occidental. Ils constituent dès lors un article bien estimé et acquièrent un bon renom aux vins hongrois en général. Les vins provenant des contrées vinicoles plus éloignées des moyens de communication ne commencèrent que plus tard leur marche triomphale.

C'est au concile de Trident (1562), que le vin de Tokaj fit sa première apparition. Lorsque l'évêque de Pécs, Georges Draskovics, présente au pape le produit de son vignoble de Tállya, le Saint Père fit entendre cette exclamation enthousiaste : „Vere summum pontificem talia vina decent !”

Guillaume Hamm, dans son ouvrage réputé, intitulé „Das Weinbau” fait mention de la légende qui rapporte d'un cellier enfoui sous un monastère. Le grand-sommelier ne put approcher les crus hongrois de

Sopron, Ruszt et de Tokaj y encavés qu'en grande tenue, la chandelière d'argent à la main, ce qui atteste la haute estime dont ces vins furent déjà l'objet dans ces époques éloignées.

Le poète allemand Théodore Körner chante la gloire des vins hongrois en ces termes :

„Et la joie fugace du moment,
Plein d'un éclat radieux,
Et l'amour tout puissant,
Pétille dans le Tokay.
La coupe déborde de mousse dorée
Limpide et pure comme le cristal
Et comme les doux rayons des cieux,
Ce vin réchauffe le coeur de l'homme”

D'après les données statistiques de l'an 1925, les territoires plantés de vignes de la Hongrie mutilée atteignent une superficie de 384,600 jug. cad. Le chiffre n'accuse pas d'augmentation en comparaison des 375,032 jug. cad, échéant proportionnellement sur le territoire actuel, de la superficie totale de la Hongrie intègre, d'après la statistique de 1911—15. Considérant toutefois que l'étendue vinicole à l'époque 1911—15 n'accusait que 1.1% des terres cultivées du pays, tandis qu'elle occupe actuellement 2.4% de la superficie cultivée, il en résulte un changement considérable dans l'état actuel et l'importance économique de la viticulture, par rapport au passé.

Outre l'augmentation proportionnelle des étendues vinicoles, l'importance de notre viticulture est soulignée par le fait que ces étendues très favorables pour la viticulture, ne le sont guère pour d'autres produits agricoles, d'où il s'ensuit que dans l'avenir aussi ces terrains vinifères constitueront la seule ressource des producteurs de ces régions.

Sur le rang des pays vinicoles, vus ses terrains vinifères et son industrie viticole, la Hongrie actuelle occupe, après la France, l'Italie et l'Espagne, la quatrième place, et bien que le Portugal l'emporte sur notre pays en quantités produites, ses terrains vinifères n'égalent pas en étendues les nôtres.

La production viticole annuelle de la Hongrie atteint — par la moyenne — 4 millions d'hectolitres. (En 1925 elle se chiffrait par 3.589,600 hls.) Cette production varie suivant les différents terrains vinicoles, les espèces y cultivées, les variations de la température et les diverses modes de culture. L'échelle très large des qualités produites permet de satisfaire toutes les exigences. On a le choix d'entre vins de table légers, vins de dessert plus chargés, des crus de marque de toute espèce, secs, demi-secs et doux, et d'excellents vins de paille et de marc. Vue la quantité de la production, le vin blanc l'emporte sur les autres sortes.

Selon les données de 1923—25, la production totale se répartit :

en 68% de vin blanc

en 22.9% de claret

en 9% de vin de paille du Hegyalja.

Sur l'étendue vinicole actuelle 213,465 jug. cad., soit 55.5% se trouvent sur de terrains sablonneux, offrant caractère d'immunité, et 171,135 jug. cad., soit 44.5% sur de terrains fermes, plantés ceux-ci pour la plupart de vignes greffées. Les vignes à sujets nus et sulfatés atteignent à peine les 5% des terrain cultivés et tendent d'ailleurs à disparaître.

Il appert des données ci-dessus que la majeure partie de la production provient de vignes sablonneuses et bien que les grands vins et les vins de paille proviennent des vignes à sol ferme des montagnes et des vignes greffées, on peut affirmer qu'en général la qualité des vins de sable n'est pas inférieure à celle des vins de montagnes, et même le produit des vignes de sable, plantées de bonnes espèces et bien entretenues, surpasse souvent les vins de montagnes en feu et en bouquet et égale même les vins de dessert doux et demi-secs.

Le décret exécutoire de l'art. de loi IX. de l'an 1924 répartit les terrains vinicoles en 17 districts vinicoles. Ces districts offrent des caractères qui diffèrent selon leur étendue et la qualité de leur production.

Nous donnons, ci-dessous, leurs caractéristiques en aperçu sommaire.

1. Le district vinicole de *Sopron* comprend les vignobles des comitats de Sopron, Moson et de Vas, exception faite du mont Ság, du territoire de ce dernier, appartenant au district vinicole de Somló. Il couvre une étendue de 5523 jug. cad., produisant 55 à 60,000 hectolitres de vin, en partie de bons vins de table blancs et rouges, en partie des vins de marque. On estime surtout le vin rouge foncé tiré, de l'espèce dite „kék frankos” Frankenthal, et les différentes sortes de claret, pressurés sur place. („Gleichgepresster.”) Le vin blanc de Sopron, tiré du raisin muscat et du „furmint”, constitue un vin de marque excellent.

2. Le district vinicole de *Neszmély*, comprend les comitats d'Esztergom, Komárom et de Győr et certaines parties des comitats de Fehér et de Veszprém. Il s'étend sur 23,825 jug. cad. et produit environ 200,000 hectolitres par an. Il donne un vin de table d'une nuance verdâtre, d'un goût aigrelet agréable. Il y en a qui rappellent les vins du Rhin. On trouve aussi d'excellents vins muscat chez certains vigneron qui cultivent en grand.

3. Le district de Buda-Sashegy couvre les coteaux de la rive droite du Danube, aux alentours de la capitale, qui avait produit autrefois le vin rouge réputé du Sashegy (Bude). Actuellement ce district produit aussi pour la plupart des vins blancs. Cette étendue vinicole est de 5240 jug. cad., et elle produit 50 à 55,000 hectolitres par an.

4. Le district de Mór comprend la ville de Mór (comitat de Fehér) et les villages environnants; son étendue est de 3658 jug. cad., avec un produit annuel de 60 à 70,000 hectolitres. Son produit principal est le „Ezerjó”, qui donne un vin blanc à reflets verts, doux et capiteux. On le boit à l'état nu, mais on le recherche aussi — surtout en Autriche — pour le coupage.

5. Le plus petit district du pays est celui de Somló. Il s'étend sur 1038 jug. cad., et produit 13 à 14,000 hectolitres par ans. Il couvre les versants de deux volcans éteints: du Somló (comitat de Veszprém) et du Ság (comitat de Vas). Quelque restreinte que soit sa production, elle n'en constitue pas moins l'une des meilleures du Dunántúl (Pays au-delà du Danube). C'est un vin blanc, tirant sur le vert, au bouquet exquis, rappelant la fraise. Avec le temps il acquiert un goût aigrelet très agréable et donne un vin capiteux.

6. Le district de Badacsony s'étend sur la rive nord-ouest du lac Balaton, sur les coteaux bordant le lac. Il comprend une superficie de 12,879 jug. cad. et produit en moyenne 120 à 130,000 hectolitres par an. Le point le plus renommé en est le mont de bazalle Badacsony, dont les contours accusent un cône tronqué.

Ses raisins donnent un vin gros et capiteux, très estimé à l'étranger même. Ses spécialités hors concours sont le „Kéknyelű” (à manche bleu) et l'Au-vergnat gris, produisant de bons crus, qui dans les bonnes années, à part leur vinosité remarquable, gardent leur douceur et constituent par ces qualités un véritable vin de dessert. Les vignobles de Szentgyörgyhegy, Csobánc, Haláp, Gulács et de Szigliget — tous de volcans éteints — produisent d'excellents crus, tout aussi bien que les coteaux de Révfülöp, Balatonfüred et de Csopak.

7. Le district des abords du Balaton embrasse les vignobles des comitats de Somogy, Veszprém et de Zala, non compris dans le district de Badacsony, s'étendant sur 16,171 jug. cad., et produisant 160 à 180,000 hectolitres par an. Les vignes fournissent un vin de table blanc, au goût agréable. Les vignobles des gros cultivateurs produisent — quand la saison est favorable — de bons crus, lesquels, quoique moins capiteux que les vins de Badacsony se signalent pourtant par leur fumet délicat. -

8. Le district de Somogy—Zala comprend les vignobles des villages plus éloignés du Balaton et s'étend sur 26,878 jug. cad., produisant 250 à 260,000 hectolitres, pour la plupart du vin blanc de table, et en petites quantités du vin rouge aussi. Les gros cultivateurs fournissent encore des vins, de marque et dans les bonnes années, des vins plus chargés aussi.

9. Le district de Szekszárd s'étend

sur le territoire du comitat de Tolna; il embrasse 26,679 jug. cad., produisant 240 à 260 hectolitres par an, pour la plupart des vins rouges, obtenus du raisin „Kadarka”, très répandu dans ces contrées. Les vins rouges „Kadarka” sont d'un goût fourni, pas trop âpres, et jouissent d'un ancien renom solidement établi. On y produit aussi de bons vins de table, mais en moindre quantité.

10. Le district de Villány—Pécs comprend les vignobles du comitat de Baranya et couvre une superficie de 21,562 de jug. cad., produisant environ 240—260,000 hectolitres par an. Les vignobles de Villány, Siklós et de Nagyharsány, donnent, presque exclusivement des vins rouges. Les vins rouges de Villány sont sur le nombre de nos meilleurs vins rouges, obtenus pour les $\frac{2}{3}$ du raisin „Kadarka” et pour $\frac{1}{3}$ de l'espèce Oporto. Le mélange de ces deux espèces donne un vin rouge très caractéristique, coloré et âpre au point. Les vins blancs du district constituent, en partie, de bons vins de table, et en partie, grâce au ceuillage séparé des différentes espèces, d'excellents vins de marque, qui rappellent parfois le goût du Chablis. Sur le nombre des vins plus chargés, les espèces dites Furmint, Blanc de Bourgogne, et Zirflandl sont estimées comme vins de dessert.

11. Le district de Pest—Nógrád s'étend sur la rive gauche du Danube, à nord de Budapest, et comprend les terrains vinicoles des comitats de Pest et de Nógrád, sur une étendue de 27,981 de jug. cad., produisant 250 à 280,000 hectolitres par an. Il fournit en majeure partie du vin blanc de table, et en moindre quantité du vin rouge. Nous mentionnerons les vignobles de Csömör, Vác, Gödöllő, Penc, Szirák et Romhány.

12. Le district de Gyöngyös—Visonta comprend les vignobles des arrondissements de Gyöngyös, Pétervásár et Hatvan du comitat de Heves, sur une étendue de 19,788 de jug. cad., avec une production annuelle de 320,000 hectolitres environ. Les vins blancs y prédominent, cependant les vins rouges de Visonta jouissent d'un ancien renom bien mérité. Le claret de ce district est aussi très recherché.

13. Le district d'Eger comprend l'arrondissement d'Eger du comitat de Heves et quelques villages du comitat de Borsod, embrassant 6953 jug. cad., et produisant 70 à 80,000 hectolitres par an. La réputation de ce district vinicole repose sur le vin rouge d'Eger, tiré du raisin „Kadarka”. C'est l'un des meilleurs vins rouges de la Hongrie. Il se distingue par son gout savoureux, sa légèreté âpreté et son feu sans pareil, ainsi que par son brillant éclat de rouge vermeil. „Le sang de taureau d'Eger” (egri bikavér) est une espèce universelle-

ment connue, plus lourd, plus foncé, velouté, quoique âpre à point.

14. Le district de Miskolc—Abauj comprend les vignobles des comitats de Borsod, Gömör, Kishont et d'Abauj non classés en d'autres districts. Il est d'une superficie de 8295 jug. cad., et il produit de 60 à 80,000 hectolitres par an, pour la plupart de vins blancs. Ils constituent en général de bons vins de table; on rencontre aussi de vins plus chargés, formant transition aux vins de Tokaj. Les vins blancs de Görömböly, Tiboldaróc, Csemőke et d'Emőd jouissent d'un bon renom.

15. Le district de Tokaj comprend 27 villages du comitat de Zemplén et un village du comitat d'Abauj-torna; la nomenclature de ces villages est dressée par la loi hongroise sur la viticulture. Aux termes de ladite loi ce district vinicoles forme territoire clos, où les vins d'une autre provenance ne peuvent entrer qu'avec autorisation et ne peuvent servir qu'aux fins de la consommation intérieure. Les vins importés sur le territoire ne peuvent plus être exportés. Les vignobles du district de Tokaj couvrent une étendue de 8842 jug. cad., et produisent environ 100 à 110,000 hectolitres. L'espèce dominante y est le raisin „Furmint”. La culture d'autres espèces, notamment celle de la Feuille de tilleul (hárslevelű) et du muscat jaune ne figure que par un faible pourcentage sur la production totale. Sous le climat excessivement favorable de la chaîne des monts de Tokaj (Tokajhegyalja), les grappes mûres laissées sur la souche se dessèchent à point pour fournir le célèbre vin de Tokaj „le roi des vins et le vin des rois”, d'une réputation universelle.

Aux vendanges on recueille les baies mi-desséchées, qui sous leur propre poids suintent un jus épais comme le miel, appelé „essence de Tokaj”, qui grâce à sa haute teneur en sucre, garde à l'infini sa capacité de fermentation et s'amendant d'année en année, constitue un vin de paille au bouquet sans égal.

Le vin de paille de Tokaj se fait par le mélange à l'essence de Tokaj” en proportions voulues, du vin de Tokaj obtenu de baies non desséchées, et selon les proportions du mélange: à un fut de Göncz (136 litres), 1 à 5 „puttony” hottes (à 25 kg) de baies mi-desséchées, on obtient les vins de paille dits à un puttony, deux puttony etc...

Le vin de paille de Tokaj est un vin de dessert de premier ordre qui se distingue par sa vinosité remarquable, due à sa richesse en sucre, par son bouquet et son fumet caractéristiques et son velouté incomparable. Le vin n'acquiert toutes ses qualités que plusieurs années après sa fabrication et bien souvent il demande de 6 à 8 ans pour être à point. Les qualités augmentent avec les ans. Les vins de paille ne font que les 1 à 3% des vins obtenus du Tokajhegyalja, et il y a des années défavorables ou l'on n'en produit point.

Si l'on ne recueille pas séparément les baies, mais on presse ensemble les baies desséchées avec les baies mûres, on obtient le vin de „Szamorodni”. Le Szamorodni est un vin de table fin, chargé et velouté, au bouquet exquis. Si sa teneur en sucre atteint un tel degré qui lui assure une fermentation latente continue, il constitue un vin de dessert doux, qui — lui aussi — met bien des années à sortir la plénitude de ses qualités.

Le vin préparé des baies non desséchées entre dans le commerce sous l'appellation de vin de Hegyalja ou de „Furmint”, et selon les années il donne soit un vin de table fin, chargé et velouté, soit un simple vin de table de bonne qualité. Les principaux vignobles du Tokajhegyalja se trouvent à Tokaj, Tarcál, Tállya, Mád, Tolcsva, Zsadány, Olaszliszka, Sárospatak, Sátoraljaújhely.

16. Le district de la Plaine hongroise forme la plus vaste étendue vinicole. Il embrasse les comitats de Pest, Jásznagykunszolnok, Csongrád, Csanád, Heves, Békés, Arad et de Bácsbodrog et il comprend les vignobles sablonneux indemnes, entre le Danube et le Tisza. Ce district s'étend sur une superficie de 141,526 jug. cad., produisant en moyenne 1,500,000 hectolitres par an. Les vins y produits sont très variés, à commencer par les petits vin. servant au coupage et finissant par les vins de table fins et les vins de dessert. Le vin blanc domine partout le marché, mais on trouve aussi, par-ci par-là, des vins rouges et du claret; ces derniers constituent des vins de table légers très recherchés.

Les vins de sable ne sont pas forcément de petits vins légers, sans consistance. Dans les bonnes années certaines espèces surpassent même quelquefois — en feu et en fourni — les vins des montagnes.

Les principaux vignobles de la

Plaine hongroise se trouvent à Kecskemét, Szeged, Cegléd, Jászberény, Vadkert, Halas, Bácsalmás, Heves, Csáng, etc...

17. Le district du Nyírség comprend les terrains vinicoles des comitats de Szabolcs, Bihar, Hajdu, Szatmár et de Bereg, sur une étendue de 27,661 jug. cad., et produisant environ 200—250,000 hectolitres par an. Ces vignobles se constituent aussi pour la plupart de terrains sablonneux indemnes, et produisent en majeure partie de vins blancs de table. Ils fournissent aussi des vins servant au coupage et plusieurs espèces de vins de marque. Les principaux vignobles se trouvent à Debrecen, Újfehértó, Nyiregyháza, Kiszvárd et à Napkór.

Il y a en Hongrie plusieurs institutions pour servir à la fois les intérêts de la culture et ceux du commerce viticoles. Ce sont: L'Ecole Roy. Hongroise professionnelle de maitres-cavistes de Budafok, et les caves-modèles y annexées, ainsi que les Caves publiques de Badacsony, Miskolc et de Sátoraljaújhely. Dans les caves-modèles de l'État on retrouve toutes les espèces des vins de marque lesquels s'y vendent en bouteilles aussi bien qu'en futs.

Les Caves publiques de l'État servent de dépôt aux vins produits par les vignobles des districts vinicoles environnants. Elles se chargent de la manipulation et de la mise en commerce des vins mis en dépôt par les producteurs.

Pour servir la propagande et la mise en valeur des produits de la viticulture hongroise, le Ministère de l'Agriculture a établi à l'étranger des „Palais de vin”, où le public étranger est mis à même de connaître toutes les qualités des vins hongrois authentiques. Ces institutions se chargent en outre de la vente, soit en détail soit en gros, des produits de la viticulture hongroise.

On trouve actuellement de tels établissements à Vienne (Ungarisches Weinhaus, I. Spiegelgasse 10.), à Copenhague (Ungarsk Vinhus, Valkendorfsgræde 16.), à Zürich (Restaurant Hungaria, Beaten-Gasse 11.). On est en train d'établir de pareilles maisons en Allemagne, en Pologne et en d'autres pays encore.

Nous notons encore que la représentation pour l'Allemagne des Caves-modèles de l'État Hongrois se trouve confiée à la maison Daniud Fils et Comp., à Mayance.

Jöjjön Magyarországra!

Előljáró.

Ez nem *Baedeker*, ez nem a sablonos *guide-book*, hanem csak egy tarka kis cicerone. Egy csomó epizód és tömör adatsor, de minél jellemzőbb, gyors fényező, amely épp rávillan egy-egy magyar értékre, hogy hamar és könnyedén tájékoztassa a idegent. Itt-ott kikeres — mint a rádió — valami szép vagy érdekes részt: tessék hallgatni Budapest friss hangját, nézni új meg új színeit — kapjon kedvet a közelebbi megtekintésre is.

Képek egy különös népről.

Az angol királyi művészláz, a *The Royal Academy of Arts* tárlatán történt. Feltűnően sokáig állt Nagybritannia trónörököse egy kép előtt, amely valóban ritka témájú volt: vágató lóvas mögött távolban furesa város körvonalai mosódtak el. Megkapóan látszott a levegő színváltó rezgése s mintha fenn a magasban lebegtek volna a házak, tornyos kastélyok.

— Ki ez a furesa öltözetű lovas? — kérdezte a királyfi. — És hol ez a valószínűtlen, gyönyörű város?

— Pusztai magyar ez — mondta a kísérő — s viselete fehér gyolcs, amire hűvös időben posztónadrág kerül. A fehérenmü-viseletet épp a magyarok hozták be Európába. Az a város pedig csupán homorúgörcben

megettörődő napsugarak játéka az áthevült légkörben — egyszóval: *déli-báb*.

Jobbfelől homálylott a pusztai kép párja: város éjszaka.

— Ez is olyan, mint valami ismeretlen messzeség álmvárosa — mondta a királyfi. — Milyen remek fénycsillogás a csodapalota körül s alatta mennyi mesesziluett tükrözik a nagy vízben. Ragyogódús képzeletű festő alkotta.

— Bocsánat, felség, ez nem fantázia. Ez a budapesti Dunapart környéke.

— Akkor nagyon szeretném látni ezt a bámulatos fekvésű Budapestet. És ki a művész?

— *Brocky* Károly, aki éppúgy az angol udvar festője volt, mint a homályos életű *Bogdány* Jakab. (S éppoly nagyra becsülték, mint a harmadik londoni magyar művészt: *László Fülöpöt*.)

Anglia trónörökösét, a későbbi VII. *Edwardot* kísérője: *Károlyi* István gróf, nem sokkal később valóban Magyarországon is kalauzolta. A jókedélyű trónörökös némely évben kétszer is eljött Budapestre s hangoztatta, hogy sehol a világon jobban nem érzi magát. Gyönyörködött a budai kilátásban, a magyar népszínmű inkarnációjában, *Blaháné*-ban (minden idők legbájosabb magyar népdalénekesnőjében) és jókedvűen szórakozott a magyar úri társaságban.

— Last not least — írta sajátke-

zűen — sehol jobbízűen nem lehet enni, mint Budapesten.

Az éjjényű pesti képet pedig a Buckingham-palotába, saját lakosztályába vitette át.

A hindu költő.

Jópár évvel azután, hogy Anglia trónörököse a tragikus sorsú *Rudolf* magyar-osztrák királyfival együtt passziózott Magyarországon, egy magas hófehérszakállú öregúr érkezett Budapestre.

A Szent Gellért-szálló sarokszobájában, ahol egy tekintet átfogja a megragadó városképet: paloták sorát, közeli hegyek zöldjét, hömpölygő nagy folyam síkját, szelíd mosollyal szólt a nyulánk aggastyán, *Rabindranath Tagore*:

— Véletlen hozott ide, le is akartak beszélni róla, de hajtott az exotikus vágy. Berlinben láttam egy csodálatos szőnyeget, amelyet New-Yorkban vásárolt egy indiai radzsa. Hunor és Magor magyar mondáját mutatta a remekrajzú és szépszövéssű kép. Megtudtam, hogy magyar iparművésznek alkotása. Duplán is érdekelt ez a föld. Hun királyok ezer évig uralkodtak Indiában s érdekel a magyar utódnép, amely ugyancsak ezer éve él itt. Aztán meg beteg vagyok s a kitűnő bécsi Wenkebach professzor mondta, hogy a szívbaajosok Mekkája Balatonfüred biztosan kigyógyít az enyhe, bájos magyar őszben.

Tagore itt gyorsan összeszedte magát és áldásos kúrát is tartott, úgy-hogy még egész verseskönyvet is megírhatott, javarészt hálából — Európa legnagyobb taváról, a Bala-tonról.

— Őszintén szólva meglepődtem — írta búcsúzóul Tagore. — Igen, ez az illő kifejezés. *Meglepő* ez az ország. Kinn nem ismerik és el se tudják képzelni, hogy milyen szép és értékes.

Szét az egész világba . . .

Földje előtt lásd a lelkét. Ez a nép századok szenvedésének kohójában edződött. Tatár-török ellen a Nyugat védelmében vérzett. Pest háromszor pusztult el s mint „poraiból élemedett föniksza“ amerikai gyorsasággal fejlődött milliós metropolissá. Friss, eredeti, vidám és harsány is tud lenni. Lakossága szívós, kereskedelme rendkívül élelmes, művészete gazdag, irodalma világhódító.

Háromban legkiválóbb Budapest: Európa legnagyobb malomvárosa, aránylag legnagyobb tehetség-exportőre és legdúsabb fürdőtelepe.

Sok idegen főképp azért jön, mert kíváncsi arra a különös kis országra, amelyből olyan talentumok támadnak, hogy a messi New-Yorknak egyetlen napján tizenegy színházban játsszák különböző magyar írók darabjait és négyszáz moziban magyar szerzők filmjeit. Az Idegenforgalmi Szövetség, amely számontartja a talentumexportot, egy hét alatt huszonhat változatos értesítést kapott:

— *Londonban* 200-adszor muzsikálják a magyar *Szirmay* Albert partitúráját (*The Girl on the Film*).

New-Yorkban a magyar *Molnár* Ferenc nyolcadik darabja kerül színre rendkívül sikerrel (*The Swan*).

Stockholmban a magyar *Zsigmondy* egyetemi tanár kapja a fizikai Nobel-díjat.

Lipsésben, a könykiadásnak ezen a centrális helyén, a legtermékenyebb és legkedveltebb magyar regényíró, *Jókai* Mór századik könyve kerül újabb kiadásra, miután a világnak 32 államában rendeztek már kisebb-nagyobb sorozatos kiadásokat a *Jókai*-regényekből.

Párizsban, a művészi olimpiászon *Hajós* Alfréd stadiontervei nyerték meg az első díjat; a győztes ugyanaz a *Hajós*, aki két évtizeddel előbb az

athéni első olimpiászon az úszásban világbajnok lett.

Belgrádban az új városrendezési tervpályázaton a magyar *Jakab* Mátyás és társai nyerik el az első díjat.

Genfben a Nemzetek Szövetsége pályázatot hirdet palotája: a világparlament terveire s 377 építész közi az első holtversenyzők közt a budapesti *Vágó* József.

Buenos-Ayresben kétezredszer adják a magyar *Kálmán* Imre operettjét.

Oxford egyetemén a magyar dr. *Stein* Aurél jubileumát ünneplik, aki az ázsiai romokba temetett városokban kutatott, fölbecsülhetetlen antik kincseket vitt a British Museum-nak és nagy tudományos műveket írt.

Leydenben az ősz *Apponyi* Albert gróf tart Magyarország bel- és külpolitikájáról olyan előadást, amely könnyekre fakasztja a hallgatóság egy részét tragikus adataival.

Prágában az egyetem díszje *Biedl* magyar orvostanár az endokrinológia, a belső kiválasztó mirigyek tana, a ma orvostudományának vezérfonalá körül életbevágó jelentőségű új felfedezéseket tesz.

Hága az ötvenedik város, ahol a magyar *Léner*-vonósnégyes diadalt arat.

Manchester-ben közli egy revü, hogy megjelent a magyar báró *Orczy* Emma híres regényének, a „The scerlet Pimpernel“-nek százhatvándik kiadása.

Hollywoodban a legújabb filmstatistika szerint a pesti *Bánky* Vilma került a mozicsillagok élére.

Velencében, ahol a legszebb palota birtokosa „a világnak ma legnagyobb hegedűse“, a magyar *Vecsey* Ferenc hangversenyez.

Mosszulban új, nagy petróleumforrásokat fedeznek fel egy magyar feltaláló, báró *Eötvös* Lóránd fizikatanár mérlegingája útján, amely példátlan pontossággal méri a föld mélyében való elhelyeződéseket is.

Bécs operaházában a legnagyobb élő muzsikus, *Strauss* személyesen kíséri a pesti *Anday* Piroska fenomenális áriáját.

Madridban a magyar *László* Fülöp, „a pápák és királyok festője“, *Victoria* Ena királynőt portrézza.

Barcelonában 6:1-re győz Európa egyik legjobb footballesapata, amelyet magyar tréner (*Plattkó*) vitt diadalra, mint ahogy Európa minden

részében magyar labdarúgók és trénerek bravúroznak.

Detroitban elkészült az új rekord autómóddel, a magyar *Galambos* mérnök találmánya, amely hóban-jégen-vízen is jár.

Berlinben ötezredszer kerül színre *Lehár*-operett — az egyetlen színházban, amely jól megy. *Lehár* is magyar állampolgár.

Menlo Park nevű telepén *Edison* elmondja, hogy a magyarok különösen rátermett munkatársai voltak. Köztük *Puskás* Tivadar, a párizsi telefonközpont későbbi igazgatója, játszott legnagyobb szerepet a telefon feltalálásában.

Ausztráliában, ahol *Gubányi* Károly kezdte a legnehezebb vasútépítést, *Borsody* József szintén magyar mérnök találmánya szerint épült meg az új ezeröttszáz kilométeres vasútvonal.

Washingtonban ünneplik „Európa legnagyobb szabadsághőse“, az 1849 után Amerikaszerté is körülrajongott *Kossuth* Lajos emlékét.

Rómában a hadügyminisztérium dicsőítő könyvet ad ki ezzel a címmel: „A magyar légiók Olaszországban“ (*La legione Ungherese in Italia*. 1859—1867) s a nemzetmentő vitézség magyarjainak hódol.

Párizsban a *Citroen*-autógyár igazgatója közli, hogy legjobb munkásai közé tartoznak a magyarok, szorgalmas, nyilteszű ez a fajta és majdnem hatvanezer dolgozik odakinn . . .

Mindent a nagy válság hajtotta ki, mintahogy annyi ezer mást szétszórt a világ minden tájára. Névtelen talentumok a sok-sok bánya, gyár és laboratórium mélyén *egy szerencsétlen, de tetterős, magabizó nemzet fiai*.

Tessék meggyőződni a helyszínén.

Már a háború előtt se igen volt a világnak olyan népe, amely a magyarnál többet utazott volna. *Küldte* szét az acélos, nagy-sikeres búzát, a tüzes bort és *vilte* pénzét a legtöbb országba.

Szerény revansul kéri azt, hogy Európa népei ismerjék meg kissé az ő szük, de szép hazáját. Nem kíván többet, csak azt, hogy a helyszínén tudják meg róla az *igazat* és lássák, hogy mennyi ritka természeti, művészeti és speciálisan dús balneológiai

kincset nyújt ez az ország, amelynek fővárosa, „a Duna királynője“: *a világ legnagyobb fürdőmetropolisza*.

Jöjjön el a jóravágyó idegen Magyarországra és lássa, hogy ez a nemzet, amely annyi évtizeden át élt harci nyugtalanságban és önfeláldozásban, mégis állandóan fejlesztette kultúráját és ezer év óta igyekszik méltóvá lenni az európai nivóhoz, sőt itt-ott nagy úttörő értékek kapcsolataival illeszkedik a művelt nyugati népek közé.

A turistának pedig nemcsak gyönyörű tájakat nyújt, hanem változatos látnivalókat is az unikumos zamatú, részben *sehol másutt nem látható* érdekességekből.

Színes kuriózumok Budapestről.

A magyar főváros legimpozásabb része a Vár, amely teli van történelmi emlékekkel, építészeti intimításokkal és minden részén híres-szép kilátással szolgál félkörben a pompás budai hegyekre, túlsó felén pedig a széles Duna fölött Pest modern uccáira.

Főhelye a királyi palota, melynek kerítje az épületek nélkül 89.000 m²-t tesz ki. Itt az a jó öreg fa, mely a legenda szerint örök szerelmet biztosít, úgyhogy külföldi helyről is elzarándoltak ide. Mindenáron szerezni igyekeztek a falevelekből, amelyeknek főzete „varázsital“-lá lett. Fokozta az utána-vágyódást az, hogy a királyi várkert rendszerint zárva állt és csak ritkán tudtak oda bejutni, ahol épp az a fa zöldelt.

Titokban mindmáig tartja magát a naiv hit. Egy botanikus azzal magyarázza, hogy régi pasák valóban sok különös fát és cserjét ültettek, gyógyításra használt növényeket ápoltak s Buda még ma is sokféle kedvelt gyógynövény termőföldje. A magyar *gyógynövény-export* Európaszerte legnagyobb.

Érzelmes szívek — ha baj támad a szerelem körül — észrevétlenül ma is gyakran „várleveles“ főzetet csempésznek a kedvesük italába.

Maga a királyi palota félszázad óta áll mostani remek alakjában, hét emelet magasan, 62 méteres kupolájával, 300 termével és 600 különböző helyiségével. Első formájában az aszszonykirálynő, *Mária Terézia* építtette 1749—1771 közt; de már *Róbert*

Károly alatt állt itt királyi ház (1310-től 1342-ig) s a nagy *Mátyás* király a legkiválóbb olasz művészekkel építtette újjá. Itt állt a sokezer díszkötetes Corvin-könyvtár; csodaszép illusztrált kódexeivel.

Az új palota nyugati szárnyában van egy csomó olyan ereklye, amelyhez véres tragikum fűződik: *Erzsébet* királyné emlékmúzeuma. A szegény boldogtalan és bolyongó királyasszonyt *Luchini* Luigi anarchista döfte le a Genfi-tó mellett, Territetben 1898 szeptember 10-ikén.

Hozzáférhetetlen helyiségben, pánccélteremben, őrzik a magyar koronázó jelvényeket, köztük a sok kalandon átment szentkoronát, amelyet *Szilveszter* pápa küldött 1001-ben *István* királynak. Külön üvegszekrényben látható a *Szent jobb*, Magyarország első uralkodójának ezer éven át megőrzött jobbkeze, amelyet ünnepi ceremóniával körmenetben visznek évenként Szent István napján, augusztus 20-án a Koronázótemplomba és vissza. Ritkaszép oltárképek vannak a Szent István-kápolnában.

A királyi vár gyönyörű dísztermei rendszerint megtekinthetők.

Közvetlenül a királyi rezidencia mellett áll a miniszterelnökségi palota (épült 1806), valaha a világ egyik legvakmerőbb lovasának, gróf *Sándor* Móricnak tulajdona. A magyar lovasbravúrok hosszú sorát ő hajtotta végre. Főlhajtatott négyesfogatán a vár egyik meredek lépcsőjén is. Amellett híres úszó és vadász volt, aki megbirkózott a havasi medvével. Háza körül és közelében játszódtak le a magyar nemzet jelentős történelmi eseményei.

A szomszédos Várszínházban tűnt fel először nálunk *Beethoven*, akiről a „Magyar Kurir“ 1800 május 13-ikán ezt írja többi közt:

„A Budai Theátrumban május 7-ikén concert volt, amelyen egy Beethoven nevű híres muzsikus a Forte Pianon való mesterséges járdása által mindeneknek magára vonta figyelmetességét.“

Beethovent különben sok szép emlék fűzi ide — sírig való szerelme, Brunswick Teréz grófnő révén is, — amellett, hogy az „István király“-t szerezte és „Athén romjai“-t is a pesti színház megnyitására.

A szomszédos Dísz téren fejeztette le *Zsigmond* király (1395 júliusában)

a lázadó *Hédervári Kont Istvánt* és harminckét nemes társát, de a magyar önéretnek még nem egy vértanuja hullt el itt a várban.

Régi szép házak váltakoznak a környékbeli kis uccákban, melyek közül az *Országház* és az *Uri ucca* egyes kis palotái őrizték meg leginkább a középkori építészet karakterét.

Derűsebb emlék fűződik a Hadik-házhoz. Itt lakott *Hadik* András lovastábornok, aki *Mária Terézia* nevénapján, 1757 október 15-ikén, váratlanul rácsapott Berlin városára 3000 elszánt huszárral:

— Megkímélem a várost — hirdette ki, — csak hat porosz zászlót viszek el és — két tucat női kesztyűt, királynőm számára.

Szép volt a keztyű, városi címerrel is ékítették, még se lehetett viselni — meséli a krónika, — mivel hogy a ravasz berliniek csupa balkezre való kesztyűt raktak be a szép dobozba... De egy elsárgult levél megcáfolja a balkezes verziót, mert hogy a szutyongatott, de okos burkusok „nem is gondolhattak ilyen kockázatos tréfára“.

Hasonló legenda az, amelyet a *Grassalkovics*-palota gazdájáról jegyeztek fel. Eszerint *Grassalkovics* Antal gróf Pesttől gödöllői kastélyáig törött fehér sóval hintette fel az egész országutat, amikor őt *Mária Terézia* meglátogatta, csak azért, hogy a királyasszony téli havas illúzióval csilingelő aranyos szánkón utazzék két óra hosszat.

Nagy gavallér volt a gróf, de a „nyári hó“ csakolyan mendemonda, mint az, hogy szerelem kapcsolta volna az uralkodónőhöz; hisz *Grassalkovich* már akkor öreg úr vala.

Budapest legszebb temploma.

Európának egyik legtetszetősebb része a budavári Koronázó Főtemplom és architektúrák kerete, a Halászbástya, mely középkori építészetünk egész fejlődését elragadó harmóniában mutatja. A templom 1015-ben kezdett épülni s a tatárdulás után, 1242-ben, újjáépült, *Mátyás* király pedig 1470-ben pompásan átalakíttatta. Mai formáját 1873—96-ban kapta.

Eredeti alakjában maradt meg első emeletéig a csonka *Béla*-torony. A kaputól balra *Nagy Lajos* udvari

festőjének síremlékét falazták be (1370).

Belül kiváltképp érdekes *Lotz Károly* falfestménye, a nándorfehérvári győzelem emlékére (1456 július 21) a pápa által elrendelt harangozásról. Ma már kevesen tudják, hogy *világ-szerzte a magyar győzelem emlékére csendül meg a déli harangszó*.

A kápolnában őrzik *Lukas Cranach* híres Madonna-képét, a Mária és Erzsébet találkozását kifejező remek elefántcsontfaragványt és több más érdekességet.

A Szentháromság kápolnájában *III. Béla király* (megh. 1196-ban) és neje *Chatillon Anna* hercegnő igen szép síremléke látható. A *Szent Imre*-kápolna szárnyas oltárának négy képét pedig *Zichy Mihály* alkotta, aki negyven éven át volt az orosz cárok kalandos életű, nagyszerű udvari festője.

Intím kis múzeumok.

Szebbnél-szebb kilátású teraszok, árkádok és erkélyek váltakoznak a *Halász-bástyán*.

Belsejében érdekes kis múzeum van, amely az építés alatt rejtőhelyeken talált bombák, rabláncok, kínzóeszközök és más régiségek számára létesült.

Nem messze innen, az *Ostromucca* 3. száma alatt még egy kis múzeum van, az *Enyed-i*-féle, amelyet csak a conaisseurök szoktak fölkeresni; ez a város legésdekesebb magánképtára. Angol, holland, francia és olasz mesterek emelik értékét.

Ezen a téren lakott az „élő gépek“ alkotója, *Kempelen Farkas* udvari tanácsos, aki 1734-ben született és 150 évvel ezelőtt ő készítette azt a világhírű sakkmatadort, „aki“ annyi szakember és író fantáziáját is izgatta. Legutóbb 1927-ben *Henri Dupuy-Mazuel* színdarabban is foglalkozott a sakkautomata rejtelmével (*Joueur d'échecs*“, „A sakkjátékos“. Kiadta *Albin Michel*. Párizs). — Állították, hogy *Kempelen* emberi alakot rejtette a gépbe, valami zseniális törpét, de ez sohse bizonyult be. Azt is följegyezték, hogy *Napoleon* milyen dühös lett a sakkgép törökruhás automatájára, amikor őt is csúnyán megmattolta 1809-ben s úgy pofonvágtá, hogy a török széjjeltört. De ez csak szófiabeszéd. Hisz a gép működött a negyvenes években is — há-

rom évtizeddel *Kempelen* halála után, — vagyis több mint hetven esztendeig. De a talány nyitját még akkor sem találták meg, csak sejtítették, hogy a mozgó lábakon álló, íróasztal formájú szekrényben nagyon eszes gyermek vagy törpe ült.

Edgar Poe és *E. T. A. Hoffmann* írói képzeletét is a *Kempelen*-féle géptörök ajzotta fel.

Kempelen nemcsak *Edisonja* volt a XVIII. századnak, hanem sokoldalú jötevője is. Amikor például a bécsi udvarban egy fiatal, vak leány koncertezett, *Kempelen* annyira megsajnálta, hogy számára nagy fejtöréssel kitűnő írógépet csinált vigaszos aján-dékul.

Száz meg száz hasonló érdekességet találunk a budapesti kisebb múzeumokban is. Ilyen a *Hopp*-féle, amelyben főképp kínai, tibeti, kelet-indiai és japáni műtárgyak vannak. *Hopp Ferenc* hatvan éven át gyűjtött, négyszer körülutazta a földet s majdnem kileneven éves koráig szenvedélyesen vadászott a legritkább *Szucuma-holmikra*, *Buddhákra*, rejtelmes *jade-tárgyakra*, indiai *Csandra-bronzokra*, mindenféle exotikumra.

A magyar közönség művészet-kezelését dokumentálja a *Ráth-múzeum*, egy kedves nyaralóban. *Ráth György* kúriai tanácselnök félszáz nagymester alkotásait hagyta a nemzetre, azonkívül sok remek régi porcellánt és bútort, faragást és csipkét. Itt van *Rubens* Női- és *Dürer Férfi*-feje (1526), *Rembrandt* Mészárszéke (1639) s *Tizian*-tanulmánya A házasságtörő asszonyhoz.

Panoráma.

Mosolygó táj, dús flóra, kedves dombvidék, gazdag erdőség gyönyörködteti a szemet, ha bármerre tekint szét a *Bástya-sétányról*. Elegáns, nagyrészt új villák tarkálnak a szelid *Rózsadombon* (195 m. magas) és sokkal nagyobb terjedelmű *Svábhegyen* (467 m. magas), valamint a többi rendkívül változatos hegyvidék más részein is. Legszebb völgye pedig a *Zugliget*, árnyas sétatakkal, amelyeknek egyike a különösen szép kilátású *Tündérhegyre* (385 m.) vezet fel.

Költői sétaút visz a *hüvösvölgyi* nyaralótelepen át is, a *Vadaskertbe*, valamint a *Látóhegyhez* (*Guggerhegy*), amelyen *Budapest* egyik ter-

mészetbarát mecénása, *Glück* Friegyes érdekes óriásoroszlánt faragtattott ki egy kitűnő szobrasszal.

Legtetszetősebb körpanoráma nyílik a *Jánoshegy* tetején (529 m.), ahol az 1902-es nemzetközi szállókongresszus emlékére igen szép románstílusú kilátótornyot építettek.

Buda legszebb nyaralótelepe a *Svábhegy*, melyre fogaskerekű vasút visz fel. Fejlődése állandó s most az ország legmodernebb szanatóriumkastélyával gyarapodott. Mellette a régi szép nyaralóban élt a különchírű *A. orvostanár*, aki beteg kisfiát ide, a legjobb levegőre hozta gyógyulni, de hasztalanul. Az elhúnyt szöke, selyemhajú, gyönyörű gyerektől nem tudott megválni, bebalzsamozta, büszselymi csipkegallért tett a nyakába, virágos bársonykabátját és égszínkék selyemnadragot adott rá, az asztal mellé ültette s évekig így dédelgette. A hatéves kis test most üveg alatt ül az Orvostani Intézet múzeumában.

Hegy a városban.

Közvetlenül a Duna partján, szinte a város belsejében van már a szép-vonalú dolomitsziklás *Gellérthegy*, amelynek tetején a citadella várfalai állnak. Itt nagyobbarányú kiállításokat és kongresszusokat rendeznek 1929-től fogva *dr. József Ferenc* királyi herceg vezetése alatt, akinek dédapja 1808-ban a pesti szépítő bizottságot alakította és az egész mai Pest szabályozási alakját megvetette. A fellegrvár 1851-ben épült, azelőtt csillagvizsgáló intézet volt itt, de 1849-ben, a szabadságharc alatt özszelölték.

Könnyű kis út visz fel az érdekes *Szent Gellért-szoborhoz*, melyet a pogányok által *Dunába* lökött *Gellért* csanádi püspök (1046) emlékére állítottak.

A hegy déli oldalán van a *Szent Iván barlangja*, melyben 1926 őszén készült el a *lourdesi kápolna* érdekes ókeresztény ornamentikával, művészi szobrokkal. Öreg krónika szerint valaha egy tudós remete lakott itt, akihez bajban, betegségben messziről eljöttek és a remete a barlang alatti iszapos kis tóban fürösztette meg a beteget. Sokan kigyógyultak és itt épült fel aztán a *Sárosfürdő*, majd a modern *Szent Gellért gyógyfürdő*.

Világszerzte híressé vált a *Gellérthegy* azon a réven, hogy boszorká-

nyok tanyáznak rajta és lejárnak egyes házakba is „rontásra“. Emiatt vakhítú emberek felgyújtották a Gellérthegyi városrészt, amely teljesen el is pusztult. Sok évtizeden át nép-telen maradt, mígnem Mátyás király szép vadászkastélyt építtetett oda, ma pedig modern villák és különösen pompás kertek sorozata virít a szét-ágyúzott házak helyén. Főképp a *Gellérthegy* déli lejtője olyan klímájú, hogy exotikus délszaki növények, fügefák stb. gyönyörűen vegetálnak rajta. Ma a főváros legkultúraltabb üdülőtelepévé kezd fejlődni.

Budapest specialításai: a hidak.

Hét nagy híd köti össze Budát Pesttel; egyik-másik unikum volt vagy ma is az eredeti szerkezeténél és formaszépségénél fogva.

Legrégibb a karcsú *Lánchíd*, amely „a legnagyobb magyar“, *Széchenyi* István gróf nevét viseli, mert a múlt század harmincas éveiben ő vetette fel az építés eszméjét és évekig tartó nehéz harc árán hozta össze a társaságot, amely biztosíthatta az építést. Tíz évig készült s még át sem adták a közforgalomnak, amikor *Alnoch* osztrák ezredes 1849 május 21-ikén fel akarta robbantani, de ő maga pusztult el.

A híd 375 méter hosszú és négy óriásláncon függ, amelyeket 48 méter magasságú vízipilláreken húztak át. Terve *Clark* Vilmos angol mérnöké s építését *Clark* Ádám vezette; éppúgy, mint a 350 m. hosszú *alagútát*, amely a *Várhegy* gyomrában folytatja a *Lánchídtól* a budai közlekedést.

Különös alakú a *Margithíd* is, amelynek tengelye 150 fokos szögben törlik meg, hogy a „Margitszigetet át-ölelő mindkét folyamágban merőleges legyen a víz sodrára“. Ez a híd 607 méter hosszú s a francia *Bouin* Ernest terve alapján a *Société de Construction de Batignolles* csinálta meg (1872—75); 1901-ben szárny-hídat építettek a Margitszigetre.

A *Ferenc József-híd* (a Fővám tér és a Gellért tér közt). Két oszlopra épült háromnyílású híd, amely 331 méter hosszú s *Czekélius* Aurél terve szerint magyar vasszerkezettel készült (1894—96).

Számos külföldi szakértő jön el Budapestre, hogy az *Erzsébet* hidat

tanulmányozza, mely az európai kontinens legnagyobb *egynyílású* lánchídja (egyetlen 290 méteres nyílással hidalja át a Dunát). Lánctartói a partokon 62 méter magas pillérekre vannak erősítve. Az egész híd 374 méter hosszú és ugyancsak tisztán magyar tervek szerint *Czekélius* Aurél vezetésével épült (1898—1903), a belvárosi *Eskü út* és a *Gellérthegy* közt.

Az összekötő vasúti hidat, amely 394 méter hosszú, *Feketeházy* János terve szerint a párisi *Cail és Társa* építette (1873—76) és 1912-ben négy sínparúvá szélesítették ki új híddal.

Leghosszabb a *Budapest—esztergomi* vasút hídja, amely az újpesti *Népszigetre* s onnan a budai partra visz át. 220 illetve 670 m. hosszúságban. Ezt a turini „Societa Nazionale delle officine di Saviglione“ építette (1893—96) magyar gyárak vasszerkezetével.

Budapest szerelmesei.

Sven Hedin, akinél többet a ma elismert utazók közül senki nem látott, a *Lánchídon* alkonyatkor megállva mondta:

— Megkapóbbat ennél a körkép-nél sohase élveztem.

— Minden évben eljövök — szólt kísérője, — hogy kiüljek a Hungáriaszálló erkélyére és lássam ezt a tündéri képet.

Érdekes alak volt ez a kísérő is, nagyhírű tudós, öt évig élt Amerikában, négyig Párizsban, több évtizedig Angliában, ahol nemcsak tisztelték, hanem valósággal rajongtak érte, olyan szinte varázsos előadó tudott lenni. A brit világbirodalom legtekintélyesebb családjainak hölgyei is tódultak az egyetemre, ha történet-filozófiai előadást tartott. Személye révén valósággal divatossá lett még az olyan komoly munkája is, mint „A modern Európa alapjai“ (*Foundations of Modern Europe*) vagy a tízkötetes „Művelődéstörténet“ (*History of Civilisation*). Ideálisan élhetett, de időnként elfogta az a különös vágy, amit nosztalgianak hívnak és titokban rohant — haza. Mert ez a tudós, *dr. Reich* Emil magyar volt.

Világot járt és megfontolt ítéletű, valóban tekintélyes hozzáértők szerint Budapest „a föld egyik legszebb városa“ s az idegen, aki ideérkezik,

első tekintetre megállapíthatja vagy akármelyik modern hotelben, hogy itt nyugati komfort és tisztos nívó fogadja.

A Dunasoron áll a *Vigadó* s ebben a Menetjegyiroda, amely elől öt-hatféle autótúrára indulhat az érdeklődő és kellemes képet kaphat Pestről.

Néhány apró számadat.

Talán leginkább jellemzi a magyar főváros életét ez a pár adat: száz-egynéhány évvel ezelőtt homokpusztán nyargalt a szél egy kis helység körül s akkor jött egy messzelátó, talpig derék ember, *József* nádor és gyönyörű erdőket ültetett. Így támadt a 970.000 m²-es Városliget, majd később az 1, 180.000 m²-es Népliget.

Ötven évvel ezelőtt volt itt 9300 ház, ma van 20.500. Akkor itt laktak 260.000-en, ma 928.000-en. Volt 3 múzeum, ma 14. Játszott 2 színház, ma 11 és 90 mozi. Gyógyított 24 kórház, ma 67. A városi iskolák száma 100 volt, ma 380; tanult 17.000 gyerekek, ma 98.000. Európa legnagyobb városai közt akkor a 16-ik volt, ma a 9-ik.

Szabályozott uccák, palota- és villasorok, modern közlekedés (itt épült Európa legelső földalatti villamosa), pezsgő művészi, társadalmi és kereskedelmi élet alakítják ki a modern városképet.

S az állandó fejlődés közepén épült a *világ legszebb parlamentje* (1885—1902). Faragott köves homlokzatát 90 szobor ékíti, termeit és folyosóit 162 szobor és festmény díszíti. Több mint száz terem van benne, s a hossza 270 méter. Körülötte a főváros legelegánsabb része.

Eredeti magyar kuriózumok.

Pazar udvari ünnepségen gyönyörű csipke díszítette a szép olasz királynő ruháját. „Brüsszel remeke“: mondták, sőt írták elragadtatással, pedig egyszerű magyar parasztlányok csinálták *Mezőtúron*. A szép *Elena* királynő egyébként, mint fiatal montenegrói királyleány többször járt Budapesten és jól megtanult magyarul...

Ismeretlen, különös alakú ékszer ragyogott a belga királykisasszony nyakán, életének legboldogabb ünnepén. „Ófrancia ötvösmunka“ — közölte a „Le Matin“ és kiderült, hogy középkori magyar *sodronyománc*,

amelyet sehol másutt a világon nem csináltak. Szébbnél-szebb példányait látni a budapesti Nemzeti Múzeumban.

A pápa jubileumán feltűnik egy ritkaság „csóktábla“, melyet az angol *Stúdió* úgy reprodukál, mint osztrák munkát. Kiderül, hogy a „lázadó“ magyar főurak egyikétől, Nádasdy gróftól kobozták el s a párja — amelyet *Besztercei* Balázs mester alkotott 1506-ban — ott áll ma is a pesti múzeumban.

Pompás karusszelt rendeztek a spanyol királyi udvarban, régi faragású kocsik vonulnak fel; olasz találmanynak mondják. Senki nem tudja odakinn, hogy a „kocsi“ szó (az angol coach stb.) tiszta magyar szó s a kocsi *Kocs* magyar helységből származik. Amerika fölfedezésekor, 1492-ben már jól ismerték itt. Egy híres utazó, Herberstein írja 1518-ban, hogy Budaváráról az osztrák Bécsbe könnyű magyar szekéren mentek: „Wir fuhren auf Kotschi wegen die man also nent nach einen Dorff bey zehen Meilen dishalb Ofen (Buda).“

Az angol király esküvőjén a legjobban ízlik egy páratlan finom zamatú hal; a neve *fogas* és sehol a világon nem fogják, csak a Balaton tavában. Ma is minden elegáns vendéglő díszítke.

Világszerte ünneplik *Dürer* Albrecht német festőt, a rézmetszet tökéletes művészt, a XV.—XVI. századi német festészet, illetve grafika királyát. Nem tudják, hogy a magyar Ajtós, annyi mint a német *Dürer* (Türer) és hogy *Dürer* családja a mi Ajtós nevű községünkben származik.

Oroszország, Kína és Anglia vesztjósló nagy konvulziójában sűrűn citálnak most egy alapvető könyvet, amely háthorizontató élességgel profétázott már 1886-ban. (*Der Zukunftskampf um Indien — La lutte future pour la possession de l'Inde.*) Nem tudják, hogy Oroszország nagyhatalmi törekvéseinek első alapos leleplezője a magyar *Vámbéry* volt. Ez a sánta, vézna emberke hét évig csak készült ázsiai utazására és állóközben, mint sánta dervis ment át halálos veszélyeken Ázsiában. Akadémia tagja s az angol király barátja lett s mikor nála az udvari ágyban aludt, így sóhajtott fel:

— Sokra vitted te nyomorék, te kis szürke zsizsik!... De csak menj vissza a *tied* közé.

Aki az emberi akarat és tudásvágy csodáit meg akarja ismerni, az olvassa el „élete és kalandjai“ (*His life and adventures*) leírását...

A moziban Tom Mix és társai lélekzetelállító bravurokat produkálnak a vadlovakon lasszókkal és ki tudja, hogy magyar csikósok *pányvája* az, amely lasszó néven eljutott az amerikai prérókra a gauchók és cowboyok közé?

Minden korok legjobb lovassága a huszárság, tanítják Saint Cyrben és a többi katonai iskolában, de hányan tudják ma, hogy a magyar szabadsághős: Rákóczi vezérei szervezték az első francia huszárezredeket s a kommandószavak, sőt a fölszerelés nevei is mind magyar eredetűek; hogy *chaquon* a magyar csákó, hogy a *colpaque*: a magyar kalpag stb.

A Smithsonian Institut (U. S. A.) legnagyobb értékeit, természettudományi kincseit Kansasban, Mexikóban és Ázsiában csiktaplócai *Xantus* János ethnografus gyűjtötte, de már emlékét is befűtötte az idő homokja, mint *annyi száz magyarét*.

Nincs itt szó a legcsekélyebb színiszta célzatról. Csak egy szerencsétlen nemzet halk sóhajairól, melyek a boldogabb népek magasába szállnak. Nézzék meg kissé a magyar életet, lássák meg az országot, vagy legalább Budapest kultúráját: a magyar irodalom, tudomány és művészet nyilvánvaló dokumentumait.

Érdekes szobrok.

Körülbelül száz szobor áll Budapest közterein, de közülök csak néhányról ejtünk szót, amelyek az idegent speciálisabban szokták érdekelni.

Budapest egyik legszebb szobra az, amely a gyermekét féltő anya finom szimbóluma fölött egy széleshomlokú, szakállas, magyarruhás férfit ábrázol az *Erzébel téren*. *Semmelweiss* Ignác ez, „az anyák megmentője“, akinél jótékonyabbat senki sem produkált a tudomány terén. Maradi doktorok üldözték, miután Bécsben fölfedezte, hogy fertőzés okozza a gyermekágyi lázat és határozottan megállapította a védekezés módszerét is. Hazajött Pestre és mint az egyetem szülészeti tanára korszakos műveket is írt. Azóta egész könyvtár jelent meg róla, utóljára *William Sinclair*: *Semmelweiss*. „His life and his doctrine.“ Manchester.

Sokan csodálkozva értesülnek róla, hogy *Washington* Györgynek Budapesten emléket állítottak. Vajjon hogy került ide, a városligeti tó partjára?

Véres történelmi események és regényes históriák hosszú-hosszú sora kapcsol bennünket össze Amerikával. Az Unió élet-halálharca a szabadságért odavonzotta a magyarokat. *Kovács* Mihály volt a leghősibb légió ezredese, aki 1779 májusában a charlestowni csata alatt sebesült halálra — mint annyi más magyar, — de megmentette a helyzetet. Éppúgy, mint későbbi hősek a rabszolga-főlszabadító háborúban. És az 1848-ban fellobbant európai szabadságharcok során a kis Magyarország tudott legtávolabb szembeszállni a zsarnoksággal s Amerika olybá vette, hogy az autokrácia és a polgári haladás küzdelmének egész jövője a magyar szabadságharc sorsától függ. Ezért fogadták *Kossuth* Lajos kormányzót New-Yorkban oly rajongva és a százados kapcsolat érthető következtetése volt az, hogy Amerika magyarjai szobrot állítottak Washingtonnak Budapesten és *Kossuth* Lajosnak *Clevelandban*, majd legújabbban *New-Yorkban*.

A Dunaparton áll *Petőfi* Sándor szobra, azé a költőé, akinek verseit 32 nyelvre fordították le és akiből annyit merített a poéták egész sora világszerte. Azt szokták róla mondani, hogy üstökös volt a magyar égen, aki ifjan és rejtelmesen tűnt el a szabadságharc alatt. Sohasem lálták meg, csak felteszik, hogy 1849 július 31-ikén a segesvári ütközetben pusztult el. Legendák szövődtek róla, a nép visszavárta sok esztendő múlva is, de földi mivoltában soha rá nem akadtak.

Sokan csak akkor veszik nálunk tudomásul *Liszt* Ferenc magyar voltát is, hogyha a Zeneakadémia palotáján megmutatják *szobrát*. A programzene legelső nagymestere, a zongorajáték legkitünőbb technikájának megalapítója, tizennyolc magyar rapszódia és ezerkétszázharminc más zenemű szerzője, *Wagner* Richárd apósa és mestere, mint elnök adott dízt a pesti Zeneakadémiának.

Magyarország ezeréves fennállásának emlékére készült a város legszebb útvonalatát, az *Andrássy út*at bezáró *Millennáris emlékmű*. Közé-

pén 36 méter magas oszlopon áll Gábor arkangyal szobra. Előtte *Árpád* honfoglaló fejedelem lovas alakja. Mögötte nagy oszlopsor közeiben a magyar királyok szobrai s ezek alatt bronzdomborművek, melyek az egész magyar történelemről mesélnek. Fölöttük a béke, a háború, a tudás és dicsőség, a munka és jólét allegóriás szoborcsoportozatai.

Művészet az állami múzeumokban.

Nagyobb múzeumaink közül első a *Magyar Nemzeti Múzeum*. Régi magyar könyvtárát, incunabula-gyűjteményét (1100 kötet), kéziratárát (22.000 kötet), levéltárát (25.000 levél), könyvtárát (600.000 db.), ritkaszép éremgyűjteményét, dús régészeti anyagát, néprajzi tárárt, különösen gazdag ásvány-múzeumát ennyire megszabott helyen nem is tudjuk ismertetni, de őszinte határozottsággal ajánljuk a sorra-látogatásukat.

Viszont legalább azt akarjuk kiemelni, ami tapasztalás szerint főképpen érdekli az idegent: művészetünk legdúsabb állandó tárát. Ezért Magyarország legilletékesebb szakértőjét kértük fel arra, hogy tömören ismertesse a Szépművészeti Múzeumot. *Petrovich* Elek múzeumi főigazgató a következőket mondja el:

— A Szépművészeti Múzeum a régi és a modern, a hazai és a külföldi művészetet egyaránt felöleli, vagyis egyetemes hajléka a képzőművészetnek. Anyagát eredetileg két régebbi művészeti gyűjtemény szolgáltatta, amelyek az új intézménybe beolvadtak. Egyik a híres régi *Esterházy-képtár* volt, melyet a magyar állam 1871-ben vásárolt meg az Esterházy hercegi családtól, s amely még ma is zömét teszi ki a Múzeum régi képtárának és grafikai kabinetjének. A másik beolvasztott gyűjtemény a *Magyar Nemzeti Múzeum kép- és szoborgyűjteménye* volt, amely viszont a Szépművészeti Múzeum modern galériájának alapját vetette meg. Ezekhez járultak azok a régi képek, szobrok és grafikai lapok, melyeket az új múzeum kiszemelt igazgatója, Pulszky Károly az állam megbízásából már egyenesen a tervezett Szépművészeti Múzeum részére vásárolt. Múzeumunk már megnyitásának

idejében olyan jelentékeny gyűjteményekkel dicselkedett, amelyeknek sok gazdagabb és nagyobb országban sem találni párját. Azóta is állandóan és erőteljesen gyarapodott, részint az állam támogatásával, részint áldozatkész magyar műbarátok segítségével. Sőt *egészen új gyűjteményei is keletkeztek*, mint az antik szoborgyűjtemény vagy a keletázsiai művészeti gyűjtemény, amely külön épületben van az Andrássy úton.

Bátran lehet mondani, hogy a Szépművészeti Múzeum ma már nyomban *a legnagyobb művészeti múzeumok után következik*. Ha pedig gyűjteményeinek sokoldalúságát és instruktív kiépítését tekintjük, *különösen jó helyet foglal el* az európai közgyűjtemények sorában.

Ami az egyes gyűjteményeket illeti, *régi képtárunk* gyöngyei mindenütt ismeretesek, ahol komolyan érdeklődnek művészet iránt. *Rafael, Correggio, Luini, Giorgione, Piombo, Gentile Bellini, Tiepolo* és más nagy olasz művészek kitűnő művekkel vannak képtárunkban képviselve.

Ismert és becsült díszei a gyűjteménynek *Greco, Ribera, Murillo* és *Goya* spanyol mesterek művei, nemkülönben *Gerard David, Memling, Petrus Christus, Van Dyk, Jordaens* flamand mestereknek, *Rembrandt, Vermeer van Delft, Pieter de Hooch, Aelbert Cuypp, Franz Hals* hollandi mestereknek, *Dürer, Altdorfer, Cranach, Hans Baldung Grien* német mestereknek és *Reynolds, Hoppner, Reaburn* angol arcképfestőknek festményei.

A régi francia művészek munkái között is akad olyan ritka kincs, mint *Claude Lorrain* szép tájképe.

Külön érdekessége régi galériánknek a magyar születésű *Kupetzki* János XVII. századi festőnek képsorozata, míg *Mányoky* Ádám, ugyancsak XVII. századi magyar festőt II. Rákóczi Ferenc fejedelem arcképe képviseli szerencsésen.

A régi rajzok gyűjteményében is nagy sorozata van a kitűnő daraboknak, minők pl. *Rafael, Fra Bartolomeo, Lionardo da Vinci, Tintoretto, Dürer, ifj. Holbein, Rembrandt, Watteau* rajzai.

A régi metszetgyűjtemény a két legnagyobb grafikusnak: *Dürernek* és *Rembrandtnak* igen szép sorozataival dicselkedhetik.

A múzeum modern osztályában

természetesen a magyar rész a legteljesebb. Modern képtárunk olyan gazdag és fejlett, hogy a kisebb nemzeteknél alig van párja. Kiváló XIX. századi festőink legjobb alkotásaikkal, részben egész teremmel vannak képviselve. Ki kell emelnünk *Madarász* Viktor, *Székely* Bertalan, *Lotz* Károly, *Szinyei-Merse* Pál, *Mészöly* Géza, *Benczúr* Gyula műveinek fontos sorozatait, az újabbak közül pedig *Deák-Ébner* Lajos, *Gyárfás* Jenő, *Bihari* Sándor, *Hollósy* Simon, *Ferenczy* Károly, *Csók* István, *Rippl-Rónai* József, *Fényes* Adolf stb. műveit.

A modern külföldi festők gyűjteménye sokkal töredékesebb, mindamellett egyes kitűnő műveket tud felmutatni. Olyan művészek vannak itt képviselve, mint *Menzel, Leibl, Böcklin, Lenbach, Uhde, Liebermann* a németek közül, *Waldmüller, Pettenkofen, Makart* az osztrákok közül, az angol *Constable*, a hollandi *Jacob Maris, Willem Maris* és *Israels*, a svéd *Zorn*, az olasz *Favretto* és *Segantini*, a spanyol *Zuloaga*.

Különösen becses a modern franciáknak nem nagy, de válogatott gyűjteménye, melyben *Delacroix, Corot, Diaz, Dupré, Jacque, Troyon, Daubigny, Boudin, E. Manet, Claude Monet, Pissaro, Cézanne, Gauguin, Toulouse-Lautrec* műveivel találkozunk.

A modern külföldi rajzok gyűjteménye is számottevő módon gyarapodott az utóbbi 10—12 évben. Kiválnak a német és osztrák művészek rajzai, amelyek között *Menzel, Leibl, Feuerbach, Marées, Thoma, Liebermann, R. Alt, Pettenkofen, Klimt* művei fordulnak elő, míg a grafikai lapok között főként a XIX. század franciái vannak gazdagon képviselve.

A modern szoborgyűjtemény magyar része híven tükrözi újabb szobrászatunk fejlődését és színvonalát, míg a külföldi résznek olyan kiváló művészek munkái adnak súlyt, mint *Rodin, Meunier, Maillol, Hildebrand, Mestrovics* stb.

Csak nevetek tudtunk felsorolni a szűkre szabott helyen, de talán ezek is megsejtetik múzeumunk gazdagságát, s kedvet ébresztenek megtekintésére. Még csak annyit, hogy fejlődési kegy jóformán semmivel sem járult hozzá a mi gyűjteményeink gyarapításához. Amink van, azt a nemzet egyedül önmagának köszön-

leti. Vannak fényesebb és gazdagabb művészeti múzeumok, de alig van több olyan, amelyet akkora mértékben lehetne nemzeti alkotásnak nevezni, mint a mienket.

Budapest, a fürdőváros.

Furesa epizód játszódott le Budapesten, amikor az előkelő angol *Fighty Club* tagjai itt jártak. Mr. *Chamberlain* G. Edward ezt mondta:

— Legelőször is meglátogatjuk a — *mankómat*.

Kissé értelmetlenül néztek rá, mire azzal a bizonyos angol humorral folytatta:

— Óriási a British Museum, a párizsi Louvre se kutya, de én rám legnagyobb hatással volt a budai *St. Lucas*-múzeum.

Magyarok se tudták, hogy mit ért czilatt, de hamar kiderült.

Csakugyan van a budai fürdőben egy *mankó-múzeum*. Akik súlyos csúz, köszvény-, vagy reumabajukból kigyógyultak, ékes jelmondatokkal otthagyják a *mankót*, akárcsak mr. *Chamberlain*.

Kivált az északi államokban, *Svéd- és Finnország, Norvégia, Dánia* és *Anglia* területén mindjobbban terjed a reuma. A legutóbbi statisztika ijesztő adatokat sorol fel. Egyedül Angliában évenként több, mint 360 ezer betegpénztári tag gyötrődik reumas betegségekben, ami 3 millió munkahét-elvesztést és 2¼ millió font évi pénzterhet jelent.

Budapest pedig az ilyenféle bajok kitünő gyógyhelye.

Három nagy csoportba osztják Budapest ásványvizeit, a források összetétele szerint.

A Józsefhegy alatt lévő források meszes-kénes hévizek. Nagyrészt ezek táplálják a *Szent Lukács-fürdőt*, a *Császár- és Király-fürdőt*, sőt ezekkel van összefüggésben a gyönyörű *Szent Margitsziget* forrásterülete is. Hihetetlenül bővízű ez a forrásvidék.

Egy részét már a rómaiak használták, később pedig Musztafa pasa 1568-ban halastavat ásott s azóta a 11 kénes forrást és a meleg iszapot áldásosan használják.

A fürdők mögötti hegyen van a szentéletű *Gül-Baba* dervis sírja, nyolcszegletű *lürbe*, ahová százado-

kon át zarándokoltak el Keletről. Sok ősi verestáblát, szőnyeget, kendőt helyeztek ott el az ájtatos muzulmánok s buzgón imádkoztak. Nem tudták szegények, hogy egy éjszaka külföldi rablók törtek be és kifosztották a sírt, elvitték az egész díszkoporsót. Egyszer fölemeltük a rejtőnyílás deszkáját és kiszült, hogy alatta csak egyszerű sárga homok van. De a „szent varázs“ nem tűnt el, amihez hozzájárult az is, hogy a lelki békén kívül sokezer beteg visszanyerte testi-lelki egészségét a fürdőkben.

A Szent Margitsziget, ahol valaha a jámborlelkű királyleány, Margit lakozott társnőivel, Európának egyik legsodásabb flórájú szigete lett. Az öreg *József* főherceg, aki gazdája volt, Európa minden részéből igyekezett megszerezni, ami szép virág és növény csak kapható volt. Csodaszép nagy rózsakertje virult a legszebb pompában. Itt járt-kelt legörömeslebb, ha nem volt másik paradisiomban, Alesuthon, ahol — cigányul tanult, mert ennek a nyugtalanvérű ázsiai népnek a letelepítésével, rendezszoztatásával is foglalkozott. A Margitszigeten szép renaissance-stílusú fürdőházat is építtetett, ahol görvélykört, köszvényt és más efféle betegséget gyógyítanak.

Itt a híres meleg vízesés, amely a dunaparti medencébe ömlik és csillogó kovaréteggel vonja be a sziklákat. Hévízes úszómedencék is vannak ezen a szigeten és új, modern szanatórium.

Strandfürdő egyébként különösen sok van Budapesten, főképp a Duna mindkét partján, egészen a szentendrei nagy szigetig.

A második nagy forráscsoport a Gellérthegy alján önti áldásos vizét s a *Szent Gellért*-, a *Rudas*- és a *Rác-fürdőt* látja el. Itt van *Budapest legmodernebb gyógyfürdője és nagy szállója*, a *Szent Gellért*, amely a régi „Szűzek fürdője“, illetve a „Sárosfürdő“ helyén létesült. A teljesen modern fürdőpalota 1918-ban készült el. Izületi és izombetegségek stb. ellen használják rádióaktív iszap-talmú forrását, amely naponta harmadfélmillió liter meleg vizet szolgáltat.

Az 1556-ban épült Rudasfürdő mellett áll a *Hungária-forrás* kicsiny, de fontos telepe. A bróm- és lithiumtar-

talmú forrás vizét főképp hólyag- és vesebántalmak ellen isszák.

A Gellért-forrásoktól délre esik a harmadik, egészen más fajta forráscsoport: a lágymányosi, dobogódombi és örmezei keserűvizeké. Sehoh a világon nincs olyan, mint az *Erzsébet-sósfürdő*, ahol a keserűvizet nemcsak isszák, hanem fürdésre is használják, főképp női bajok ellen. Világhírű a Hunyadi János keserűvíz, amelynek hetven kútja van 200 épülettel 120 hektárnyi területen.

A pesti oldalon egész sereg fürdő van még a város belső területén is, közte a modern szállóval összekötött *Hungária-fürdő*. Kijebb a Városligetben áll a *Széchenyi-fürdő* szép palotája. Rendkívül mély artézi kútból, 970 m. mélységből jön a majdnem 74 Celsius fokos víz, amelyet gyomor- és bélbajok ellen éppúgy használnak, mint különböző csúzos betegségek ellen.

Új építkezés, hullám- és strandfürdő, versenyszoda stb. egészsíti ki a fürdőváros képét.

Naponta ötödfélszáz ezer hektoliter nagyszerű gyógyvizet szolgáltat a budapesti hármas forrásvidék, mely a komoly fejlődésnek messzi etapjait remélteti s igazán megérdemli nemcsak a külföldi túristák, hanem a szolid külföldi tőke intenzívebb figyelmét is.

Budapest és Magyarország a kiaknázatlan kincsek földje. Szívós népe pedig, amely ezer év óta állja meg itt a helyét, törhetetlenül bízik a jövőben. Ma is aktuális, amit *Dante* írt a *Divina Commediá*-ban, a *Paradiso* XIX. énekében:

„*Boldog (lesz) Magyarország,*

Ha többé nem engedi.

Hogy oly csúful bánjanak vele.“

Külföldi útleírók páratlannak mondják a magyar vendégszeretetet, amely nagyon túlmege a szokott idegenforgalmi szolgáltatásokon. Mert ez az ország nemcsak természeti értékeit akarja megmutatni, hanem kitarja népének lelkét és legforróbb vágya az, hogy *a maga valójában* ismerjék meg és aszerint bánjanak vele.

*

Budapest és Magyarország *egyéb jelentős értékeiről* következő kiadásunkban fogunk beszámolni.

Tábori Kornél.

Kedves kötelességet teljesítünk, midőn szeretettel megemlékezünk azokról, akik értékes közreműködésükkel támogattak bennünket e mű létrehozásánál. Az angol fordítás *Biró Ottó* munkája, a német fordítást *Schmidt Miklós dr.* végezte, a francia fordítás *Ballenegger Henrik* műve. A képanyag összeállításában *Erdélyi udvari fényképészen* és *Borsódi Géza* műszaki fényképészen kívül segítségünkre volt *Kankovszky Ervin* és *K. Zilahy Kata*, akik készséggel rendelkezésünkre bocsátották néhány művészi felvételüket.

*Die illustrierte
Wochenschrift*

TOLNAI VILÁGLAPJA

*ist das beste
Insertionsorgan Ungarns*

Fürstlich Schaumburg Lippe'sche Hofkellerei Villány

(U N G A R N)

Centralbureau :

**VILLÁNYER CHAMPAGNERFABRIK UND WEINKELLEREI A.-G.
BUDAPEST, V, BÉLA UCCA 3.**

Die Kellerei besteht seit 40 Jahren. Die eigenen Weingärten betragen 30 Hektar.

Die Kellerei bringt ausschliesslich **alte naturreife** Flaschenweine ohne *Pasteurisierung* in den Verkehr, wodurch die Weine das feine Originalbouquet behalten. Die Haltbarkeit der Weine garantieren die alten Jahrgänge. Specialitäten sind die alten weltberühmten Villányer Rotweine, weiters die Somloer u. Mosler Weissweine mit vorzüglichem Aroma.

Die Champagnerkellerei steht unter der Leitung erprobter französischer Fachmänner. Die Champagnerfüllung erfolgt nach original Champagnersystem von eigens hiezu produzierten besonderen Weinsorten. Die Kellerei bringt ausschliesslich alte Champagner — mindestens 7—8 jährige Jahrgänge — in Verkehr.

Courtcellars of the DUKE of Schaumburg Lippe Villány

(H U N G A R Y)

Head Office :

**VILLÁNYER CHAMPAGNERFABRIK UND WEINKELLEREI A.-G.
BUDAPEST, V, BÉLA UCCA 3.**

The cellars have existed for 40 years and their vineyards extend over an area of 30 hectares.

They sell exclusively old, **naturally matured** wines, ready for bottling, without „pasteurisation“, by which the wines retain their fine, original „bouquet“. The preservation of the wines is guaranteed because of their old age.

Specialities of the House are the world renowned Redwine of Villány and the Whitewines of Somlo and Mosler, of excellent aroma.

The Champagne cellars are under the management of reliable French experts. The bottling of Champagne is carried on in accordance with the original system of Champagne, of special sorts of wine hitherto produced. The cellars exclusively trade in old Champagne, from 7 to 8 years old at least.

KOHNER ADOLF FIAI
ADOLF KOHNER's SÖHNE

BUDAPEST, V,
BÉCSI UCCA 8

S ü r g ö n y c i m : K O H N E R F I A I
T e l e g r a m m a d r e s s e : K O H N E R S Ö H N E

**BUDAPESTI
KÖZPONTI
ÁLTALÁNOS
TEJCSARNOK
RÉSZV.-TÁRS.**

**Az ország legna-
gyobb tejvállalata**

Központi telep:

Budapest,

VII, Rottenbiller ucca 31 sz.

Vidéki gyűjtőtelepek:

Balatonszentgyörgy, Bonyhád, Felső-
ireg, Kaposvár, Magyarkeresztúr, Nagy-
kanizsa, Pápa, Siófok, Szakályhőgyész,
Tolnamözs, Ujdombóvár, Zalaszentgrót

250 saját kezelésben levő fióküzlet

Tejivócsarnokok:

Erzsébet téri kioszk, Erzsébet tér, Berli-
ni téri tejivó, Berli-
ni tér 9. Kecskeméti uccai
tejivó, Kecskeméti ucca 5. Gellért téri tejivó-
csarnok, Gellért tér 3. Margit körüti tejivó-
csarnok, Margit körút 49. Teréz körüti tej-
ivócsarnok, Teréz körút 50. Hold uccai tej-
ivócsarnok, Ho'd ucca 22. Tárnok uccai
tejivócsarnok, Tárnok ucca 22. Károly körüti
tejivócsarnok, Károly körút 3. Városligeti
tejivócsarnok, Vilma királyné uttal szemben.
Stefánia kioszk, volt (Kolegerszky) Városlig-
et. Állatkerti tejivócsarnok, Állatkert.
Angol park tejivó, Hermina út. Margitszigeti
tejivócsarnok a víztorony mellett. Császár-
füdői tejivócsarnok az uszóstadió mellett

FUTURA

MAGYAR SZÖVETKEZETI KÖZPONTOK

ÁRUFORGALMI RT.

BUDAPEST, IV, BÉCSI UCCA 2 SZ.

Alakult 1919 október 20-án. A Hangya Szövetkezet
és az Országos Központi Hitelszövetkezet alakítása.

Sürgönyeim: **FUTURA.**

**Üzletköre: Termények, toll és gyapjú vásárlása,
bel- és külföldön való értékesítése.**

**Kereskedelmi osztályok: Termény-, gyapjú- és
toll-osztály.**

Igazgatósági tagok: Ipolyi Keller Gyula (elnök),
dr. Horánszky Dezső (alelnök), dr. Balogh Elemér, dr. Bárczy
Dezső, dr. Fattinger Sándor, dr. Fejér Aladár, Ferdinándy
Bertalan, Gally Kálmán, dr. Gerentsér Jenő, dr. Holzwarth
Ferenc, Kovács János, Láng József, Meskó Pál, Térfi Béla.

Ügyvezetőség:

Elnök: Ipolyi Keller Gyula. Vezérigazgató: Térfi Béla.
Jogügyi igazgató: Dr. Czobor Gyula. Igazgatók: Pellegrini
Félix, dr. Donáth Leó. Helyettes igazgatók: Schmeltzer
János, dr. Fadgyas Rezső (főkönyvelő), dr. Bogsch Gyula.
Cégvezetők: Székér István, Iszer Henrik, dr. Knothy Viktor,
dr. Dömötör Jenő (ügyész).

Alaptőke: 2.000.000 pengő, amely 10.000 darab 200 pengő
névértékű részvényre oszlik.

HÔTEL S^T GELLÉRT

Hotel des Bains d'eaux minérales St-Gellért administré par la municipalité de Budapest.
Maison de famille de tout premier ordre située dans la partie la plus salubre du Danube
sur le côté méridional du Mont St-Gellért. 180 chambres et appartements, dont 50 avec salle
de bain et toilette. Eau chaude et froide dans chaque chambre. Téléphone et Théatrophone. Magni-
fiques Salons. Jardin d'hiver. Parc. Tennis-Court. Canot à moteur. Garage d'Automobiles, etc. Restaurant
de tout premier ordre, excellente cuisine, splendide terrasses, concert. Banque et bureau de voyage
dans la maison même. Station de l'Aéro-express Budapest—Vienne. L'Hôtel se trouve en communication
directe avec les célèbres Bain Thermaux St-Gellért, Établissement physico-thérapeutique, pourvu de
tous les facteurs modernes de guérison techniques et phisiques. Bains thermaux. Traitement par
la boue, l'air chaud, et par l'électricité. Bain d'acide, carbonique. Appareils inhalateurs, chambre
pneumatique. Émanateurs à radium. Rayons X. Laboratoires, chimiques etc. La direction
envoie sur demande des prospectus spéciaux concernant les méthodes de traitement.

BAINS MINÉRAUX S^T GELLÉRT

HÔTEL BRISTOL

BUDAPEST
QUAI DU DANUBE

100 CHAMBRES ENTIÈREMENT
TRANSFORMÉES ET RÉCEM-
MENT MEUBLÉES, CHAUF-
FAGE CENTRAL, EAU CHAUDE
ET FROIDE, TÉLÉPHONE DANS
CHAQUE CHAMBRE. CUISINE
FRANÇAISE ET HONGROISE DE
TOUT PREMIER ORDRE. PRIX
MODÉRÉS TÉLÉPHONE INTER-
URBAIN

H Ô T E L AU COR DE CHASSE VADÁSZKÜRT SZÁLLODA BUDAPEST

Maison tranquille de famille et
de la bonne bourgeoisie, située
au centre de la ville tout près du
Danube. Prix modérés. Restaurant
et café spécial et de grand renom

FRANÇOIS KOMMER, PROPRIÉTAIRE

GRAND HÔTEL HUNGARIA

HÔTEL
DUNAPALOTA
(RITZ)
BUDAPEST

HOTEL DE PREMIER ORDRE. — COMFORT
MODERNE. AU BORD DU DANUBE, VIS-
A-VIS DU PALAIS ROYAL. L'UNIQUE
HOTEL DANS LA VILLE DE BUDA-
PEST DANS LE RANG DES
PALACES. SITUÉ SUR LE
BORD DU DANUBE.
RESTAURANT
RITZ

GRAND HOTEL
ROYAL

45-47, ERZSÉBET KÖRÚT, BUDAPEST (VIIe)

La première et la plus grande mai-
son de la capitale et de la Hongrie.
350 chambres modernes. Télépho-
ne (interurbain) dans les chambres.
Chauffage central. Eau courante
froide et chaude. 100 chambres
avec salles de bain. — Poste,
bureau de voyage et Cinéma dans
la maison. — Restaurant, Café et
Confiserie de grande réputation:
Royal. Orchestre célèbre de tzigane

MAKE A TRIP TO HUNGARY!
VISITEZ LA HONGRIE!
KOMMEN SIE NACH UNGARN!

ST. MARGARET ISLAND • ÎLE • INSEL
BUDAPEST
GRAND-HOTEL SANATORIUM THERMAL-STRAND

A Duna-folyam gyöngye: Budapest-Szent Margitsziget

A Szent Margitsziget nemcsak Budapest városának, de az egész világnak egyik legszebb természeti kincse. Budapest szívében fekszik e gyönyörű sziget, hatalmas, 150 hoidas parkjában évszázados tölgyekkel, platánokkal, pompás virágokkal és a híres margitszigeti rózsakerttel, amelyben 20.000 illatos rózsátó nyílik. A magyar történelem a hagyományok és legendák legszebb emlékeit fűzi a Szent Margitszigethez. A XII. században a Dominikánus szerzetesek itt építették fel kolostorukat és ebben nevelkedett Béla király leánya, a szentéletű Margit királykisasszony, akiről a sziget nevét nyerte. A kolostor romjai még ma is láthatók a Margitszigeten, a Ferencrendiek egykori kolostorának maradványaival együtt.

A Margitszigetnek télen-nyáron át nagy nemzetközi közönsége van. Nemcsak mint szórakozó és üdülőhelyet frekventálják, hanem híres gyógytényezőit, különösen gyógyfürdőit és szanatóriumát látogatják állandóan bel- és külföldi vendégek.

I. A világhírű Szent Margitszigeti gyógyforrás. A forrás 118,5 méter mélyből 43,3 C°. (108 F°) hőfokon fakad. Szénsavas, kénes, rádióaktív gyógyvizét nagyszerű eredménnyel használják köszvény, rheuma, idegbajok és női bántalmak ellen.

A forrásvíz Palatinus néven palackozva kerül forgalomba.

II. A Szent Margitszigeti Gyógyfürdő. A magyar építőművészet egyik remeke. Luxusberendezésű kabinfürdőit a szigeti gyógyforrás vize táplálja.

III. Szent Margitszigeti Szanatórium. Magyarország legmodernebb belgyógyászati és phisiko-therápiás gyógyintézete. Épült 1925-ben. A luxusberendezésű lakoszobák mellett a Szanatórium tökéletes Röntgen-intézettel, laboratóriummal és vízgyógyintézettel van felszerelve. A lakoszobák fürdőibe a szigeti gyógyforrás vize van bevezetve, hogy a betegek a gyógyforrás-fürdőket közvetlenül lakosztályaikban vehessék. A szanatórium elismert diétás konyhával rendelkezik cukor-, gyomor-, vese- és szívbetegek részére, valamint a hízó- és soványító kúrát keresők részére.

IV. A Szent Margitszigeti Szanatórium parkja kilátással a Duna-folyamra.

V. A Szt. Margitszigeti strandfürdő. Budapest legszebb és legelőkelőbb strandfürdője. Óriási homokstrand. Langyos és hideg medencék. Hullámfürdő. Thermál gyógyfürdő a szabadban. Világvárosi látványosság.

VI. A Szent Margitszigeti Nagyszálló. Kényelmes, elegáns berendezés, Központi fűtés, elsőrangú ellátás. Autógarázs. Állandó zene- és táncestélyek.

A szanatórium és szálloda lakói rendelkezésre állandó autójáratok szolgálnak a Margithíd fő pesti oldalán, amelyek 5 perc menetidő alatt érnek a szigetre.

A szálloda és szanatórium sürgőnyó címe Budapest Margotel.

★

Tenniszpályák
Póló
Autógarázs

★

Die Perle der Donau: Budapest — Sankt Margarethen insel.

Die Sankt Margaretheninsel ist einer der schönsten Naturschätze nicht nur der Stadt Budapest, sondern der ganzen Welt. Diese herrliche Insel im Herzen von Budapest legend, bildet einen geschlossenen 150 Joch grossen Park mit uralten Bäumen, prächtigen Blumenbeeten und einem duftenden Rosengarten von 20.000 Rosenstöcken. Überlieferungen, Legenden und Erinnerungen verknüpfen die Geschichte Ungarns mit der Sankt Margaretheninsel auf das innigste. Im XII. Jahrhundert haben Dominikanermönche hier ihr Kloster erbaut, in welchem die gottesfürchtige, fromme Tochter König Béla's die „heilige Margarethe“ erzogen wurde. Von ihr stammt der Name der Insel. Die Ruinen des Klosters sind heute noch erhalten, ebenso die Überreste eines Klosters der Franziskaner.

Die Margaretheninsel erfreut sich Winters u. Sommers eines zahlreichen internationalen Publikums, welches nicht nur Zerstreuung und Erholung sucht, sondern insbesondere

die hiesigen berühmten Heilgelegenheiten: Heilbäder u. Sanatorium in Anspruch nimmt.

I. Die weltberühmte Heilquelle der Sankt Margaretheninsel. Die Quelle entspringt einer Tiefe von 118·5 Meter bei einem Wärmegrad von 43·3 C (108° F). Das kohlen-säure- und schwefelhaltiges radioaktives Heilwasser wird mit grossartigem Erfolge gegen Gicht-, Rheuma-, Nerven- und Frauenleiden verwendet.

Das Quellwasser wird unter den Namen „Palatinus“ Mineralwasser in Verkehr gebracht.

II. Das Heilbad Sankt Margaretheninsel. Eines der Meisterwerke ungarischer Baukunst. Die mit Luxus eingerichteten Badekabinen werden durch Wasser der Heilquelle gespeist.

III. Sankt Margaretheninsel-Sanatorium. Modernste interne und physico-therapische Heilanstalt Ungarns. Im Jahre 1925 erbaut. Das Sanatorium verfügt neben den luxuriös eingerichteten Wohnzimmern über eine vollkommene Röntgenanstalt, ein Laboratorium und eine Wasserheilanstalt. In die Bäder der Wohnzimmer ist das Wasser der Heilquelle eingeleitet, damit die Kranken die Heilbäder unmittelbar in ihren Wohnräumen nehmen können. Das Sanatorium verfügt über eine anerkannt erstklassige diätische Küche für Zucker-, Magen-, Nieren- und Herzranke, wie auch für Mast- oder Entfettungskuren.

IV. Der Park der Sankt Margaretheninsel vom Donaustrom umgeben, mit prächtigen schattigen Promenaden.

V. Das Strandbad der Sankt Margaretheninsel. Das schönste und vornehmste Strandbad Budapests. Ausgedehnter Sandstrand. Laue und kalte Basins. Wellenbad. Thermal-Heilbad im Freien. Weltstädtische Sehenswürdigkeit.

VI. Grand Hotel der Sankt Margaretheninsel. Bequeme, elegante Einrichtung. Zentralheizung. Erstklassige Versorgung.

Für die Gäste des Sanatoriums und Hotels ständiger Autobusverkehr vom Margarethen-Brückenkopf auf der Pest-Seite, fahrzeit 5 Minuten.

Telegrammadresse für das Hotel und Sanatorium: Budapest Margotel.

Tennis * Polo * Autogarage

La Perle du Danube : L'île St Marguerite de Budapest

L'île St Marguerite est une des plus beaux trésors naturels non seulement de Budapest, mais du monde entier. Cette île magnifique est située au coeur de Budapest avec des chênes séculaires dans son parc de 150 jugères, avec des platanes, avec des fleurs pompeuses et avec le célèbre jardin de roses de l'île Margu rite, où 20.000 rosiers fleurissent. L'histoire hongroise rattache les mémoires les plus belles, des traditions et des légendes à l'île St Marguerite. Au XIIe siècle les dominicains ont bâti ici leur cloître et c'est là que fut élevée la fille du roi Béla, la princesse Marguerite dont l'île porte le nom. Les ruines du cloître sont visibles encore maintenant sur l'île avec ies débris du cloître ancien des Franciscains.

L'île St Marguerite a toute l'année un grand public international. Elle est fréquentée non seulement pour récréation et amusements, mais ses facteurs célèbres de cure, surtout ses bains et Sanatorium sont fréquentés toujours par des hôtes du pays et de l'Étranger.

I. La célèbre source minérale de l'île St Marguerite. La source jaillit d'une profondeur de 118·5 mètres et à un degré de 43·3 C° (108 F°) Son eau radio-active, contenant de l'acide carbonique et du soufre est usitée avec succès exceptionnel contre la goutte, le rhumatisme, les maladies de femmes et les affections nerveuse.

L'eau de la source est mise en circulation en bouteilles sous le nom „Palatinus“.

II. Le Bain de l'île St Marguerite. C'est un chef-d'oeuvre de l'architecture hongroise. Ses bains à cabines équipés luxurieusement sont alimentés par l'eau de la source.

III. Le Sanatorium de l'île St Marguerite. C'est l'établissement le plus moderne de thérapie interne et physico-thérapeutique de la Hongrie. Il a été construit en 1925. Outre des chambres équipées luxurieusement, le Sanatorium est muni d'une institution parfaite de Röntgen, d'un laboratoire et d'un établissement d'hydrothérapie. Dans les bains des appartements l'eau de la source est introduite, afin que les malades puissent prendre les bains directement dans leurs chambres. Le sanatorium a une cuisine diététique bien renommée pour des malades de sucre, d'estomac, de reins

et de coeur, ensuite pour ceux qui désirent des cures d'engraissements et d'amaigrissement.

IV. Le Parc de l'île St Marguerite avec vue sur le Danube.

V. La Plage de l'île St Marguerite. C'est le bain de plage le plus beau et le plus distingué de Budapest. Bassins chauds et froids. Bain à la lame. Bains termaux en plein air. Vie mondaine.

VI. Le Grand Hotel de l'île St Marguerite. Ameublement confortable, élégant. Chauffage central, approvisionnement excellent. Autogarage. Soirées musicales et dansantes.

A la disposition des hôtes de l'hôtel et du Sanatorium il y a des communications permanentes d'autos avec départ du côté de Pest du Pont Marguerite. Ces autos arrivent en cinq minutes à l'île. L'adresse télégraphique de l'hôtel et du sanatorium est Margotel.

**Tennis.
Polo.
Autogarage.**

The Pearl of the Danube: The St Margaret-Island of Budapest

The St Margaret-Island is one of the most beautiful natural treasures not only of Budapest, but of the whole world. This wonderful island is in the heart of Budapest, with secular oaks planes and magnificent flowers in its park of 150 yokes and with the famous rose-garden of the isle, where 20.000 smelling rose-trees are to be found. The Hungarian history attaches the most beautiful memories of legends to the St Margaret-Island. In the XIIth century Dominican friars built here their cloister and here was brought-up the daughter of King Béla, the saint Princess Margaret from whom the island received its present name. The ruins of the cloister are visible still to-day on the island, together with the remainder of the ancient cloister of the Dominicans.

The St Margaret-Island has in winter and summer a numerous international public. It is frequented not only as a place of amusement and recreation, but also its famous healing-factors, especially the baths and the Sanatorium are permanently visited by guests of our country and by foreigners.

I. The famous healing-source of St Margaret-Island. The source jets up from a depth of 118.5 meters at a degrel of 43.3 C° (108 F°). Its radio-active water containing carbonic acid and sulphur is used with wonderful success against gout, rheumatism, nervous diseases and women's diseases.

The water is in circulation in bottles also under the name „Palatinus“.

II. The Medicinal Baths Island St Margaret. It is a masterpiece of Hungarian Architecture. Its sumptuously equipped cabin-baths are alimented by the water of the healing-source of the Island.

III. Sanatorium of the Island St Margaret. It ist the most modern sanatorium for internal and physico-therapeutics of Hungary. It was built in 1925. Besides luxuriously equipped rooms the Sanatorium is provided with a perfect Röntgen-establishment, a laboratory and a hydrotherapeutical establishment. In the bathing rooms of the apartments the water of the source is introduced, to enable the patients to take the healing-baths immediately in their apartments. The Sanatorium has a well reputed dietetic kitchen, for sugar-, stomach-, kidney-, and heart-diseases, moreover for fattening and wasting cures.

IV. The park of the Island with view on the Danube.

V. The strand-bath of the St Margaret-Island. It is the most beautiful and distinguished strand-bath of Budapest. Enormous sandy strand. Tepid and cold basins. Wave-baths. Thermal-baths in the open air. Metropolitan sight!

VI. The Grand Hotel of the St Margaret-Island. Comfortable, distinguished equipment. Central Heating, first-rate maintenance. Autogarage. Permanently musical- and dancing-soirées.

For the use of the visitors of the Sanatorium and Hotel permanent auto-communications are organised from the Pest-side of the Margaret-Bridge, these autos reach the Island in 5 minutes. The telegraphic address of the Hotel and Sanatorium is „Budapest Margotel“.

**Tennis.
Polo.
Autogarage.**

A magyar királyi dohányjödék szervezetének és működésének ismertetése.

A magyar kir. dohányjödék teljes egyedáruság, mely szerint a kizárólagos rendelkezési jog úgy a dohánytermelésre, mint a nyers és feldolgozott dohányra, valamint ennek a forgalomba hozatalára kiterjed.

Ebből kifolyólag tehát hatósági engedély nélkül senkinek sem szabad:

- dohányt termelni,
- dohányt felhasználni, készíteni, feldolgozni,
- dohányt forgalomba hozni,
- dohányt külföldről akár fogyasztás, avagy akár csak átszállítás végett is behozni,

e) oly gépeket, szerszámokat és eszközöket előállítani, külföldről behozni, birtokolni, használni vagy forgalomba hozni, amelyek kizárólag a dohány iparszerű feldolgozására szolgálnak.

A fenti öt pontban foglaltatik röviden a magyar kir. dohányjödék egész rendszere.

I.

A dohánytermelés.

Dohányt a belföldön termelni kizárólag a dohányjödéki központi

A termelésre vonatkozó statisztikai adatok. A legutóbbi évek termelési eredményei.

Év	Termelők száma	Beültetett terület kat. holdakban	Beváltott dohánymennyiség kg-okban	Kifizetett beváltási ár koronákban	Jegyzet
1923	4.737	28.370	13.269.002	34.320.831.745	Kifizetés alá kerülő beváltási ár
1924	5.391	29.195	19.411.682	177.797.573.520	
1925	5.140	29.916	15.155.283	142.403.349.700	
1926		41.000	28.300.000	280.000.000.000	

II.

Dohánygyártás.

Magyarországon a dohányok az államkincstár tulajdonát képező állami dohánygyárakban kerülnek feldolgozásra. Magyarországon jelenleg 11 dohánygyár van üzemben.

A dohánygyárakban a gyártás szaképzett tisztviselők ellenőrzése mellett történik.

A magyar dohányjödék gyáraiban nemcsak belföldön termelt, hanem a jödék által a külföldi dohánypiacokon vásárolt nagymennyiségű nyers dohányanyag is kerül feldolgozásra. A gyártási eljárás 3 főmozzanatra osz-

igazgatóságtól nyert engedély alapján a kincstár számára lehet. A termelési engedély névre és meghatározott kiterjedésű területre szól.

Termelési engedélyt oly község lakosai, illetőleg birtokosai kaphatnak, akik kilátásba helyezik, hogy a községben legalább húsz holdon fognak dohányt termelni. Termelési engedélyt általában — az egyes dohányfajok szerint 800 □-öl — egy holdnál kisebb területre a jödék nem ad ki.

A termelésre szánt földterületnek lehetőleg szabályos alakúnak, könnyen felmérhetőnek és az ellenőrzés céljából mindenkor nehézség nélkül megközelíthetőnek kell lenni. Azonban mindennek előtt a termelésre szánt területnek a dohánytermelés céljaira a föld minőségénél fogva is alkalmasnak kell lenni úgy, hogy a kívánt célra megfelelő minőségű dohány termeltesék.

Pécsi magyar kir. dohánygyár

Az ország termelési körzetekre van osztva. Minden termelési körzetben a talajviszonyok figyelembe vételével csak a már előre meghatározott dohányfajok termelhetők.

Magyarországon dohányt kizárólag csak az állam számára szabad termelni.

A termelés felügyeletével és ellenőrzésével az egyes termelési körzetek központjában levő dohánybeváltó hivatalok, továbbá minden nagyobb köz-

ségben levő pénzügyőri szakaszok vannak megbízva.

Egyébként az állam a termelőit a maga részéről a legmesszebbmenő úgy anyagi, mint erkölcsi támogatásban részesíti. Nevezetesen a várható termésre előlegeket és kölcsönöket ad.

A termelt dohányt kizárólag az állam vásárolhatja meg. A dohányoknak az állam részéről történő megvásárlását, beváltásnak hívják. Ekkor ugyanis a termelt és teljesen kiszáradt dohányt fajok és minőség szerint osztályozza, illetőleg összerakva a termelők a jelzett időben a beváltó hivatalokhoz szállítják be.

Ott azután a beszállított dohányt lemérik az állam kiküldöttjei, a levelek nagysága, valamint a dohány minősége szerint osztályozzák és megállapítják a termelt dohány után a termelőnek járó összeget.

A beváltási árak évről-évre a termelési költségek mindenkor figyelembe vétele mellett a levelek nagysága, ép-sége és a dohányfajok figyelembe vétele mellett előre állapítatnak meg, úgyhogy azok az országban termelt más elsőrendű gazdasági terményekkel paritásban álljanak.

A beváltás után a dohányok a dohánybeváltó hivatalok raktáraiban helyeztetnek el, ahol a gyártás céljaira kellőképp fermentáltatnak és kiképeztetnek.

A kivételre eladott belföldi nyersdohány mennyisége és értéke:

1922/23 költségvetési évben	35.028 q	2.741,908.668 K.,
1923/24 költségvetési évben	39.583 q	64.729,645.700 K.,
1924/25 költségvetési évben	31.824 q	59.906,096.500 K.

értékben.

előállított gyártmányoknak általános és különlegességi gyártmányokra oszlanak. Az általános gyártmányfajok ismét feloszlanak finom, középfinom és kevésbé finom fajokra.

A dohánygyártásra vonatkozó statisztikai adatok:

Az ország területén fennálló dohánygyárak száma 11, 157 tisztviselővel, 13 géppésszel és 167 altisztzel.

Munkásiétszám:

1923/24 költségvetési év végén	5.829 fő
1924/25 költségvetési év végén	4.950 fő
1925/26 költségvetési év végén	4.976 fő

lik, úgymint:

- a nyersanyagok gyártási célokra leendő elkészítésére,
- a tulajdonképpeni gyártásra,
- a készgyártmányok elcsomagolására.

Magyarország dohánygyáraiban bunnótok, szivarok, szivarkák, török és magyar pipadohányok készíttetnek és azonkívül gazdasági célokra dohánylúg kivonat, mely „Thanaton“ név alatt kerül forgalomba.

Amint a szivargyártás kizárólagos kézimunka erővel történik, éppúgy a szivarkagyártásnál az egész gyártás gépek útján megy végbe.

A magyarországi dohánygyárakban

K I M U T A T Á S

A magyar kir. dohánygyárak által az 1923/24. 1924/25. 1925/26. költségvetési években felhasznált nyersanyagról, valamint az előállított dohánygyártmányok mennyiségéről:

I. Felhasznált nyersanyag.

Költségvetési év	külföldi	belföldi	összesen
	métermázsa		
1923/1924	23.153	90.757	113.910
1924/1925	26.369	73.613	99.982
1925/1926	25.742	83.181	108.923

II. Előállított dohánygyártmányok.

Költségvetési év	Burnót	pipadohány	szivar	szivarka	Thanaton	Nikotin-sulfat
	kilogramm		d a r a b		kilogr.	palack
1923/24	— .929	7,697.326	193,750.702	1,381,062.888	6.090	—
1924/25	1.351	5,617.106	104,220.475	1,464,875.750	30.627	—
1925/26	1.275	8,520.491	76,652.550	1,885,377.400	53.694	—

III.

Dohányeladás.

A készgyártmányok eladását az állam maga, illetőleg bizományosai útján gyakorolja. A dohánygyárakban teljesen elkészült, csomagolt és a fogyasztás céljaira alkalmas dohánygyártmányokat az ország különböző körzeteiben felállított dohányáruraktárakba szállítják. A dohányáruraktárak azután az államtól arra engedélyt nyert nagyárusokat hetenkinti megrendelésük alkalmával látja el a kívánt áruval. Viszont a nagyárusok a kisárusok megrendeléseit vannak hivatva kielégíteni. Minden dohányárus az államnak bizományosa.

A dohányárusoknak kizárólag az állami dohányraktárakból származó gyártmányokat szabad eladni.

Külföldről behozott dohánygyártmányok eladásával vagy külföldi dohánygyártmányok behozatalának közvetítésével csak azon egyének foglalkozhatnak, akik erre külön engedélyt nyertek.

Belföldön termelt, illetőleg feldolgozott dohánytermékeknek külföldre való szállítását és eladását a kincstár kizárólag magának tartotta fenn.

A dohányeladásra vonatkozó statisztikai adatok:

Az ország területén fennálló dohányáruraktárak száma 8, 22 tisztviselővel és 9 altisztel.

A dohányjövedék Magyarországon a pénzügyminisztérium felügyelete és ellenőrzése alatt áll, foganatosítja a jövedéki közigazgatást — amely teljesen kereskedelmi alapon van fektetve — az alája rendelt hatóságokkal egyetemlegesen.

A dohányjövedék műszaki irányítása a dohányjövedéki központi igazgatóság feladatát képezi. Ide tartoznak elsősorban a termelést, gyártást, mint az eladást érintő összes ügyek.

Magyarországon a dohánymonopolium 1851. év óta áll fenn. 1867-ig a magyar jövedék osztrák kezelés alatt volt, 1867 óta pedig önálló.

A dohánygyedárúság üzleti eredménye kedvező, amennyiben a jövedék tiszta jövedelme az állam bevételeinek számottevő részét képezi.

Organisation und Tätigkeit der königlich ungarischen Tabaksregie.

Die königlich ungarische Tabaksregie bildet ein vollständiges Monopol, laut welchem das ausschliessliche Verfügungsrecht eben so auf die Tabakproduktion, wie auf den rohen und aufgearbeiteten Tabak, sowie auch auf dessen Inverkehrsbringung sich erstreckt.

Hieraus erfolgt demnach, dass niemand ohne behördlicher Bewilligung

- a) Tabak anbauen,
- b) Tabak verwenden, anfertigen, verarbeiten,
- c) Tabak in Verkehr bringen,
- d) Tabak aus dem Auslande, sei es für den Konsum oder auch nur zwecks Durchtransportes einführen,
- e) solche Maschinen, Werkzeuge und Hilfsmittel herstellen, aus dem Auslande importieren, in Besitz nehmen, benutzen oder in Verkehr bringen darf, welche ausschliesslich zur gewerbemässigen Aufarbeitung des Tabaks dienen.

Obige fünf Punkte enthalten in knapper Form das ganze System der kön. ung. Tabaksregie.

I.

Die Tabakproduktion.

Im Inlande kann Tabak ausschliesslich auf Grund der von der Zentraldirektion der Tabaksregie erhaltenen Bewilligung für das Arar produziert werden. Die Produktionsbewilligung lautet auf Namen und nur für ein Gebiet von bestimmtem Umfange.

Produktionsbewilligungen können die Bewohner beziehentlich Grundbesitzer solcher Gemeinden erhalten, die in Aussicht stellen, dass sie in der Gemeinde wenigstens auf 20 Joch Grund Tabak anbauen werden. Im allgemeinen werden Produktionsbewilligungen — bei einzelnen Tabaksorten auf Gebiete unter 800 Quadratklafter — sonst aber auf solche unter einem Joch von der Regie nicht erteilt. Das für die Produktion bestimmte

Grundstück muss möglichst von regelrechter Form, leicht aufmessbar und zwecks Kontrolle jederzeit ohne Schwierigkeit zugänglich sein. Vor allem aber muss das für die Tabakproduktion bestimmte Gebiet schon Dank der Qualität des Bodens für die Zwecke der Tabakproduktion saugen, so dass die dem gewünschten Zweck entsprechenden Tabakqualitäten erzielt werden können.

In Ungarn darf Tabak *ausschliesslich für den Staat produziert werden.*

Mit der Inspizierung und Kontrolle sind die in der Zentrale der einzelnen Produktionskreise tätigen Tabak-Einlöseämter, weiters die in jeder grösseren Gemeinde vorhandenen Finanzwache-Abteilungen betraut.

Im übrigen lässt der Staat seinerseits seinen Produzenten weitestgehende materielle und moralische Unterstützung zuteil werden. Namentlich werden auf die zu erwartende Fehschung Vorschüsse und Darlehen bewilligt.

Der erzeugte Tabak kann ausschliesslich vom Staate gekauft werden. Der von seiten des Staates erfolgende Ankauf des Tabaks wird „Einlösung“ genannt. Bei dieser Gelegenheit wird nämlich der gefechteste und total ausgetrocknete Tabak nach Sorten und Qualität klassifiziert, beziehungsweise in Büscheln gefasst und von den Produzenten in einem voraus bestimmten Zeitpunkte in die Einlösungs-Ämter abgeliefert.

Dort wird nachher der eingelieferte Tabak von den Exmittierten des Staates abgewogen, nach Grösse der Blätter und Qualität des Tabaks klassifiziert und die nach dem gefechtesten Tabak dem Produzenten zukommende Summe festgesetzt.

Die Einlösungspreise werden von Jahr zu Jahr bei Beachtung der jeweiligen Produktionsunkosten, nach Grösse und Unversehrtheit der Blätter, sowie der Tabaksorten in der Höhe festgesetzt, dass die Preise mit den

übrigen im Lande erzeugten erstklassigen Wirtschaftsprodukten auf Parität stehen.

Nach Einlösung der Tabake werden diese in den Lagerhäusern der Einlösungsämter eingelagert, wo sie für

die Zwecke der Fabrikation entsprechend fermentiert und ausgebildet werden.

**Die sich auf die Produktion beziehenden statischen Daten.
Die Produktionsergebnisse der letzten Jahre.**

Jahr	Zahl der Produzenten	Angebautes Gebiet in Kats-traljoch	Eingelöste Tabakmenge in kg.	Ausbezahlter Einlösungspreis in Kronen	Bemerkung
1923	4.737	28.370	13,269.002	34.320.831.745	Zur Auszahlung gelangender Einlösungspreis
1924	5.391	39.195	19,411.682	177.797,573.520	
1924	5.140	29.916	15,155.283	142.403,349.700	
1926		41.000	28,300.000	280.000,000.000	

Menge und Wert des für den Export verkauften inländischen Rohabaks.

Im Budgetjahr 1922/23. : 35.028 Mtz. im Werte von 2.741,908.668 K.
 „ „ 1923/24. : 39.583 „ „ „ „ 64.729,645.700 „
 „ „ 1924/25. : 31.824 „ „ „ „ 59.906,096.500 „

II.

Tabakindustrie.

In Ungarn gelangen die Tabake in den das Eigentum des Ärars bildenden staatlichen Tabakfabriken zur Verarbeitung. In Ungarn befinden sich zurzeit 11 Tabakfabriken in Betrieb.

In den Tabakfabriken geht die Fabrikation unter der Aufsicht fachlich gebildeter Beamten vor sich.

In dem Fabriken der ungarischen Tabaksregie gelangen nicht nur im Inlande gefechste Tabake, sondern auch grosse Mengen des auf ausländischen Märkten angekauften Rohabaks zur Aufarbeitung. Das Fabrikationsverfahren verteilt sich auf 3 Hauptmomente, namentlich :

1. Die Vorbereitung des Rohstoffes für die Fabrikationszwecke,
2. für die eigentliche Fabrikation,
3. Die Verpackung der fertigen Fabrikate.

In den ungarischen Tabakfabriken werden Schnupftabake, Zigarren, Zigaretten, türkische und ungarische Pfeifentabake, ausserden für Wirtschaftszwecke Tabaklauge-Extrakt erzeugt, welcher unter dem Namen „Thanaton“ in den Verkehr gelangt.

Während die Zigarrenfabrikation ausschliesslich mit Handarbeit vor sich geht, vollzieht sich die gesamte Zigarettenfabrikation mit maschineller Kraft.

Die in den ungarischen Tabakfabriken erzeugten Fabrikate verteilen sich auf : allgemeine und Spezial-Fabrikate. Die allgemeinen Fabrikate verteilen sich wieder auf feine, mittelfeine und minderfeine Sorten.

Die auf die Tabakfabrikation sich beziehenden statistischen Daten :

Die Zahl der sich auf dem Gebiete des Landes befindlichen Tabakfabriken ist 11, mit 157 Beamten, 13 Maschinisten und 167 Unterbeamten.

Der Arbeiterstatus :

Ende des Budgetjahre
 1923/24 : 5829 Personen
 1924/25 : 4956 „
 1925/26 : 4970 „

A U S W E I S :

Über den von den kön. ung. Tabakfabriken während der Budgetjahre 1923/24, 1924/25, 1925/26 aufgearbeiteten Rohstoff sowie die Menge der erzeugten Tabakfabrikate :

I. Rohstoffverbrauch :

Budget-jahr	Ausländischer	Inländischer	Zusammen
meterzentner			
1923/24	23.153	90.757	113.910
1924/25	26.369	73.613	99.982
1925/26	25.642	83.181	108.823

II. Erzeugte Tabakfabrikate :

Budget-jahr	Schnupftabak	Pfeifentabak	Zigarren	Zigaretten	Thanaton	Nikotinsulphat
Kilogramm						Flaschen
S t ü c k			Klgr.			
1923/24	—,929	6,697.326	193,750.702	1,381,062.888	6.090	—
1924/25	1,351	5,617.106	104,220.475	1,464,875.750	30.627	—
1925/26	1,275	8,520.491	76,652.550	1,885,377.400	53.694	—

III.

Tabakverschleiss.

Der Verschleiss der fertigen Fabrikate erfolgt vom Staate selber, beziehentlich durch dessen Kommissionäre. Die in den Fabriken ganz fertiggestellten, verpackten und für den Konsum geeigneten Tabakerzeugnisse werden in die in den verschiedenen Distrikten des Landes errichteten Tabakwarenlager abgeliefert. Diese Tabakwarenlager versehen dann die vom Staate Konzessionierten Grosstrafikanten wöchentlich mit der gewünschten Ware. Diese Grosstrafikanten sind

dagegen verpflichtet, den Bedarf der Kleintrafikanten zu decken. Jeder Tabakhändler ist ein Kommissionär des Staates.

Die Tabakhändler dürfen ausschliesslich die aus den staatlichen Tabakniederlagen stammenden ärarischen Fabrikate verschleissen.

Mit dem Verschleiss von importierten Tabakerzeugnissen oder mit der Vermittlung der Einfuhr ausländischer Tabakfabrikate dürfen sich nur solche Personen beschäftigen, denen hiezu eine besondere Bewilligung erteilt wurde.

Den ausländischen Export oder Verschleiss von im Inlande erzeugten, beziehentlich aufgearbeiteten Tabakfabrikaten hat das Ärar ausschliesslich für sich vorbehalten.

regie bildet die Aufgabe der Zentraldirektion des Tabakgefälles. Hierher gehören in erster Instanz die Produktion und Fabrikation wieauch die den Verschleiss berührenden sämtliche Angelegenheiten.

In Ungarn besteht das Tabakmonopol seit dem Jahre 1851. Bis zum Jahre 1867 befand sich die ungarische Tabakregie unter österreichischer Verwaltung, seit dem Jahre 1867 aber ist sie selbständig.

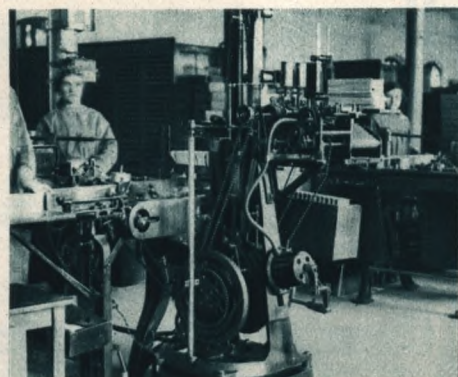
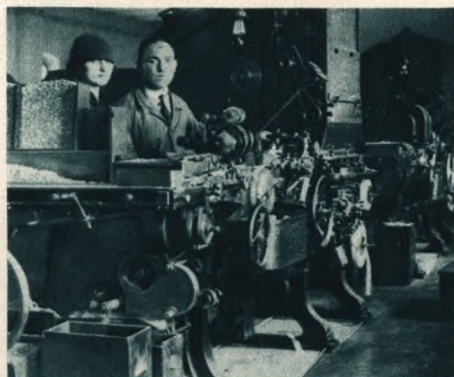
Das geschäftliche Ergebnis des Tabakmonopols ist günstig, sodass der Reingewinn der Regie einen wesentlichen Teil der Staateinnahmen ausmacht.

Die auf den Tabakverschleiss sich beziehenden statistischen Daten.

Die Zahl der auf dem Gebiete des Landes errichteten Tabakwarenlager ist 8 mit 22 Beamten und 9 Unterbeamten.

Die Tabaksregie in Ungarn steht unter der Aufsicht und Kontrolle des Finanzministeriums. Von hier wird gemeinsam mit den untergeordneten Behörden die Administration geleitet, welche auf absolut handelsmässigen Grundlagen ruht.

Die Technische Leitung der Tabak-

MAUTHNER TESTVÉREK
R. T.
ÉS TÁRSAI

BUDAPEST. VI,

HAJOS UCCA 1.

Alakult: 1920. — Sürgöny-
cím: Salamander. — Igazga-
tóság tagok: Mauthner Zoltán
vezérigazgató, Wigner Antal
igazgató. — Ü z l e t k ö r e:
bőrgyártás.

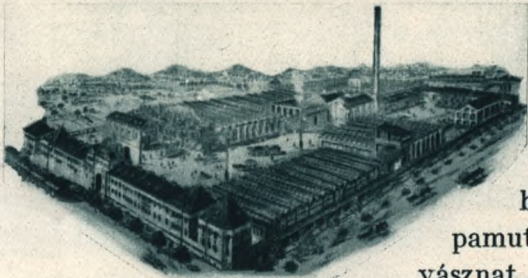
Gyártelep: Újpest, Váci út 40.
Érdekeltségei: Bőr- és
cipőgyár, Nemzetközi Bőr-
ipari és Kereskedelmi Rész-
vénytársaság.

Részvénytőke: 3,000.000 pengő. Tőketartalék 1,500.000 pengő.
A részvénytőke 60.000 drb 50 pengős részvényre oszlik.

MAGYAR PAMUTIPAR R.-T.

FONÓ-, CÉRNAZÓ-, SZÖVŐ-, FEHÉRÍTŐ-, FESTŐ,
APPRETURA- ÉS KONFEKCIÓ-INTÉZET UJPESTEN

Központi iroda és gyári raktár: Budapest, V, Arany János ucca 31.

Gyárt: szövőfonalat csomagokban (Bündelgarne) s mindennemű a szövéshez, kötszövéshez alkalmas pamutfonalat (cops) nyers, fehérített és festett állapotban 60. számig, 2—3—4-szeres cérnát, bányamécselet és kötszervattát. **Gyárt továbbá:** Molinót, kalikót, pamutvásznat, chiffont, inledet, kanavászt, oxfordot, zephirt, ponyvásznat, hygienikus pelenkát, asztalterítőt, szalvétát, zsebkendőt és tarkán szövőtt cikkeket, valamint műselyem szöveteket. **Konfekció és kesztyű-osztályában** készül a katonai fehérnemű, sátorlapok és egyéb hadfelszerelési cikkek, a legtartósabb munkásöltönyök, valamint téli és nyári kesztyűk pamutból — A magyar Nemzeti Hadseregnek, a magyar Államvasutaknak, valamint számtalan állami üzemnek és intézetnek állandó szállítói.

HUNGARIAN COTTON INDUSTRY COMPANY LIMITED

SPINNING-, TWINING-, WEAVING-, BLEACHING-, DYING-, FINISHING- AND READY-MADE CLOTHING FACTORY IN UJPEST.

Head Office and Stores of factory: Budapest, V, Arany János ucca 31.

Produces: Yarns in bundles, and all sorts of cotton yarns apt for weaving and knitting raw, bleached and dyed (cops), until No. 60, 2—3—4-fold twine, wicks of miner's lamps and cotton-wool.

Furthermore: Molino, Calico, cotton-cloth, Tcloth, greys, chiffon, inled, canvas, oxford, zephir, tilt-cloth, hygienic long-cloths, table-cloth, napkins, handkerchief, coloured woven articles and artificial—silk tissues. In the Department of ready-made articles and of gloves are produced: military underlinen, tent-cloths and other articles for military equipment, moreover the most durable suits for workmen and winter and summer cotton-gloves. Permanent furnishers to the Hungarian National Army, the State-Railways, and to numerous State works and institutions.

„PROVIDENTIA“ BIZTOSÍTÓ R.-T.

a Magyar Általános Hitelbank alapítása.

KÖZPONTI IGAZGATÓSÁG:

BUDAPEST, V, GRÓF TISZA ISTVÁN UCCA 24.

Az intézet Magyarországon folytatott közel három évtizedes működése alatt közismert jó hírnévre tett szert. Az intézet a gazdasági élet legkülönbözőbb rétegeiben általános elismertségnek örvend, amit jó megalapozottságának, megbízható üzletelvének és a kárelintézkések tekintetében tanúsított közismert előzékenységének köszönhet. Az intézet üzletágai a következők: Tűz-, betöréses-lopás-elleni, szállítmány-, szavatossági, baleset-, automobil- és géptörés-elleni biztosítás. Ezen ágazatok közül a Providentia egyesekben Magyarországon kezdeményező és úttörő szerepet visz, nevezetesen a szállítmány-, automobil- és géptörés-biztosítási ágazatokban. Az intézet budapesti központján kívül Magyarországon különböző vidéki városaiban 12 főügynökséggel bír.

„PROVIDENTIA“ VERSICHERUNGS A.-G.

Gründung der Ungarischen Allgemeinen Kreditbank.

CENTRALDIREKTION:

BUDAPEST, V, GRÓF TISZA ISTVÁN UCCA 24.

Das Institut hat sich während seiner nahezu 3 Jahrzehnte langen Tätigkeit einen allbekannt guten Ruf erworben. Das Institut verdankt diese allgemeine Anerkennung in den verschiedensten Schichten des Wirtschaftslebens seiner guten Fundiertheit, seinen zuverlässigen Geschäftsprinzipien und seiner allgemein bekannten Zuverlässigkeit hinsichtlich der Erledigung von Schäden. Das Institut betreibt folgende Geschäftszweige: Feuerversicherung, Versicherung gegen Einbruchdiebstahl, Transport-, Haftpflicht-, Unfall-, Automobil- und Maschinenbruchversicherung. In einzelnen dieser Versicherungszweige spielt die Providentia in Ungarn eine direkt bahnbrechende und führende Rolle, namentlich in der Transport-, Automobil- und Maschinenbruchversicherung. Die Anstalt unterhält ausser ihrer Budapester Zentrale 12 Generalagenturen in den verschiedenen Provinzstädten Ungarns.

„PROVIDENTIA“ SOC. AN. D'ASSURANCES

fondée par la Banque Générale de Crédit Hongrois.

DIRECTION CENTRALE:

BUDAPEST, V, GRÓF TISZA ISTVÁN UCCA 24.

La société a gagné par suite de son activité de presque 30 ans en Hongrie une réputation notoire. La société est très bien renommée dans les différents milieux de la vie économique grâce à sa solidité, à ses principes correctes d'affaires et à la coullance bien connue, manifestée dans la liquidation des dommages. Les branches d'affaires de la société sont: Feu, vol-éffraction, transport, garanties, accidents, ruptures d'autos et de machines. Dans quelques-uns de ces branches la Providentia joue un rôle d'initiative en Hongrie, surtout dans l'assurance de transport, automobiles et rupture de machines. La société a en Hongrie outre son siège central de Budapest, 12 agences générales en diverses villes de province.

„PROVIDENTIA“ INSURANCE COMPANY LTD

founded by the Hungarian General Creditbank.

CENTRAL BOARD:

BUDAPEST, V, GRÓF TISZA ISTVÁN UCCA 24.

The company has got a notorious good renown during its activity in Hungary of nearly 30 years. The company's high standig is generally known in the various shifts of economic life, what is due to its good foundation, to its correct business maxims and to the notorious complaisance in the settlement of damage affairs. The branches of activity of the Company are: Insurance against fire, burglary-, transport-, guaranty-, accidents-, breaking of autos and machines. The company has besides its Head Office in Budapest, 12 general agencies in various provincial towns of Hungary.

Budapesti m. kir. állami gépgyár látképe.

Magyar Kir. Állami Vas-, Acél- és Gépgyárak Budapest, X, Kőbányai út 21.

Magyarország nehéz vasiparának egyik legjelentősebb tényezőjét alkotják a magyar kir. állami vas-, acél- és gépgyárak, amelyek egy igazgatóság vezetése alatt a budapesti m. kir. állami gépgyárat és a diósgyőri m. kir. vas- és acélgyárat foglalják magukban.

A budapesti m. kir. állami gépgyárnak, amely az 1870. év óta van a m. kir. kincstár tulajdonában és jelenleg mintegy 3550 munkást foglalkoztat, négy fő gyártási ága van é. p.: a mozdonyépítő, a vashíd-szerkezeteket, a gazdasági gépeket és gépkocsikat gyártó ágazat. Ezeket kívül a gyár még modernül berendezett nagy vas- és fémöntődével is fel van szerelve.

A mozdonyépítő osztályban rendes és keskeny nyomtávú gőz- és motoros-mozdonyok, motoros-hajtányok, és sínautók, valamint gőzkazánok, sajtolt keretlemezek, kerékpárok, kerékvázak és egyéb mozdony, szerkocsi és vasúti vasúti teherkocsi alkatrészek készülnek.

A vashíd-szerkezetek osztályában vasúti és közúti hidakon kívül mindenféle darúk-, híd- és magasépítési vas-szerkezetek készülnek. Magyarországi vasúti és közúti híd-jainak legnagyobb része a budapesti m. kir. állami gépgyárban készült. Legjelentősebb alkotásai: a budapesti „Erzsébet” és „Ferenc József” Dunahídad, a budapesti vasúti összekötő híd, továbbá a Duna- és Tiszafolyamok számos más vasúti és közúti hídja is.

A gazdasági gépgyártási osztályban készülnek a mezőgazdasági gépek, amelyek kiváló minőségükkel fogva nemcsak hazánkban, hanem a Balkán államokban, Olasz-, Török-, Spanyolországban, Portugáliában, Francia- és Olaszországban, sőt Ázsiában és Afrikában is kiváló hírnévnek örvendenek. Ebben az osztályban készülnek cséplőgépek, gőz-, benzin-, nyersolaj- és szivógázlokomobilok és motorok, ekemozdonyok (szántógépek), úthengerlőgépek vízhorodó- és öntözőkocsi (traktorok).

A gépkocsi gyártási osztályban autóbuszok, teher-töltő-, öntöző- és seprőautók készülnek.

A vas- és fémöntőműhelyben vas- és fémöntvények, öntöttvas vízvezetési csövek, barnaszén és egyéb gyengébb minőségű szén tüzelésére alkalmas Jobbágy-féle folytonosságkályhák készülnek.

A diósgyőri m. kir. vas- és acélgyárban, amelyet jelenlegi helyén az 1868. évben kezdtek el építeni és amely mintegy 5400 munkást és 1300 bányamunkást foglalkoztat, a nevezetesebb üzemek a következők: a Martinacélmű, hengerművek, nagyolvasztóüzem, vas- és acélöntőde, elektroacélkohó, kovács és sajtológépműhelyek, eszterga- és szerszáműhely, váltóműhely, tűzálló-téglagyár, gépjavitó és egyéb melléküzemek.

E gyárban készülnek mindennemű hengerelt árúk, vasúti sínek és kapcsoló szerelvények, váltók és kitérők, keresztelések és fordítóköröngök, acélöntvények Martin-, tégely- és elektroacélból, vasöntvények nyersen és megmunkálva, sajtolt, kovácsolt gép- és hajóalkatrészek, tengelyek, kerék-abroncsok, szegecses, csavarok, különféle acélszerszámok és kiváló minőségű különleges szer-zszám és gyorseszterga acélok, stb.

A gyárhoz tartozik több barnaszénbánya-, vaskő- és homokbánya üzem is.

A magyar kir. állami vas-, acél- és gépgyárak fent ismertetett gyárjai nemcsak gyártmányaik kiválóságáról, hanem az alkalmazottak és munkások szociális igényeinek kielégítésére szolgáló intézményük mintaszerűségéről is messze földön ismeretesek.

Kön. Ung. Staatl. Eisen-, Stahl- und Maschinenfabriken Budapest, X, Kőbányai út 21.

Einen der bedeutendsten Faktoren der ungarischen schweren Eisenindustrie bilden die Kön. Ung. Staatlichen Eisen-, Stahl- und Maschinenfabriken, welche unter der Leitung einer Direktion die Budapester kön. ung. staatl. Maschinenfabrik und die Diósgyőrer kön. ung. Eisen- und Stahlfabrik in sich schliessen.

Die Budapester kön. ung. staatl. Maschinenfabrik, welche sich seit dem Jahre 1870 im Besitze des Aerars befindet und gegenwärtig 3550 Arbeiter beschäftigt, bestet aus vier Produktionszweige und zwar: Lokomotivenbau, Eisenbrückenkonstruktionen, Erzeugung von landwirtschaftlichen Maschinen und Kraftwagen. Die Fabrik verfügt auch über eine modern eingerichtete grosse Eisen- und Metallgiesserei.

In der Abteilung für Lokomotivenbau werden normale- und schmalspurige Dampf- und Motorlokomotiven, Motorraisenen, Schienen-Autos, Dampfkessel, gepresste Rahmenplatten, Fahrräder, sowie sämtliche Bestandteile für Lokomotive, Tender und Eisenbahn-Lastwagen erzeugt.

In der Abteilung für Eisenbrückenkonstruktionen werden Eisenbahn- und Strassenbrücken, allerlei Elevator-, Brücken- und Hochbau-Eisenkonstruktionen verfertigt. Der grösste Teil der Eisenbahn- und Strassenbrücken Ungars würde in der Budapester kön. ung. staatl. Maschinenfabrik erzeugt. Zu den bedeutendsten Schöpfungen der Fabrik gehören die Budapester „Elisabet“- und „Franz Josef“-Donaubrücken, die Budapester Eisenbahn-Verbindungsbrücke, weiters zahlreiche Eisenbahnbrücken des Donau- und Theisstromes, sowie auch viele Strassenbrücken.

In der Abteilung für die Fabrikation landwirtschaftlicher Maschinen werden landwirtschaftliche Maschinen erzeugt, welche sich dank ihrer vorzüglichen Qualität nicht nur in Ungarn, sondern in den Balkanstaaten, in Italien, in der Türkei, in Spanien, Portugalien, Frankreich und Russland, sogar in Asien und Afrika eines ausserordentlichen Rufes erfreuen. In dieser Abteilung werden Dreschmaschinen, Dampf-, Benzin-, Rohöl- und Sauggaslokomobile und Motore, Pflugmaschinen, Strassenwalzmaschinen, Wassertransport- und Sprengwagen, Traktoren erzeugt.

In den Kraftwagen-Abteilung werden Autobusse, Lastautomobile, Sprengautos, Feuerlöschautos und Strassenkehrmaschinen erzeugt.

In der Eisen- und Metallgiesserei werden Eisen- und Metallgussarbeiten, Gusseiserne- Wasserleitungsröhre und für Braunkohlen- und sonstige schwachere Kohlen-sorten eingerichtete, sogenannte Jobbágy'sche Füllöfen erzeugt.

In der Diósgyőrer kön. ung. Eisen- und Stahlfabrik, mit deren Bau auf ihrer jetzigen Stelle im Jahre 1868 begonnen wurde und welche zurzeit 5400 Arbeiter und 1300 grubenarbeiter beschäftigt, befinden sich folgende Hauptbetriebe: Martinstahlwerk, Walzwerke, Hochofenbetrieb, Eisen- und Stahlgiesserei, Elektroofen, Schmiede- und Presswerkstätten, Dreherei- und Werkzeug-Werkstätte, Weichen-Werkstätte, feuerfeste Ziegelei, Maschinen-Reparatur und andere nebenbetriebe.

In dieser Fabrik werden allerlei Walzwaren, Eisenbahnschienen und Kleinmaterial, Weichen, Kreuzungen und Drehscheiben, Martin-, Tiegel- und Elektro-Stahlgüsse, Eisengüsse roh und apretiert, gepresste und geschmiedete Maschinen- und Schiffsbestandteile, Achsen, Räderreifen, Nägel, Schrauben, allerlei

Máv. legújabb, 424. sorozatú túlhevítős mozdonya, készült a budapesti m. kir. állami gépgyárban.

Stahlwerkzeuge, I a. Spezialwerkzeuge- und Schmellrehstähle usw. erzeugt.

Zur Fabrik gehören mehrere Braunkohlengruben, ein Eisenerz-, und Sand-Grubenbetrieb.

Die hier geschilderten kön. ung. staatl. Eisen-, Stahl- und Maschinenfabriken sind nicht nur wegen der Vortüchtigkeit ihrer Fabrikate, sondern auch durch die Musterhaftigkeit der Zufriedenstellung der sozialen Bedürfnisse ihrer Angestellten und Arbeiter dienenden Institutionen in fernen Landes bekannt.

Diósgyőri nagy olvasztó.

Forges, Aciéries et Ateliers de construction Royaux de l'État Hongrois

Budapest, X, Kőhányal út 21.

Les Forges, Aciéries et Ateliers de construction Royaux de l'État Hongrois, sont un des facteurs les plus importants de l'industrie métallurgique de la Hongrie et elles renferment sous-seule direction la Fabrique de Machine Roy. Hongr. de Budapest et les Usines de Fer et d'Acier de Diósgyőr.

La Fabrique de Machines Roy. Hongr. de Budapest qui appartient depuis 1870 au Trésor Roy. Hongrois et emploie maintenant 3550 ouvriers environ, a quatre branches de fabrication, soit : la construction de locomotives, la fabrication de constructions de ponts de fer, production de machines agricoles et de camions-automobiles. En outre l'usine est munie aussi d'une grande fonderie de fer et de métaux, équipée de la façon la plus moderne.

Dans le département de construction de locomotives on construit des locomotives à vapeur et à moteur de voie normale et étroite puis chaudières à vapeur, tôles de cadres pressés, paires de roues et d'autres ingrédients de locomotives, de tenders et de chariots de chemins de fer.

Dans le département de constructions de ponts de fer on produit des ponts de chemins de fer et de routes, toutes sortes de constructions de fer pour des grues, pour des ponts et pour superstructures. La plupart des ponts de chemins de fer et de routes de la Hongrie a été construite dans la Fabrique de Machines Roy. Hongr. de Budapest. Ses créations les plus importantes sont les ponts de Danube „Erzsébet“ et „Ferenc József“ à Budapest, le pont de jonction des chemins de fer à Budapest, puis plusieurs autres ponts de chemins de fer et routes des fleuves Danube et Tisza.

Dans le département de construction de machines agricoles sont fabriqués les machines agricoles qui ont par suite de leur qualité excellente une réputation remarquable non seulement en Hongrie, mais aussi dans les pays du Balkan, en Italie, Turquie, Espagne, Portugal, France et Russie, et même en Asie et Afrique. Dans ce département on fabrique des batteuses, des locomobiles et moteurs à vapeur, à essence, à huile crue et à gaz aspirant, des tracteurs et routières.

Dans le département d'automobiles en produit des autobus, des auto-camions, des autos de pompiers, des autos-arrosoirs, auto-balayeuses et des voitures supérieurement aérées.

Dans la fonderie de fer et de métaux on produit des différents fontes de fer et de métaux-, des tuyaux de conduite de fonte, des poêles à remplir système „Jobbágy“ adaptés à chauffage avec du lignite et d'autres sortes de houille de moindre qualité.

Dans les usines de Fer et d'Acier à Diósgyőr dont la construction a été commencée sur sa place actuelle en 1868 et qui emploient maintenant 5400 ouvriers et 1300 mineurs environ, les usines principales sont les suivantes : fourneaux d'acier Martin, laminoir, hautesfourneaux, fonderie de fer et de métaux, fourneaux d'acier „electro“, ateliers de forge et de pression, atelier à tourner et d'outils, atelier à changement de voie, fabriques de tuiles incombustibles, ateliers de réparation de machines et d'autres services auxiliaires.

Dans cette fabrique sont produites toutes les sortes de marchandises laminées, des rails et leurs pièces de jonction, aiguilles, croisement et changement de voie, plaques tournantes, des fontes d'acier, faites d'acier Martin, d'acier de creuset et d'acier „electro“, fontes de fer

crues et travaillées, ingrédients de machines et de vaisseaux pressés et forgés, des essieux, des bandages, des rivets, des vis, des outils d'acier et des aciers spéciaux de qualité excellente pour outils et tours rapides etc.

A l'usine appartiennent plusieurs mines de lignite et de fer et une sablonnière.

Les fabriques susmentionnées des Forges, Aciéries et Ateliers de construction Royaux de l'État Hongrois sont bien connues partout non seulement par suite de la qualité excellente de leurs produits, mais aussi à cause de l'exemplarité de leurs institutions qui soignent les exigences sociales des employés et des ouvriers.

Roy. Hungarian State Iron-Steel and Machine-Works

Budapest, X, Kőhányal út 21.

One of the most important factors of the iron-industry of Hungary are the Royal Hungarian State Iron-steel and Machine-works, which comprise under one management the Royal Hungarian State Machine-Factory of Budapest and the Royal Hungarian State Iron-and Steelworks of Diósgyőr.

The Royal Hungarian State Machine-Factory of Budapest, which is since 1870 in the propriety of the Hungarian Treasury and employs now about 3550 workmen, has four principal branches of fabrication, i. e.: the construction of locomotives, the building of iron-bridge-constructions, the fabrication of agricultural machines; and the production of motor-cars; besides that the Factory is provided with a great iron- and metal- foundry with modern equipment.

In the department for construction of locomotives there are made steam-locomotives and motor-locomotives of ordinary and narrow gauge. further steam-boilers, pressed frame-plates, wheel-pairs, wheel-frames and other ingredients of locomotives, tenders and luggage-vans.

In the department of iron-bridge-constructions there are made besides railway- and ordinary bridges all sorts of iron-constructions for cranes, for bridge- and overground workings. The greater part of railway- and highroad bridges of Hungary were made in the Roy. Hung. State-Machine Factory in Budapest. To its most important creations belong the Danube-bridges in Budapest „Erzsébet“ and „Ferenc József“, the connecting railway-bridge of Budapest, moreover several other railway- and public bridges of the rivers Danube and Tisza.

In the department for fabrication of agricultural machines are made the machines for agriculture, which have an excellent repute due to their first-rate quality not only in our country, but also in the Balkan states, Italy, Turkey, Spain, Portugal, France, Russia and even in Asia and Africa. In this department are made thrashing-machines, steam-, benzine-, raw oil- and sucking-gas — locomobiles and motors, plough-locomotives (ploughing-machines) street-rollers and street-sweepers, water-carriers and irrigating-carriages, tractors.

In the department of motor-cars are manufactured autobusse, camions, fire-brigade autos, irrigating autos, street sweeper cars and supplementary cadriages.

In the iron- and metal-foundry there are made various iron- and metal castings: tubes of cast-iron for archeducts, filling-stoves „Jobbágy“-system for firing with brown-coal and other coals of inferior quality.

In the Roy. Hung. State Iron- and Steelworks of Diósgyőr, the constructions of which had begun on its present place in 1868 and which employs about 5400 workmen and 1300 miners, the most important works are the following ones: the Martin-steelwork, the rolling-works, the great foundry, the iron- and steel-foundry, the electrosteel-furnace, the forging and pressing-works, the turner's- and tool-works, workshops for switches and crossings manufacture, the factory of fire-bricks, the machine-repairing and other auxiliary works.

In this factory are made all sorts of rolled articles, rails and their joining material, switches, crossings and turning-platforms, steel-castings of Martin-, crucible- and electro-steel, iron-castings, raw and worked, ingredients of machines and ships, pressed and forged, shafts, tires, rivets, screws, various steeltools and special tool- and high speed steels of excellent quality, etc.

To the factory belong several brown-coal-mines and Iron-mines and a sand-mine.

The factories described above of the Roy. Hung. State Iron-Steel- and Machine-Works are known also in distant countries, not only for the excellent quality of their products, but also for the exemplariness of their institutions for the satisfaction of the social wants of the employees and workmen.

HAZAI FATERMELŐ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Vaterländische Holzproduktion Aktiengesellschaft
Production de Bois de la Patrie Société Anonyme
BUDAPEST

Központi iroda: V, Béla u. 8 sz.
 Telefon: Teréz 121—56, 121—57, 121—58, József 381—92.
 Wiener fiók: Wien, I, Elisabethstrasse 15. Telefon: 53—12.
 Faipari telepei: VII, Egressy út 28/32.
 Telefon: József 392—18,
 Városi bútörüzlete: V, Nádor u. 18.
 Telefon: Teréz 143—12.
 Keretlécbizományi raktára: VII, Vörösmarty u. 3/a.
 Telefon: József 444—85.

Mindennemű puha- és keményfa-, fűrészelt anyag-, talpa-,
 bányafa-, donga-, tűzfatermelés, import és export
 Bútorok — Keretléc-, ovál- és körkeretgyártás és export

Érdekeltségek az utódállamokban:

Jugoszlavia:

Domovinska Proizvodnja Drva D. D., Zagreb
 Fűrészüzem: Cakovec

Narodna Sumska Industrija D. D., Zagreb
 Fűrészüzem: Okučani

Románia:

„Patria“ S. A. Romana Pentru Exploatarea Lemnelor
 Központi iroda: Arad
 Fűrészüzemek: Arad, Campofung la Tisa (Hosszúmező)

Ferestraul Aradan Societate Pe Aktii
 (Aradi Fűrészgyár Részvénytársaság)

Központi iroda: Arad
 Fűrészüzemek és faterlepek: Arad, Pecica (Magyarpécska)

Csehszlovákia:

Spiska Drevarska Ucastinarska Spoloenost
 (Szepesi Fatermelő R.-T.)
 Fűrészüzem: Levoča (Lőcse)

Illits Carlton Szálló Budapest
Illits Hotel Carlton Budapest Donau-Quai

Manufacture de Porcelaines de Herend S. A.

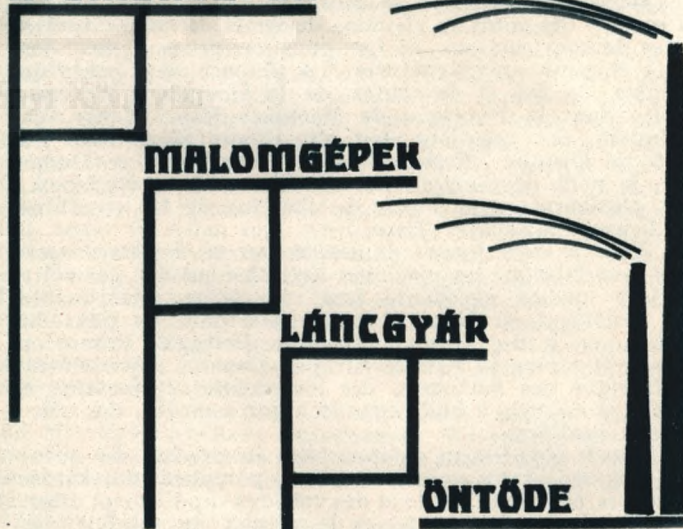
Fondée en 1839.

Manufacture: à Herend (Comitat Veszprém), Hongrie.

Direktion: à Budapest IV, Váci ucca 20.

Porcelaines de grand-luxe, exclusivement peintes à la main. — Services de table, de thé et de café. Articles de luxe et fantaisies (vases, bonbonnières, figurines etc.) — La manufacture a gagné aux 24 expositions internationales les plus hauts prix

NYOMDAGÉPEK

WÖRNER J. ÉS TÁRSA
GÉPGYÁR RÉSZV.-TÁRS.

BUDAPEST, V.,
 VÁCI UT 48 SZ.

SÜRGÖNYCÍM:
 WÖRNERGYÁR

ALAPITTATOTT:
 1 8 6 7

BUDAPESTI NEMZETKÖZI VÁSÁR

Az immár több mint 20 éves vásárt a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara rendez minden év tavaszán, a magyar ipar és több külföldi állam kiállítóinak részvételével. A vásárt évenként közel 300.000 ember látogatja meg, közöttük 20—25.000 külföldi kereskedő is. A vásár kiállítói és látogatói 25—50 %-os utazási és szállítási kedvezményt élveznek 15 állam vasút- és hajózási társaságánál. A magyar határ a vásárigazolvány felmutatása mellett vísum nélkül léphető át.

LA FOIRE INTERNATIONALE DE BUDAPEST

La Foire Internationale de Budapest, organisée par la Chambre de Commerce et d'Industrie de Budapest depuis plus de 20 années, présente aux visiteurs accourus de tous les points du monde les produits de l'industrie hongroise et de l'étranger. Le nombre des visiteurs s'élevait dans les dernières années à près de 300.000, le nombre des commerçants étrangers à 25—30.000. Des réductions de 25—50% sur le prix du voyage et du transport sont accordées par les Sociétés de chemins de fer et de navigation de 15 états européens

Contre présentation de la Législation de la Foire, les visiteurs peuvent
♦ ♦ ♦ ♦ ♦ passer la frontière hongroise sans être munis de visa. ♦ ♦ ♦ ♦ ♦

Royal Hungarian Postal Savings Bank

Head Office :

Budapest, V, • Hold ucca 4.

Telephones: Teréz 7—79, 8—27, 53—39, 85—97, 85—98, 85—99, 85—08, 106—13, 106—14, 106—15 and IX, Lónyai ucca 30-32 (Pawnshop) Telephones : 23—88, 23—89, 76—46, 105—27.

Established with Act IX: 1885, began its activity on February 1st, 1886. The Bank has an organization like the English system and stands under control and guarantee of the State. The extern intermediary service is done as well in the deposit-business, as in the check-account-business by about 1800 Post Offices. — At the head of the Institution stands the General-Manager appointed by the Governor of the country.

Branches of business :

I. Saving business :

The Bank manages the deposits of private persons, of institutions of the State and of autonomous institutions, of State owned works and of funds and foundations managed by the State; it receives deposits with special interests, closed deposits and deposits in foreign currencies. The normal rate of interest is 6%, the rate of special deposits 6½%

II. Check business :

The Bank accepts payments on check accounts from home and abroad and effects re-payments resp. remittances against checks. It executes the whole money-management of the Hungarian State on special check-accounts. It settles an international postal check-traffic with Austria, Germany, Switzerland, the Netherlands and the free State of Danzig and its business of banking remittances extends with exception of Norway, Denmark, Greece and Russia to every state of Europe, and also to the U. S. A. — The inauguration of other relations is in preparation. — For the deposits on commercial check-accounts the Bank grants at present 2% interests

III. Business of Securities :

The buying and sale of State-bonds, cashing of coupons, evidence of bonds which may be drawn and their encashment, guarding of securities in custody and granting of advances on them, managing of closed deposits, safe-deposits, custody of cautions. By the issue of State-loans the Postal Savings Bank acts an important part.

IV. Pawn business :

Granting of loans against manual pledges in the Head Office and through intermediary of the pawn-offices in the metropolis and in the places of the surroundings, moreover the arrangement of daily auctions, general and artistic auctions, private auctions and their control, and in connection with them the execution of orders concerning valuation.

The total sum of savings- and check-deposits was at the end of May 1927 about 200,000.000 Pengő.

EDMUND MAUTHNER

SAMENZUCHT UND SAMENHANDELS AKTIENGESELLSCHAFT

BUDAPEST, VII, ROTTENBILLER U. 33.

Der Gründer der Firma, ist Edmund Mauthner, kön. ung. Oberöconomierat, geboren in Budapest am 22. April 1848. In den sechziger Jahren betrat er die Bahn des praktischen Landwirtes und wirkte erst in der Kisjenőer Domäne des Erzherzogs Josef, hernach in der Bujáker Domäne des Fürsten Paul Esterházy, dann in der Mácsaer Domäne des Grafen Georg Károlyi als Volontär. Nach dieser Tätigkeit absolvierte er zur Erweiterung seiner Kenntnisse die Landwirtschaftliche Akademie in Magyaróvár.

Während dieser zwei Perioden seiner Laufbahn, wurde der mit scharfer Beobachtung begabte junge Öconom gewahr, dass die Samenzucht in Ungarn fast unbekannt ist und gelangte zur Erkenntnis, von welchen weittragenden Vorteilen für den ungarischen Landwirt es wäre, sich in grösserer Masse mit dem Bau und der Verwertung von Samen zu befassen. Die Idee der Samenkultur, Verwertung und des Exportes beschäftigte ihn und um seine Kenntnisse noch mehr zu erweitern, begab er sich anfangs der siebziger Jahre zu den Begründer der Samenuntersuchungen, Professor Nobbe an der berühmten Hochschule Tharand, in Sachsen, an dessen Seite er als Adjunkt wirkte.

In 1874 gründete Edmund Mauthner sein Geschäft, das Personal war ein Mann. Er musste mit den Schwierigkeiten des Anfanges kämpfen, alle Hindernisse wurden mit Fleiss, Energie besiegt und aus der planmässigen Arbeit entwickelte sich die grosszügige Weltfirma, welche überall

einen hervorragenden Ruf hat. Die Verbindungen der Firma erstreckten sich nicht nur auf Österreich, Russland und dem Balkan, sondern fast auf alle Weltteile. Der Krieg und die Nachkriegszeit haben Verhältnisse geschaffen, welche hindernd wirkten, mit rastlosem Fleiss wird aber daran gearbeitet, die alten Verbindungen wieder herzustellen und diese Tätigkeit zeitigt bereits schöne Erfolge,

Im Jahre 1900 traten die Söhne Edmund Mauthners: Alfred Mauthner, kön. ung. Oberöconomierat und Paul Mauthner in die Firma. Von dieser Zeit an nahm auch das Exportgeschäft einen starken Aufschwung. Das Riesennetz der Agenten umspannt fast ganz Deutschland, Dänemark, England, Frankreich, Schweden, die Verbindungen erstrecken sich auch nach Amerika. Die Hauptartikeln des Exportes sind Luzerne, Rothklee, Inkarnatklee, Erbsen Sonnenblumenkerne Wicken Sandwicke, Kürbiskerne, Raps.

Die Zentrale befindet sich Rottenbillergasse 33, Zahl des Personals 110, während der Saison 250—300. Grossangelegte Cultur- und Versuchsanlagen besitzt die Firma in Csepel, Ferenchalom, Derekegyháza. Auf contractlicher Basis züchten in- und ausländische Grossdomänen, Produzenten, auf viele tausend Joch umfassende Flächen landwirtschaftliche Samen, Hülsenfrüchte, Gemüse und Blumensamen für die Firma. Mustergültige, moderne Reinigungsanlagen befinden sich in der Rottenbillergasse 33 und in Csepel, in letzteren auch Reinigungs und Entkäferungsanlagen für Erbsen und Bohnen.

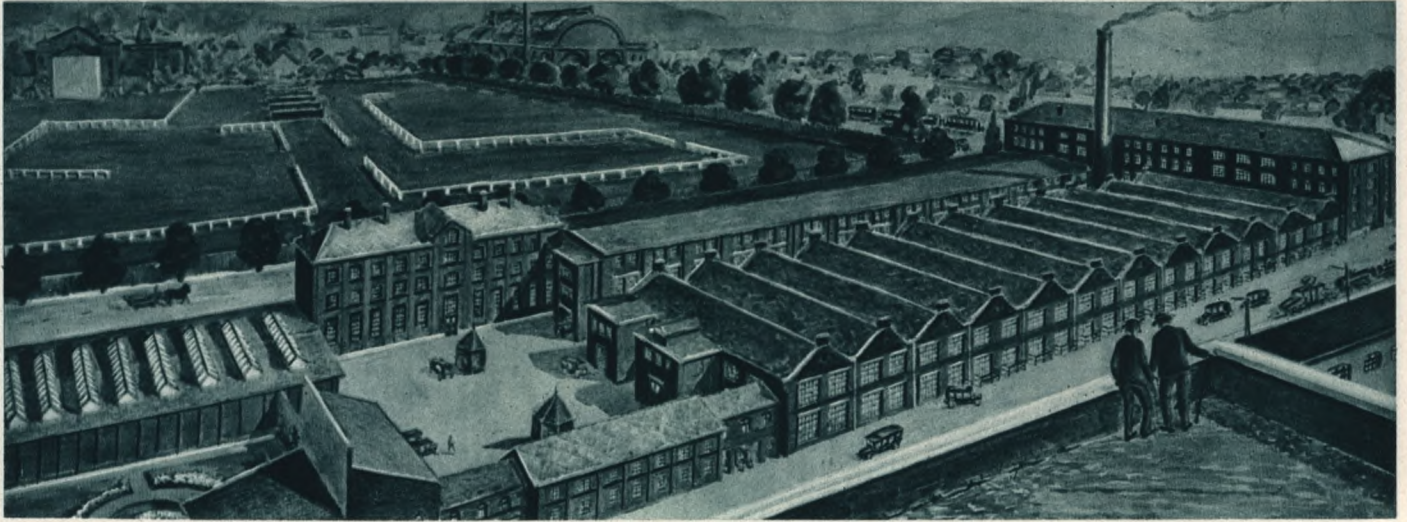
Budapesti Automobil Közlekedési Részvénytársaság

Budapest, X. ker. Kerepesi út 15 szám.

Telefón: „Autótaxi“

Interurban telefon: József 51–80.

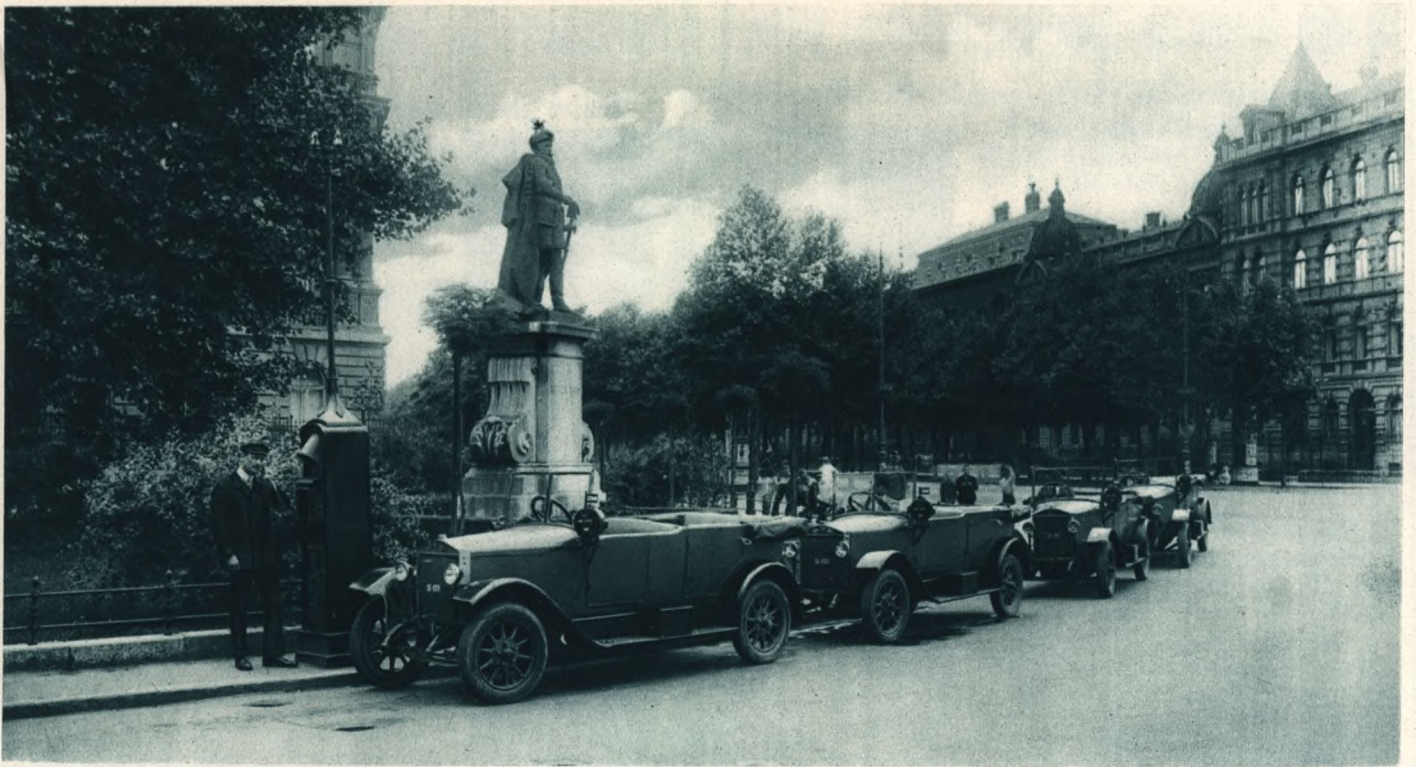
Sürgőncím: „Autótaxi“

Autótaxi vállalat madártávlatból.

Telefónközpont.

Autóállomás.

The Budapest Taxi Cab Company Ltd. is since 14 years concerned in operation of taxicabs. Although she is still a young company, her gray cabs are as well-known as the Yellow cabs in the United States of America. Her success lies in the perfect and polite service towards the public.

The company regarding the public's desire in 1924 introduced the two-seater cabs, in 1926 a new „combiné“-body, which in summer time are open and in winter are turned into a good-looking sedan.

The company owns a fleet of 500 cabs, which are parked in a garage of 13.000 square feet. The buildings are one to three floors and in those the company has nearly 20.000 square feet of shop space, where the different repair, overhaul and fabrication shops are situated. It is worth to mention the special washing department, where after the arrival from the service the cabs are carried through by a progressive chain and are washed, cleaned and dried in four minutes and leave perfectly cleaned for the garage.

Perhaps the most important and to the public the most interesting installation is the Drost telephon, which was called as a great success by many of the visiting experts of this country and by experts from abroad. The Drost telephon has a direct connection with our central whereto the calls of the public for taxicabs come. Most of the stations of the company are equipped with Drost phones, which is a telephon combined with a dial with what the driver when he arrives to the station indicates in the central how many cabs are at that certain station. If somebody is calling for a cab on an outside line (Phone: Autotaxi or 44-4-44) the operator asks his name adress and the time for which he desires the cab. The operator calls the nearest station to the passenger's place through the Drost telephon and gives the order to the driver. The company uses the Drost phone also for divide the cabs among the stations. For example at a certain station there are 9 cabs and at another only 1 or 2. The operator calls by the Drost phone the two last drivers and sends them to another station where there are only 1 or 2. Only with this equipment is it possible to furnish every station with cabs and serve the public in 2-3 minutes from their order.

The work in the company's many-sided business is carried out by first class engineers and workmen.

Die Autotaxi Budapester Automobil-Verkehrs A.-G. versieht schon seit 14 Jahren den Autotaxiverkehr in Budapest. Trotzdem dass sie eine ziemlich junge Unternehmung ist, sind ihre „Graue“ Wagen so in das allgemeine Bewusstsein übergegangen wie die „Yellow cabs“ in den Städten der Vereinigten Staaten. Diesen Erfolg hat sie durch ihren verlässlichen und zuvorkommenden Dienst erworben.

Die Unternehmung bedient immer und in Allen den Comfort des Publicums. Schon im Jahre 1924 hat sie als erste in der Welt die kleinen Taxiwagen für 2 Personen eingeführt und im Jahre 1926 die Combiné-karosserien, durch welche die während der Winterzeit in Gebrauch stehende geschlossene Sedan Type leicht und in einer kurzen Zeit zu offener Karosserie umgestaltet werden kann.

Die Unternehmung besitzt derzeit einen Wagenpark von 500 Taxiwagen und zur Unterbringung desselben dient eine 6500 m² grosse Garage. Die modern ausgerüsteten Werkstätten, die zu Reparaturzwecken und für Neubau von Wagen dienen, haben eine Arbeitsfläche von 7700 m². Zu erwähnen ist die spezielle Wagenwascheinrichtung, in welcher die Taxiwagen täglich aus dem Dienste heimkehrend, von einer Kette gezogen, gewaschen, geputzt und getrocknet in 4 Minuten vollkommen rein in die Garagen eingestellt werden können.

Die wichtigste und das Publicum höchst interessierende Einrichtung ist der Drost-Telephon, der die grösste Anerkennung aller in- und ausländischen Fachleute erwirbt. Der Drost-Telephon bildet die directe Verbindung der Centrale der Unternehmung, wo das Publicum seine Wagenbestellungen durch den staatlichen Telephon abgibt, mit den einzelnen Stationen. Die Stationen sind mit einer mit Telephon kombinierten Einrichtung versehen, welche den Wagenstand der Stationen durch die Bewegung eines Hebelarmes, bedient von dem Chauffeur des einlaufenden Wagens, der Centrale immer pünktlich meldet. In Abbildung sieht man den Signaltafel der Centrale.

Falls jemand telephonisch einen Wagen bestellt, ruft das Personal der Centrale der Unternehmung die nächste Station des Bestimmungortes auf und schickt einen Wagen dem Besteller. Nur mit Hilfe dieser Einrichtung ist zu erreichen dass der Besteller wo immer in der Stadt den bestellten Wagen in 2—3 Minuten erhält; weiters dass die freie Wagen auf den verschiedenen Stationen immer gleichmässig verteilt werden können. — Der vielseitige Betrieb der Unternehmung wird durch erstklassig ausgebildete Ingenieure, Beamten und Arbeitern abgewickelt.

Fürstlich Schaumburg Lippe'sche Hofkellerei Villány

(U N G A R N)

Centralbureau :

VILLÁNYER CHAMPAGNERFABRIK UND WEINKELLEREI A.-G.
BUDAPEST, V, BÉLA UCCA 8.

Die Kellerei besteht seit 40 Jahren. Die eigenen Weingärten betragen 30 Hektar.

Die Kellerei bringt ausschliesslich alte naturreife Flaschenweine ohne Pasteurisierung in den Verkehr, wodurch die Weine das feine Originalbouquet behalten. Die Haltbarkeit der Weine garantieren die alten Jahrgänge. Specialitäten sind die alten weltberühmten Villányer Rotweine, weiters die Somloer u. Mosler Weissweine mit vorzüglichem Aroma.

Die Champagnerkellerei steht unter der Leitung erprobter französischer Fachmänner. Die Champagnerfüllung erfolgt nach original Champagnersystem von eigens hiezu produzierten besonderen Weinsorten. Die Kellerei bringt ausschliesslich alte Champagner — mindestens 7—8 jährige Jahrgänge — in Verkehr.

Courtcellars of the DUKE of Schaumburg Lippe Villány

(H U N G A R Y)

Head Office :

VILLÁNYER CHAMPAGNERFABRIK UND WEINKELLEREI A.-G.
BUDAPEST, V, BÉLA UCCA 8.

The cellars have existed for 40 years and their vineyards extend over an area of 30 hectares.

They sell exclusively old, naturally matured wines, ready for bottling, without „pasteurisation“, by which the wines retain their fine, original „bouquet“. The preservation of the wines is guaranteed because of their old age.

Specialities of the House are the world renowned Redwine of Villány and the Whitewines of Somlo and Mosler, of excellent aroma.

The Champagne cellars are under the management of reliable French experts. The bottling of Champagne is carried on in accordance with the original system of Champagne, of special sorts of wine hitherto produced. The cellars exclusively trade in old Champagne, from 7 to 8 years old at least.

Phönix Életbiztosító Társaság

magyarországi igazgatósága

Budapest, V. ker., Nádor ucca 9 szám.

Telefón : T. 35—55 és 118—44
Ügyv. igazgató : dr. Gonda Illés

Foglalkozik az életbiztosítás minden ágával. Életbiztosítási állomány az 1925. év végén 655 millió osztrák Schilling, díjtartalék 32 millió osztrák Schilling. Hat ország tíz városában 33 palotának tulajdonosa.

Phönix és Bécsi Egyesült Biztosító R.-T.
magyarországi igazgatósága

Budapest, V. ker., Nádor ucca 9 szám.

Telefón : T. 16—26
Ügyv. igazgató : Szöllősy Etele kir. tanácsos

Foglalkozik tűz-, jég-, betörés-, szállítmány- és balesetbiztosítással. Összdíjbevételek eredménye 1925-ban 30,000.000 osztrák Schilling, a társaság biztonsági alapja 13,849.200 Schilling.

Richards Richard Györér Feintuchfabrik A.-G.

Fabrik in Győr (Raab) — 600 Arbeiter, 600 HP.
Präsident und Generaldirektor : HUGO KAMMER.

Das Unternehmen wurde im Jahre 1918 unter Mitwirkung der Brüder Kammer Textilindustrie A.-G. in eine Aktiengesellschaft umgewandelt, deren Interessenkreise es auch gegenwärtig angehört.

Der ursprünglich nur aus einer Weberei bestehende kleine Betrieb entwickelte sich unter Leitung des Präsidenten und Generaldirektors Hugo Kammer innerhalb wenigen Jahren zu einem gross angelegten Fabriksunternehmen mit modernst eingerichteter Wollwäscherei, Färberei, Spinnerei, Weberei und Appretur, so dass es heute eine der grössten und besteingerichteten Tuchfabriken des Landes ist.

Die Fabrik erzeugt allerlei Streich- und Kamgarnwaren, namentlich Herrenstoffe, Modekamgarne, Covercoats, Doubles, Winterrockstoffe, Uniformierungs- und Feintuche.

Richard Richards Fine Cloth Factory Co. Ltd., of Győr

Seat of management : Országház tér 4, Budapest
Telegraphic address : FINOMER

Place of factory : Győr, 600 workers employed, engines in use 600 HP.
Chairman and General Managing Director : HUGO KAMMER.

Up to the year 1918 the undertaking was a private concern, when, with the participation of the Kammer Brothers Textile Industry Co. Ltd., it was converted into a joint stock company, and the latter belongs to this very day to the sphere of interests of the Kammer Brothers Textile Co. Ltd.

The factory plant, consisting originally of but a weaving mill, developed under the management of its chairman and director, Hugo Kammer, into a very extensive undertaking, equipped with a wool scouring department, a dyeing department, spinning mill, weaving mill and finishing department, and is thus at present one of the leading, best fitted out and largest cloth manufacturing factories in Hungary.

The factory produces every kind of woollen cloth and from combed yarn. Among the best known lines manufactured are the following : Cloth for men's wear and worsted, Covercoat, Double, Cloth for overcoats (for winter use), Cloth for various kinds of uniforms and fine quality Cloth.

Az Állami Gépgyár mezőgazdasági gépgyártmányait árusítja:

A Magy. Kir. Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége

Budapest, V, Vilmos császár út 32

A vezérügynökség székháza — Sitz der Generalvertretung — Le siège central de l'Agence générale — Headquarters of the General Agency

Der Verkauf der landwirtschaftlichen Maschinenfabrikate der Staatlichen Maschinenfabrik erfolgt durch:

Generalvertretung der Maschinenfabrik der K. U. Staatseisenbahnen

Budapest, V, Vilmos császár út 32

La vente des machines et instruments agricoles des Ateliers de Construction de l'État Hongrois

se fait par l'Agence Générale des Ateliers de Construction des Chemins de fer de l'État Hongrois

Budapest V, Vilmos császár út 32

The machines made by the Roy. Hung. Machine Works of the State are sold by:

The General Agency of the Machine Works of the Roy. Hung. State-Railways

Budapest, V, Vilmos császár út 32

Külföldi fiókok és képviselők: Páris, Wien, Milano, Posen, Bratislava, Novisad, Timisoara, Oradea, Bucarest, Sofia
Ausländische Filialen und Vertretungen: Paris, Wien, Milano, Posen, Bratislava, Novisad, Timisoara, Oradea, Bucarest, Sofia
Succursales et agences à l'étranger: Paris, Vienne, Milan, Posen, Bratislava, Novisad, Timisoara, Oradea, Bucarest, Sophia
Foreign branches and representatives: Paris, Vienna, Milano, Posen, Bratislava, Novisad, Timisoara, Oradea, Bucarest, Sophia

FRÈRES KAMMER, S. A. POUR L'INDUSTRIE TEXTILE BUDAPEST

La fabrique de cette entreprise est X, Gyömrői út 90-94, le bureau central V, Mérleg u. 3. (Téléphone J. 382-80, J. 382-81, J. 382-82).

L'entreprise en 1906; comprend des ateliers de tissage, des ateliers de blanchissage et une teinturerie, toutes aménagées selon les principes les plus modernes, avec des appareils et les machines garantissant un travail rapide et parfait. Actuellement elle occupe 750 ouvriers, et le nombre des métiers de tissage s'élève à 850.

Les ateliers de tissage produisent tous les genres de tissus de coton, comme toiles de coton, chiffons, toiles pour coussins, zéphirs, canavas, oxford, flanelles, des rayés; puis essuie-mains, nappes, serviettes, et autres.

La blanchisserie blanchit et apprête tous les tissus de coton, tout aussi bien ceux de sa propre fabrication que, sur commande, de la marchandise d'autre provenance.

La teinturerie blanchit et teint tous les genres de fils, surtout des fils de laine et de coton, tout aussi bien pour de la firme même que pour d'autres maisons.

Les ouvriers sont logés dans des maisons ouvrières appartenant à celle-ci dans la cantine de l'entreprise ils peuvent se procurer leurs vivres à des conditions avantageuses.

Direction: *Président* M. Siegfried Kammer; *Vice-Président* M. Hugo Kammer; *Directeur* M. Alexander Kammer; *Conseillers-Légal* Dr. Nicolas Szücs; *Conseillers* MM. Tibor Weber et Emanuel Lorant *Employés supérieurs*: *Directeur* M. Soma Tandlich; *Chefs de firme* MM. Tibor Fazekas et Alexandre Fenyves; *Directeur des ateliers* M. Antoine Frenkler.

Brüder Kammer, Textilindustrie Aktiengesellschaft, Budapest. Die Fabrik dieser Firma befindet sich im X. Bezirk, Gyömrői út 90-94, das Centralbureau im V. Bezirk, Mérleg u. 3 liegt. (Telephon J. 382-80, J. 382-81, J. 382-82). Im Jahre 1906 gegründet, verfügt sie über eine Weberei, mit 850 Webstühlen, eine Bleichanstalt und eine Färberei, alle vollkommen modern eingerichtet, gegenwärtig beschäftigt das Unternehmen 750 Arbeiter.

In der Weberei werden die verschiedensten Arten von Baumwollgeweben hergestellt, sowohl Meterware als auch Handtücher, Tischtücher, Servietten und Anderes. In der Bleichanstalt werden alle Arten von Baumwollwaren gebleicht und appretiert, und zwar werden ausser den Webwaren der eigenen Fabrik auch solche von anderen Unternehmungen auf Bestellung zur Ausfertigung übernommen. In der Färberei werden sowohl für den eigenen Bedarf als auf Bestellung Gespinste jeder Art gefärbt und gebleicht, besonders aber solche aus Wolle und Baumwolle. Für die Arbeiter sind Wohnhäuser, sowie Eine Kantine vorhanden.

Mitglieder der Direktion: *Präsident*: Herr Siegfried Kammer; *Vizepräsident*: Herr Hugo Kammer; *Direktor*: Herr Alexander Kammer; *Rechtskonsulent*: Dr. Nikolaus Szücs; *Räte*: Herr Tibor Weber und Herr Emanuel Lorant. *Oberbeamte*; *Direktor*: Herr Soma Tandlich; *Prokuristen*: Herr Tibor Fazekas und Herr Alexander Fenyves; *Direktor der Fabrik*: Herr Anton Trenkler.

Ateliers de la S. A. Frères Kammer. Budapest

Salle des Métiers

FELTEN ÉS GUILLEAUME

kábel-, sodrony- és sodronykötélgár r.-t.

Sürgőny cím:
„Guilleaume”
BUDAPEST

BUDAPEST
I, Budafoki út 60 sz.

Távbeszélő:
József: 384-31, 384-32,
384-33, 384-34,
Teréz: 255-40.

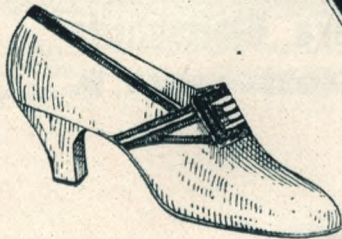
Páncélos ólomkábelek. — Távbeszélő és távirda kábelek. — Mindennemű villanyvilágítási vezetékek. — Dinamódrótok. — Zománcdrótok. — Okonitszigetelésű vezetékek. — Szigetelő csövek. — Csupasz és ónozott vörösréz-huzalok és kábelek. — Vörösréz- és aludursinek. — Aludurkábelek. — Csupasz és horgonyzott vas és öntöttacél sodronykötelek

IV. KECSKEMÉTI UTCA 19
VII. ERZSÉBET KÖRÚT 36
IV. KOSSUTH LAJOS U. 2

VI. ANDRÁSSY ÚT 37
SZEGED, KÁRÁSZ UTCA 6
DEBRECEN, FERENC I. 22

Tűzbiztosítás Jégbiztosítás Betörésbiztosítás
Életbiztosítás Szállítmánybiztosítás Üvegbiztosítás

Feuerversicherung Hagelversicherung Einbruchsversicherung
Lebensversicherung Transportversicherung Glasversicherung

MAGYAR—FRANCIA BIZTOSÍTÓ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST
UNGARISCH—FRANZÖZISCHE VERSICHERUNGS AKTIENGESELLSCHAFT BUDAPEST

Központi iroda:
Budapest, V, Hold ucca 21. szám.
(saját házban)
Telefonszámok: T. 273-92, T. 281-76, T. 116-49.

Fiókgazgatóság:
Wien, I, Schreyvogelgasse No. 3.
Telefón: 66-4-19, 67-1-60.

Vezérigynökség:
Budapest, V, Hold ucca 21. szám.
Telefón: T. 237-90.

FIÓKOK: Debrecen, Győr, Kaposvár, Miskolc, Nagykanizsa, Pécs, Zalaegerszeg, Székesfehérvár, Szeged, Szombathely.

Ügynökségek és képviselvek az ország minden részében.

MAGYARORSZÁGI LEÁNYINTÉZETEK:
Nemzeti balesetbiztosító rt. Budapest (V, Nádor u. 28.) — Pénzüntézetek országos biztosító rt. Budapest (V, Sas ucca 1.) — Érdekközöségben Cseh-Szlovákiában a Merkur biztosító rt.-gal, Prag (Revolucni 12.); — Romániában a Franco-Romana Általános Biztosító rt.-gal, Bucarest (Nic. Gulescu 18.); — Jugoszláviában a Jugoszlavija Általános Biztosító rt.-gal, Belgrád.

Zentralfureau:
Budapest, V, Hold ucca 21.
Telefon: T. 273-92, T. 281-76, T. 116-49.

Filialdirektion:
Wien, I, Schreyvogelgasse No. 3.
Telefon: 66-4-19, 67-1-60.

Generalagentur:
Budapest, V, Hold ucca 21.
Telefon: T. 237-90.

FILIALEN: Debrecen, Győr, Kaposvár, Miskolc, Nagykanizsa, Pécs, Zalaegerszeg, Székesfehérvár, Szeged, Szombathely.

Agenturen und Vertretungen in jedem Teile des Landes.

UNGARLÄNDISCHE AFILIATIONEN:
Nationale Unfallversicherungs A. G. Budapest (V, Nádor u. 28.) — Landes-Versicherungs Aktiengesellschaft der Geldinstitute Budapest (V, Sas u. 1.) — In Interessengemeinschaft mit der Mercur Versicherungs Aktiengesellschaft, Prag (Revolucni 12.); — mit der Franco—Romana Allgemeine Versicherungs Aktiengesellschaft, Bucarest (Nic. Gulescu 18.); — mit der Jugoslavija Allgemeine Versicherungs Aktiengesellschaft Belgrád.

In Schnee and Regen

ist der

STOLLENREIFEN der sichere Gleitschutz
Hauptverkaufsstelle: VI. Mozsár-ucca 9.

Az 1898 XXIII. t. e. alapján alakult

ORSZÁGOS KÖZPONTI HITELSZÖVETKEZET

Landes Central Creditgenossenschaft

Société Centrale de Crédit

errichtet auf Grund des Gesetzartikels XXIII. vom Jahre 1898.

mutuel de Hongrie instituée par la loi XXIII. de l'an 1898.

Union of Hungarian Mutual Credit Associations

established under the provisions of the law XXIII. of 1898.

B U D A P E S T, V, N Á D O R U C C A 2 2 S Z A M.

A szövetségnek feladata a szövetségi ügynek előmozdítása, a szövetségi eszmének népszerűsítése és a szövetségi rendszer tökéletesítése. Hivatása különösképpen az, hogy a kötelékébe tartozó szövetségek fejlődésének ügyét előmozdítsa, illetve ezek hiteligenyeit kielégítse. Hivatott ezenkívül mindama hiteligenyek kielégítéséről gondoskodni, amelyeket a kisebb mezőgazdaságok létesítése, termelésének biztosítása, a földmunkás szövetségek felállítása és fejlesztése indokol. Tagszövetségeinek száma 1925. év végén 1143, egyéni tagok száma 414.013. Az egész hitelszövetségi hálózat által kihelyezett kölcsönök összege 540,233,692.594 korona.

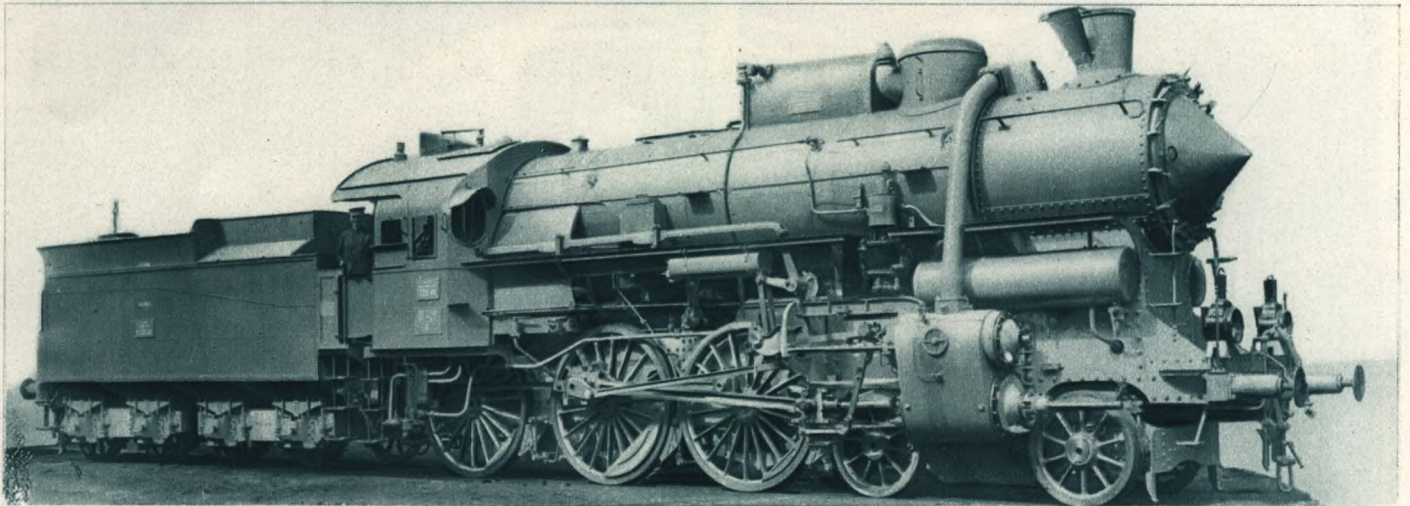
ÖSSZETARTÁSBAN

AZ ERŐ!

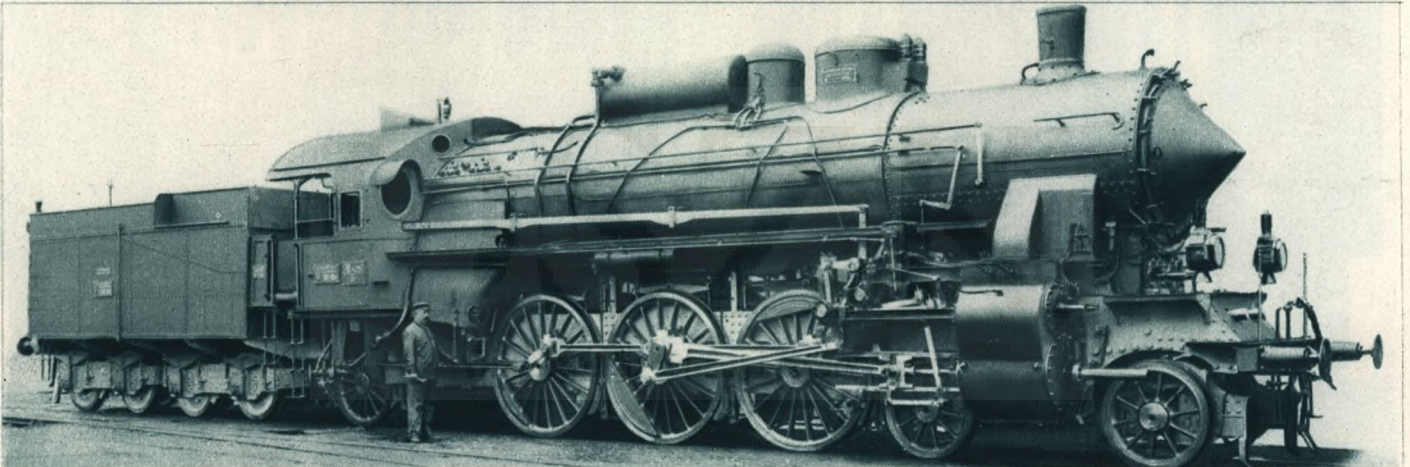
The task of the Union is to promote the affairs of the associations, to popularize the idea of the association and to render more perfect the system of association. Its vocation is chiefly to promote the development of the associations belonging to its group, respectively to procure them the necessary credits. Besides this it has to care for the satisfaction of the credit exigencies arising by the organization of smaller farms, by their production, by foundation of associations of agricultural workmen and the development of them. The number of its member associations was at the end of 1925 1.143 the number of its individual members 414,013. The total sum of the credits granted by the whole net of credit associations is: 540,223,692.594 K.

NEMZETI HITELINTÉZET R. T. Budapest, VI, Vilmos Császár-út 25. Telefón: T. 206—86.

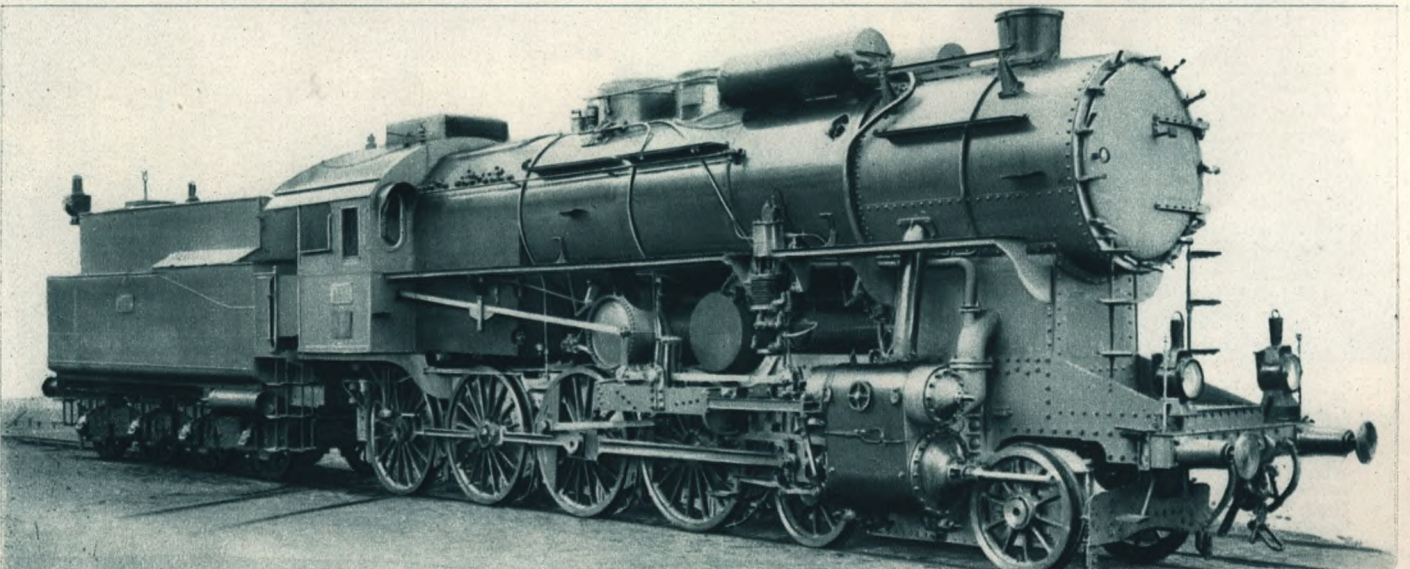
**MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMVASUTAK
KÖN. UNG. STAATSEISENBAHNEN
CHEMIN DE FER ROY. HONGROIS
ROYAL HUNGARIAN STATE RAILWAYS**

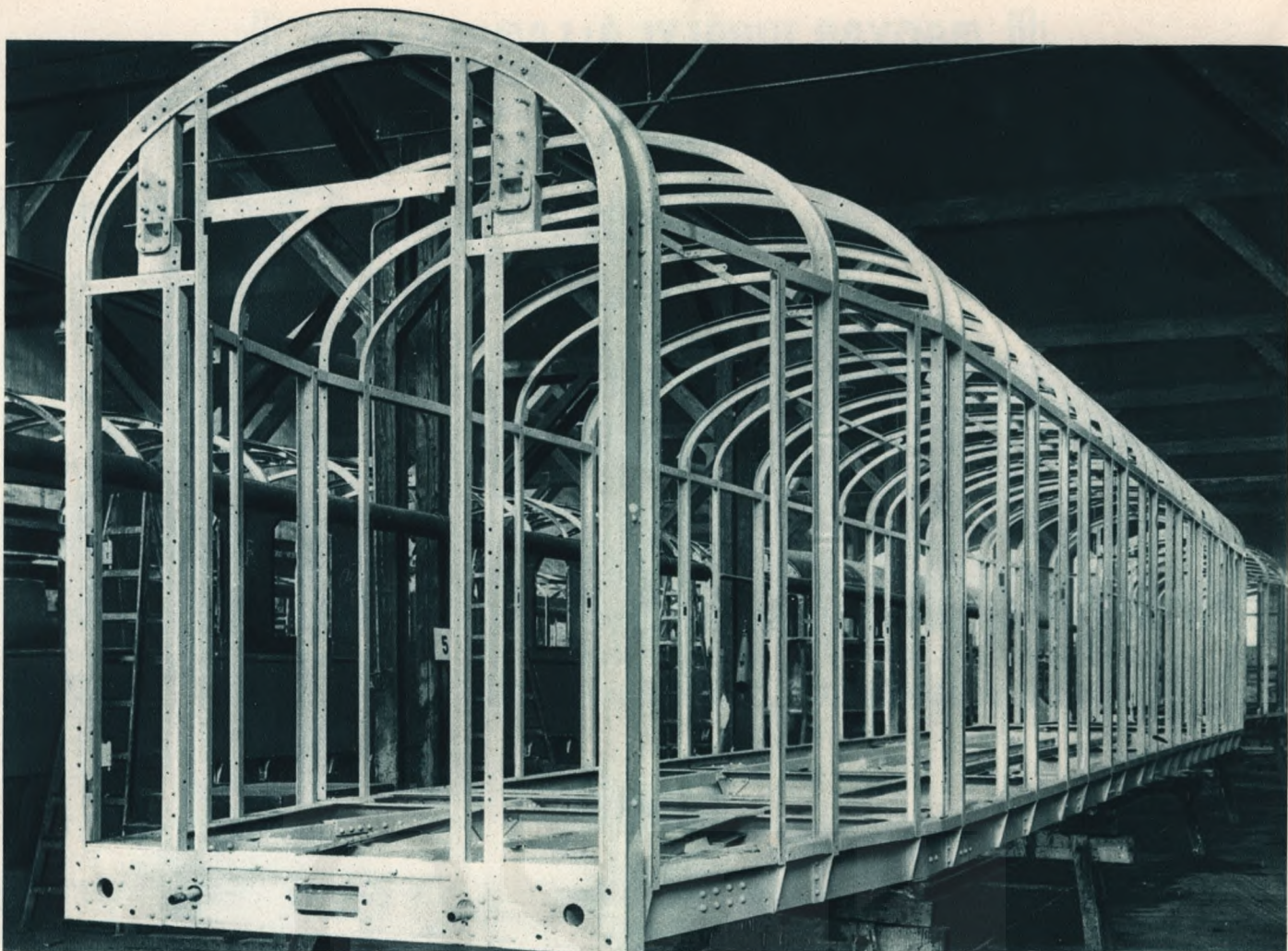
Magyar Királyi Államvasutak 328. sorozatú mozdonya. Nehéz személy- és gyorsvonatokhoz. — Die Lokomotive der kön. ung. Staatsbahnen Serie 328. Zu schweren Personen- und Eilzügen. — Locomotive des Chemin de Fer Roy. Hongrois, de la série 328. Pour trains rapides et convois lourds de trains omnibus. — The locomotive 328. series of the Royal Hungarian State Railways. For heavy passenger and fast trains.

Magyar Királyi Államvasutak 301. sorozatú mozdonya. Nehéz személy- és gyorsvonatokhoz. — Die Lokomotive der k. u. Staatsbahnen Serie 301. Zu schweren Personen- und Eilzügen. — Locomotive des Chemin de Fer Roy. Hongrois, de la série 301. Pour trains rapides et convois lourds de trains omnibus. — The locomotive 301 series of the Royal Hungarian State Railways. For heavy passenger and fast trains.

Magyar Királyi Államvasutak 424. sorozatú mozdonya. Nehéz személy- és gyorsvonatokhoz. — Die Lokomotive der k. u. Staatsbahnen Serie 424. Zu schweren Personen- und Eilzügen. — Locomotive Chemin de Fer Roy. Hongrois, de la série 424. Pour trains rapides et convois lourds de trains omnibus. — The locomotive 424. series of the Royal Hungarian State Railways. For heavy passenger and fast trains.

Vasvázis négytengelyű III. osztályú kocsik szkevényváza. Új kocsik, nemzetközi gyorsvonatok részére. — Kastengerippe zu Wagen III. Klasse mit Eisengerippe und 4 Achsen. Neue Wagen zu internationalen Eilzügen. — Cadre de carrosserie d'un wagon de IIIe classe à quatre essieux armature de fer. Voitures neuves pour trains internationaux. — Boot-frame-work of a III. Class-waggon with iron-frame and four axles. New waggons for international express trains.

Vasvázis I.-II. osztályú kocsik folyosója. (1927 — Mutatja a kocsik üzembiztos, szilárd építését.) Új kocsik nemzetközi gyorsvonatok részére. — Korridor der Wagen I.-II. Klasse mit Eisengerippe (1927 — Zeigt den betriebssicheren, festen Bau der Waggone. Neue Wagen zu internationalen Eilzügen. — Couloir d'un wagon de Ie-IIe. classe, armature de fer. (1927) — Fait voir la construction solide, à toute épreuve, de la voiture. Voitures neuves pour trains internationaux. — Corridor of a I.-II. Class waggon with iron-frame. (1927) — Shows the solid, safe construction of the waggons.) New waggons for international express trains.

Vasvázis négytengelyű I.-II. oszt. kocsik I oszt. szakasza (1927.). Új kocsik nemzetközi gyorsvonatok részére. — Abteil I. Klasse der Wagen I.-II. Klasse mit Eisengerippe und 4 Achsen, (1927) Neue Wagen zu internationalen Eilzügen. — Compartiment de Ie classe d'un wagon de Ie-IIe classe, à quatre essieux, armature de fer (1927.). Voitures neuves pour trains internationaux. — I. Class-compartment of a I-II. Class-waggon with iron-frame and four axles (1927) New waggons for international express trains.

Vasvázás négytengelyű I-II. oszt. kocsí. (1927.) Uj kocsik nemzetközi gyorsvonatok részére. — Wagen I-II. Klasse mit Eisengerippe und 4 Achsen. (1927.) Neue Wagen zu internationalen Eilzügen. — Wagon de I-IIe classe, à quatre essieux, armature de fer. (1927.) Voitures neuves pour trains internationaux — I-II. Class-waggon with iron-frame and four axles. (1927.) New waggons for international express trains.

Vasvázás négytengelyű III. oszt. kocsí. (1925.) Uj kocsik nemzetközi gyorsvonatok részére. — Wagen III. Klasse mit Eisengerippe und 4 Achsen. (1925.) Neue Wagen zu internationalen Eilzügen. — Wagon de IIIe classe, à quatre essieux armature de fer. (1925.) Voitures neuves pour trains internationaux. — III Class-waggon with iron-frame and four axles. (1925.) New waggons for international express trains.

N. A. G. (Nationale Automobil Gesellschaft) gépezetű, BC mot. 350 pályaszámú, kéttengelyű benzol-motorkocsi a helyi érdekű forgalom gyors lebonyolításához. — N. A. G. (Nationale Automobil Gesellschaft) Zweiachsiger Benzol-motorwagen No. 350. mit BC Motormaschinerie. Zur schnellen Abwicklung des Lokalverkehrs. — Wagon-moteur à benzol, à deux essieux, an No. de marche BC mot. 350., fabrication N. A. G. (Nationale Automobil Gesellschaft) Au prompt desservage du trafic local. — Benzol-motor-car N. A. G. (Nationale Automobil Gesellschaft) BC mot. No. 350 with two axles for the rapid execution of local traffic.

Ganz-gyártmányú, BC Mot. 351. pályaszámú, kéttengelyű benzin-motorkocsi a helyi érdekű forgalom gyors lebonyolításához. — Zweiachsiger Benzinmotorwagen No. 351 mit BC-Motorfabrikat „Ganz“ Zur schnellen Ahwicklung des Lokalverkehrs. — Wagon-moteur à essence, à deux essieux, an No. de marche BC mot. 351., fabrication „Ganz“ S. A. Au prompt desservage du trafic local. — Benzin-motor-car of the Ganz factory BC mot. No. 351., with 2 axles for the rapid execution of local traffic.

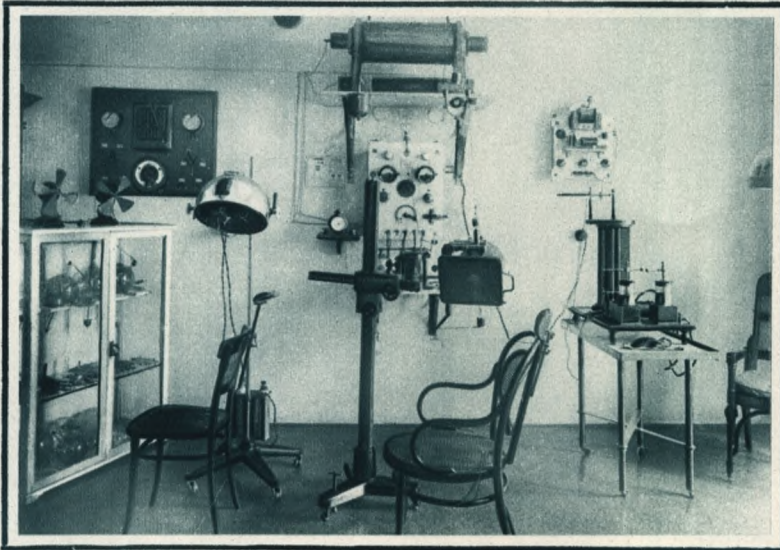

Deutsche Werke-Kiel-gyártmányú, BCa mot. 310. pályaszámú, négytengelyű benzol-motorkocsi a helyi érdekű forgalom gyors lebonyolításához. — Vierachsiger Benzol-Motorwagen No. 310. mit BCa Motor, Fabrikat „Deutsche Werke“, Kiel. Zur schnellen Abwicklung des Lokalverkehrs. Wagon-moteur à benzol, à quatre essieux, an No. de marche BCa mot. 310, fabrication Deutsche Werke, Kiel. Au prompt desservage du trafic local. — Benzol-motor-car of the Deutsche Werke Kiel, BCa. mot. No. 310. with 4 axles, for the rapid execution of local traffic.

Dr. JUTASSY JÓZSEF

BÖRGYÓGYÁSZ — EGÉSZSÉGTANTANÁR
KOZMETIKAI GYÓGYINTÉZETE
BUDAPEST, IV, KOSSUTH LAJOS UCCA 4.

nem titkos praktikákon alapszik, hanem általános orvosi, főleg bőrgyógyászati és sebészeti tudományokon, melyekhez az ipari kozmetika alapos ismerete és jól kifejlett, szinte művészi ízlés kell, hogy párosuljon. — Ha egy pillantást vetünk erre a képre, mely dr. Jutassy Kozmetikai Gyógyintézetének gépterméből egy részletet tüntet fel, sejthetjük, hogy a kozmetika gyakorlásához milyen komplikált villamos készülékek szükségesek. — Ezekkel a gépekkel történik a zsíros, fényes, mitesszeres, pattanásos, sömörös arcbőr gyógyítása, Fagyás, vörös orr, vörös kéz gyógyítása. Felesleges szőrzet kipusztítása arcról és végtagokról. Hajhullás megállítása és a gyér hajzat sűrítése. Lencsék, szemölcsök, anyajegyek eltávolítása. Küzdelem a soványság és kövérség ellen: csipőfogyasztás, bokafinomítás, stb. Küzdelem az öregedés ellen: arcedzés, ráncmulasztás stb. Parafinmunkával és plasztikai műtétekkel egy-kettőre pótolják a szépség hiányait, gyönyörű orrokat formáznak, tokát és lelógó arcot felvarrnak, ráncokat kipányváznak. — Fájdalom és utónyom jótálással ki van zárva. — Az intézet egész nap nyitva van.

Budapest egyik érdekessége ez a nagyszabású intézmény, melyet fennállásának 35 éve alatt, talán kevés kivétellel az egész ország hölgyvilága látogatott és látogat. — A kozmetika

Seit 1839 óta.

Gyártja :

Braun Testvérek R.-T.
likőr- és rumgyára

Erzeugl:

Gebrüder Braun A.-G.
Likör- u. Rumfabrik

Braun Likörök

Braun konyak

Braun Salvator

Gyomor erősítő

Braun málnaszörp

Braun Crown Rum

Braun Himbeersaft

Braun Crown Rum

Braun Salvator

Magenbitter

Braun Brandy

Braun Liköre

Magyar Jelzálog-Hitelbank

(Ungarische Hypotheken-Bank - Société de Crédit Foncier du Royaume de Hongrie)

Fondée en 1869. Capital social 2,552.000 P. Réserve de capital 2,552.000 P.

Conseil d'Administration: MM. Béni d'Enyedy, président; Gustave Rendu, président de l'Association Nationale des Porteurs Français de Valeurs Mobilières (Paris), vice-président; le Comte de Tascher, directeur de l'Office de vérification et de compensation, administrateur délégué; Jean de Bernier de propriétaire; Fernand Gavarry ministre plénipotentiaire (Paris); le baron Willy Kohner associé de la maison Adolf Kohner Fils;

Ivan de Práznovszky ministre plénipotentiaire et ancien envoyé extraordinaire; Eugène Regard sous-gouverneur du Crédit Foncier de France (Paris); Alexander Simonyi-Semadam ancien président du Conseil des Ministres, administrateurs. — En dehors des affaires hypothécaires la Société de Crédit Foncier du Royaume de Hongrie s'occupe de toutes les affaires bancaires, soit: Prêts hypothécaires et communaux, Émission de lettres de gage et d'obligations, Dépôts, Dépôts en livrets d'épargne, Comptes courants, Encaissement de traites et de mandats, Émission de chèques, Encaissement de coupons et de titres, Garanties de banque, Change, Exécution d'ordres de bourse. — Correspondants étrangers: AMSTERDAM: Lippmann, Rosenthal & Cie; BERLIN: Dresdner Bank; BRATISLAVA: Tatra Banka Filialka; BRUXELLES: Banque Belge pour l'Étranger; LONDON: Banque Belge pour l'Étranger, agence de Londres; MILANO: Società Italiana di Credito, NEW-YORK: Banque Belge pour l'Étranger, agence de New-York; PARIS: Banque de Paris et des Pays-Bas; PRAGUE: Anglo-Tschechoslovakische Bank; STOCKHOLM: Skandinaviska Kreditactiebolaget; TRIEST: Banca Commerciale Triestina; WIEN: Zentraleuropäische Länderbank, Niederlassung Wien; ZÜRICH: Schweizerische Volksbank.

Gschwindt-féle szesz-, élesztő-, likőr- és rumgyár r.-t. BUDAPEST ♦ BUDAFOK ♦ NAGYKÖRÖS.

Központi iroda: Budapest, IX, Ipar uca 15—21.
Telefón: József 350—01, 350—02, 350—03, 333—19, 446—01.

Pálincaközdék: Nagykörös, Zalaszentgrót, Szatmárcseke

Likőr- és rumgyár: Budapest, IX, Ipar uca 15—21.

Konzervgyár: Nagykörös.

Különleges gyártmányok: Aqua vitae likőr, bor-, barack-, szilva-, törköly és borókapárlatok, Portorico és Havanna rum, főzelék- és gyümölcskonzervek.

Gschwindt'sche Spiritus-, Presshefe-, Liqueur- und Rumfabrik Aktiengesellschaft

BUDAPEST ♦ BUDAFOK ♦ NAGYKÖRÖS.

Zentralbureau: Budapest, IX, Ipar uca 15—21

Telefon: József 350—01, 350—02, 350—03, 333—19, 446—01

Brennereien: Nagykörös, Zalaszentgrót, Szatmárcseke.

Liqueur- und Rumfabrik: Budapest, IX, Ipar uca 15—21.

Konzervfabrik: Nagykörös.

Spezialitäten: Liqueur Aqua vitae Wein-, Aprikosen-, Slivovitz-, Treber- und Wachholderdestillate, Portorico und Havanna Rum, Gemüse- und Obstkonserven.

Société Anonyme Gschwindt, distillerie, fabrique de levure de liqueur et de rhum

BUDAPEST ♦ BUDAFOK ♦ NAGYKÖRÖS.

Bureau central: Budapest, IX, Ipar uca 15—21.

Téléphone: József 350—01, 350—02, 350—03, 333—19, 446—01.

Distilleries d'eau vie: Nagykörös, Zalaszentgrót, Szatmárcseke.

Fabrique de liqueur et de rhum: Budapest, IX, Ipar uca 15—21.

Fabrique de conserves: Nagykörös.

Produits spéciaux: Liqueur Aqua vitae, distillat de vin, d'abricot, de prune, de mare et de genévrier, Rhum Portorico et Havanna, conserves de légumes et de fruits.

UNGARISCHE HANF-, FLACHS- UND JUTEINDUSTRIE A.-G.

Direktion und Centralbüros: BUDAPEST, V. FALK MIKSA UTCA 26/28.

Fabriken: PESTERZSÉBET, SZEGED, DUNAFÖLDVÁR

Die Firma ist in der Textilbranche und zwar speciell, was die Ausarbeitung von Textilfasern betrifft, zufolge der Grösse der Fabriken, der Arbeiteranzahl, der modernen Einrichtungen und in Anbetracht der tadellosen Qualität ihrer Produkte, eine der allerersten in Ungarn.

Die Pesterzsébeter Jutefabrik

liegt in der Nähe der Hauptstadt an der Strecke der Budapest Localbahnen, mit welcher sie durch ein Industriegeleise verbunden ist. Diese Fabrik beschäftigt über 800 Arbeiter und erzeugt grösstenteils Jutewaren aus Rohjute, welche aus Indien importiert wird.

Die jährliche Produktion ist mehr als 300 Waggons Jutewaren. Die Fabrik erzeugt hauptsächlich Säcke, Strohsäcke, Tapeziererleinen, Emballage, sowie für technische Zwecke und Webereizwecke bestimmte Garne, Garbenbänder u. s. w.

Die Szegeder Fabrik

ist eine auf ca 70 Kat. Joch erbaute Anlage, jenseitens der Theiss in Ujszeged gelegen. Die Arbeiteranzahl ist ungefähr 700, falls aber sämtliche Anlagen im Betrieb sind, kann die Fabrik auch circa 1000 Arbeiter beschäftigen.

Diese grosse Fabrik umfasst die Weberei, wo Hanf-, Flachs-, Jute- und Baumwollwaren erzeugt werden, die Leinenspinnerei, Konfektion und die Hanfröste und Hanfausarbeitungsanlagen. Die Fabrik ist eine der interessantesten in Ungarn, wo vom Rohmaterial angefangen, bis zur fertigen Ware Alles in der Fabrik selbst erzeugt werden kann.

Die hauptsächlichsten Erzeugnisse der Fabrik sind: wasserdichte Stoffe und Plachen, Sackleinwand, Haushaltungs- und Spitalleinen, Sommerkleiderstoffe (Bourette) Futterwaren, Laufteichepp aus Jute, Sommer-Uniformleinen, Rolettengradl u. s. w.

In der Konfektionsanlage werden aus obigen Stoffen verschiedene Waren erzeugt, wie fertige Plachen, Säcke, Lagerzelte, Spitalbettwäsche, Spitalkleider u. s. w.

In der Hanffabrik werden mehrere 1000 Waggons Hanfstengel zu geröstetem Schwunghanf und Schwungwerg, sowie Hechelhanf und Börtel ausgearbeitet. Ein Teil dieser Erzeugnisse wird im Inlande verkauft, aber in diesem Artikel hat die Fabrik auch einen bedeutenden Export.

Die Fabrik in Dunaföldvár

verarbeitet Hanfstengel zu geröstetem Schwunghanf und Schwungwerg und exportiert diese ins Ausland, besonders in die westlichen und nördlichen Staaten Europas.

Alle drei Fabriken sind hochmodern und hygienisch eingerichtet, mit Arbeiterkolonien, wo viele 100 Arbeiterfamilien ihre Wohnungen haben. In den Fabriken werden ganze Arbeiter-Generationen erzogen, welche dort ihr Brot verdienen.

Es darf nicht unbeachtet gelassen werden, dass dieses Industrieunternehmen vollkommen in ungarischen Interessenkreis gehört und sind seine Kapitalsquellen, sowie seine Leitung vom Auslande vollständig unabhängig, resp. dieselben sind nicht unter dem Einflusse ausländischer Faktoren.

Első Budapesti Gőzmalom Részvénytársaság

Budapest, V, Klotild ucca 12.

★
ALAKULT 1869. ÉVBEN.

★
FIOKTELEP: SZENTES.

★
Érdekeltségei:

Lujza Gőzmalom Részv.-Társ., Körösvidéki Ipari és Áruforgalmi Részv.-Társ.

★
Fuzió útján 1926 április 24-én magába-
olvasztotta a következő vállalatokat:

**Pesti Hengermalom Társaság, Pesti Molnár- és Sütők Gőzmalom R.-T.,
Erzsébet Gőzmalom Társaság, Váci Hengermalom R.-T. Vác, Első Szé-
kesfehérvári Gőzmalom R.-T. Székesfehérvár, Tiszavidéki Hengermalom
és Tárház R.-T. Karcag, József Alföldi Gőzmalom és Fűrészgyár Részv.-
Társ. Hódmezővásárhely, Julia Gőzmalom R.-T. Nyiregyháza.**

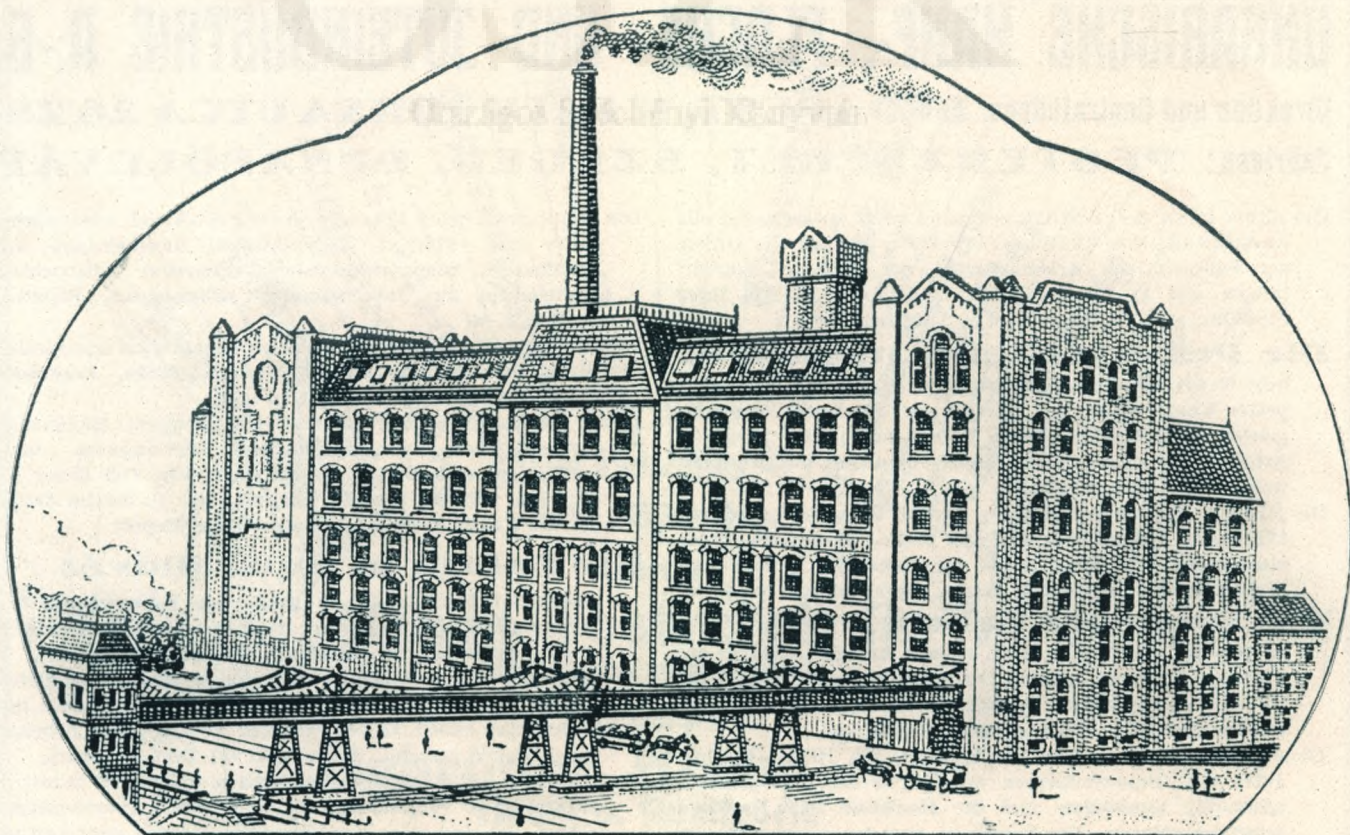
★
Évi össztermelése: 1,421.119 métermázsa.

★
Exportál Európába és a tengerentúli államokba.

★
Üzletköre: Malomipar.

★
Alaptőke Pengő 8.400.000

★
Sürgőny cím: EOPAG.

Erste Budapester Dampfmühle Aktiengesellschaft

Budapest, V, Klotild ucca 12.

★
GEGRÜNDET IM JAHRE 1869.

★
FILIALE: SZENTES.

★
Affiliationen:

Lujza Gőzmalom Részv.-Társ., Körösvidéki Ipari és Áruforgalmi Részv.-Társ.

★
Im Wege von Fusionen wurden in die Gesellschaft am
24. April 1926. folgende Unternehmungen einverleibt:

**Pesti Hengermalom Társaság, Pesti Molnárok és Sütők Gőzmalom R.-T.,
Erzsébet Gőzmalom Társaság, Váci Hengermalom R.-T. Vác, Első Szé-
kesfehérvári Gőzmalom R.-T. Székesfehérvár, Tiszavidéki Hengermalom
és Tárház R.-T. Karcag, József Alföldi Gőzmalom és Fűrészgyár Részv.-
Társ. Hódmezővásárhely, Julia Gőzmalom R.-T. Nyíregyháza.**

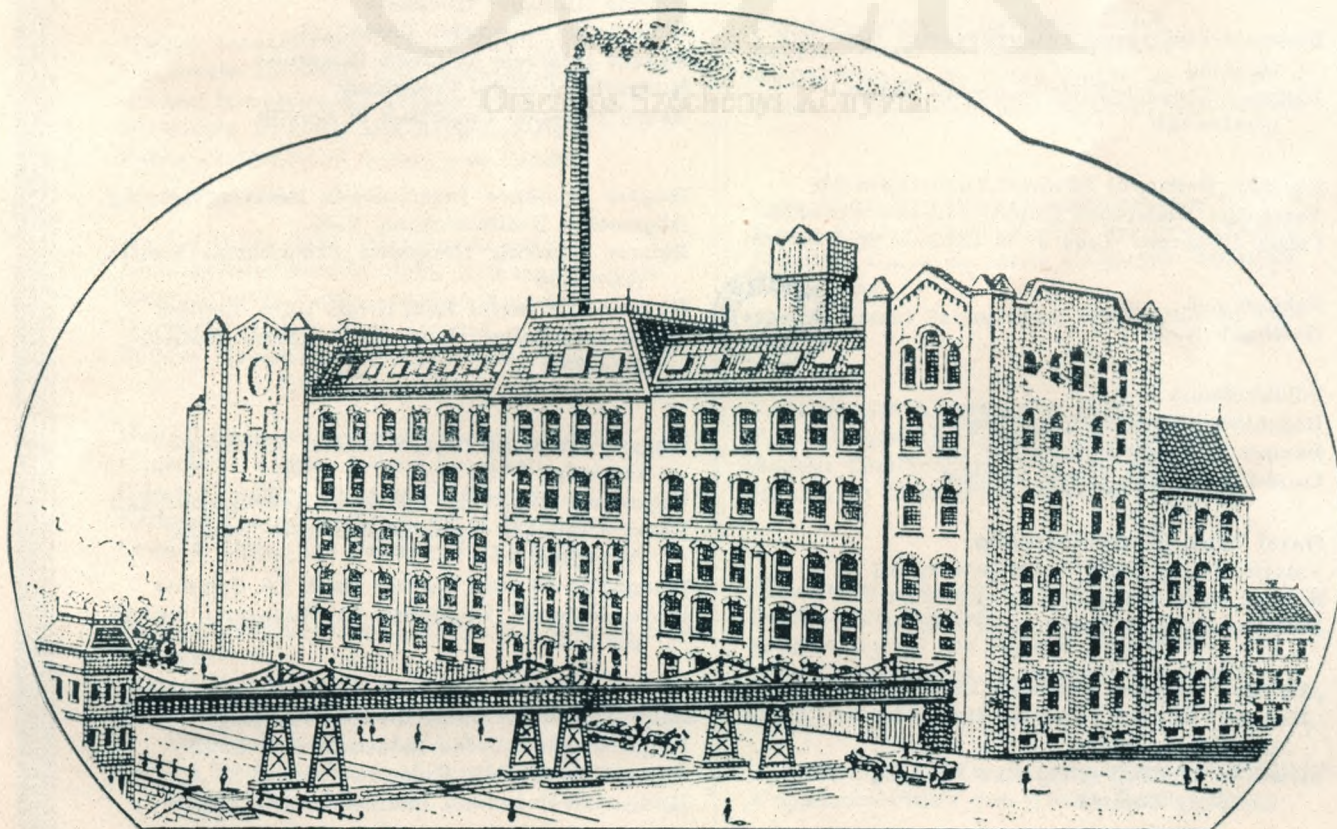
★
Jährliche Gesamtproduktion: 1,421.119 q

★
Exportiert nach Europa und nach den Übersee-Staaten.

★
Geschäftskreis: Mühlenindustrie.

★
Aktienkapital: P 8.400.000

★
Telegrammadresse: EOPAG.

**A Takarékpénztárak és Bankok Egyesületének tagjai
Mitglieder der Vereinigung der Sparkassen und Banken
Membres de l'Association des Banques et Caisses D'Épargne
Members of the Association of Banks and Savings Banks**

Anglo-International Bank Limited Budapest Representation

Angol-magyar bank r.-t.
Britisch-Ungarische Bank A.-G.
British and Hungarian Bank Limited
Banca Britannico-Ungherese Societa Anonima
Banque Britannique et Hongroise Société Anonyme

Belvárosi Takarékpénztár Részvénytársaság
Innerstädtische Spareassa Actiengesellschaft
Caisse d'Épargne de la Cité Société Anonyme
The City Savingsbank Company Limited

Budapesti Giro- és Pénztáregylet
Budapester Giro- und Cassenverein

Budapesti Iparbank Részvénytársaság
Budapester Gewerbebank Actiengesellschaft
Banque d'Industrie de Budapest Société Anonyme

Budapest-Lipótvárosi Takarékpénztár Részvénytársaság
Budapest-Leopoldstädter Spareassa Actiengesellschaft

Egyesült Budapesti Fővárosi Takarékpénztár
Vereinigte Budapester Hauptstädtische Spareassa
Caisse d'Épargne Unie de la Capitale de Budapest

Fabank r.-t.
Holzbank A.-G.

Földhitelbank r.-t.
Bodenkreditbank Actiengesellschaft
Banque de Crédit Foncier Soc. An.
Land-Credit Bank Comp. Limited

Hazai Bank Részvénytársaság
Vaterländische Bank Actiengesellschaft
Banque de la Patrie Société Anonyme
National Banking Corporation Limited

„Hermes” Magyar Általános Váltóüzlet r.-t.
„Hermes” Banque Générale Hongroise de Change
(Société Anonyme)
„Hermes” General Hungarian Exchange Office
Company Limited

„Hermes” Ungarische Allgemeine Wechselstuben
Actiengesellschaft
„Hermes” Ugarska Opsta Menjaenica Dionicarsko
Društvo

Hungária Bank Részvénytársaság

Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete
Landes Bodenkredit-Institut für Kleingrundbesitzer
Institut de Crédit Foncier des Petits Propriétaires

Központi Váltóüzlet r.-t.
Central Wechselstuben Actiengesellschaft

Magyar Általános Bank r.-t.
Ungarische Allgemeine Bank A.-G.

Magyar Általános Hitelbank
Ungarische Allgemeine Creditbank
Banque Générale de Crédit Hongroise
Hungarian General Creditbank
Banca Generale Ungherese di Credito

Magyar Általános Ingatlanbank Részvénytársaság
Allgemeine Realitätenbank A.-G.
Banque Générale Hongroise d'Immeubles Société
Anonyme
Hungarian General Real Estate Bank Limited
Banca Immobiliare Generale Ungherese Società
Anonima

Magyar Általános Takarékpénztár Részvénytársaság
Ungarische Allgemeine Spareassa Actiengesellschaft
Caisse d'Épargne Générale Hongroise Société
Anonyme
Hungarian General Savings Bank Co. Limited
Cassa Generale Ungherese di Risparmio Società
per Azioni

Magyar-Cseh Iparbank Részvénytársaság
Ungarisch-Böhmische Industrialbank A.-G.
Banque Industrielle Hungaro-Tehèque S. A.
Hungarian-Bohemian Industrial Bank Ltd.

Magyar Forgalmi Bank Részvénytársaság
Ungarische Verkehrsbank Aktiengesellschaft

Magyar Földhitelintézet
Ungarisches Bodenkreditinstitut
Hungarian Land Mortgage Institute
Crédit Foncier de Hongrie
Istituto di Credito Fondiario d'Ungheria

Magyar Földhitelintézetek Orsz. Szövetsége
Landesverband der ungarischen Bodenkredit-
institute
National Association of Hungarian Land-Credit
Institutes
Association des Instituts hongrois de crédit foncier

Magyar Jelzálog-Hitelbank
Ungarische Hypothekenbank
Société de Crédit Foncier du Royaume de Hongrie

Magyar Kereskedelmi Hitelbank — Schopper J. G.
Részvénytársaság
Ungarische Handelskreditbank — J. G. Schopper
Aktiengesellschaft
Banque Hongroise de Crédit Commercial — J. G.
Schopper Société Anonyme

Magyar Leszámitoló- és Pénzváltó-Bank
Ungarische Escompte und Wechsler Bank
Banque Hongroise d'Escompte et de Change
Hungarian Discount and Exchange Bank
Banca Ungherese di Sconto e di Cambio

Magyar-Olasz Bank Részvénytársaság
Ungarisch-Italienische Bank Actiengesellschaft
Banca Ungaro-Italiana Società Anonima
Hungarian-Italian Bank Limited
Banque Hongroise-Italienne Société Anonyme

Magyar Országos Központi Takarékpénztár
Ungarische Landes Central Sparkassa
Caisse d'Épargne Centrale de Hongrie
National Central Savingsbank of Hungary
Cassa di Risparmio Centrale d'Ungheria

Magyar Takarékpénztárak Központi Jelzálogbankja
mint r.-t.
Central-Hypothekenbank Ung. Sparkassen als A.-G.
Banque Central Hypothécaire de caisses d'épargne
hongroises S. A.
Central Mortgage Bank of Hungarian Savings-
banks Comp. Ltd.

Magyar Tisztviselők Takarékpénztára Részvény-
társaság
Ungarische Beamtenpareassa Aktiengesellschaft

„Mercur“ Váltóüzleti Részvénytársaság
Wechselstuben Aktiengesellschaft „Mercur“
„Mercur“ Comptoir de Change Société Anonyme
„Mercur“ Exchange Offices Limited

Nemzeti Pénzváltó R.-T.
Nationale Wechselstuben A.-G.
Società Anonima Nazionale di Cambio
Société Anonyme Nationale de Change
National Exchange Office Company Limited

Nemzeti Takarékpénztár és Bank Részvénytársaság
Nationale Sparkassa und Bank Aktiengesellschaft
Caisse d'Épargne et Banque Nationale

Országos Iparbank Részvénytársaság
Landes Industriebank Aktiengesellschaft
Banque Industrielle du pays Société Anonyme
Industrial Bank of the Country Limited

Országos Központi Hitelszövetkezet
Landes Central Kreditgenossenschaft
Société Centrale de Crédit Mutuel de Hongrie
Union of Hungarian Mutual Credit Associations

Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesület
Pester Erster Vaterländischer Spareassa-Verein
Première Union de Caisse d'Épargne Nationale
de Pest
First National Savingsbank Corporation of Pest

Pesti Magyar Kereskedelmi Bank
Pester Ungarische Commercial Bank
Banque Commerciale Hongroise de Pest
Hungarian Commercial Bank of Pest

Pénzüntézeti Központ
Geldinstituts-Zentrale
Institut Central des Sociétés Financières
Central Corporation of Banking Companies

A Wiener Bank-Verein magyarországi fióktelepe
Ungarische Filiale des Wiener Bank-Verein

Motorbetrieb bei der Győr—Sopron—Ebenfurter Eisenbahn

Der nach Budapest und Wien gravitierende Verkehr der reizend gelegenen west-ungarischen Stadt Sopron (Oedenburg) wird durch die Győr—Sopron—Ebenfurter Eisenbahn abgewickelt.

Diese Stadt hat sich mit ihren alten Kunstdenkmälern mit Recht die Benennung des kleinen ungarischen Nürnberg's und durch ihre anlässlich der Volksabstimmung bewiesene Anhänglichkeit an Ungarn die Bezeichnung „civitas fidelissima“ erworben.

Unser rechtsseitiges oberes Bild zeigt uns den „Stadtturm“, an dessen unterem Teile das Volksabstimmungs-Denkmal angebracht werden wird. Links vom Turme sehen wir das Haus der Künstlerfamilie Stornó mit einer Denktafel, laut welcher in diesem Hause der ungarische König Mathias I., hier vom Monate Dezember 1482 bis Februar 1483 gewohnt hat.

Die Győr—Sopron—Ebenfurter Eisenbahn gilt hinsichtlich der Einführung der Schienen-Auto's und Motorwagen als Bahnbrecherin. Diese Eisenbahn brachte zuerst die auf unserem oberen linksseitigen Bilde ersichtlichen 14 HP starken Schienen-Auto's in Verkehr, welche mit 9 Sitzplätzen ausgestattet waren und allgemein beliebt wurden, in Folge dessen binnen kurzer Zeit die auf dem linksseitigen unteren Bilde ersichtlichen grösseren Motorwagen eingeführt werden konnten, da die Aufnahmefähigkeit der kleinen Wägen sich für ungenügend erwies.

Die mit 29 Sitzplätzen ausgestatteten grösseren Wagen von 50 HP, bieten einen günstigen Ersatz für die Schnellzüge, da sie mit einer Geschwindigkeit von 70—80 Kilometer per Stunde verkehren und zufolge ihrer Anfangsgeschwindigkeit zur Entwicklung einer grösseren Reisegeschwindigkeit als die der Eilzüge geeignet sind.

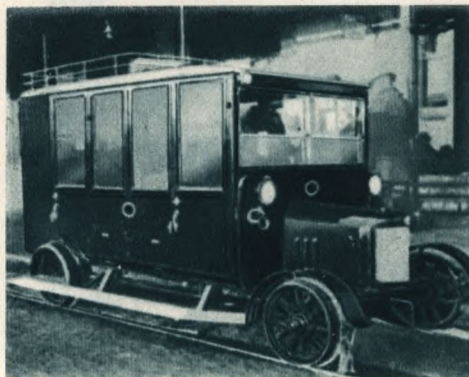
In allerneuester Zeit hat die Győr—Sopron—Ebenfurter Eisenbahn auf ihrer eigenen und auf den Linien der durch sie verwalteten Lokalbahnen Motorzüge von grösserer Aufnahmefähigkeit (siehe unser rechtsseitiges unteres Bild) in Verkehr gesetzt, welche ebenso, wie die Eilmotorwagen in der Ganz-Danubius Fabrik in Budapest angefertigt wurden. Diese Motorzüge vermögen trotz des schwächeren Oberbaues der Vicinalbahn-Linien mit einer Geschwindigkeit von 60 Kilometer per Stunde zu verkehren, wodurch das Reisen auf diesen Linien sich angenehm und rasch gestaltet.

Ähnliche Motorzüge gleichen Systems verkehren auch auf den ungarischen Linien der im Betriebe der Győr—Sopron—Ebenfurter Eisenbahn befindlichen Szeged-Csanáder Eisenbahn vormals Arader und Csanáder vereinigten Eisenbahnen entlang eines, der fruchtbarsten Teile unseres Landes. Auf dieser Linie liegt Mezőhegyes, berühmt von seinem staatlichen Pferdegestüt und seiner landwirthschaftlichen Musterwirthschaft.

Exploitation par Moteurs sur le chemin de fer Győr—Sopron—Ebenfurt

La communication de la ville de la Hongrie occidentale admirablement située: Sopron à Budapest et à Wien est exécutée par le chemin de fer Győr—Sopron—Ebenfurt.

Cette ville à obtenu à juste titre par ses monuments artistiques le surnom de petite Nürnberg hongroise et par sa fidélité à la

Motorüzem a Győr—Sopron—Ebenfurti Vasútnál

A kies fekvésű dunántúli városnak — Sopronnak — Budapest és Wien felé irányuló forgalmát a Győr—Sopron—Ebenfurti Vasút bonyolítja le.

Sopron város régi műemlékeivel méltán érdemelte ki a kis magyar Nürnberg elnevezést és a népszavazáskor tanúsított magartásával a Civitas fidelissima jelzőt. Jobb felső képünkön a soproni „Várostoronyát“ mutatjuk be, melynek alsó részén lesz a népszavazási emlékmű elhelyezve. A toronytól balra a Stornó művészcsalád háza látható, melynek falán kőtábla hirdeti, hogy e házban lakott I. Mátyás magyar király 1482. évi december havától 1483. évi február haváig.

A Győr—Sopron—Ebenfurti Vasút a sínautó- és motorkocsi-forgalom meghonosítása terén úttörő volt. Ez a vasút közlekedtetette elsőnek a felső bal képünkön látható 14 lóerős sínautókat, melyek 9 ülőhellyel bírtak s rövid idő alatt oly nagy közkedveltségre tettek szert, hogy bal alsó képünkön bemutatott nagyobb gyorsmotorkocsik bevezetésére kerülhetett a sor, mivel az eredetileg beállított kis kocsik befogadóképessége elégtelennek bizonyult. Ezen nagyobb, 29 üléses, 50 lóerős kocsik kedvezően pótolják a gyorsvonatokat, mert 70—80 km. óránkénti sebességgel közlekednek s nagy kezdősebességük révén a gyorsvonatokénál nagyobb utazási sebesség kifejtésére alkalmasak.

Ujabbán a Győr—Sopron—Ebenfurti Vasút saját és a kezelésében levő helyi érdekű vonalakon nagyobb férőképeségű motorosvonatokat helyezett forgalomba (lásd jobb alsó képünket), amelyek — ugyanúgy, mint a gyorsmotorkocsik — a Ganz-Danubius-gyárban, Budapesten készültek. E motoros vonatok, dacára a „vicinális“-vonalak gyengébb felépítményének, 60 km. óránkénti sebességgel közlekedhetnek és így a mellékvonalakon való utazást is kellemessé és gyorsá teszik.

Ugyanilyen rendszerű vasúti motoros járművek közlekednek a Győr—Sopron—Ebenfurti Vasút kezelésében levő Szeged-Csanádi Vasútnak, azaz a régi Aradi és Csanádi Egyesült Vasutaknak az ország egyik legtermékenyebb területét átszelő magyar vonalain is. E vonalak mentén fekszik Mezőhegyes, nagy hírnévre szert tett állami mintagazdaságával és méntelepével.

Hongrie qu'elle a témoigné à l'occasion du vote de peuple: la ville de „civitas fidelissima“.

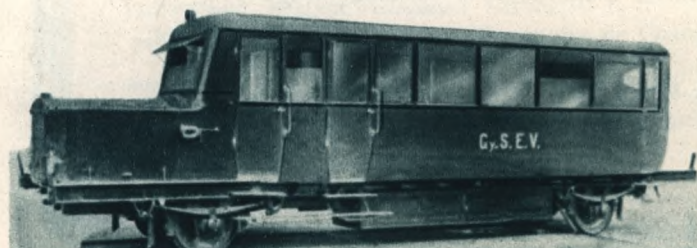
L'image à droite cidessus nous montre „La tour de ville“ dont la partie inférieure sera ornée d'un monument consacré à la mémoire du vote de peuple. A gauche de la tour se trouve la maison de famille de l'artiste Storno sur laquelle nous remarquons une plaque en pierre dont l'inscription nous fait connaître que le roi hongrois Mathias I. a habité dans cette maison à partir du mois de décembre 1482 jusqu'au février 1483.

Le chemin de fer Győr—Sopron—Ebenfurt était le premier à employer des automobiles sur voies et des voitures de moteur. Le chemin de fer a mis en circulation la première fois les automobiles sur voies 14 HP, voir sur l'image ci-dessus à gauche qui ont été munis de 9 places et ont été si bien fréquentés qu'en peu de temps des moteurs plus grands ont été mis en circulation, voir sur l'image ci-dessous à gauche, parceque l'admissibilité des petites voitures s'est montrée insuffisante.

Les grands automobiles sur voies 50 HP garnis chacun de 29 places, remplacent avantageusement les trains de grande vitesse, car elles circulent par heure à une vitesse de projection de 70—80 kilomètres et à cause de leur vitesse de projection elles sont très appropriées au développement d'une vitesse de voyage plus grande.

Dans le dernier temps le chemin de fer Győr—Sopron—Ebenfurt a mis en circulation sur ses propres lignes et celles du chemin de fer vicinal exploité par lui, des moteurs de plus grande admissibilité (voir en bas sur l'image à droite), lesquelles, de même que les moteurs à grande vitesse ont été construits à la fabrique Ganz et Comp. Danubius à Budapest. Ces moteurs ont la capacité de pouvoir circuler par heure à une vitesse de 60 kilomètres malgré la faible superstructure, ce qui rend le voyage sur ces lignes bien agréable et plus rapide qu'avant.

Des moteurs de même système circulent aussi sur les lignes hongroises des chemin de fer unis d'Arad et de Csanád qui sont exploitées (sous le nom: Chemin de fer Szeged-Csanád) par le chemin de fer Győr—Sopron—Ebenfurt et qui traversent la partie la plus fertile de la Hongrie. Sur ces lignes se trouve Mezőhegyes renommé par son haras de chevaux de l'état et ses fermes modèles.

Ungarische Petroleum-Industrie A.-G.

Budapest.

Fabrik: IX, Kén u. 8. — Zentralbureau: VII, Király u. 65.

Diese Fabrik wurde im Jahre 1884 erbaut, ist daher die älteste Mineralölraffinerie Ungarns. Die Fabrikations-Kapazität beträgt jährlich 5000-6000 Waggons Fertigprodukte, und ist — so wie sie in der Vorkriegszeit eine führende Rolle in der Branche spielte — jetzt auch dazu berufen im verstümmelten Lande den Bedarf der Landwirtschaft und der Industrie an Mineralölprodukten zu versorgen.

Unter ihre Fabrikations-Produkte gehören:

Petroleum zu Beleuchtungszwecken, sowie zum Betriebe der neuerdings mehr und mehr Raum gewinnenden landwirtschaftlichen Traktore und anderen Beförderungs-Maschinen. — Benzin in verschiedenen spezifischen Gewichten und Qualitäten, für Personen- und Lastautos, für Motore, für Grubenlampen, ferner für Reinigungen und pharmazeutische Zwecke. — Gasöl zum Betrieb von Dieselmotoren und auch für Motoren anderen Systems. — Maschinen-Schmieröle, Spezial-Auto- und Traktoren-Öle in allen gewünschten Qualitäten. — Einen ergänzenden Teil der Anlage bildet die Paraffinfabrik, welche erstklassiges Paraffin für Kerzenfabriken, Zündholzfabriken und für andere Zwecke erzeugt.

M a g y a r

Acélárúgyár
Részv.-Társ.
Budapest VI, Váci út 95

A vállalat főbb gyártmányai a következők:

Mindenfajta rugó m. pl.: vas-úti, hord-, tekercs és csavar-rugó teherkocsik és hintók részére, autórugó különleges acéiból, megadott méretezés vagy saját szerkesztés szerint, mindenféle géprugók. — Mindennemű géprész autó és motoralkatrészek nyersen kovácsolva, vagy préselve, előnagyovalva és teljesen megmunkálva rajz vagy minta után. Szabványos lemezből préselt csapágytokok különösen vas-úti járművek részére. — Vékonyfalú hidegenhűtött szabatos varrat nélküli acélcsövek. Hintőtengelyek, úgymint kenőcső- és féjolajtengelyek. Motoros kerékpárok, háromkerékű motoros szállítójárművek, kis gépkocsik. — A Poldikóhó téglacélgépgyár különböző silícium-, krom-, kromnickel-, nickel-, mangán-, kobalt-, vanádium-, wolfram stb. ötvözésű nyers tömbjeiből és bugáiból kovácsolás, sajtolás és húzás által gyors- és különleges szerszámacélnak szerkesztési és nemes martinacélnak kereskedelmi rudakban való előállítás.

Ungarische

Stahlwaren-
fabrik A.-G.
Budapest VI, Váci út 95

Die Hauptzeugnisse der Unternehmung sind folgende:

Federn aller Art, wie Trag-, Volut- und Schraubenfedern für Eisenbahnwaggons und Lokomotiven, Autofedern aus Spezialstahl, nach Mass oder eigener Konstruktion und Maschinenfedern aller Art. — Maschinentelle aller Art, Auto- und Motorbestandteile rohgeschmiedet, oder gepresst, vorgeschroppt und ganz bearbeitet nach Zeichnungen oder Modellen. Achslager aus Stahlblech gepresst besonders für Eisenbahnfahrzeuge. — Dünnwandige nahtlos-kaltgezogene Präzisionsstahlrohre, Wagenachsen, sowie Flügel- und Halböblachsen. — Motorräder, dreirädrige Motor-Bestellwagen, kleine Automobile. — Erzeugung von Stangen aus den verschiedensten legierten Stahlblöcken und Zaggeln der Poldihütte, Tiegelgussstahl-fabrik, durch Schmieden, Pressen und Ziehen, wie Schnelldrehstählen, Werkzeugstählen, Konstruktionsstählen und Edel-Martinistählen.

WOLFNER GYULA és TÁRSA

BŐR-, GÉPSZÍJ- ÉS HADFELSZERELÉSI GYÁR

BUDAPEST, IV. KER., KÁROLY KÖRÚT 26 — GYÁRTELEP: ÚJPEST, VÁCI ÚT 11

Munkáslétszám: 10 üzemvezető, 160 szakmunkás, 550 napszámos, 14 tanonc, 2910 HP.

Bőráruk: Belföldi vachetalp, vadbőr vachetalp, belföldi crouponok, vadbőr crouponok, nyak, talpbélsőnyak, hasszél, szandálhasszél, talpbélsőhasszél, krómtalp, fekete boxcalf, színes boxcalf, lóchevreaux, bikanyak, bikahasszél, lakkbőr, lakkhasítás, tehénbőr, fekete tehénbőr, fénybőr, fekete kips, chevreaux, juhbőr

Szíz- és rokonekkék: gépszíz bőrből, különleges gépszíz „Aero“ (méteren-kint) varró-, és kötőszíz, technikai cikkek bőrből

Cipők: bakancs, férficipő, női cipő, gyermekcipő

Katonai felszerelések: katonai bakancs, teljes gyalogsági felszerelés, patron-táska, puskaszíz, derékszíz, bajonettáska, lovassági nyereg, teljes tüzérségi lőszer-szám-felszerelés

Kesztyű: mindenfajta bőrkesztyű.

Magyarország selyemfonóipara és intézményei.

Magyarországon a selyemfonóipart a XVIII. század első felében honosították meg. Többé-kevésbé változatos eredményeket értek el, de a magyar selyemtermelést mindenesetre ismertté tették a külföld előtt is.

1879-ben Bezerédy Pál vette kezébe a selyemtenyésztés ügyét és innen kezdődik az országban ezen iparágnak a fellendülése. Óriási propagandát indít meg az ipar fellendítése érdekében; vasszorgalommal, nem szűnő energiával halad kítűzött célja felé s eléri azt, hogy a magyar selyemtermeléssel is számolnak már a világpiacnak e tekintetben döntő tényezői.

Magyarországon a selyemtenyésztés állami monopólium, a tenyésztőktől a selyemgubót az állam váltja be és átadja feldolgozásra a fonalgyártás és értékesítés céljaira a közbenjöttével alapított „Magyar királyi selyemfonódák haszonbérlete részvénytársaságnak.” A részvénytársaság az átvett gubót fonódákban feldolgoztatja és a gyártott selyemfonalat részben Magyarországon, részben Svájcban, Olaszországban és Franciaországban adja el.

Magyar selyemfonódák Tolnában és Győrött vannak. Technikailag a legmodernebb gépészeti berendezésekkel felszerelve, képesek olyan elsőrendű fonalat gyártani, amely a feldolgozó ipar legmesszebbmenő követelményeinek is megfelel. A gépészeti berendezések mellett meg kell említeni a kitűnő munkásanyagot is, amely kellő vezetés és irányítással nagyon könnyen sajátítja el a nagy figyelmet igénylő ezen munkát.

Selyemfonódák mellett munkásnő-otthonok létesültek, amelyekben a gyárban foglalkoztatott árva munkásleányok nyernek elhelyezést. Ezek a munkásnő-otthonok el vannak látva a higiénia minden követelményeinek megfelelő berendezésekkel, munkaidőn kívül szellemi és lelki oktatásban részesítik a bennlakókat, úgyhogy azok tulajdonképpen nevelőintézetek benyomását keltik. Ha külföldiek tanulmányútjaikon megtekintik, a legnagyobb elismerés hangján nyilatkoznak a látottak tekintetében.

A selyemfonódák üzletének vitelével megbízott részvénytársaság üzemeiben mintegy 1000 munkást foglalkoztat.

Die ungarische Seiden-Spinnindustrie und deren Institutionen.

In Ungarn wurde die Seiden-Spinnindustrie in der ersten Hälfte des XVIII. Jahrhunderts eingeführt. Es wurden auf diesem Gebiete mehr oder weniger verschiedene Erfolge erzielt, doch ist die ungarische Seidenproduktion auch im Auslande bekannt geworden. Im Jahre 1879 nahm Paul Bezerédy die Angelegenheit der Seidenproduktion in die Hand und von da an beginnt der Aufschwung dieses Industriezweiges.

Dieser Mann hat im Interesse des Aufschwunges dieser Industrie eine riesige Propaganda eingeleitet. Mit eisernem Fleiss und niemals mangelnder Energie steuerte er dem ausgesteckten Ziele zu und erreichte, dass die entscheidenden Faktoren des Weltmarktes bereits auch mit der ungarischen Seidenproduktion rechnen.

In Ungarn bildet die Seidenproduktion ein Monopol des Staates. Die Seidenkokons des

Produzenten werden vom Staate eingelöst und von diesem der mittlerweile für die Zwecke der Fadenerzeugung und Verwertung gegründete Pachtung der Königlich Ungarischen Seidenspinnereien Aktiengesellschaft überwiesen. Die Aktiengesellschaft lässt die übernommenen Seidenkokons in ihren Spinnereien aufarbeiten und die erzeugten Seidenfäden werden teilweise in Ungarn, teilweise in der Schweiz, in Italien und Frankreich abgesetzt.

Ungarische Seidenspinnereien gibt es in Tolna und Győr. Diese sind mit den modernsten maschinellen Einrichtungen versehen und sind im stande dermassen erstklassige Fäden zu erzeugen, welche den weitestgehenden Ansprüchen genügen. Neben der maschinellen Einrichtung muss das ausgezeichnete Arbeitermaterial erwähnt werden, welches sich bei entsprechender Leitung und Anweisung, diese eine sehr grosse Aufmerksamkeit erfordernde Arbeit sehr leicht aneignet.

Neben den Seidenspinnereien wurden auch Arbeiterinnen-Heime errichtet, in welchen die in den Spinnereien beschäftigten Waisenkinder untergebracht werden. Diese Arbeiterinnen-Heime sind mit allen den hygienischen Anforderungen entsprechenden Einrichtungen ausgestattet, so dass die Insassen nach der Arbeitszeit geistigen und seelischen Unterricht geniessen und

so diese Heime eigentlich den Eindruck von Erziehungsanstalten erwecken. Wenn diese von Ausländern auf deren Studienreisen besucht werden, sprechen sie sich in Hinsicht des Gesehenen stets im Tone der höchsten Anerkennung aus.

Die mit der Führung des geschäftlichen Teiles der Seidenspinnereien betraute Aktiengesellschaft beschäftigt in ihren Betrieben ungefähr 1000 Arbeiter.

Selyemfonóda Győr

Selyemfonóda belseje

Cégünk szöveteinek kiváló jó minősége, választékossága és olcsósága közismert. Ez alkalommal sem ígérgetünk, hanem adunk a reális ellenértéken kívül, oly rendkívüli árengedményt, mely által t. vevőink költségeiknek nagy hányadát megtérítve találják.

Tekintse meg mindenki.

Különös figyelembe ajánljuk külön maradékosztályunkat

ZSUFFA ISTVÁN ÉS TÁRSAI
ANGOL GYAPJÚSZÖVETEK ÉS
DIVATSELYMEK ÁRUHÁZA
IV, VÁCI UCCA 25
TELEFÓN: 214-73

Angol szövetek, selymek úti-
és kocsitakarók állandó nagy
választékban.

Magyar-Olasz Bank Rt.

A Banca Commerciale Italiana, Milano

affiliált intézete.

Központ: Budapest, V, Nádor ucca 16 szám.

Saját tőke: kb. 14 millió pengő

Sürgőnycím: Bankunit.

8 fiók Budapesten.

Vidéki fiókok:

Békéscsaba, Hódmezővásárhely, Kőrmend, Makó, Miskolc, Nyíregyháza, Orosháza, Sátoraljaújhely, Szeged, Szombathely.

Mindenemű banküzleti tranzakciók leggyorsabb és legjutányosabb keresztülvitelére.

Törlesztéses jelzálogkölcsönök. — Utazócékek.

Ungarisch-Italienische Bank Aktiengesellschaft

Banca Ungaro-Italiana S. A.

Affiliation der

Banca Commerciale Italiana, Milano.

Zentrale: Budapest, V, Nádor ucca 16.

Telegramm-Adresse: Bankunit.

Aktienkapital und Reserven: ca. 14.000.000 Pengő.

8 fillialen in Budapest.

Fillialen in der Provinz:

Békéscsaba, Hódmezővásárhely, Kőrmend, Makó, Miskolc, Nyíregyháza, Orosháza, Sátoraljaújhely, Szeged, Szombathely.

Korrespondenten auf allen Plätzen des Auslandes.

Durchführung aller bankmässigen Transaktionen.

Travellers' Cheques.

Hypothekar Darlehen.

Első Pesti Spódium- és Enyvgyár Rt.

Budapest, V. ker., Vilmos császár út 22.

Gyártelep: IX. ker., Csont ucca 2.

Telefón: T. 152—33, 152—34, 152—35, J. 419—02.

Gyárak:

Budapest,
Szeged,
Fiume,

Sered (Csehszlov.)
Liptószentmiklós
(Csehszlovákia)

Gyártmányok:

Csontenyv, bőrenyv, technikai gelatin, csontzsír
csontliszt, műtrágyák.

Export Európa összes államaiba és tengerentúlra.

Erste Pester Spodium- und Leimfabrik A.-G.

Budapest V., Kaiser Wilhelm-strasse 22.

Stammfabrik: IX., Csont ucca 2.

Telephone: T. 152—33, 152—34, 152—35, J. 419—02.

Fabrikken:

Budapest,
Szeged,
Fiume,

Sered, (Tschechoslow.)
Liptósvi Sv. Mikulás
(Tschechoslowakei)

Fabrikate:

Knochenleim, Lederleim, techn. Gelatine, Knochén-
fett, Knochenmehl, Kunstdünger.

Export nach allen Staaten.

Győri telep: rönkrakodó

Magyar Erdőbirtokosok Faértékesítő Részvénytársasága

Budapest, IX. kerület, Calvin tér 7 szám. Telefón József 391—64 és József 391—65.

Fűrész és fatelepek: Budapest, IX, Gyáli út 16. Tel. J. 96-45. Győr: Mészárosmajor ucca. Tel. 739. Székesfehérvár: Gyár ucca 4. Tel. 92. Nagykanizsa: Tel. 193.

Szállít keményfát, puha-
fát, rönköt és fűrészárút

Folyószámlák a Hangya központnál és a Pesti Hazai Első Takarékpénztárnál. Gírószámla a Magy. Nemzeti Banknál. Posta-takarékpénztári cheque számla 47.558

BUDAPESTI LEGELSŐ CIPŐÁRUHÁZA

DII, ERZSÉBET KÖRÚT 28

PARÁD-GYÓGYFÜRDŐ

ARZÉN-, KÉN- ÉS VASTARTALMU FORRÁSVIZEK
HEVES MEGYÉBEN

PARÁD-GYÓGYFÜRDŐ a hasonló névű községtől 2 km. távolságra, a tenger színe felett átlagosan 230 m. magasságban, a jelenlegi Magyarország legmagasabb hegységében, a Mátrában fekszik, egy majdnem teljesen zárt völgykötányban.

A fürdőhely saját villanyvilágítással, vízvezetékkel és szennyvíz-csatornázással van felszerelve, a 4 km. távolságra fekvő vasútállomással, nyári idény alatt rendszeres autóközlekedést tart fenn.

A telepen ezenkívül gyógyszerár, csendőrs és posta-távirda-távbeszélő állomás is van.

Budapesttel a fürdőt 4 órai út alatt 3 gyorsvonatpár köti össze, amelyek közül 2 az idény alatt közvetlen kocsit is visz magával. Szórakoztatásul a fürdőhelyek szokásos kellékein kívül főképp a turisztika szolgál.

A gyógyfelszerelést egy gőzfűtéssel ellátott fürdőház, külön vizgyógyintézet, valamint egy modern orvosi laboratórium képezik. A gyógyfürdő három, egymástól teljesen különböző típusú gyógyvízzel rendelkezik: kálium-, nátrium-, kalcium-, magnézium-, alumínium-, vasszulfátos vízzel; ugyanezen víz 0,0098 súlyrész arséntrioxidot tartalmazó egyik forrása; a karbonisulfit gázt tartalmazó magas szénsvartartalmú parádi víz, végül a 0,0559 súlyrész vasbikarbonádot tartalmazó vasas-szénsvas Clarisse-víz.

Ezen gyógyvizek a női bajok, izzadmányok, hüléses betegségek, bőrbajok, alkati vérszegénység és az emésztőcsatorna különböző megbetegedéseinek gyógyítására alkalmasok.

A fürdőidény egyelőre május 1-től—október 1-ig tart. A mérsékelt polgári árakból június hó 16-ig és szeptember hó 1-től a fürdő 25% kedvezményt nyújt. Közszolgálati alkalmazottak ugyanezen idő alatt 50% árkedvezményt élveznek.

Mivel a fürdőtelep az utóbbi évek alatt a jelentkező vendégek harmadrészét sem volt képes elhelyezni, ajánlatos a lak helyiségeket az érkezési időpont előtt már hetekkel hamarabb lefoglalni.

Das Heilbad „PARÁD“ liegt von der gleichnamigen Ortschaft 2 Km. entfernt in einer durchschnittlichen Höhe von 230 M. über dem Meeresspiegel und in dem grössten Gebirge der jetzigen Ungarns, in der Mátra in einem absolut geschlossenen Talkessel. Der Badeort ist mit eigenes elektrischen Beleuchtung, Wasserleitung und Kanalisierung versehen und unterhält mit der 4 Km. entfernten Eisenbahnstation während der Sommersaison einen regelrechten Automobilverkehr. In der Anlage befinden sich eine Apotheke, Gendarmeriewache sowie Post-, Telegraphen- und Fernsprechstation. Das Bad wird mit Budapest während der Saison durch drei Eilzügepare bei einer 4 stündigen fahrt verbunden, von welcher zweie, während der Saison unmittelbare Waggone haben. Zur Zerstreuung dient ausser den gewohnten Vergnügungen hauptsächlich die Turistik. Die Ausstattung der Kureinrichtungen wird durch ein mit Zentralheizung versehenem Badehaus, einer besonderen Wasserkuranstalt sowie ein modernes ärztliches Laboratorium ergänzt. Das Heilbad verfügt über drei, von einander ganz verschiedenen Typen gehörenden Heilwassern und zwar über: Kalium-, Natrium-, Kalcium-, Magnesium-, Aluminium- und Eisensulfatwasser. Eine Quelle desselben

Parád-fürdő látkepe, a kastély-szállóval

Wassers enthält 0,0098 Arsenoxyd, das Karbonsulfidgas und sehr viel Kohlensäure enthaltende „Parader-Wasser“, ausserdem das 0,0559 enthaltende Eisenbikarbonat und Eisen-Kohlensäure enthaltende „Clarisse-Wasser“. Diese Heilwasser sind für die Heilung den Frauenkrankheiten, Exsudaten, Erkältungs- und Hautkrankheiten, Blutarmut und die verschiedenen Krankheiten der Verdauungs-Röhre geeignet.

Die Badesaison dauert vorläufig vom 1. Mai bis zum 1. Okt. Die Verwaltung gibt von den ohnedies mässig bürgerlichen Preisen bis zum 16. Juni und vom 1. Sept. an 25% Nachlass. Öffentlichen Angestellten erhalten während dieser Zeit 50% Nachlass. Indem die Direktion während der letzten Jahre nicht einmal ein Drittel der angemeldeten Gäste unterbringen konnte, ist es ratsam, die Wohnlokalitäten schon mehrere Wochen vor der Ankunft sicherstellen zu lassen.

Beretvás pasztillát

azért rendelik az összes bel- és külföldi klinikákon, mert a legmakacsabb (krónikus) fejfájást is elmulasztja. A szív működést nem alterálja. Nem okoz fejfájást. Hosszabb használat után sem rontja a gyomrot.

Készíti:

BERETVÁS TAMÁS

gyógyszerész

KISPESTEN.

Naponta pótán szétküldés!

Les pastilles Beretvás

sont ordonnées dans toutes les cliniques du pays et de l'Étranger, parce qu'elles guérissent aussi le mal de tête le plus acharné (chronique). Ne troublent pas l'activité du coeur. Ne causent pas du bruissement dans la tête. Ne détraquent pas l'estomac, même après usage prolongé.

Produit par:

THOMAS BERETVÁS

pharmacien à

KISPEST.

Expédition journallement par courrier.

Beretvás pastillen

werden deshalb von sämtlichen in- und ausländischen Kliniken bestellt, da sie die hartnäckigsten (chronischen) Kopfschmerzen stillen. Die Herzthätigkeit wird nicht alteriert. Verursachen kein kopfbräusen. Verderben auch nach längerem gebrauch nicht den magen.

Erzeugung:

BERETVÁS TAMÁS

apotheker

KISPEST, (bei Budapest).

Täglicher Postversand!

Pastilles Beretvás

are prescribed in all home and foreign infirmaries, for they cease even the obstinate (chronic) head-ache. They do not alter the function of heart. Do not cause roaring. Do not cause bad stomach even after long use.

Prepared by:

THOMAS BERETVÁS

chemist

KISPEST.

Daily despatch by mail.

FŐVÁROSI FASOR SZANATÓRIUM HAUPTSTÄDTISCHES ALLEE SANATORIUM

BUDAPEST, VII, VILMA KIRÁLYNŐ UT 9 ♦ TELEFÓN: JÓZSEF 315-26, JÓZSEF 326-21

Fővárosi Fásor Szanatórium épülete

Hall- és
folyosó-
részlet

Betegszoba

Budapesti Takaré- és Vásárpénztár R.-T.

Az állatvásárok zavartalan forgalmának biztosítása és a vásári felhajtások előmozdítása, nemkülönben a budapesti húspárosok hitel-igényének kielégítése céljából a főváros 1907-ben állatvásárpénztárt létesített 1 millió alaptőkével. A felértékelt mérleg szerint megállapított alaptőke 500.000 pengő. A részvénytőke 80 százalékát a főváros fizette be, a részvények 20 százalékát pedig az érdekelt állattenyésztőknek, állatkereskedőknek és a budapesti húspárosoknak engedte át. A budapesti húspárt a vásárpénztár olcsó hitelek nyújtásával tartozik támogatni. A vásárpénztár bonyolítja le a vásári értékesítés alkalmából a vételár azonnali kifizetését, illetve a húspáros vevő részére való hitelezését. Az intézet eténykedésén felül, melyekkel a vásári forgalom emelésére törekszik, saját bizományi üzletével az értékesítésre, leányvállalatának, a Budapesti Húskereskedelmi R.-T.-nak mezőgazdasági bérletein keresztül pedig a termelésre igyekszik befolyást gyakorolni. Az intézet 1920-ban

külön bankosztályt is állított fel, amivel elérte azt, hogy egyrészt ügyfeleinek mindenfajta bankszerű tevékenységgel állhat rendelkezésére, másrészt a főváros tőkének bankszerű kihelyezésével a tőkék gyümölcsözését fokozhatja. Az intézet alapítása óta kifejlesztett céltudatos munkájával nagy mértékben hozzájárult ahhoz, hogy a főváros közéletében a háború és az azt követő nehéz időkben fennakadás nem állott elő. Ennek bizonyossága nemcsak az, hogy Magyarország nagyobb városaiban a vásárpénztári intézményt ennek mintájára létesítik, hanem az is, hogy Nyugat-európának majd minden országából való szakemberek tanulmányozták az intézetet és minden alkalommal elismerésüknek adtak kifejezést. A budapesti vágó-állatvásárok állatfelhajtásának a vásárpénztár által lebonyolított értékforgalma 1926-ban 113 millió pengő, a bankosztály pénztári forgalma 267 millió pengő, az egész intézeté pedig 677 millió pengő volt.

Budapester Spar- und Viehmarktkassa A.-G.

Die Budapester Viehmarktkassa wurde von der Hauptstadt mit einem Grundkapital von 1.000.000 Kronen zu dem gemeinnützigen Zwecke errichtet, um den ungestörten Verkehr der Viehmärkte zu sichern, den jeweiligen Viehauftrieb zu fördern und insbesondere den dabei auftretenden Creditansprüchen der Fleischhändler und Industriellen dieses Faches genüge zu leisten. Das Grund-Kapital beträgt nach der neuaufgewerteten Bilanz Pengő 500.000. Von dem Aktienkapital hat die Hauptstadt Budapest 80% eingezahlt; den Rest von 20% überliess sie den interessierten Viehzüchtern, Viehhändlern, sowie den Budapester Fleischindustriellen. Die Marktkassa ist ausserdem verpflichtet, den Budapester Fleischhandel und die einschlägige Fachindustrie mit billigen Krediten zu unterstützen. Ausserhalb des Rahmens der obenerwähnten Tätigkeit, womit die Marktkassa einen anhaltend regen Marktverkehr sichert, ist dieses Institut auch in der Lage, durch den namhaften Auftrieb seines eigenen Kommissionsgeschäftes bei Verwertung des Viehes einerseits preisnivellierend und andererseits an Hand ihres Tochterunternehmens- der landwirtschaftlichen Pachtungen der Budapester Fleischhandels A.-G. auf die Qualität, Production und Züchtung im wesentlichen Masse einzuwirken. Im Jahre 1920 hat das Institut auch ein separates Sparkassen- und Bankgeschäft etabliert, womit erreicht wurde, dass es seinen Komittenten mit

seiner, speciell in das Bankfach schlagenden Tätigkeit direkt zur Verfügung stehen und andererseits die städtischen Kapitalien durch bankmässige Placierungen an gutfundierte Kreditansprüche in gesteigertem Masse fruktifizieren kann. Das Institut hat seit seiner Gründung durch seine zweckdienliche Arbeit und umsichtigen Leitung zum grossen Teile dazu beigetragen, dass auch während des langjährigen Krieges und in der darauffolgenden schweren Zeit in der Approvisionierung der Hauptstadt keine fühlbaren Störungen oder nennenswerten Hemmungen Platz greifen konnten. Es ist erwiesen, dass man heute in den grösseren Provinzstädten Ungarns, in welchen Viehmarktkassen errichtet werden, diese ganz nach dem bewährten System des Budapester Marktkassa-Instituts projektiert und eingerichtet hat. Für die komforte und moderne Einrichtung des Budapester Institutes spricht auch die Tatsache, dass Fachleute der verschiedenen westeuropäischen Länder nach Budapest kamen, um das hiesige Institut kennen zu lernen und haben diese bei jeder einzelnen Gelegenheit über die hierbei gemachten Erfahrungen ihrer ungeteilten Anerkennung Ausdruck verliehen. Der ziffermässige Wert der im Jahre 1926. durch die Marktkassa am Budapester Schlachtviehmarkt aufgetriebenen Tiere belief sich auf 113 Millionen Pengő, während der Kassenverkehr ihrer Bankabteilung desselben Jahres 267 Millionen Pengő betrug, der Gesamtverkehr des Institutes belief sich hingegen auf 677 Millionen Pengő.

Donau-Save-Adria Eisenbahngesellschaft

(vormals Südbahn-Gesellschaft)

Der Reisende, der seinen Weg nach Budapest, der Hauptstadt Ungarns nimmt, kann sich stundenlang des wunderbarsten Panoramas erfreuen, als er auf der Strecke der Donau-Save-Adria Eisenbahngesellschaft (vormals Südbahn) den grössten See Mittel-Europas, das ungarische Meer — wie der ungefähr 800 Quadratkilometer umfassende Balaton-See benannt wird, erreicht hat. Es liegt in nord-östlich südwestlicher Richtung, in einer Entfernung von 100 Km von der Hauptstadt. Der 80 Km lange und an manchen Stellen 15 Km breite See bietet mit seiner Umgegend eine derartige Sehenswürdigkeit dem Reisenden, dass es die Ausländer von Jahr zu Jahr wieder zu sich zurücklockt, wodurch die den See umrahmenden, hauptsächlich aber auf dessen östlichem Gestade befindlichen Badeorte zu beliebten und stark besuchten Sommerfrischen der Ausländer geworden sind.

Dieser See ersetzt vollkommen die Seebäder, da er nebst seiner angenehmen Temperatur (im Sommer 26° C) auch jodhaltig ist; als seine ausserordentliche Eigenschaft erwähnen wir seinen an das Meer erinnernde Wellenschlag — ein ausschliessliches Kleinod dieses Sees — der mit wohltätiger Wirkung die erschöpften Nerven wieder erfrischt, während in dem samtartigen Sand die Badenden schon vom Monate Mai angefangen, sich sonnen können. Die Heilkraft des Wassers ist so wunderbar, dass die Zahl der Besucher von Jahr zu Jahr zunimmt. Wer sich nur einmal an diesem Wunder der Natur ergötzte, wer das blendende Bild der untergehenden Sonne mit dem See und den umgebenden Berge gesehen, der bleibt ganz gewiss ein ständiger Gast eines der Badeorte längs dieses Sees.

Die grösseren Bäder wie Siófok, Balatonföldvár,

Balatonszemes, Balatonboglár, Fonyód usw. waren vor einigen Jahren noch ganz primitive Erholungsplätze; die Zauberkraft des Sees hat sie jedoch derart frequentiert gemacht, dass schon in kurzer Zeit die Entwicklung des Plattensees zum grössten Bade und Kurort Europas gewärtigt werden kann. Die Frequenz der genannten Badeorte wird durch die im Sommersaison sehr rege verkehrenden Züge der Donau-Save-Adria Eisenbahngesellschaft, besonders aber durch ihre entlang des Sees laufenden Schienenautobusse gefördert und hauptsächlich diese hurtigen Schienenautobusse erfreuen sich einer derartigen

Beliebtheit seitens des Publikums, dass sie den Verkehr des südlichen Gestades des Plattensees, infolge ihrer Bequemlichkeit und Verkehrssicherheit, seit zwei Jahren in ausserordentlichem Masse belebt haben. Diese Autobusse haben, wegerspeziellen Verhältnisse des

Plattensee-Verkehrs, von den regelmässigen ganz abweichende Anforderungen an den technischen Projektanten gestellt, die seitens der Bahnverwaltung in solch glücklicherweise gelöst wurden, dass sie sich die vollste Anerkennung der ausländischen Fachleute erwerben konnten.

Die nächst des Balaton liegenden Badeorte bieten ausser der Erholung und Genesung auch reichliche Zerstreuungen mit ihren Konzerten und Unterhaltungen, ferner mit den Schiff-, Motor- und Segelbootausflügen. Die genannten Badeplätze sind mit den lebhafteren Badeorten des jenseitigen Ufers z. B. mit dem wegen ihrem kohlen-säurigen Bade weltberühmten Balatonfüred, Almádi und der romantisch gelegenen Tihany mittels Schiff- und Motorfahrten verbunden und auch zahlreiche Segelboote und Kähne ermuntern das dortige Badeleben.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

Központi székház:
Budapest, IX, Üllői út 1 szám.

Fennáll 27 év óta.

Magyarország
legnagyobb biztosító szövetkezete.

Versicherungs Genos- senschaft der Landwirte

Zentral-gebäude
Budapest, IX, Üllői út 1 szám.

Gegründet im Jahre 1900.

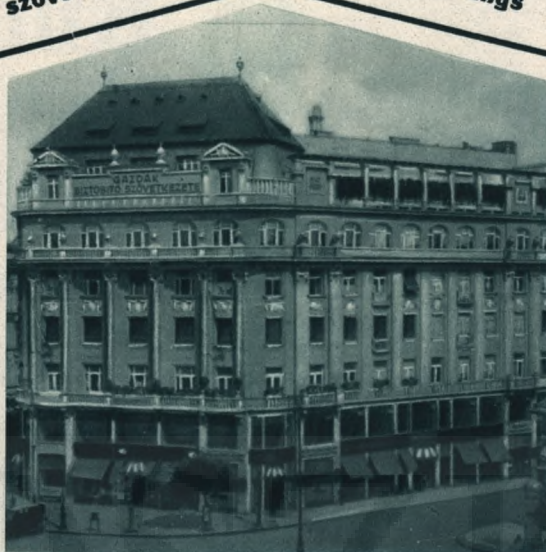
Die Grösste
Versicherungs
Genossenschaft Ungarn.

Association d'Assu- rances des Agriculteurs

Maison centrale:
Budapest, IX, Üllői út 1.

Fondée: en 1900.

La plus grande société
coopérative d'assurance
de la Hongrie.

Farmer's Insurance Association

Office central:
Budapest, IX, Üllői út 1.

Established in 1900.

The biggest cooperativ
society for insurance
in Hungary.

KÖZPONTI LESZÁMOLÓBANK R.-T. CENTRAL ESCOMPTEBANK A.-G.

BUDAPEST, V, ÁRPÁD UCCA 6

SÜRGÖNYCIM:
TELEGRAMME:
CENTRESCO.

ELFOGAD BETÉTEKET
TAKARÉKKÖNYVRE
ÉS FOLYÓSZÁMLÁRA.

VALUTÁK, DEVIZÁK.

TŐZSDE- ÉS EGYÉB
BANKSZERŰ ÜZLETEK
ELŐNYÖS LEBONYOLI-
TÁSA.

TELEFÓN:

T 151 { 41
42
43

EINLAGEN AUF SPAR-
BÜCHEL UND KONTO-
KORRENT. VALUTEN-
U. DEWISENGESCHÄFTE.

BÖRSENAUFTRÄGE.

SÄMTLICHE BANK-
MÄSSIGEN TRANS-
AKTIONEN.

Telefongyár R.-T.

Budapest VII.

Kizárólag
elsőrangú minőségű

r á d i ó -

készülékek és
alkatrészek.

Telefonfabrik A.-G.

Budapest VII.

Rundfunk

Empfänger
und Zubehör.

Erstklassige Qualität sware.

**Fabrique
de Téléphones S.-A.**

Budapest VII.

Postes et Accessoires

T. s. f.

d'exclusivement
premiere qualité

Telephone Works Ltd.

Budapest VII.

Wireless

Receivers
and Accessories.

Only first quality goods

FONCIÈRE, ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ INTÉZET

KÖZPONTI IRODÁK: BUDAPEST, V. KERÜLET, SAS UCCA 10 SZÁM.

A Foncière Általános Biztosító Intézet Magyarország egyik legnagyobb és legtekintélyesebb biztosítási vállalkozása, 1864-ben alapított, működési köre az összes biztosítási ágazatokra, így a tűz- és életbiztosítás mellett a baleset-, betöréslopás-, szavatossági-, autó-, hitel-, jég-, üveg-, szállítmány- és értékbiztosítási ágazatokra terjed ki. Hazánkban az intézetnek évtizedek óta bevezetett igen értékes, kiterjedt szervezete és mintegy 30 önálló főügynöksége mellett több ezer helyi képviselője van. Az **utódállamokban** a Foncière érdekeltiségekhez tartoznak: „Continental” Biztosító R.-T., Prága; Rosszija-Foncière Biztosító és Viszontbiztosító R.-T., Belgrád; Fonciera Általános Biztosító R.-T., Cluj. **Németországban** Hamburgban és Drezdában a Foncièrenak **önálló**, évtizedek óta működő expozitúrái vannak. A Foncière tekintélyét nagyban fokozza hatalmas ingatlantulajdona, így **Budapest** az intézet tulajdona az Andrássy út 2. számú palota, a Sas ucca 10. számú székház, a Sas ucca 12. számú bérház, **Wienben** a Schottenringben a tőzsdével szemben lévő 4 emeletes palota, **Prágában** szintén 2 ház. A hazai biztosítási üzletben elfoglalt tekintélyes pozícióján kívül a vállalat elsősorú nemzetközi üzleti és viszontbiztosítási összeköttetésekkel rendelkezik és ekként az egész kontinensen ismert, megbecsült névnek örvend.

Az intézet palotája Budapesten : VI. kerület, Andrássy út 2 szám.

lános Biztosító R.-T., Cluj. **Németországban** Hamburgban és Drezdában a Foncièrenak **önálló**, évtizedek óta működő expozitúrái vannak. A Foncière tekintélyét nagyban fokozza hatalmas ingatlantulajdona, így **Budapest** az intézet tulajdona az Andrássy út 2. számú palota, a Sas ucca 10. számú székház, a Sas ucca 12. számú bérház, **Wienben** a Schottenringben a tőzsdével szemben lévő 4 emeletes palota, **Prágában** szintén 2 ház. A hazai biztosítási üzletben elfoglalt tekintélyes pozícióján kívül a vállalat elsősorú nemzetközi üzleti és viszontbiztosítási összeköttetésekkel rendelkezik és ekként az egész kontinensen ismert, megbecsült névnek örvend.

Országos Szeszértékesítő Részvénytársaság

*

Landes Spiritusverwertungs Aktiengesellschaft

*

Société Nationale Anonyme pour le commerce des alcools

*

National Alcohol Trading Company Limited

*

Società Nazionale Anonima per il commercio dello spirito

BUDAPEST, IV, VÁCI UCCA 12.

Alakult 1921 szeptember 23.

*

TELEFÓNSZÁMOK: T. 260-65.

*

SÜRGÖNYCÍM: SPIRITUS.

IGAZGATÓSÁGI TAGOK:

Gróf Hoyos Miksa (elnök), báró Harkányi János (társelnök), Fellner Henrik (társelnök), eörsi Balogh Brunó, Bondy Rudolf, Darányi István (vezérigazgató), ujnepi Elek Ernő, dr. Erdőhegyi Lajos, Eszenyi Jenő, Fellner Pál, Dr. Fenyő Miksa, Glaser Géza, Gschwindt Ernő, gróf Khuen-Héderváry Károly, Holitscher Károly, Krotopp Hugó, Kuffler Pál, Léderer Ágoston, Léderer Károly, Liptay László, dr. Moskovits Miklós, Nánásy Andor, csicseri Orosz György, Rezner Tibold, Szávozdt Richard, gróf Széchenyi Géza, dr. Ujjalussy Dezső, dr. Wekerle Sándor.

ÜGYVEZETŐSÉG:

Vezérigazgató: Darányi István. Igazgatók: Róth Miksa, Szűcs Miklós. Cégvezető: Antal Sándor (főkönyvelő). Jogtanácsosok: dr. Héjji Imre, dr. Lakatos Gyula.

FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG:

Dr. Mutschenbacher Emil (elnök), Löwenthal Henrik (alelnök), Geiger Jenő, Gulácsi Dezső, dr. Koós Mihály, Kotrizs Andor, Kremzír Mór, Somogyi Gyula, Szamek Zsigmond, dr. Szigeti Pál, dr. Hérics-Tóth Jenő, Kovács Gyula, Rácz Emil, Sárközi Aladár.

ALAPTŐKE:

960.000 pengő, amely 2400 darab 400 pengő névértékű részvényre oszlik. Az eredeti 12,900.000 korona alaptőke 24.000 darab 500 korona névértékű részvényre oszlott. 1925 december 9-én az 500 kor. névértékű részvények 10 : 1 vonattal össze 2400 drb. 5000 korona névértékű részvényekre. 1926 március 9-én a felértékeléssel kapcsolatban 60.000 pengőben állapították meg az alaptőke és a régi 5000 koronás részvények 25 pengőökre felülbélyegezettek. 1926 augusztus 24-én az alaptőke 960.000 pengőre emeltetett, amely 2400 drb. 400 pengő névértékű részvényre oszlik.

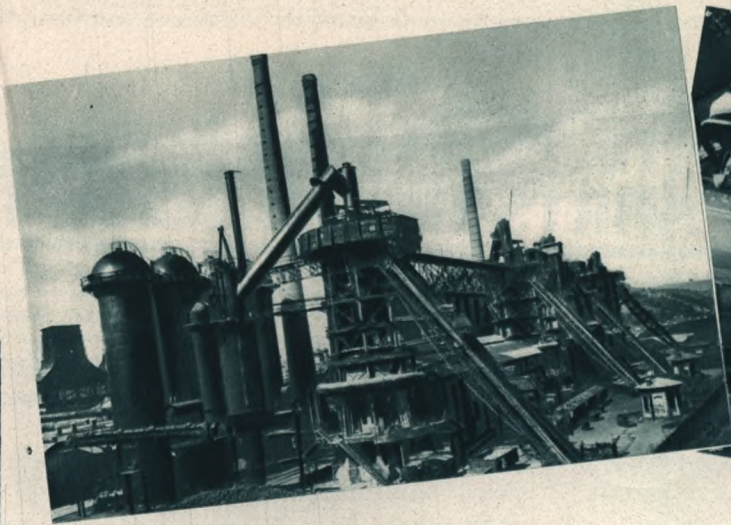
OSZTALÉKOK:

1921/22: 40, 1922/23: 40, 1923/24: 70, 1924/25: 55 korona, 1925/26: 21.875 korona (1.75 pengő).

ÜZLETKÖRE:

Az 1921. évi XLI. t.-c. alapján az országban termelt összes szesz bizományi értékesítése.

Utolsó rendes közgyűlés: 1926 december 21-én.

RIMAMURÁNY— SALGÓTARJÁNI VASMŰ R.-T.

A Rimamurány Salgótarjáni Vasmű Részvénytársaság Magyarország vezető vas- és acélműve. A közép- és keleteurópai vasiparban elfoglalt domináló szerepét annak köszönheti, hogy kohói és gyárai, nagykiterjedésű vasérc- és szénbányái közvetlen közelében vannak és hogy bánya és tűzifa szükségletét is saját erdőségeiből elégíti ki.

A társulat főtelepe, az ózdi vas- és acélgár négy nagyolvasztóval, tíz nyersacélkemencével és egy nyersvaskeverővel rendelkezik. A hengermű block, buga, sin, tartó, durvalemez, alakos, közép és finomvas sorozatokból áll. A finom, horganyzott és ónozott lemezek a borsodnádasdi lemezgyárban készülnek. Magyarország továbbfeldolgozó vas- és gépipara szükségletének legnagyobb részét e két telepről fedezi.

Salgótarjában vannak a társulat finomító üzemei és pedig a drót- és drótszeggyár, hideghengerlő, tengely- és szerárúgyár, dróthorganyzó, eke-, villa- és lapátgyár, vas- és acélöntőde és egy elektroacélkemence.

A barnaszénbányák Bánszálláson, Somsályon, Járdánházán, Farkaslyukon és Salgótarjánban terülnek el.

A vállalat vezetésében a legmodernebb elvek érvényesülnek, úgy az üzemek berendezése és tökéletessége, mint a gondos kereskedelmi és adminisztratív szervezés tekintetében.

A részvénytársaság saját tőkéje 39·2 millió pengő. Az 1925/26-ik üzletévre 7%-os osztalékot fizetett.

Munkáslétszám : 10.700.

RIMAMURÁNY— SALGÓTARJÁNER EISENWERKS A.-G.

Die Rimamurány Salgótarjáner Eisenwerks Aktiengesellschaft ist das führende Eisen- und Stahlwerk Ungarns. Die Gesellschaft verdankt ihre dominierende Stelle in der Eisenindustrie Mittel- und Osteuropas dem Umstande, dass die Hochöfen und Stahlanlagen inmitten ihrer ausgedehnten Eisenerzbergwerke und Kohlenbergbaue liegen und auch den Gruben-, Nutz- und Brennholzbedarf aus ihren eigenen Wäldern decken kann.

Die Hauptanlage der Gesellschaft ist das Eisen- und Stahlwerk in Ózd, woselbst vier Hochöfen, zehn Martinöfen und ein Roheisenmischer in Betrieb sind. Die Walzwerke umfassen Block-, Zaggel-, Schienen-, Träger-, Grobblech-, Fassoneisen-, Mittel- und Feineisenstrecken. Die Fein-, verzinkte und verzintete Bleche werden in Borsodnádasd erzeugt. Diese beiden Anlagen versehen im überwiegenden Masse den Eisenbedarf der weiterverarbeitenden Eisen- und Maschinenindustrie Ungarns.

Die Gesellschaft besitzt auch ein eigenes Verfeinerungswerk in Salgótarján, mit einer Draht- und Drahtstiftenfabrik, Kaltwalzwerk, Wagenachsen und Zeugwarenfabrik, Drahtverzinkerei, Pflug-, Gabel- und Schaufel-Fabrik, wie auch eine Eisen- und Stahlgießerei und einen Elektrostahlofen.

Die Braunkohlengruben der Gesellschaft befinden sich in Bánszállás, Somsály, Járdánháza, Farkaslyuk und Salgótarján.

Die verschiedenen Unternehmungen der Gesellschaft werden nach den allermodernsten Prinzipien geführt, ebensowohl in Bezug auf die vollkommene Einrichtung der Betriebe, als auch durch die sorgfältige kommerzielle und administrative Organisation.

Das Eigenkapital der Gesellschaft beträgt 39·2 Millionen Pengő. Für das Geschäftsjahr 1925/26 wurde eine 7%-ige Dividende ausgeschüttet.

Arbeiterstand : 10.700.

ERSTE DONAU DAMPFSCHIFFFAHRTS-GESELLSCHAFT

Sitz: Wien III/1. Hintere Zollamtsstrasse Nr. 1 ☺ Telefon: 93-5-35.

Gegründet: 1829. Aktienkapital: Öst. Schilling 18,860.000. Reserven: Öst. Schilling 18,860.000.

Repräsentanzen: Verkehrs-Direktion für Ungarn in Budapest, V, Széchenyi rakpart 3. Telefon: 272-45.
Repräsentanz für das Königreich S.H.S. in Beograd, Repräsentanz für Rumänien: Direktor Carl Glaser, Bukarest,
Kommerzielle Vertretung in Sofia.

Personenverkehr.

Postschiffe oberhalb Wien über Linz bis Passau und zwischen Wien und Budapest. — Eilschiffe zwischen Wien und Linz. — Lokalschiffe in der schönen und berühmten Wachau. — Lokalschiffe zwischen Budapest und Mohács, ferner zwischen Widdin und Russe.

Der Personenverkehr wird in allen Relationen mit modernen geräumigen Dampfern abgewickelt. Für die Bequemlichkeit des reisenden Publikums wird durch bekannt vorzügliche Schiffsrestaurationen, komfortable Schiffskabinen bezw. Liegeplätze, auf den Verdecken durch Feldsessel, Liegestühle usw. gesorgt.

Fahrpläne, Fahr-, Kabinen- etc. Karten, sowie Informationen beliebiger Art erhältlich bei jeder Dienststelle.

Schiffswerfte Budapest III.

Grösste Flusschiffswerfte Europas, Bau und reparatur von Dampf-, Motor- und sonstigen Schiffen und Booten, Frachtkähnen, Dampfkesseln, Dampf- und Werkzeugmaschinen. Eigenes Schwimmdock. Hier wurden die dem Expressschiffverkehr dienenden grössten Donau-Personen Dampfer gebaut.

Schiffswerfte Korneuburg bei Wien.

Bau von Frachtkähnen und Motorbooten, Reparatur von Wasserfahrzeugen aller Art.

Eisenbahn Mohács - Pécs.

Eigentum der Gesellschaft. Dieselbe wickelt den Eisenbahn-Personen- und Güterverkehr auf der Strecke Úszög-Mohács und insbesondere die Kohlentransporte des Pécs-er Bergwerkes ab.

Personen-Express-Schiffverkehr.

mit allermodernsten, zweideckigen Donau-Personen-Dampfern grössten Typs, Restaurant, Rauch-, Damen-, Klaviersalon, Luxuskabinen, Kabinen, Liegestellen etc.

Direkter Verkehr zwischen

Wien—Budapest—Beograd—Russe—Giurgiu

Mehrtägige ununterbrochene Reise auf der Donau mit allem Comfort! Anschluss von und zu den grossen Eisenbahn-routen in allen grossen Stationen, wie z. B. Budapest, Beograd, Lom.

Güterverkehr.

1. Regelmässiger fahrplanmässiger Stückgüterverkehr auf der Donau zwischen Regensburg und Galatz, sowie im Einzelverkehre der auf dieser Strecke liegenden Stationen untereinander, ferner von und nach in der Drau, Theiss, Bega liegenden Stationen.

2. Eilgut- und Expressgutverkehr mit den gesellschaftlichen Personendampfern auf der Strecke Passau—Linz—Wien—Bratislava—Budapest—Beograd—Giurgiu—Russe in beiden Richtungen.

Moderne Verladeanlagen dienen zur Manipulation von Kaufmangütern aller Art, sowie dem Umschlagsverkehre von und nach Eisenbahnstationen.

Schleppe verschiedenster Art und Ladefähigkeit (insbesondere auch Tanks) dienen zur Abwicklung von

kompletten Schlepladungen

von und nach beliebigen Ladestellen der Donau und deren Nebenflüsse zu kulantem Bedingungen!

Remork fremder Schleppe oder Schwimmobjekte mittelst der Zugdampfer der Gesellschaft!

Grosse, moderne Lagerhäuser sowie Magazine dienen zur billigen fachgemässen Lagerung von Gütern aller Art.

Auf Wunsch dienen mit

Aufklärungen, Informationen, Tarifen etc.

bereitwilligst: die General-Direktion in Wien, sowie die übrigen oben angeführten Vertretungen, wie auch sämtliche Stationen der Gesellschaft.

Pécs-er Kohlenwerke.

Der Gesellschaft fördern Schwarzkohle mit 6500 Kalorien Heizkraft. Die Produktionsfähigkeit der Bergwerke wurde in den letzten Jahren durch systematische bedeutende Investitionen wesentlich gesteigert.

**Beocsini
Cementgyári Unió R.-T.**
Budapest, V. ker. Alkotmány ucca 10
Alakult 1906-ban

Alaptőke:
4,500.000 pengő, 75.000 darab
részvény á 60 pengő

Társvállalatok:
Beocinska Fabrika Cementa A. D.
Beocin. Zsolnai és Lédécsi Port-
landcementgyárak és Részvénytár-
saság, Bratislava. „Croatia“
Portland-Cementfabriks Aktien-
gesellschaft, Zagreb. Minele de
Carbuni Baia-Noua S. A. Baia-
Noua. Pétervárad-Beocsini Helyi
Érdekfi Vasút Részvénytársaság.

Saját és társvállalati telepek:
Cementgyárak:
Magyarország: Selyp, Jugoszlávia:
Beocin és Podused. Cseh-Szlo-
vákia: Lietava-Lucka és Ladce.

Köszönbánya:
Baia-Noua (Orsova mellett)

Tőketartalék:
5,250.000 pengő

**Beocsiner Cementfabriken
Union Aktiengesellschaft**
Budapest, V. ker. Alkotmány ucca 10

Gegründet 1906

Aktien-Kapital:
4,500.000 P, 75.000 Stück
Aktien á P 60

Affilierte Unternehmungen:
Beocinska Fabrika Cementa
A.-D, Beocin. Silleiner u. Ledecer
Portland-Cementfabriken Aktien-
gesellsch., Bratislava. „Croatia“
Portland-Cementfabrik „Aktien-
gesellschaft, Zagreb, Minele de
Carbuni Baia-Noua S. A., Baia-
Noua. Peterwardein - Beocsiner
Localbahn Aktiengesellschaft.

Fabriken und Bergwerke:
(eigene und solche der affilierten
Unternehmungen)
Zementfabriken:
Ungarn: Selyp, Jugoslawien:
Beocin u. Podused, Tschecho-Slo-
vakei: Lietava-Lucka und Ladce.

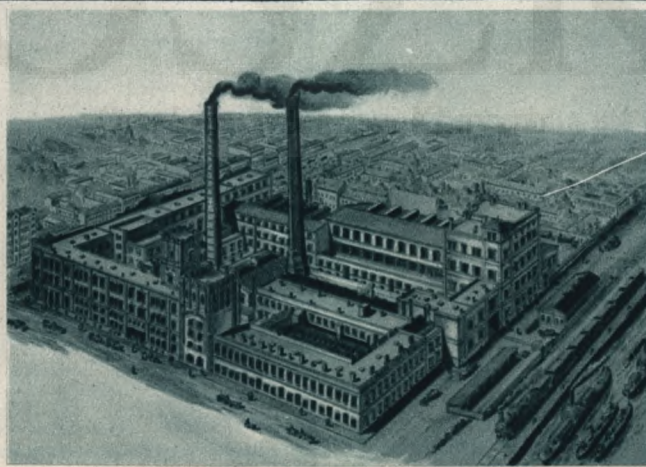
Kohlenbergwerk:
Baia-Noua (bei Orsova).

Kapitalsreserve:
P 5.250.000

TELEFÓN:
T. 115-07,
T. 204-99.

**TÁVIRATI
CIM:**
Kartip, Budapest.

A vállalat jelen-
leg körülbelül 450
munkást és tiszt-
viselőt foglalkoztat

TELEFÓN:
T. 115-07,
T. 204-99.

**TELEGRAMM-
ADRESSE:**
Kartip, Budapest.

Derzeitiger Arbeiter-
stand: 450 An-
gestellte.

**Kartonnyomó Ipar
R.-T. Budapest**

Központi iroda és gyár:
III, Lajos-ucca 93-95

Gyártási cikkek: mindenfajta karton,
barchend, mollino, velour, köper, batiszt és
festődrúk. Fehérdrúk. A vállalatot 1824-ben
alapította a Spitzer Gerzson és Társai kézmű-
árú nagykereskedő cég és jelenleg a Magyar
Általános Hitelbank érdekkörébe tartozik.

**Kattundruck Industrie
A.-G. Budapest**

Zentralbureau und Fabrik:
III, Lajos-ucca 93-95

Eigene Erzeugung: sämtliche Kattuné,
Barchende, Mollinos, Velours, Köper, Batiste,
Färberwaren, Weisswaren. Dieses Fabriksunter-
nehmen, welches im Jahre 1824 von der Manu-
fakturwaren-Grosshandlung Gerson Spitzer & Co.
gegründet wurde, gehört dem Konzern der
Ungarischen Allgemeinen Creditbank an.

Fővárosi Sörfőző Részvénytársaság Kőbányán,

Hauptstädtische Bierbraue

sör-, maláta-, műjég-, erő-
takarmánygyára, tojás-,
baromfi- és vad-,
hűtő-, és fagyasztó-
telepe.

OLD AND NEW
HUNGARIAN JEWELRY
MAKERS AND DEALERS

3-5 MINUTES WALK FROM LEADING HOTELS

KRAUSZ TESTVÉREK

(KRAUSZ BRÖTHERS)

BUDAPEST, IV, HARIS BAZÁR 4

TELEPHONE: T. 132-57

HOFHERR-SCHRANTZ-CLAYTON-SHUTTLEWORTH RT. ♦ BUDAPEST, | HOFHERR-SCHRANTZ-CLAYTON-SHUTTLEWORTH AG. ♦ BUDAPEST,

VI, VILMOS CSÁSZÁR ÚT 57

VI, VILMOS CSÁSZÁR ÚT 57

♦
MAGYARORSZÁG
LEGNAGYOBB
MEZŐGAZDASÁGI
GÉPGYÁRA.

♦
DIE GRÖSSTE LAND-
WIRTSCHAFTLICHE
MASCHINENFABRIK
UNGARNS.

♦
Gyártmányai:
Nyersolajtraktorok, Cséplőkészletek (lokomobil, traktor párosítás-
sal) szélmotorok, esőztető berendezések, mindenfajta talajművelő
eszköz, vetőgépek, műtrágyaszórával kombinált vetőgépek, takar-
mánygépek, szállítható malomjáratok, szállósajtók. Malomberende-
zések minden teljesítményre Selektor, vetőmagtisztító és osztályo-
zógépek.

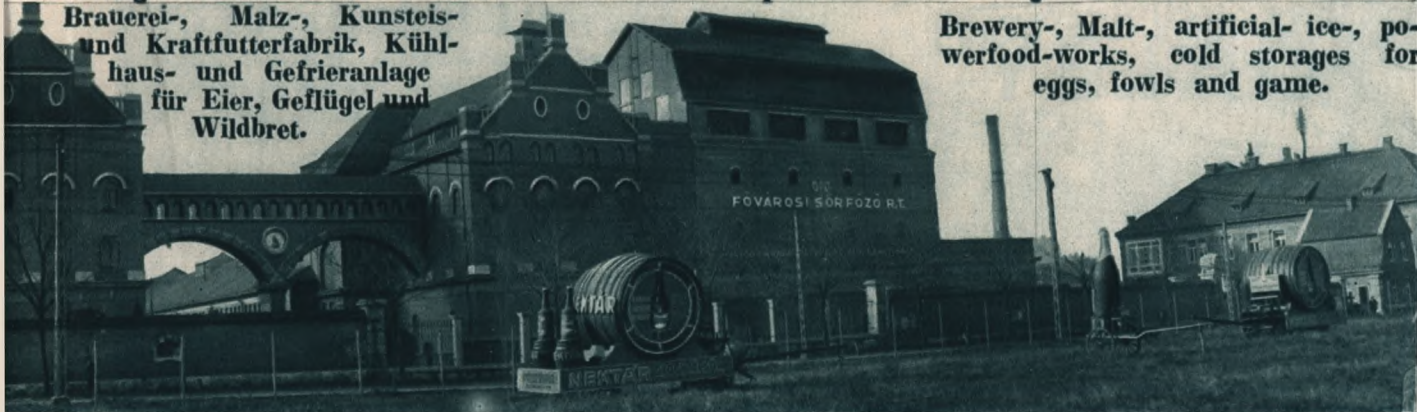
♦
Fabrikate:
Rohólraktoren, Dreschgarnituren, (mit Rohólraktoren, Petroleum-
lokomobilen, oder Dampflokobilen). Windmotoren, Beregnungs-
anlagen, alle Arten von Bodenbearbeitungs-Geräten, Säemaschinen,
mit Düngerstreuer kombinierte Säemaschinen, Futtermaschinen,
Weinpresen. Mühlenbaumaschinen für beliebige Leistungen. Selektor
Saatgutreinigung- und Sortiermaschinen.

Actiengesellschaft Steinbruch

Metropolitan Brewery Limited Steinbruch,

Brauerei-, Malz-, Kunsteis-
und Kraftfutterfabrik, Kühl-
haus- und Gefrieranlage
für Eier, Geflügel und
Wildbret.

Brewery-, Malt-, artificial-ice-, po-
werfood-works, cold storages for
eggs, fowls and game.

MÓRI SZÉN BÁNYA R.-T.

KÖZP. IRODA: BUDAPEST V, VILMOS CSÁSZÁR ÚT 72.

TELEFÓN: 225-62, 112-67, 112-68, 112-69.

„A Móri Szénbánya, egy szénkibívás nyomát követve. 1921-ben helyezetteti üzembe és rövidesen sikerült eocénkorú fekeleszínű, fényes, kagylós-törésű cca 4800 kalóriás szenet bányászni, amelyet főképpen vasutak, villamos művek, malmok, téglagyárak használnak előszeretettel. A szénnek az a kiváló tulajdonsága van, hogy igen csekély mennyiségű hamu marad csak utána. A móri bánya eddig évente cca 6000 vagon szenet termelt. Mór nagyközségben megfelelő szakértelmű bányász munkásságot nevelt fel, miáltal a község jólétét is nagyban emelte.“

Magyar Gázizzófény Részvénytársaság

Ungarische Gasglühlicht
Aktiengesellschaft

B u d a p e s t,
VI., Vilmos császár-út 3.

Pénzüntézetek Országos Biztosító R.-T.

**Budapest, V,
Sas ucca 1. sz**

Telefón: Teréz 105-50
és 234 99.

A legelőnyösebb feltételek és legjutányosabb díjtételek mellett eszközöl
tűz-, jég-, üveg-, szállítmány-,
baleset-, szavatossági és
autótörés, valamint
élet- és járadékbiztosításokat,

CHAMPAGNER TÖRLEY

Első Magyar Cartonlemezzgyár R.T.

Budapest, VI, Andrásy-út 86 Telefon: T. 103-71, T. 274-45

Sürgőnycim: Papcarton, Budapest Gyártelep Budafokon

Gyárt: mindennemű géppapíroslemez technikai, nyomdai és dobozgyári célokra, továbbá chromoutánzat- és menetjegykartont

Erste Ungarische Carton-Pappenfabrik A.-G.

Budapest-Budafok

Telegramme: Papcarton, Budapest

Maschinenpappen aller Art. Chromoersatz- und Fahrkartenkarton.

Première Fabrique Hongroise de Carton Société Anonyme

Budapest-Budafok

Télégrammes: Papcarton, Budapest

Papier de carton de toutes sortes. Surrogats de chromo, cartons pour billets de chemin de fer

First Hungarian Card-Board Manufacturing Limited

Budapest-Budafok

Cable address: Papcarton, Budapest

Machine Paper Boards for different purposes. Imitation Chromo Boards. Railway Ticket Boards

A legrégebb és legnagyobb biztosító társulatok egyike:

ADRIAI BIZTOSÍTÓ TÁRSULAT

(RIUNIONE ADRIATICA DI SICURTÀ)

Alaptőke: **100,000.000 líra**, erre befizetve 40,000.000 líra. A társulat biztosítéki alapjai **465,230.000 lírát** tesznek ki. A központi igazgatóság székhelye TRIESZT. Magyarországi igazgatóság: BUDAPEST, V, ERZSÉBET TÉR 9-10., a társulat saját házában Alakult 1838-ban. ♦ Távíratí cím: RIUNIONE. ♦ Telefon: 115-21, 115-22, 115-23.

KÉPVISELETEK AZ ORSZÁG MINDEN VÁROSÁBAN ÉS HELYSÉGÉBEN.

ELFOGAD A FELEKRE NÉZVE LEGELŐNYÖSEBB DIJ ÉS FELTÉTELEK MELLETT:

Életbiztosításokat, tüzbiztosításokat, betöréses-lopás elleni biztosításokat, jégbiztosításokat, szállítmánybiztosításokat, üvegtörés elleni biztosításokat.

Felvilágosítással szívesen szolgálnak a társulat igazgatósága és összes képviselői.

PODGYÁSZBIZTOSITÁS

EURÓPAI

Áru- és Podgyászbiztosító
Részvénytársaság
Budapest, V., Eötvös tér 2. szám

KÉSZ KÖTVÉNYEK

válthatók az összes vasúti és hajóállomásokon, a menetjegyi irodákban, szállodákban, számos más elárúsító helyen, valamint a társaság központi irodájában.

Károkat az EURÓPAI

Áru- és Podgyászbiztosító Részvénytársaságok
Amsterdamban, Barcelonában, Bécsben, Belgrádban, Berlinben, Bernben, Brüsszelben, Bukarestben, Helsingforsban, Kólnben, Konstantinápolyban, Koppenhágában, Lisszabonban, Londonban, Luxemburgban, Madridban, Münchenben, Oslóban, Párisban, Prágában, Rómában, Stockholmban és Varsóban is elintéznék.

REISEGEPÄCKVERSICHERUNG

EUROPÄISCHE

Güter- und Reisegepäck-Versicherungs-
Aktiengesellschaft

FERTIGE POLIZZEN

sind auf den Bahn- und Schiffstationen, in den Fahrkartenbureaux, in Hotels, bei zahlreichen sonstigen Verkaufsstellen, sowie in den Bureaux der Gesellschaft erhältlich.

Schäden werden auch bei den „EUROPÄISCHEN“

in Amsterdam, Barcelona, Belgrad, Berlin, Bern, Brüssel, Budapest, Bukarest, Helsingfors, Köln, Konstantinopel, Koppenhagen, Lissabon, London, Luxemburg, Madrid, München, Oslo, Paris, Prag, Rom, Stockholm, Warschau und Wien reguliert.

LUGGAGE INSURANCE

Insure Your Luggage with the

EUROPEAN

Goods and Travellers' Luggage Insurance
Company, Limited.

POLICIES READY FOR IMMEDIATE ISSUE

from
all Tourist Offices, the Railway and Shipping Stations, the Hotels, many other Sale Agencies, and the Company's Offices.

Claims for loss or damage may also be settled at any of the Associated Companies' Offices of the

„EUROPEAN“

in Amsterdam, Barcelona, Belgrade, Berlin, Berne, Brussels, Bucarest, Budapest, Cologne, Constantinople, Copenhagen, Helsingfors, Lisbon, London, Luxembourg, Madrid, Munich, Oslo, Paris, Prague, Rome, Stockholm, Vienna and Warsaw.

ASSURANCE DES BAGAGES

COMPAGNIE EUROPÉENNE

d'Assurance des Marchandises et des Bagages (Société Anonyme)

Des Polices Tous Risques peuvent être délivrées séance tenante

par les stations de Chemins de fer et des Compagnies de Navigation, les Agences de Voyages, les Hôtels, plusieurs autres Agences de vente et les Bureaux de la Compagnie.

En cas de dommages, on peut adresser la réclamation à l'une quelconque des „EUROPÉENNES“

à Amsterdam, Barcelone, Belgrade, Berlin, Berne, Bruxelles, Bucarest, Budapest, Cologne, Constantinople, Coppenhague, Helsingfors, Lisbonne, Londres, Luxembourg, Madrid, Munich, Luxembourg, Lis-
Prague, Rome, Stockholm, Vienne ou Varsovie.

B.J.

Salgótarjáni Köszénbánya Részvénytársulat

Budapest, V, Arany János u. 25.
Telefón: Teréz 252-80, 81, 82, 83 84.
Sürgőnycím: Salgóköszén ♦ Alakult 1868-ban

Bányatelepek: Salgótarján, Zagyvaróna, Etes, Vecseklő, Kazár, Somlyó, Vizslás, Pálfalva, Mátranovák, Kisterenye, Gyurtyános, Marokháza, Kotyháza, Andrásfalva, Homokterenye, Bárna, Csókás, Baglyasalja, Karancsalja, Karancskeszi, Karancsberény, Mizserfa, Mátraszele, Németi, Dorog, Annavölgy, Csolnok, Tokod, Szászvár, Nagymányok, Máza, Váralja.

Gazdaság: Karancsalja, Kenyérmezőmajor

Villamos központ: Salgótarjáni-vízválasztó, Dorog, Mázaszászvár, összesen 32.000 HP.

Karbidgyár, mészbányák, mészégetők: Dorogon.

Ingatlanok: V, Arany János u. 25. V, Wekerle Sándor u. 18 V, Sas u. 25. és VII, Rákóci út 11. — 10.500 munkás.

Ősztermelés: 1924-1926. 17.461.881 q, 16.982.279 q, 16.664.581 q. — A PMKB. érdekeltsége.

Alapítás és érdekeltségei: Handlovi Köszénbánya Rt., Pozsony (előbbi cége Nyugatmagyarországi Köszénbánya Rt.) Felsőzsilvölgyi Román Köszénbánya Rt., Magyar Kerámiaipar Rt., Egyesült Téglá- és Cementgyár Rt., Lapp Henrik-féle Mélyfúrások, Bányatelepek- és Mélyművek Rt., Rimamurányi-Salgótarjáni Vasmű Rt., Bányászati Szénbánya Rt., Ipari Robbanóanyaggyár Rt., Salgótarjáni Palackgyár Rt., Salgótarjáni Villamosság Rt., Dorogvidéki Villamossági Rt., Unió Bányászati és Ipari Rt., Pécskői Bazaltbánya Rt., Zalahalápi Bazaltkőbánya Rt. 1921-ben a petrosényi bányákat külön román Rt.-gá alakította, „Petrosani“ Soc. Anonima Romana Pentru Exploatarea Minerelor de Carbuni cég alatt. **Alaptőke:** 27.300.000 pengő, 910.000 darab 30 pengő névértékű részvény. 59. rendes közgyűlés 1927. Vannak 25, 50, 100, 500 és 1000 darabos kumulált részvények is. **Osztalék:** 1916—1926: 25, 35, 25, 40, 65, 120, 300, 6000, 30.000, 32.000 K. és 3 pengő = 12,5%, 17,5%, 12,5% 20%, 32,5%, 60%, 150%, 600% (1000 n. é.), 3000%, 3200%, 3750%. Szavazat: 10 részvény. Részvényei jegyzve: a budapesti és bécsi tőzsdén. Arfolyam: 1917—1926: 1050, 865, 3360, 9475, 5850, 57.000, 579.000, 572.000, 390.000 korona és 80 P.

Igazgatóság: Dr. Chorin Ferenc elnök-vezérigazgató, Dr. Biró Pál, Fellner Henrik, Popper Artberg Bernát, Dr. Reiner Ede, Róth Flóris, Dr. Teleszky János, Weiss Fülöp.

Ügyvezetőség: Elnök-vezérigazgató: Dr. Chorin Ferenc. **Ügyvezető igazgatók:** Deszberg Antal, Dr. Reimann Ernő. **Igazgatók:** Szabó Károly, Fischer Sándor, Müller Albert, Décsi Ernő, Rejtő Armin, Jakobovits Jenő, Lemberger József, Takács Mihály, Lóránt Róbert, Szilágyi Emil, Freund Zoltán, Csató Béla, Hoffman József Lawner Károly. **Igazgató-helyettesek:** Conrad Pál, Pollák Sándor, Dr. Bán Imre. **Műszaki igazgató:** Lengyel Mór. **Központi bányai igazgatók:** Hoffmann Richárd, Kunz Ervin, Cégvezetők: Szirmai Géza, Kudelka Henrik, György Imre, Kovács Antal, Zoltán Frigyes, Leicht Vilmos, Stein Sándor, Molnár Sándor, Futó Zsigmond, Keszler István, Ambrózy Gusztáv, Szűcs Dezső, Dr. Déri József, Grünfeld Pál, Gábel József, Kellner Károly. **Bányai igazgatók:** Róth Flóris (Salgótarján), Schmidt Sándor (Dorog), Schmidt Jenő (Nagynémetegyháza), Huszth Aladár (Nagymányok).

Az 1925 május 2-án megtartott 57. rendes évi közgyűlés elhatározta az Északmagyarországi Egyesített Köszénbánya és Iparvállalat Rt., az Esztergom-Szászvári Köszénbánya Rt., az Esztergomvidéki Köszénbánya Rt. és a Hungária Mészipari Rt.-nak a Salgótarjáni Köszénbánya Részvénytársulatra való beolvadását, mely határozatot a budapesti kir. törvényszék mint cégbíróság a cégjegyzékbe bevezette úgy, hogy ez a határozat joghatályos lett.

Salgótarjáner Steinkohlen- Bergbau A.-G.

Budapest, V, Arany János u. 25.
Telefon: Teréz 252-80, 81, 82, 83, 84.
Telegr.-adr.: Salgókohle ♦ Gegründet 1868.

Bergwerke: Salgótarján, Zagyvaróna, Etes, Vecseklő, Kazár, Somlyó, Vizslás, Pálfalva, Mátranovák, Kisterenye, Gyurtyános, Marokháza, Kotyháza, Andrásfalva, Homokterenye, Bárna, Csókás, Baglyasalja, Karancsalja, Karancskeszi, Karancsberény, Mizserfa, Mátraszele, Németi, Dorog, Annavölgy, Csolnok, Tokod, Szászvár, Nagymányok Máza, Váralja. — **Ökonómie:** Karancsalja, Kenyérmezőmajor. — **Elektrische Zentralen:** Salgótarjáner Wasserscheide, Dorog, Mázaszászvár, zusammen 32.000 HP. — **Karbidfabrik, Kalksteinbruch, Kalkbrennerei:** in Dorog. — **Immobilien:** V, Arany János u. 25. V, Sas u. 25. V, Wekerle Sándor u. 18 und VII, Rákóci út 11. — 10.500 Arbeiter. — **Gesamtproduktion:** 1924—1926. 17.461.881 q, 16.982.279 q, 16.664.581 q. — Bankverbindung mit der Pester Ung. Kommerzial Bank. — **Gründungen und Interessengemeinschaften:** Handlovaer Kohlenbergbau A.-G. (Bratislava, vormalis Westungarische Kohlenbergbau A.-G.), Oberziltaler Rumänische Kohlenbergbau A.-G., Ungarische Keramische Fabriks A.-G., Vereinigte Ziegel- und Cementfabriks A.-G., Lapp'sche Tiefbohrung A.-G., Rimamurány-Salgótarjáner Eisenwerks A.-G., Bányvölgyer Kohlenbergbau A.-G., Aktiengesellschaft für Industrielle Sprengstoffe, Salgótarjáner Flaschenfabriks A.-G., Salgótarjáner Elektrizitäts Aktiengesellschaft, Dorogier Regional Elektrizitäts A.-G. Union Montan- und Industrie A.-G. Pécskői Basaltwerks A.-G., Zalahalápi Basaltsteinbruch A.-G. — Im Jahre 1921 wurden die Petrosényer Bergwerke unter der Firma „Petrosani“ Rumänische Steinkohlen-Bergbau A.-G. in eine separate rumänische Aktiengesellschaft ungeändert. — **Aktienkapital:** 27.300.000 Pengő, geteilt in 910.000 St. Aktien im Nennwerte von je 30 Pengő. (59-te ordentliche Generalversammlung, 30-ten april 1926). Es gibt auch unfizierte Aktien zu 25, 50, 100, 500 und 1000 Stück. — **Dividende:** 1916—1926: 25, 35, 25, 40, 65, 120, 300, 6000, 30.000, 32.000 K und 3 pengő = 12,5%. 17,5% 12,5%, 20%, 32,5%, 60%, 150%, 600% (1000 K Nominale), 3000%, 3200%, 3750%. — 10 Aktien berechtigen zur Abgabe einer Stimme. — Kottiert an der budapestes- und wiener Börse. — **Kurse:** 1917—19 6 1050, 865, 3360, 9475, 5850, 57.000, 579.000, 572.000, 390.000 Kronen und 80 Pengő. — **Direktion:** Dr. Franz Chorin Präsident-Generaldirektor, Dr. Paul Biró, Heinrich Fellner, Benhard von Popper-Artberg, Dr. Eduard Reiner, Dr. Floris Roth, Dr. Johann Teleszky, Philip Weiss. — **Leitung:** Präsident-Generaldirektor: Dr. Franz Chorin, Geschäftsführende Direktoren: Anton Deszberg, Dr. Ernst Reimann. **Direktoren:** Karl Szabó, Josef Katona, Alexander Fischer, Albert Müller, Ernst Décsi, Armin Rejtő, Eugen Jakobovits, Josef Lemberger, Michael Takács, Robert Lóránt, Emil Szilágyi, Zoltán Freund, Adalbert Csató, Josef Hoffmann, Karl Lawner. — **Direktor-Stellvertreter:** Paul Conrad, Alexander Pollák, Dr. Emerich Bán. — **Technischer-Direktor:** Moritz Lengyel. — **Bergdirektoren in der Zentrale:** Richard Hoffmann, Ervin Kuntz. — **Prokuristen:** Géza Szirmai, Heinrich Kudelka, Georg Emerich, Anton Kovács, Friedrich Zoltán, Wilhelm Leicht, Alexander Stein, Alexander Molnár, Sigmund Futó, Stefan Keszler, Gustaw Ambrózy, Desider Szűcs, Dr. Josef Déri, Paul Grünfeld, Josef Gabriel, Karl Kellner. — **Bergdirektoren:** Floris Roth (Salgótarján), Alexander Schmidt (Dorog), Eugen Schmidt (Nagynémetegyháza), Aladár Huszth (Nagymányok).

Die am 2-ten Mai 1925 abgehaltene 57-te ordentliche Generalversammlung hat beschlossen mit der Nordungarischen Vereinigten Steinkohlenbergbau und Industrie A.-G. mit der Gran-Szászvárer Kohlenbergbau A.-G., mit der Graner Regional Kohlenbergbau A.-G. und mit der Hungaria Kalkindustrie A.-G. zu fusionieren so, dass diese Gesellschaften in die Salgótarjáner Steinkohlen-Bergbau A.-G. aufgehen. Dieser Beschluss wurde durch den Budapester königl. Gerichtshof als Firmengericht in das Firmenregister eingetragen, wodurch dieser Beschluss rechtskräftig wurde.

Weiss Manfréd

acél- és fémművel r. t.

Gyártelep: Csepel.

Központi iroda:

Budapest, V, Mária Valéria ucca 17.

Acélmű:

Rúdvas, szögletvas, ráfvas, gömbvas, abroncsvas, vashuzal, vaslemez, Mannesmann-rendszerű csövek, gázcsövek, acélöntvények.

Fémmű:

Összes fémfélgépjárművek (rúd, huzal, lemez, cső stb.) tűzszerény és köpenylemezek. Rézgálic.

Törzsgyár:

Gazdasági cikkek. Háztartási és konyhafelszerelési cikkek, zománcedény. Épület- és bútorkészítések. Sodronyszeg és csavarárúk. Mezőgazdasági gépek, permetező készülékek. Gázfűző és fűtőkészülékek, gázfűtőkályhák. Egészségügyi cikkek (vízöblítők, konyhai falikutak, zománczott öntöttvas kádak stb). Takaréktűzhelyek és kályhák. Ólomcsövek.

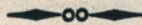
Manfred Weiss

Steel- and Metalworks Ltd.

Works: Csepel (Hungary)

Central Office:

Budapest, V, Mária Valéria ucca 17.

Steelworks:

Rod iron, angle iron, round iron, white riband iron, edged hoop-iron, rolled wire, drawn wire, sheet iron, diverse plates, Mannesman n-pipes, gas-pipes. Cast-steel.

Metallworks:

Half-products of all kinds (sheets, disks, bars, pipes, wires etc.) fire-boxes, mantle-plates. Sulphate of copper.

Centralworks:

Farm-articles. Kitchen and home-furnitures, enamelled ware. Iron mounting for buildings and furnitures. Wire-nails and screws. Machines of agriculture. Spray-apparatus. Gas-hotplates, gas-cookers, bath-gas-ovens. Sanitary articles (W. C. Apparatus, kitchen-fountains, cast-iron-baths, enamelled etc). Kitchen-ranges and caloriferes- Lead-pipes.

Manfred Weiss

Stahl- und Metallwerke

Aktiengesellschaft

Fabrik: Csepel.

Zentralbüro:

Budapest, V, Mária Valéria ucca 17.

Stahlwerk:

Stabeisen, Winkeleisen, Bandeisen, Stegreifeisen, Walzdraht, gezogene Drähte, Feinbleche, Bleche aller Art. Nahtlose Mannesmann-Rohre, Gasrohre, Stahlguss.

Metallwerk:

Sämtliche Halbfabrikate (Stangen, Scheiben, Bleche, Drähte, Rohre etc). Feuerboxen und Mantelplatten. Kupfer-Vitriol.

Stammfabrik:

Landwirtschaftliche Artikel. Kücheneinrichtungs- und Haushaltsgegenstände, Emailgeschirr. Bau- und Möbelbeschläge. Drahtstifte und Schrauben. Landwirtschaftliche Maschinen. Zerstäubungsapparate. Gaskocher und Gasheizöfen, Gasbadeöfen. Sanitäre Artikel (Wasserspülapparate, Küchenwandbrunnen, gusseiserne Badewannen emalliert, etc.) Sparherde und Öfen. Bleirohre.

Société Anonyme
des Aciéries et Usines Métallurgiques

Manfred Weiss

Usines: Csepel (Hongrie)

Bureau Central:

Budapest, V, Mária Valéria utca 17.

Aciéries:

Fer en barres, fer d'angle, fer en rubans, fer décapé en rubans, fer en cercle, fils laminés, fils étirés, tôles diverses, tuyaux Mannesmann, fonte d'acier.

Usines métallurgiques:

Mi-produits de tous genres (barres, plaques, disques, fils, tuyaux etc.) Boîtes à feu, enveloppes extérieures du foyer, sulfate de cuivre.

Usine-mère:

Articles ruraux, articles de ménage, vaisselle émaillée. Ferrures de bâtiments et de meubles. Pointes de Paris et écrous. Machines agricoles. Appareils pulvérisateurs. Réchauds à gaz, poêles à gaz, chauffe-bain à gaz. Articles sanitaires (Appareils de chasse, éviers de cuisine, baignoires en fonte, émaillées etc.) Cuisinières et calorifères. Tuyaux de plomb.

Kommen Sie auf 3 Tage nach Budapest!

In jedem Reisebureau können Sie ein Couponheft bekommen, welches Anweisungen enthält auf:

50% Ermässigung von der ungarischen Visagebühr, 25 bis 30% Ermässigung von den ungarischen Eisenbahn-, Luftschiff- u. Dampferpreisen.

Auto vom Bahnhof zum Hotel mit Gepäck und Trinkgeld. Volle Verpflegung für 3 Tage in den vornehmsten 11 Hotels der Hauptstadt (Astoria, Bristol, Britannia, Carlton, Continental, Gellért, Hungaria, Jägerhorn, Margareten-Insel, Royal und Palace) inclusive der Steuern, Trinkgelder und aller Abgaben. Die Anweisungen auf die Mahlzeiten sind ausser in den Hotelrestaurants nach Belieben auch noch in mehreren anderen erstklassigen Restaurants ebenfalls inclusive Trinkgelder gültig. Anweisungen auf alle Sehenswürdigkeiten, Autorundfahrten, Ausflüge, Bäder und zahlreiche Begünstigungen.

Kommen Sie auf 3 Tage nach Budapest!

Das Reichhaltige Couponheft kostet 80 Pengő und wird verausgabt durch die

FREMDENERKEHR-EINKAUF REISE UND TRANSPORTS-AKTIENGESELLSCHAFT

Amtliches Fahrkartenbureau der Königl. Ung. Staatsbahnen

Hauptbureau: Budapest, V, Vigadó Platz 2
Generaldirektion: Budapest, IV, Mária Valéria Gasse 7

KASZAB-féle
CSAVAR-ÉS
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

BUDAPEST.

Sürgöncím: „KASZABAR“

IRODA:

V, SZABADSÁG TÉR 15

TELEFÓN: TERÉZ 222-60 és 114-26

GYÁR:

VII, BENCE UCCA 3-5.

TELEFÓN: LIPÓT 915-40

Britisch-Ungarische Bank A.-G.

Zentrale: Budapest, V, Vilmos császár út 32

Gründungsjahr: 1890.

Telegramme: Coloniale.

Aktienkapital und Reserven: 21 Millionen Pengő.

Zehn Filialen in Budapest, acht Provinzfilialen.

Sämtliche Bank und Börsen-Transaktionen

Maschinen-Abteilung, Salz-Abteilung, Waren-Abteilung.

Banque Britannique et Hongroise Société Anonyme

Siège central: Budapest, V, Vilmos császár út 32

Fondée: en 1890. * Adresse télégraphique: Coloniale.

Capital-Actions et Réserves: 21 millions Pengő.

Succursales 10 à Budapest, 8 en Province.

Toutes opérations de Banque et de Bourse.
Section des Machines, Section du Sel, Section de
Marchandises,

British and Hungarian Bank Limited

Head-Office: Budapest, V, Vilmos császár út 32

Founded: 1890. * Telegraphic Address: Coloniale.

Capital paid up and Reserves: 21 million Pengő.

10 Budapest Branches, 8 Country Branches.

All Banking and Stock Exchange Transactions
Machinery Department, Salt Department, Merchandise Department.

BUDAPEST

ETABLISSEMENT GERBEAUD

FONDÉE EN 1858

NYOMOTT GYAPJUDELAINEK * SZINNYOMATOS DIVATÁRUK

F E S T Ö Á R U K

MINDENMŰ SZINNYOMATOS ÉS SIMÁNFESTETT MŰSELYEMÁRUKNAK KIKÉSZÍTÉSE, FEJKENDŐK, TARKÁNSZÓTT ÁRUK, KESKENY ÉS SZÉLES BÉLÉSSZÖVETEK. A LEGNAGYOBB ÉS LEGRÉGIBB HAZAI TEXTILVÁLLALAT.

GOLDBERGER SAM. F. ÉS FIAI R.-T.

B U D A P E S T - S Ü R G Ö N Y C I M : G O L D B L A N K

WOLLDRUCK * BUNTD RUCK * BLAUDRUCK

GRÖSSTE ERZEUGUNG IN ALLEN ARTEN VON BEDRUCKTEN UND GLATTGEFÄRBTEN GLANZSTOFFARTIKELN. * ABGEPASSTE TÜCHER BUNTWEBEARTIKEL. SCHMALE UND BREITE FUTTERSTOFFE. SPEZIALITÄT: ÜBERSEE-AFRIKA-WAREN

SAM. F. GOLDBERGER & SÖHNE

A K T I E N G E S E L L S C H A F T

B U D A P E S T - T E L E G R A M M E : G O L D B L A N K

Magyar Kir. Folyam- és Tengerhajózási Rt.

S z é k h e l y :

Budapest, V, Mária Valéria ucca 11 szám

A legkényelmesebb és legolcsóbb, egyben üdülésre is alkalmas összeköttetést

BUDAPEST — BRATISLAVA (Pozsony) — WIEN között a dunai hajóút biztosítja, amelyet fülkékkel, hálóhelyekkel modernül berendezett nagy termes gőzösök tartanak fenn.

Egyéb személyhajózárok: a) a Dunán: Budapest—Mohács között, Budapest—Visegrád—Esztergom között, Vidin—Rustsuk között (bolgár belforgalom). b) a Tiszán: Szolnok—Csongrád között és Csongrád—Szeged között.

**Árú-
forgalom**
az
egész
DUNÁN
és mellék-
folyóin.

**Goods
Traffic**
by services
run over
the whole
length of
the Danube
and its
tributaries.

**Frachten-
verkehr**
auf der
ganzen
Donau u.
deren Ne-
benflüssen

**Service
pour
Marchan-
dises**
sur tout
le Danube
et ses
affluents.

Royal Hungarian River and Sea Navigation Comp. Lmtd.

Head Offices:

Mária Valéria ucca 11. Budapest V.

The most comfortable and cheapest connection particularly enjoyable to those desiring a restful journey—between

Budapest and Bratislava (Pozsony) and Vienna is that provided by the Danube route, on which the Company runs large **Saloon Steamers** provided with Cabins and Sleeping Berths and furnished in a thoroughly up-to-date manner.

Other passenger services maintained by the Company are those a) on the Danube between Budapest and Mohács, between Budapest, Visegrád and Esztergom and between Vidin and Roustchouk (Bulgarian inland traffic), and b) on the Tisza between Szolnok and Csongrád and between Csongrád and Szeged.

Königlich Ungarische Fluss- und Seeschiffahrts Akt.-Ges.

Sitz: Budapest, V, Mária Valéria ucca 11.

Die bequemste, billigste
Reiseverbindung zwischen

BUDAPEST — BRATISLAVA (Pressburg) — WIEN

gewährleisten die mit Kajüten, Schlafstellen modernst eingerichteten grossen Salondampfer auf der Donau, mit denen die Reise zugleich eine Erholung ist.

Weitere Personenschiffahrten: a) auf der Donau: zwischen Budapest—Mohács, zwischen Budapest—Visegrád—Esztergom, zwischen Vidin—Rustsuk (bulgarischer Inlandverkehr). b) Auf der Tisza: zwischen Szolnok—Csongrád, zwischen Csongrád—Szeged.

Société Anonyme Royale Hongroise de Navigation Fluviale et Maritime

Siège: Budapest, V, Rue Mária Valéria 11.

Moyen de communication le plus confortable et le meilleur marché, constituant en lui-même un repas pour les passagers entre **BUDAPEST — BRATISLAVA (Pozsony) — VIENNE** Ce trajet sur le Danube est desservi par de **grands bateaux** à vapeur, installés avec le confort le plus moderne, comprenant: compartiments, cabines, salles etc.

Autre services pour passagers: a) sur le Danube: entre Budapest—Mohács, Budapest—Visegrád—Esztergom; Vidin—Roustschouk (service intérieur Bulgare). b) sur la Tisza: entre Szolnok—Csongrád et entre Csongrád—Szeged.

A Magy. Kir. Folyam- és Tengerhajózási Rt.

tulajdonát képező,
fejedelmi kényelemmel berendezett

„Zsófia” yacht

kiválóan alkalmas külön dunai hajó-
utakra és akár magánosok, akár tár-
saságok (klubok stb.) által

b é r e l h e t ő.

Bérleti feltételek megtudhatók a társaság igaz-
gatóságánál (Budapest, V, Mária Valéria u. 11.)

és a Nem-
zetközi
Hálóközi-
társaság
nagyobb
irodáiban
(London,
Páris,
New-York
stb., stb.)

Agenturen
der Inter-
nationalen
Schlafwa-
gengesell-
schaft (in
London,
Paris,
New-York
etc).

The S. Y. „Zsófia” the property of the Royal Hungarian River and Sea Navigation Comp. Ltd.

a steamer furnished and fitted with
princely comfort and eminently sui-
table for special trips on the Danube

may be chartered

by private persons or by parties (clubs, etc).
The terms for the charter of this steamer may
be obtained on application to the Management
of the Company (Mária Valéria u. 11, Buda-
pest V.), or to any of the principal Agencies
of the International Sleeping Car Comp. (London,
Paris, New-York etc.) and to the Agencies of
Messrs. Thos. Cook & Son.

Königlich Ungarische Fluss- und Seeschiffahrts Akt.-Ges.

Die mit Luxus ausgestattete

Yacht „Zsófia”

der Gesellschaft eignet sich vorzüg-
lich für Sonderfahrten auf der Donau
und kann zu diesem Behufe von
Privaten, Gesellschaften (Clubs, etc)

gemietet werden.

Bedingungen sind zu erfahren von der
Direktion der Gesellschaft in Budapest, (V,
Mária Valéria ucca 11.) und den bedeutenderen

Agenturen
der Inter-
nationalen
Schlafwa-
gengesell-
schaft (in
London,
Paris,
New-York
etc).

Le Yacht „Zsófia”

qui est la propriété exclusive de la

Société Anonyme Royale Hongroise de Navigation Fluviale et Maritime

et dont l'installation de grand luxe assure un
confort princier; ce yacht spécialement propre
a des excursions sur le Danube, peut être loué,
soit par des particuliers, soit par des société
(des clubs) etc.

Pour les conditions de louage s'adresser a la
Direction de la Société Budapest, V, Rue Mária
Valéria 11. (ainsi que dans les principeaux
bureau de la Compagnie Internationale des
Wagons-Lits) Londres, Paris, New-York etc. etc.

BUDAPESTI HELYIÉRDEKŰ VASUTAK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

Rendkívüli kiránduló kedvezmények.

A Budapesti helyiérdekű vasutak igazgatósága lehetővé akarja tenni azt, hogy a főváros lakosságának minden rétege megismerkedhessék a főváros környékének nevezetességeivel, kiránduló helyeivel és szebb pontjaival, elhatározta, hogy kirándulók részére rendkívül mérsékelt kiránduló jegyfuzeteket bocsát ki, melyek szelvényei **55 %-al olcsóbbak**, mint az amúgy is mérsékelt téríjegyek.

Fenti rendkívül mérsékelt kiránduló fuzetjegyeket illetően a Budapesti helyiérdekű vasutak forgalmi főnöksége, V. ker., Lipót-körút 22., III. em. 302. (T. 264—06 számú telefonon is) részletes felvilágosítást ad, de bármely felvilágosítás kapható a Budapesti helyiérdekű vasutak bérletpénztáránál is V., Visegrádi uca 6., földszint, ahol a kedvezményes fuzetjegyek minden hétköznapon 9—2 óráig adatnak ki.

Ajánlott kirándulások:

I. Indulás Budapest-Kerepesi út állomásról (a Keleti pályaudvar érkezési oldalánál), az 53, 54 és 60 sz. Bszkrt. villamosok végpontjától:

Mátyásföld. Nyaralótelep, szebbnél-szebb villákkal, elegáns kaszinó, kifogástalan kávéház és vendéglő, uszoda. Közvetlen közelben a mátyásföldi repülőtér, a magyar és külföldi repülőjáratok starthelye.

Szentjakab. Strandfürdő, gyönyörű kilátás a mogyoródi fensíkra. Budapest környékének legmagasabb, legegészségesebb pontja.

Gödöllő. Királyi kastély, gyönyörű parkkal, Erzsébet királyné szobra a legszebb ősparkban, ehhez csatlakozó használt erdő. Igen szép árnyas út (40 perc) Mária-Besnyő zárandokhelyre.

II. Indulás Buda-Pálffy-tér állomásról:

Aquincum. Római telep és cirkusz romjai, múzeum a régi római kor építészeti és művészeti remekeivel. Közvetlen közelben a fővárosi új gázgyár és lakótelep.

Római fürdő. Természetes gyógyforrás, gyönyörű villa-telep, árnyas sétányok, a Dunában strandfürdő, csónakázó ház, motorcsónakok. Igen jó vendéglővel és halászcserdjével.

Csillaghegy. Budapest környékének legnagyobb és legkényelmesebb strandfürdője, 3 vízmedence, hőmókterek, atlétikai szerek, ünnep- és vasárnapokon katonazené. Gyönyörű villa-telep, árnyékos utak. Elsőrangú vendéglők, kávéházak, cukrászda.

Pomáz. A pilisi hegyek kirándulásainak gőcpontja. Margittliget (40 perc), Csobánka (70 perc) felé legszebb út, omnibusz összeköttetés a pilisi hegyekbe. Menedékház Csikóváralján, modern berendezéssel, állandó meleg konyhával.

Szentendre. Régi szerb város, 7 középkorból származó templom, gyönyörű fekvés. Kirándulás Izbégre és Leányfalura; út közvetlen a Dunaparton. Elsőrangú vendéglő és kávéház. Kirándulás a vadregényes Dömörkapuhoz stb. Autóbussz csatlakozás Leányfalu felé.

III. Indulás Budapest-Vágóhid állomásról, a 11, 25 és 31 sz. Bszkrt. kocsik végpontja:

Dunaharaszti. Modern nyaralótelep, árnyas sétányokkal, strandfürdő a kis Dunában, kompátkelés a csepeli szigetre. Kitűnő vendéglő a vízparton.

IV. Indulás a Gellért-térről:

Kamaraerdő. A főváros területén fekvő lankás hegyoldal, gondozott utakkal, legszebb kilátás. Igen jó vendéglők.

Törökbalint. Pest környékének legerdekesebb helysége; strandfürdő, gyönyörű utak a környező hegyekre, legegészségesebb fekvés.

Fenti helyekre a vonatok 20—30 pernyi időközben indulnak. Pontos menetrend minden menetrendkönyvben (Útmutató, Vasúti kalauz) és menetrend újságokban. Állomásainkon a hivatalos menetrendkiadás 40 fillérért kapható. T. 264—05 sz. telefonon minden felvilágosítást úgy menetrendi, mint díjszabási ügyekben készséggel adunk.

„ERICSSON”

Magyar Villamossági Részvénytársaság

Ezelőtt: Deckert és Homolka

Budapest, I, Fehérvári út 70 + Telefon: T 228-09, 289-64 és J 340-98

Gyárt és szállít: központi telepfelhívású, automatikus központba bekapcsolható, induktoros, telephívású póstaszabványú interurbanhálózati, gazdasági, haditengerészeti és bányauzemekhez alkalmas távbeszélőket.

Telefonközpontokat automatikus, közös telep, helyi telep és induktorfelhívású üzemre.

Távíró és betűtávíró (Hughes) gépeket, vasuti védjelzőket. Csengőberendezésekhez szükséges alkatrészeket, számjelzőket, lépcsőházi névmutató táblákat.

Gyár: I, Fehérvári út 70 szám alatt

Különböző fényjelző berendezéseket, jelfogós, vagy mechanikai kiváltással. Villamos tűzjelző, pénztári riasztó és őrellenőrző készülékeket. Villamos vízállás-mutatókat, induktor- és telepüzemre. Villámhárítókat. Villamos központi órákat.

Csőpósterendezéseket szívó-, nyomó-, lég- és vegyes üzemművel. Bankházak, közhivatalok belső irat-közvetítés gyors, biztos és olcsó lebonyolítására különösen alkalmas.

Külön szerelési osztályunk, régi, kipróbált szakterekkel a lehető legmegbízhatóbban és legszakszerűbben épít villamos világítási és erőátviteli berendezéseket kasszák, bérházak és gyárak számára. Ügyszintén mindennemű gyengeáramú berendezéseket és épületvillámhárítókat saját gyártmányú készülékekkel alkalmazásával.

CSOKOLÁDÉ
 BONBONELL
 N C S I
 KARAMELLA
 E
 KAKAÓ
 Z
 S

Hazai Fésűsfonó és Szövőgyár R.-T.

A Hazai Fésűsfonó és Szövőgyár Részvénytársaságot 1922-ben alapították a Magyar Általános Hitelbank, valamint egyéb belföldi, továbbá németországi és hollandiai nagyvállalatok. A jelenlegi alaptőke: P 4,012.800. A vállalat kimutatott egyéb tiszta vagyona: P 2,760.699.91. A gyár a legmodernebb technikaiberendezéssel bír, melyben a nyers gyapjút a gyári megmunkálás minden műveletében részesítik, mígnem az anyagból fésűs-gyapjűszövet lesz. A gyár üzemében 190 szövőszék és 10.000 orsó, valamint megfelelő és jól kipróbált appretáló berendezés van. A gyár előállít finom férfi- és női fésűs-gyapjűszöveteket, (kamgarn-szöveteket) továbbá a szövő, valamint a kötő-szövőiparban használatos különbözőfajta gyapjűfonalakat.

Die Vaterländische Kammgarnspinnerei und Weberei A. G. wurde im Jahre 1922 unter Mitwirkung der Ungarischen Allgemeinen Kreditbank und anderer in- und ausländischer Grossunternehmungen gegründet. Das gegenwärtige Aktienkapital beträgt: P 4,012.800. Sontiges ausgewiesene Reinvermögen der Unternehmung: P 2,760.699,91. Die Fabrik ist mit den allermodernsten technischen Einrichtungen ausgestattet, welche erforderlich sind, um aus der Schweisswolle Stoff zu erzeugen. In der Fabrik laufen 190 Webstühle und 10.000 Spindeln. Es ist auch eine gutbewährte Appretur-Einrichtung vorhanden. Es werden in der Fabrik feinqualitative Herren u. Damen Kammgarnstoffe sowie die in der Web-Strick u. Wirkwaren industrie gebräuchlichen verschiedenartigen Wollgarne erzeugt.

**MATCHES
ALLUMETTES
ZÜNDHÖLZCHEN**

**AKTIENGESELLSCHAFT
FÜR ZÜNDWARENVERKAUF
S. A. POUR LA VENTE
D'ALLUMETTES
COMPANY LIMITED FOR
SALE OF MATCHES
BUDAPEST, VI, ANDRÁSSY ÚT 102**

ZENTRALBUREAU der STARKEN MEHRHEIT DER UNGARISCHEN ZÜNDHOLZFABRIKEN MIT EINER JAHRESCAPAZITÄT VON 100-120.000 KISTEN.

BUREAU CENTRAL DE LA GRANDE MAJORITÉ DES USINES D'ALLUMETTES HONGROISES, AVEC UNE CAPACITÉ PRODUCTRICE ANNUELLE DE 100-120.000 CAISSES.

CENTRAL-OFFICE OF THE HUNGARIAN MATCH-FACTORIES' VERY MAJORITY WITH AN ANNUAL CAPACITY OF 100-120.000 CASES.

**TELEFON: . . . TERÉZ 158-81.
TÉLÉPHONE: . . . TERÉZ 206-73.
TELEPHONE: . . .**

**TELEGRAMM-ADRESSE
ADRESSE TÉLÉGRAPHIQUE „GYUFABANK“
TELEGRAMS BUDAPEST.**

A T E L I E R S * H O N G R O I S POUR LA CONSTRUCTION DE WAGONS ET DE MACHINES S. A.

Branches de fabrication

I. Département de Wagons.

Wagons de chemin de fer de toutes espèces et pour tous les écartements. Voitures à voyageurs et de luxe, wagons à marchandises, wagons spéciaux ; wagons-citernes, wagons à vin, voitures réfrigérantes, voitures à volière etc. Pièces de rechange. Pièces forgées.

II. Département d'Automobiles.

Autobus et Camions „Rába“, remorques pour camions avec carrosserie normale ou spéciale pour le transport de différentes marchandises. Pompes à feu automobiles, voitures d'arrosage, voitures à ordure.

III. Département des Ponts, Grues et Charpentes métalliques.

Constructions de Ponts métalliques de tous genres. Charpentes métalliques de toutes espèces. Chariots, ponts roulants et plaques tournantes à force de l'homme et à force électrique. Installations de transport. Grues et élévateurs à force de l'homme et à force électrique, pour tout usage. Forges à citernes et travaux en fer-blanc, réservoirs de toutes dimensions et de toutes espèces. Conduits rivés et saignés.

IV. Département de Superstructure de Chemin de fer.

Changements, Croisements etc. pour voies normale et étroite.

V. Département de Chemin de fer à voie étroite.

Wagons à voie étroite de toutes espèces, wagonnets pour le transport de betteraves et de bois, ainsi que pour l'usage dans les mines et les industries. Pièces de rechange. Matériel fixe pour chemin de fer à voie étroite, rails, changements, croisements, plaques tournantes, rails montés, croisements en acier coulé.

VI. Département des Fonderies.

Fontes : Toutes espèces de fontes pour machines d'après les modèles de nos usines et d'autres. Fontes pour canalisation, chauffage, conduits d'eau, fontes à l'épreuve du feu et d'acides. Cylindres d'automobiles, radiateurs, fontes de toutes formes, crues et finies, jusqu'au poids de 6000 kgs. par pièce. Fonderies Martin : Objets en acier coulé, roues boîtes à graisse etc.

Direction
Générale :
Budapest,
V, Deák
Ferenc u. 18

★
Téléphone :
T. 243-00,
L. 979-49

★
Télé-
grammes :
Raaba
Budapest

Usines
à Győr,
Hongrie

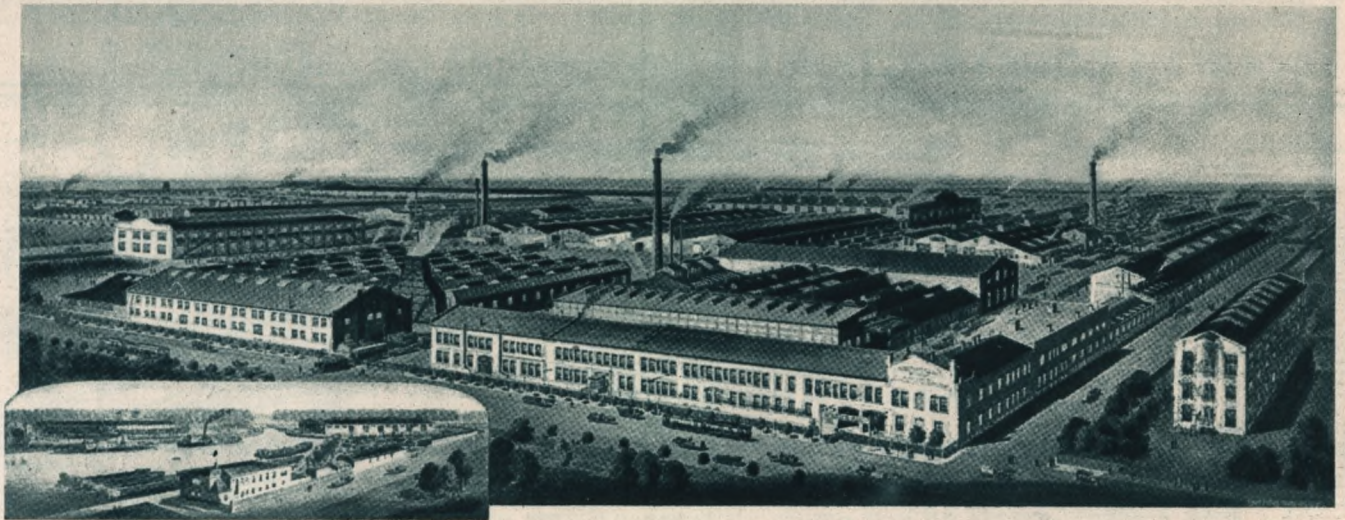
★
Téléphone :
Győr 201
et 202

★
Télé-
grammes :
Waggon-
fabrik
Győr

BRASSÓI CELLULOSEGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

KRONSTÄDTER PAPIERSTOFF-
FABRIKS-AKTIENGESELLSCHAFT

▼
BUDAPEST, V. AKADÉMIA U. 5.

SCHLICK-NICHOLSON

Maschinen-, Waggon- und Schiffsbau A.-G.
Société Anonyme pour la fabrication de machines, — de wagons et chantier naval

Stammfabrik und Bureaux: ♦♦ Usine centrale et bureaux:

BUDAPEST, VI, VÁCI UT 45—47

Schiffswerfte: ♦ Chantier naval: UJPEST   *Telegrammadresse: ♦ Adresse télégraphique SCHLICK-NICHOLSON, BUDAPEST*   *Gegründet: ♦ Fondée: 1869.*

Filialen: ♦ Succursales:
SZOMBATHELY, SZEGED, EGER, NYIREGYHÁZA, BEOGRAD

FABRIKATIONSLISTE:

*Dampfmaschinen,
 Pumpen,
 Dieselmotore,
 Sauggasmotore,
 Kühlmaschinen,
 Dampfkessel,
 Feuerungsanlagen,
 Brücken und Eisenkonstruktionen,
 Krane,
 Transportanlagen und Bergwerks-
 einrichtungen,
 Pneumatische Brückenfundierung,
 Eisenbahn- und Strassenbahnwagen,
 Landwirtschaftliche Maschinen,
 Traktoren,
 Flusschiffe.*

LISTE DES PRODUITS:

*Machines à vapeur,
 Pompes,
 Moteurs Diesel,
 Moteurs à gaz pauvre,
 Machines frigorifiques,
 Chaudières a vapeur,
 Installations de chauffage,
 Ponts et constructions de fer,
 Grues,
 Installations de transport et de
 mines,
 Fondation pneumatique de ponts,
 Wagons et tramways,
 Machines agricoles,
 Tracteurs,
 Bateaux fluviaux.*

VILLAMOS ÉS KÖZLEKEDÉSI VALLALATOK

S Z Á M Á R A

AKTIENGESELLSCHAFT
FÜR ELEKTRISCHE UND VERKEHRS-
UNTERNEHMUNGEN

BUDAPEST, V, NÁDOR UCCA 12 SZÁM

Telefon : T 262—03

Magyar Általános Takarékpénztár Részvénytársaság
Ungarische Allgemeine Sparcassa Aktiengesellschaft
Hungarian General Savingsbank Co. Limited
Caisse D'Epargne Générale Hongroise Société Anonyme
Budapest, V, Gróf Tisza István ucca 8—10.

8 fiók Budapesten, 20 vidéken és pedig :
8 Filialen in Budapest, 20 in der Provinz, in :
8 branches in Budapest, 20 in the province :
8 succursales à Budapest, 20 en province :

Baja, Békéscsaba, Cegléd, Debrecen, Gyöngyös, Kaposvár,
Kecskemét, Kiskunfélegyháza, Kispest, Kistelek, Nyiregy-
háza, Sopron, Szeged, Székesfehérvár, Szentes, Szombat-
hely, Tab, Tapolca, Várpalota és Zalaegerszeg.

Affiliált intézetek :
Affiliirte Institute in :
Affiliated institutions in :
Instituts affiliés :

Győr, Kunszentmárton,
Miskolc, Kapuvár, Tét.

Alapítottatott 1881-ben a Triesti
Általános Biztosító Társaság
(Assicurazioni Generali) Triest
közreműködésével.

Established by the Assicura-
zioni Generali, Triest, in the
year of 1881.

Gegründet im Jahre 1881. unter
Mitwirkung der Assicurazioni
Generali, Triest.

Fondée en 1881. sous les aus-
pices des Assicurazioni
Generali à Trieste

A takarékpénztár a banküzlet minden ágát műveli.
Die Sparcassa befasst sich mit Bankgeschäften aller Art.

All kinds of banking business transacted.
La Caisse d'Epargne s'occupe de toutes les transactions de banque.

Mezőgazdasági Ipar R.-T.

**A.-G. für Landwirtschaftliche
Industrie • • • • •**

Agricultural Industry Co. Ltd.

S. A. pour l'industrie Agricole

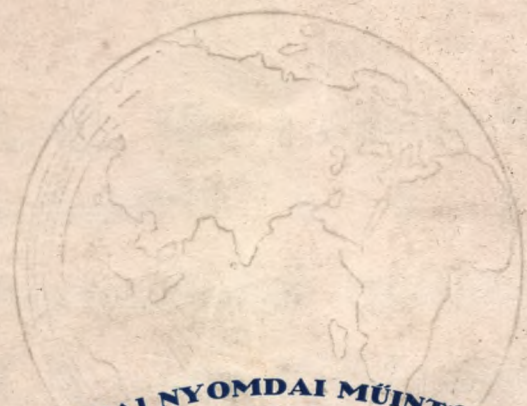

**Cukorgyár szeszgyár, gőzmalom, bér-
gazdaság. || Zuckerfabrik, Spiritus-
brennerei, Dampfmühle, Landwirt-
schaft. || Betteraverie, distillerie, mou-
lin a vapeur, fermes. || Sugar-Mill,
Spirit-Destillery, Flour-Mill, Farms.**

Budapest, V, József tér 8

TOLNAI NYOMDAI MŰINTÉZET

BUDAPEST

VII. ker., Dohány ucca 12 sz.

Telefón: József 423-50

ÉS KIADÓVÁLLALAT R.-TÁRS.

